M. S. en 4.º manuscrito, pergamino, bien tratado, con 382 hojas

Tractatus juris

Rotulata

Lecturae Salmantic.

Comentaria ad titulum codice de fidei comissis, & ad titulum codice ad S.C. Trebelianum & ad legem C in quartam ff ad l. falcidiam & ad ttˢ ff de condictione indebiti

A licentiato D. gabriele Paniagua

Salmanticæ Anno. 1608.

I.

Ad tit. C. de fideicomissis a Licen. D. Gasp. Paniagua hoc anno 1605

Ad Rubricam

Continuat Accursius hunc tit. ad precedentes ea ratione quia in
superioribus dictum est de legatis nunc autem tamquam quid diversum supro-
ponit tit. de fideicomissis quam continuationem sequunt omnes in
presenti et ex ea late disputari poterat quantum legata differant a fideico-
missis de qua re latissime interpretes in l. 1 ff de legatis 1 et ut nos
primarij professores in illius l. explicatione illa nobis pro confir-
matione continuationis sufficiat scire legata a fideicomissis differ-
re ut indicat nominum descriptio seu diversitas l. 1 et ibi 5 de codici-
lijs et ergo fideicomisso ex fide heredis et legato parte ex l. cons-
titutione ut statim dicendum est et licet quo ad modum relinquendi
quo ad validitatem et actiones sint exequata a Iustiniano in §
sed non usque inst. de legatis et in lege 2 §. comunia de lega-
tis tamen adhuc remanet diferentia maxime inter fideicomissa
universalia et legata ut aparet ex l. 1 legatis 1 § multum interest
ff ad SC Treb. § si quis una ibi quasi ex legato et § ergo in fine
inst. de fideico. hered. l. 4 in principio ff ad SC Trebelianum et ideo
tanquam diversa proponuntur in diversis rubricis ut in institutio-
nibus post titulum de legatis tit. de fidei. hered. et de singulis re-
bus per fidei. relictis et quamvis in pandectis simul proponantur in tit.
de

De legatis et fideicomissis 1, 2 et 3. tamen coniunctio, et diversa esse significat et quia legata sunt antiquiora fideicomissis cum illa ex l. 12 tabularum ut constat ex tex. in l. verbis l. ff. de verbo. signif. ista ex temporibus D. Augusti valeant ut probat in principio inst. de fideicomissa. hereditatibus merito de legatis agitur prius

N. 2 Sed antequam ad particulares decisiones huius tit. deveniamus aliqua prenotanda sunt pro cognitione materie fideicomissorum. Primo de de origine fideicomissorum. 2.º de difinitione 3.º quotuplex sit fideicomissum. 4.º qualiter quibus personis et a quibus relinqui possunt. 5.º de fideicomissorum natura

Ad primum respondit Iustinianus in principio inst. de fidei. hered. dicens fideicomissa olim ut nominis indicat significatio non ex necessitate iuris sed ex fide et voluntate heredum pendisse ita ut nolentes restituere non competerent nam quamvis naturali iure ex fide prestita quilibet teneret l. 1 ff. de pactis l. ex empto 11. in principio ff. de actionibus empti id tamen procedebat quando ex voluntate eius cum quo negotium agebat constabat de animo obligandi secus autem si constitisset eum voluisse sequi voluntatem alterius non imponere necessitatem ex regula tex. in l. stipulatio 17 ff. de verbo. obligatio. l. iure dentis C. de contrahenda emptione voluntas autem testatoris obligandi heredem ut aponeret verba deprecativa quibus fideicomissa relinqui solita docet Iustinianus in ~~[illegible]~~ paragrafo finali institutα de singulis rebus per fideicomissum relictis

N. 3 Nunc existimus lege 12 tabularum qua permissa est legandi licentia ut scribit iurisconsultus in l. verbis legis ff. de verbo. signif. etiam fideicomissa relinqui potuisse cum fideicomissa

fideicomissa legati nomine contineantur l. et fideicomissum 85 ff de legatis 3 quia utraque ad verbum ... ad legis 12 tabularum folio 123 et 126 verbum legare fuit a lege significat idem quod disponere ut ostendit Ulpianus in fragmentis titulo 25 de legatis ibi legatum est quod legis modo id est imperative relinquitur et ideo legandi permisso lege facta eorum rogandi ad necessitate tali ... ... non obstat ... in d. l. et fideicommissum quia utrumque ad verbum Balduinus ad l. Iuliam et Papiam pagina 99 ubi ... ex descriptione ... ad illud caput legis Iuliae et Papiae quo de ... ne ex legato caperet legis et quod ad fideicomissa extendit ... ne fieret fraus legi quae de causa in aliis ... idem factum sicut constat in ... ex ... sub conditione ... in fideicomissis ff de conditionibus ... ubi conditio ... in legatis ... etiam in fideicommissis ... quoniam in utroque eadem ... ratio et fraus fieret ... si ... factum non esset ... in ... ff de legatis 1 ... interpretationem ... scribit ... libro 3 ... cap. ... loquitur in materia ... quod legatorum ... prohibebat legatarium propria auctoritate legata capere id ad fideicomissa ex maioritate rationis extendere ne fraus fiat interdicto idem apparet in l. ... 86 ff ad l. falcidiam ubi ... opinionem Pauli Castrensis ibi n. 1 Alexandri n. 3 ... apellat ... consultus falcidiam ea ratione quia ex S C Pegasiano lex falcidia ad fideicomissa fuit extensa ne in fraudem legis fidei commissis gravaret heres qui legatis gravari non potuisset explicat Cuiacius libro 8 observationum cap. ... quomodo in d. l. et fideicommissum extensio facta est ex identitate rationis ne fraus fieret

fuerit legi et nō fuisse facta illa extectionē ex significatione vocabuli constat ex eo quia vinsio subus donationē causa mortis etiā contiravi no mine legati docet quamuis illa donatio sit verius contractus ut docet Couarruuias 3º p. rubricę de ttis nº 22

nº 4 Postea vº D Augustus motus rationibus quas exprimit Iustinianus in d principio de fideicomi. Heredibus demādauit ut fideicomissa restitui efficerent quo facto frequentior fuit eorum usus ... consulis intra ciuitatem vel extra maioribus negotijs impediti ... ualerent et ideo unus primū postea duo pretores creati qui de fideicomissis cognoscerent ut constat ex d principio et ex l 2 uerū. Deinde D Augustus ff de origine iuris quoniam tanta fuit auctoritas ut in diuis dandi ... iuris ... consistebat l in fine ff de iurisd. omniū iud. licentiā habuerint ut constat ex l fin ff de eo ... explicant doctores in d. principio et in d l 2 Mingsinger in presenti nº 1 Spino in speculo ttiū g 6 102 nº 2 Peregrinus de fideicomissis articulo 1 nº 6 Donelus libro 7 comentariorum iuris cap. 15 igit fideicomissa sunt ... vetis origine quamuis in ratione naturali fuerint inducta eo quod et omnes gentes receptum non ... posset eo essemus gentium ut ... dicere colega noster Fernandi nodus ... in prefatione ad librū 1 de successionū progressu numero 192

nº 5 Postea vº fuit tanta fideicomissorum auctoritas ut in eorum fauorē plura sint inducta quæ in iure passim reperiuntur ut mandato Pretoris oblique suo heres cogatur adiri hereditatē ut restituat fideicomissum uniuersale d § restituta instit de fidei heredit

et

et per totum titulum ff. ad S.C. Trebellianum et pro particularibus iis petendi sicut pro legatis l. 2 §. comunia de legatis 5°. sed non ita erat instituta de legatis sed ante Iustinianum quo iure peterent non satis constat Accursius enim in §. principio di fidei hered. verbo nullo vinculo docet officio iudicis petipotuisse nulla actione competente sicut regulare è in officio iudicis 2us Bart. sententia in l. in°. 11 ff de iurisd. omni iud. comuniter recepta 2us Jasoni ibi n°. 11 Pro qua sententia valet expendi tex ex Ulpiano in fragmentis titulo 25 dum ait fideicomisa non posse peti sicut legata per formulam id est per actionem ut ibi interpretat. Cuiacius. Preterea facit tex in l pecuniae verbum 178 ff de verbor. signif. ubi circa finem probat fideicomisa extraordinaria persecutione peti q°. non actione quia persecutio solet significare officium iudicis deficiente actione argumento tex in l qui per collusionem 49 §°. 1 ff de actioni ibus empti l. Quintus Mucius 1 in fine ff de annuis legatis per q. iura Accursii sententia defendit Alciatus in l actionis verbo 34 ff de verbor. signif. et libro 2 paradoxorum cap°. 10 et in d. l pecuniae Angelus Faber et Vbesembequius n°. 5 in d. principio Menochius de successionum creatione libro 2 §°. 17 n°. 126

Sed contraria sententia s. fideicomisa peti potuisse actione ex testamento est verior et comunior ut probat in l si alienus servus 62 ibi utilis actio l. Lucius 28 §°. quisquis et sequendo ff de legatis 2 l. 4 ibi utilibus actionibus l. si res 19 ibi ~~sed actione de pretio~~ ff de legatis 3 l. 3 ibi confusis actioni bus §. hoc titulo l. 1 in principio ibi personalem actionem §. comunia de legatis l. 11 per Trisorio 19 §°. fin. ibi salve sunt actiones ff de apelationibus et cum fideicomisa sepe int deberi ex testamento actio personalis que ex testamento resultat pro eis

N 6

eis co[m]petere debet vel saltem [con]ditio ex lege quæ competit ubi
lex vel S.C.tus aliquid induxit aut co[n]firmat nulla certa
actione proposita l. unica ff de conditione ex lege l. statuas
41 ff de adquir. rerum domin. quam sententiam dicit communem
Grotius in l. unicam n.o 17 ff de legatis 1 Decem proponimus eius fun
damenta defendit Riparius ibi n.o 20 et plures quos refert
Minesaca ubi 5 Meneses in rubrica ff de legatis 2 n.o fin.

N.o 1 Qua opinione retenta non obstat lex Ulpiani
d. l. 25 dum ait non peti per formulam quia respondeo non
esse recta consequentiam non expedit per formulam ergo non ac
tio ut constat ex lex in l. actio 37 ff de negotiis gestis ubi probat
actionem negotiorum gestorum non expediri per formulam et ta
men actio est ut ex illo lex constat ergo consequentia ita de
bet inferri non expedit per formulam ergo est iudicium extra
ordinarium ut omnibus formulis sublatis sunt omnia iudicia
teste Iustiniano in §o fin. inst.a de interdictis explicat Cu
iacius libro 3 responsorum papiniani in l. salarium 1 ff mandati
quo etiam sensu intelligi debet lex in d. l. persecutionis verbo lo
persecutionis ubi extra ordinariam iudicium persecutionis
nomine continere docemur unguentum persecutionem competere
pro fideicommissis persecutionis autem verbum ad actiones
pertinet ut constat ex l. actio 28 ff de actionibus explicat
Cuiacius libro 2 definitionum Papiniani in d. l. actio quo
etiam sensu Iustinianus in principio inst.a de actionibus dixit
actionem esse ius persequendi ex quo constat actiones aliquan
do persecutionis nomine significari maxime quando
actio non expedit per formulam sed iudicio extraordina
rio quæ

Quare resolutu dicendum est fideicomissario competere iudicis officium ad compellendum heredem ut adeat hereditatem quia ante aditionem non potest competere actio ex testamento ad dictum. post aditionem cum testamentum sit iam confirmatum et fideicomissum debeat competere actio ex testamento ita intelligenda est sententia Bart. in l. si legatis ff. ad S.C. Trebellianum quam dicit communem Jason in rubrica illius tituli n.º fin. explicat Peregrinus de fideicomissis articulo 45 n.º 13 et 14

Neque obstat tex. in l. in fraudem 27 ff. qui et a quibus ubi in finalibus verbis videtur probari fideicomissario non esse proprie creditores ut ex verbo placuit notant et relati quia contraria sententia defendunt quia respondeo fideicomissarium proprie esse creditorem quia si non esset non impediret libertates l. si cum fideicomissa 26 §. neque ff. qui et a quibus ex quibus duobus legibus iunctis probatur nostra opinio eo argumento creditores qui actionem habent impediunt libertates d. §. neque fideicommissarius autem impedit libertates d. l. in fraudem ergo fideicommissarius actionem habet. N.º 8

Ex quibus iam constat origo fideicomissorum in quibus quamvis necessitas iuris fuerit imposita ita ut ut non pendeant ex fide heredis nomen antiquum merito retinet sicut in bonorum possessionibus quae secundum tabulas vel contra tabulas dici dicimus quamvis testamenta non tabulis ut olim sed cartis scribant ut ostendit Justinianus in 3.º ribus d. auth. vestri de testamentis adverbit Donellus libro 7 commentariorum capitulo 13

Ad 2um de definitione adverto fideicomissum in genere ita definiri ab Ulpiano d. tit. 25 fideicomissum est quod non verbis civilibus sed precative relinquitur nec ex rigore iuris civilis proficiscitur sed ex voluntate dantis relinquitur in quadam definitione illud N.º 9

illud explicare nesen e quid sit verbis ciuilibus relinquere in quo laborant doctores in l verbis ciuilibus ff de vulgari Alciatus libro 10 parergon cap. 1 Vaconius libro 4 declaratonum cap. 64 n. 13 Duarenus libro 2 disputationum cap. 9 Cuiacius libro 11 observationum cap. 25 Antonius Fabio libro 15 coniecturarum cap. 12 ex quibus omnibus cura videt Cuiacii sententia qui verba ciuilia interpretatur id est imperatiua ut colligit ex aduersatiua proposita ab Vlpiano ibi sed precatiue et ex alio loco eiusdem Vlpiani supra adueto n. 3 ubi verba legitimo interpretatur id est imperatiue itaque verba ciuilia sunt directa preceptiua legis modo quo preceptum imponit ideoque fideicomissa non relicta verbis ciuilibus non ex necessitate legis sed ex voluntate defuncti prestari dicuntur in diffinitione alias autem diffinitionis fideicomissorum inspectu statim propositionis sequentia articulo ...

N. 10 Ad 3. quamplex sit fideicomissum aduertendum e varias esse fideicomissorum diuisiones. Priori fideicomissum aliud esse particulare aliud universale particulare fideicomissum e quando non pars hereditatis sed res certa restitui iubet etiam si sit maxima de quo fideicomisso loquitur Iustinianus in tit. de singulis rebus per fideicom. relictis et sunt varia iurisconsultorum responsa in tit. de legatis 1. 2 et 3. et imperatorum constitutiones in nostro tit. et cuius scilicet ab interpretibus diffiniri ut constat ex Menesio in presenti n. 19 Beringario Fernandes in lib. 4. cap. 1 prefatione 2a n. 102 ff ad l falcidiam Petro Gregorio 3. parte sintagmatum libro 42 cap. 28 n. 4 Peregrino in tractatu de fideicomissis articulo 1 n. 5 qui docet postquam fideicomissa fuerunt exequata legatis, universaliter posse diffiniri diffinitione legati proposita a I. C. in l

leg

legatu. i. donato ff de leg. 2

N° 11

Universale fideicomissu est quando testator rogavit heredem universam hereditatem vel partem eius restituere de quo fideicomisso loquitur Iustinianus in tit. de fidei. hered. et in tit. ff et C. ad SC. Trebelianum et variis exemplis dimonstrat I.C.tus in l. nam quod §. fin. cu duabus sequentibus ff ad SC Treb. et varia exempla adducit Tomas Docius editio 181 n.° 11 Peregrinus ubi s articulo 3 n.° q[uaes]t[io]. illud exemplu reputat difficile si testator iussit pecunia sua resti tui quam I.C.tus in l. cogi ff ad S.C. Treb. probat pecunie nomine ad fideicomissu universale pertinere Iustinianus autem in § pre[ce]

reo de fidei hered. ibi fundu hominem pecuniam volit sentire fideicomissu particulare esse sed facile dissolvit hec difficultas si advertas Iustinianu loqui de pecunia sicca ut ex verbis antecedentibus apparet *I.C.tus autem loqui de pecunia in genere qua univ ersu patrimonium significat l. [illegible] ff de verb. sign.

* [illegible]

Hoc igitur fideicomissi varie diffiniunt sed inter omnes ea diffinitio placuit ut sit obligatio successio in universitate quam defunctus habuit tempore mortis in qua diffinitione per verbum obliqua successio ad denotanda differentia inter fideicomissariam successionem et universalia in quibus succedit directe hec enim sola requirit factu alterius etsi nascitur mediate alterius persona ut explicat Bart. in l. si tutori n.° 14 et 15 ff de vulg. et pluribus relatis Molina libro 1 de primogeniis cap. 14 n.° [illegible] in aliis autem succedit directo ipsi defuncto in hereditate vacante ut in substitutione vulg. constat ex tex. in l. post aditam C. de impuber. et in pu pillari et exemplari succedit directo pupillo in l. si duo ex l. 2 l. ex facto ff de vulgari et in directa militari in l. Centurio ff eodem tit. quia miles ex tempore et ad tempus potest heredem

fa

faceret l. miles ita 6o. § 1 ff de test. mil. libris et ideo institutus qui
adierat desinit esse heres et 2o. vocatus incipit heres esse et succedit
militi directe at vero in substitutione fideicommissaria semel heres
semper remanet heres l. et si sine 6o. sed quod Papinianus ff de
minoribus et de manu heredis recipit fideicommissarius obliqua
successione.

N. 12 Unde infert successores maioratus Hispaniæ qui fideicommissa-
rii similes sunt semper iure obliquo non directe succedere cum primus
x familiæ vocatus fuerit heres directus et gravatus in perpetuum * ad conservare or-
dine successionis ut contra Peregrinum de articulo 1 nº 4 defendit
Molina de cap. 14 nº 11 Neque obstat in maioratibus dominium
et possessionem ipso iure posse transferre in sequentem vocatum
ex l. 45 tauri quae est 8 lex 8 tit. 7 lib 5 nouissimae compilationis
[illegible] * et ita suo iure capere successorem iure directo non de manu alterius
usquequod erat proprium successionis obliquæ ex 3 traditis. Quia
respondeo plures esse casus in iure civili quibus fideicommis-
sum non capiebat de manu alterius et tamen erat fideicommissa-
ria obliqua quoad possessio et capio l. 4 sed quia tres sibi
tuta 31 § 1 heres institutus in principio ff ad Trebellianum ergo iam
vi legis regiæ dispositione possessio et dominium non ideo transibit
successorem non ideo tollit restitutionis munus sed fit legis
ministerio ideo consequenda de facto actuali in possessione
exigit quod usus restitutionis traditio de manu prædecessoris
vel heredum eius quia fuit stabilitque successorum in interdictum
adipiscendæ possessionis ex sententia Bart. in rubrica de causa posse-
ssionis et proprietatis nº 13 Jasonis nº 2 in § l. si sororum C de iure
deliberandi. Dicis consilio 289 nº Molinæ ubi supra nº 13 cuius
unum bono maioratus institutioni subiicitur quæ sententia
pro

pro sedit etiam in maioratibus regia facultate sit institutum ubi contra Petrum de Peralta in l. 3. § qui fideicomissum ff de hered. instit. n°. 28 cum sequentibus et Peregrinus d. n°. 9 defendit Molina ubi supra n°. 28.

Diximus praeterea in definitione in successionem universalem ... demonstranda differentia cum legato et fideicomisso particulari ... effectu maximus est quia successor universalis et particeps oneris hereditarij l. 2 ubi late diximus ... ad S.C. Trebellianum ... fideicomissarius universalis habet loco heredis ... filius ... sicut ... quibus modis ... l. ... post ... pandect. ... ab eo ... ff ad S.C. Trebel. ... item ... ff de petitione hereditatis explicat Rerpa in d. ... in praesenti n°. 20 Peregrinus de fideicom. articulo 47 n°. 2 et articulo 53 n°. 13 ex quamvis ... resolutione plures differentias ... fideicomisso universali ... particulari ... prosequi ... videndus ... Cravetta in l. 1. ff de legatis 1. ex n°. 3 usque ad n°. 45 Baldus ... n°. ... Cravetta in l. cum filio ff de legatis 1. 1°. parte n°. 16 et 2°. parte n°. 273 cum sequentibus Socinus ibi n°. 235 et 20 differentias refert Jacobus de Nigris ... ff de leg. 1 ex n°. 50 usque ad 72 quarum aliquas prosequitur Peregrinus ubi supra articulo 2 n°. 63 et sequentibus et articulo 95 n°. 12 et articulo 40 n°. 2 et sequentibus. N°13

... diuisio fideicomissi in pupillare et vulgare ... cognitione ... fideicomissi ... posse relinqui ab eo cui aliquid relinquitur ... ab eo a quo non adimit quod adimi potest l. 1. § ... ff de N°14

leg

Leg. 7 l. co si quis. 8 §. sed ideo ff. de iure codi. praeterea ad
verto non solum ab herede posse relinqui fideicommissum sed
etiam ab herede heredis saltem nomine appelativo l. si fuer
it 5 §. c. ff. de leg. 32 et manet resolutione quam prosequit
Grauidas in d. l. cum filio 1a parte ... sequentibus ... Damus
Libro 2 singularium ... cap. 11 ... pa
namq. patre filium impuberem instituisse heredem
cuius hereditas auferri non possit si intra pubertatem
decedat necessario defert venientibus ab intestato potest tamen
pater ab eis auferre hereditatem facta substitutione pupil
lari contoque casu si pater rogauerit filium cum mori
etur restituere hereditatem bonus filii ... fideicommisso
credit grauatus et tenebit fideicommissario restituere si
... pater dixerit rogo filium meum ut si impubes decesserit
hereditatem restituat ... fideicommissum ... utrinq.
fideicommissa maxima differentia est quia in fideicommisso vul
gari non ... ipsius pupilli sed tantum patris ex qui
bus filius retinebit suam legitimam in qua grauari non potest
retinebit quartam Trebellianicam in fideicommissa autem
pupillari ... bona ipsius pupilli ... ad eo vi
... bona restitui debent ... Trebellia
nica 2a ... doctrina ... debet intelligi ... in l. cum heredi
41 §. cum filia ... quod si heredem ff. de vulg. et in
l. si fundum 92 §. sicut ff. de leg. 1 ut recte explicant Va
cius libro 4 declarationum iuris 4 cap. 69 n. 16 Petrus
Gregorius 3a p. Syntaxeon libro 42 cap. 28 n. 8 et 9 Costa
in cap. si pater 3a parte verbo interdum n. 2 de test. Mali
... ultimarum voluntatum Lib. 8 tit. 9 Menoquius
Lib.

Lib. 4 de presumptionibus presumptione 12

3º diuisio fideicomissorum est fideicommissa pure — N.º 15
conditionalia uel in diem posse enim sub conditione uel in diem
relinqui probat Iustinianus in § in primis uersiculo potest
institut. de fidei hered. fideicomissum purum est quod statim debetur
sine dilatione temporis aut suspentione conditionis uelut
rogo restituas hered. itale conditionale quod de conditio apponit
vel dies incertus qui in ultimis uoluntatibus habet pro con-
ditione l dies incertus ff de conditio et demonst. veluti rogo
restituas si nauis ex Asia uenerit aut cum morieris in diem
autem ueluti rogo restituas post diem Diui Juanis quod
fieri posse constat ex d § in primis quamuis licet hereditas non
possit dari ex die uel in diem l Hereditas 34 ff de hered.
institu. § heres institu. eodem titulo fideicomissum tamen etiam
uniuersale quod simile est hereditati ut s de ximinus n.º 13
relinqui potest quamuis in eo sesat regula l ius nostrum
ff de reg iuris quamuis ut d lex hereditas quia nec fidei
comissarius representat propriam defunctum nec heres restituens
desinit esse heres d l et si sine § sed quod Papinianus docet
Peregrinus articulo 31 n.º 2 Quorum fideicomissorum varias
formulas quibus defuncti uoluntas ostendit refferunt
Petrus Gregorius d cap.º 28 n.º 19 et sequentibus Brisoni
us Libro 7 de formulis folio 632

Ex quibus formulis nascunt maximae differentiae — N.º 16
inter fideicomissa fideicomissum enim purum statim debet l om
nia 32 ff de leg 2º l in primis ff de cond. et demonstra l in om
nibus 29 ff de reg iuris nisi adsit tacita conditio ex uoluntate
testatoris ut in exemplo l epistolam 16 § fin ff ad S C Trebe
ingua idio fideicomissum differt usque ad tempus mortis
quia

quo gravij pure relictu esset eu fideicomissarius rogaret
restituere eidem heredi a quo acceperat credit rogatus post mortem
suam nos circuitus esset inutilis ex regula l qui ne ff de solutionibus
quam lecturam ad eum tx tenet Bart. et communiter doctores ibi quos
refert Jason in l cum filio n. 65 de legatis 1 sequit Peregrinus ar
ticulo 45 n. 2

Sed reprehendit tacqua diminatorias 2u Costa libro
1 selectar cap. 7 n. 4 ubi docet verius esse in eo tx ex illis verbis
Jauas pervenire ad filium tuum colligi coniectura voluntatis qua
ad tempus mortis defert fideicomissum quasi dixisset conserves
bona filio tuo sed ut unquam [illegible] sit, ex eo tx colligit fideicomissum
pure relictum tempus [illegible] delatione ex voluntate testatoris ut ad
mirat Costa in cap. si pater 3a parte verbo obliqua n. 70 de
testam. in 6 et in [illegible] probat tx in l si legatarius 3 § fin
l fideicomissa 11 § si filio ff de legatis 3. l filia ff de auro et ar
gento legato l ubi pure in principio ff ad SC Trebel. l Firmio
§ pater ff quando dies leg. cedat

N° 17 Fideicomissum autem conditionale non debet pen
dente conditione l 1 ff de conditio. et demonst. l facta § si sub
conditione ff ad SC Trebell. l 1 § si impuberi ff de colatione bonorum
l si ita scriptum § si sub conditione ff de legatis 2 ideoque ante
conditionem nulla competit actio ut scribunt Bocrius decisione
354 n. 13 Rodericus Xuarez alegatione 4 Pinelus in l 1 3 parte
C de bonis maternis n. 18 et alij quos refert Molina libro 3
de primogenijs cap. 14 Unde fit in maioratibus Hispaniae ad quos
in casu mortis possessoris successor vocat ante mortis eius casum
prematuram esse petitionem instantiae ut fiat declaratio ad quam
competat successio ut resolvit Xuarez d. alegatione 4 Covarru
vias lib. 1 variarum cap. 18 in fine Simancas libro 1 de primog
enijs

genijs cap.lo 28 et alijs quos refert Peregri. in tractatu de fideicom
titulo 41 n.o 4

N.o 18

Sed obstat cum ens sub conditione debet creditoris no
mine contineri l creditores 10 ff de verbor. signif. quia verba
non ad contractus restringenda sed generaliter accipiendo, ex quibus non
cum verbum persentio ibi proposita ad fideicomissa pertineat
ex dictis n.o 5 et sequentibus et cum creditorem habere actionem
probare videtur tex. in l creditor 55 ff de verbor signif. ubi creditor
conditionalis comparatur ei cum ex cepto oponit qui habet actionem
quo conditionali creditor actionem habet quod in specie fideico
missi probare videtur tex. in l si filio et similiter l si quis 54 §
fin. ff ex quib. causis in possessionem eatur quibus probatur cum posse
mili in positione qui potest alienationem petere ex fideicommisso
rum conditionalem posse petere missionem in possessionem quo pote
rit petere ad conditionem bonorum et erit respondendus verus cre
ditor

Qua difficultate oppressi doctores varias distinctiones
ponunt et pro ut ordinariis consultis iuribus constat ex Alciato
in d l creditores n.o 6 Rebuffo ibi verbo sub conditione Bart.
in l ff si certum petatur n.o 32 et 33 Jasone ibi n.o 98 Cuxa. in postu
ma explicatione tit. de oblig. et act. in l 54 qui sub conditione
41 quibus omissis resolvendum est cum ens sub conditione debet in
proprie apellari creditorem propter aliquos effectus pro referendos
non tamen apelatur creditor simpliciter sed creditor conditionalis
l conditionalis 54 ff de verbor signif. cuius nominis causa non ha
bet ius de presenti sed tantum de futuro et ideo habet ius petendi non
solutionem sed securitatem debiti in futurum veluti petitionem cau
tionis de qua in l in omnibus ff de iudicijs quam in creditore
con

condicionali possidere docent Bart. et Paulus Castrensis ibi Baldus 2a. lectura n.o 2 Cuxacius lib. 11 questionum Papiniani in d. l. tutor minoris petierit etiam creditor conditionalis petere missionem in possessionem causa rei seruandae l. in possessione 6. l. si filio 11 ff quib. ex causis in posses. eat. et petere separationem bonorum l. creditoribus 4 ff de separationibus ideo fiscatis bonis debitoris pars debiti sub conditione a fisco soluenda est et contra Angelum resolvit Cassanus in consuetudinibus Burgundiae rubrica 2 § 2 n.o 29 et pluribus relatis Pinellus in rubrica c. de bonis maternis 1a. parte n.o 3 omnia igitur agere potest quae pertinent ad securitatem debiti solutionem autem petere non potest et ideo non poterit petere missionem in possessionem nec ex 2o decreto quia cum constituat uerum possessorem habet uicem solutionis ad quaeritur possidet ut tx. in d. l. si quis 14 § fin. ff ex quib. causis in pos. eat. Unde intelligitur tx. in l. imperator ff ad SC Trebell. in versiculo non quia uerita glosa uerbo non poterant ubi probatur a possessore ante tempus non posse peti restitutionem bonorum sed solam cautionem nisi sit persona a qua non possit peti cautio ut pater de quo in illo tx. quem ita intelligit Auctor ibi et in puncto iuris i uerissima explicatio quam sequitur Cuxacius libro 11 questionum Papiniani in d. l. imperator quamuis in praxi contrarium seruari et propter dilapidationem bonorum statim fieri debere restitutionem docet Molina libro 1 de primogeniis cap. 16.

Ex quibus iam constat creditorem conditionalem propter superiores effectus appellari creditorem in d. l. creditores 10 non tamen simpliciter est creditor sed conditionalis d. l. conditionalis 54 de uerbor. signif.

N.o 19 C. Fideicommissarius ante indiem statim debet quando dies certa est d. l. 1 ff de cond. et demonst. explicat iurisconsultus in

in l. si dere diem 213 ff de verborum signif. Otomonius libro 3o observationum cap. 32 et ante diem potest regulariter fieri restitutio ut docet glosa verbo possunt in d. l. et doctores per tx ibi in l. post mortem § hoc ita ibi diximus

Supradictis consequitur fideicommissum purum statim valere conditionale autem pendere ex autem conditionis et ea deficiente extingui ut in l. si cum quis ff de oblig. et actioni. l. unica § in autem sub conditione C. de caducis tollendis et ideo fideicommissarius probare tenetur conditionem impletam fuisse ut notat Bart. Socinus per tx ibi in l. qui heredi qq § fin ff de condi. et demo. prosequitur late Peregrinus articulo q 3o et sequentibus quod procedit in conditione suspensiva veluti si navis ex Asia venerit quod autem in conditione resolutiva cognosces si advertas conditionem resolutivam non suspendere fideicommissum sed in casum advenientis conditionis adimere ut docet glosa per tx ibi in l. 2 ff de in diem adiectione quam explicat Tiraquellus de retractu conventionali § 2 glosa 1 n. 14 Menochius consilio 44 n. 2 et sequentibus quare pure datum videtur et statim deberi sed cum in ultimis voluntatibus ad eventum sub una conditione sub contraria datum videatur l. aliquando 107 l. quibus diebus § quidam Titio ff de condit. et demonst. relictum sub conditione resolutiva conditionale est sed ne conditione pendente fuerit inutile relictum contra voluntatem testatoris receptum est ut si talis conditio sit concepta negative interposita cautione Mutiana detur legatum l. Mutiane 7 ff de condi. et demonst. si vero sit affirmativa veluti si nomen familiae et insignia attulerit resolutive talis conditio in vim modi adquiescat sicut modus requirit cautionem de modo implendo d. l. quibus diebus § fin. N.20

ita

etiam eo debito resolutiva affirmativa concepta requirit cautio-
ne ut probare videt Tiraquellus in auth. hoc inbia cum velutum
C de indicta viduitate tollenda quod procedit quando talis
conditio requirit perseverantiam seius ante si uno actu sit
contenta, Quod in maioratibus ita observandum est ut si ante co
ditionem resolutivam non extinguat dispositionem deficiat maiora
tus sicut deficeret fideicomissum sed possessor compellat implere
conditionem vel si ita dispositum sit in fundatione maioratus
privet possessione et transferat in sequentem in gradu ut late
explicat Molina libro 2 de primogeniis cap. 12 n. 2 cum sequen-
tibus

N.° 21 Praeterea ex dolatis infert fideicomissarium cui
fideicomissum universale pure relictum est posse compellere her
edem adire hereditatem et restituere L. quia poterat et per totum
titulum ff ad S C Trebel. ille vero cui sub conditione fideicomissum
relinquit attento iuris rigore non poterat compellere heredem
sed constitutione imperatoris D. Pii introductum est ut posset
heredem compellere ita tamen ut si conditio defecisset ex L per
missione ille heres esse desineret tanquam si nunquam here
ditas adita fuisset L apud Julianum § 1.° Antistia ff ad S C
Trebel. explicant ordinarie ibi et Bartolus in L sed et si alia
n.° 5 ff eodem titulo Baldus in L post mortem § hoc titulo Peregrinus
articulo 2 n.° 32 Costa in cap. si pater 2.a parte verbo deinde filio
de testamentis n.° 6 n.° 13 quod procedit quando fideicomissum conditio
nalis est solus si tamen alteri esset pars hereditatis pure relicta per
fideicomissum procedit tex. in L § 1.° sed et quoties ff ad S C Trebel.
si vero in diem certum fideicomissum sit relictum poterit fidei
comissarius compellere herede L cogi n.° 6 § 1.° in quibusdam ff
ad S C Trebeli

Ex quibus resultant plures aliæ differentiæ inter fideicomissa pura et conditionalia quas prosequi latissime ipse prosequitur tamen interpretes in locis 5 citatis et ultra eos Marcus Antonius in repetitione l. cum filio ff. de legatis 1 ex nº. 154 et ex nº. 169 Crauetta in d. l. cum filio 2ª. p. nº. 97 et sequentibus et nº. 256 et nº. 368 et 3ª. parte nº. 18 Menoch. in l. fin. persona nº. 3 J. Sectº. Peregrinus in dicto tractatu de fideicomissis articulo 22 nº. 9 et nº. 66 et articulo 31 et articulo 40 nº. 7 et sequentibus et nº. 83 Costa libro 2 ... cap. 25 nº. 18 et in §. cum in bello uerbo pater prius mortuum nº. 3 et in cap. si pater uerbo de filio ad filiam nº. 23 et uerbo interdum nº. 34 et 37 apud quos uariæ differentiæ inter hæc fideicomissa notantur,

N. 22 12

Illud tamen circa fideicomissa conditionalia necessario notandum est ex iis constitui quartam diuisionem fideicomissorum aut enim sunt simplicia et absoluta aut fideicomissa potestatiua simplex et absolutum est quod relinquitur sub conditione uel in casum non dependentem ex ea l. uitate grauati ueluti si testator dixerit rogo heredem meum ut post mortem suam familiæ meæ here ditatem meam restituat quo casu post mortem heredis debet fideicomissum restitui ad formam iuris propositam in l. cum ita §. 3 §. in fideicomisso ff. de legatis 2 l. fin. §. de uerbo significatione dicitur et si sub alia conditione casuali fideicommissum relinquatur ut docet Socinus Senior concilio 227 nº. 19 volumine 2 Menoquius concilio 191 nº. 8 Alciatus libro 9 ... concilio 36 nº. 10 potestatiuum autem fideicommissum est quando relinquitur sub conditione pendente ex potestate grauati ueluti si alienauerit extra familiam restituat statim ut deueniat ad sequentem in gradu quo casu est in potestate grauati alienatione facta in aliquem de

N. 23

Zaniagua

de familia fideicomissi onus excludere l. filiusfamilias §. cum pater vir uxculo sedsi omnes ff de legatis i. l. pater §. quindecim ff de legatis 3. l. unum ex familia §. i. rogavit ita que l. peto §. fratre ff de legatis 2 et ita Curiovict in 5o fideicomisso liberum esse gravato cui vellet restituere etiam remotum propinquum preferendo quod non contingit in fideicomisso simplici et absoluto in cuius praescriptione erit servanda forma text in l. ita §§ §. in fideicomisso ff de legatis 2 ubi ita docet Cumanus idem et Paulus Castrensis in d. l. peto §. fratre prosequit Peregrinus de fideic. articulo eq. n.o 6 cum sequentibus.

N.° 29 Sextus species fideicomissorum est fideicomissum reciprocum quando testator pluribus heredibus institutis inter eos fideicomissariam substitutionem esse iussit ut in specie text. in l. heredes mei §. cum ita ff ad S.C. Trebel. l. qui plures 13 cum decem bus sequentibus ff de vulgari aut si testator heredibus institutis dixerit omnia bona mea fideicomisso subiecta esse quo casu reciprocum esse fideicomissum docet Socinus consilio 180 n.o 3 volumine 2 Peregrinus articulo 5 n.o 12 aut si testator pluribus heredibus institutis iusserit ultimum moriente ex eis hereditatem suam totam vel hereditatem meam alteri restituere quo casu reciprocum fideicomissum inter heredes institutos inductum esse probat text in l. filia a here 87. §. hoc libertis ff de legatis 2 per quem text ita docent scribentes ibi communiter ut refert Fanius in repetitione l. heredes mei §. cum ita n.o 1 Alexander ibi columna 2 et esse communiorem fatetur Viglius in §. ut singulis inst. de pupilari subst. Covarrubias in cap. raynutius de test. §. 8 n.o 2 quia si eo casu non intelligeret fideicomissum reciprocum non posset impleri voluntas testatoris volentis totam hereditatem

ad

ad ultimum morientem pervenire et ab eo restitui si vero non totam hereditatem sed partem ultimo morienti iussit restitui non inmerito inducere videtur reciprocum fideicommissum argumento lex in lege qui 3a ff ad SC Trebellianum in cuius specie id non requirit proba-tio quis ultimus decesserit quoniam sola pars eius erat restituenda si autem ex fideicommisso reciproco tota hereditas esset restituenda frustra quaereret quis ultimus decessisset et sic superiori intelligitur testatorem iubente ultimum morienti restituere fideicommissum inducere inter heredes fideicommissum reciprocum in puncto iuris est controversia ex adversis a Fabro ubi supra n° 8 Viglio in d° vel singulis Antonio Fabro Lib. 13 coniecturarum cap° 6 tamen ut verior retinenda est 2a supra relatos et alios quos refert Me-nochius libro 4 de presumptionibus presumptione 62 Mantica de coniecturis ultimarum voluntatum lib. 7 tit° 9 et 5 quibus locis varios casus in quibus inducit fideicommissum reciprocum deducunt supra dicti interpretes

6a fideicommissorum divisio est quaedam esse personalia quaedam perpetua. personalia sunt quae certis personis nominatis relinquuntur aut incertis ita tamen ut certo gradu aut tempore finiant. perpetua autem sunt quando successores aut agnati in perpetuum vocant in quibus speciebus si ex verbis testatoris clara apparet voluntas observanda est velut si dixerit se velle bona sua perpetuo in familia conservari argumento lex in l. iurisconsultus § parentes ff de gradibus docet Burgos de Paz in quaestionibus civilibus quaestione 2 n° 114 et ius facit lex in l. cum di... 89 § instituto ff de legatis 2 et ibi glossa verbo = filii fratris quando vero sola voluntas in dubium sepe revocari proponemus coniecturas quibus perpetuum fideicommissum inducitur N° 25

vi

Videat

Effectus autem superioris disputationis maximus est quia in fideicomisso personali ultimus posessor ex vocatis potest libere disponere de illis bonis ut probat tx. in l. cum pater § 1 § libertis in fine. l. qui solidum § 18 § predium ff de legatis 2 et pluribus relatis docet Burgos de Paz d q.º 2 n.º 49 ad ult. in fideicomisso perpetuo cum potuerit testator disponere in favorem ulteriorum ex d § in fideicomisso in finalibus verbis nunquam potest fideicomisso subiectum alienari quod ad maioratus Hispaniae utilissimum est disputare quia regulariter comparat perpetuis fideicomissis ut docet Molina libro 1 de primogeniis cap.º 1 n.º 7

Nº 26 Primus casus est quando testator iussit bona sua in familia conservari aut familiae restitui quo casu utrum nomine familiae inducatur fideicomissum perpetuum dubium est et partem afirmativam videtur probare tx in l. pronuntiatio § familiae vocabulo communi iure ff de verborum signif. ubi familiae nomine omnes agnatos ex domo aut gente sine restrictione comprehendit quod confirmare videtur Justinianus in l. fin. C. de verborum signif. ubi quam generale sit familiae nomen satis probat facit etiam tx. in d § in fideicomisso ubi in restituto familiae admittunt non solum nominati sed omnes agnati de quibus testator presumitur sentire facit etiam tx. in d. l. peto § fratre ubi post propinquiores admittuntur sequentes in gradu sine aliqua restrictione quibus argumentis eam sententiam probant plures quos refert Molina libro 1 de primogeniis cap.º 5 n.º 25 et relati a Peregrino de fideicomissis articulo 30 n.º 15

Sed contrariam sententiam scilicet familiae nomine non induci fideicomissum perpetuum probat expresse tx in d § in fi

dei

dei comissi ubi nominatos esse ad mitendos et eis extinctis eos qui erant de familia tempore mortis eorumque filios admitendos esse probat iurisconsultus nisi specialiter ad ulteriores volutatem suam extenderit testator quod si specialis voluntas requirit ex solo familie nomine non inducitur perpetuum fideicomisum 2º. hec sententia probatur in autentico de restitutione fideicomissi § nos igitur ubi constat prohibitionem alienandi non extendi ultra quartum gradum quod nec fideicomissum tantum in favorem familie ex ea prohibitione resultans ex quo ex fideicomissum familie relictum non extendi ultra quartum gradum docent plures quos refert Peregrinus ubi 8 nº 12 inde constituentes differentiam extra testator dixerit se relinquere fideicomisum familie vel relinquere descendentibus suis aut liberis ut primo casu non extendat fideicomissum ultra quartum gradum 2º. 2º. casu prodeat in perpetuum arguto ex in l fin § C de pact et leg. liberis d l iurisconsultus § parentes l liberorum ff de verborum signif.

Ex qua iuris diversitate variae inter prelatores sunt opiniones quos referunt Molina et Peregrinus ubi s. Covarruvias 2º variarum cap. s. Mantica de coniecturis ultima volu. libro 8 tit. 12 vera tamen meo labro videtur distinguendum esse quia aut testator prohibuit alienationem extra familiam et tunc ea prohibitio non extendit ultra quartum gradum d § nos autem ex quo ita docet Alexander in l filius familias § Divi ff de legatis 1 nº 27 Jason 1º lectura nº 14 si 2. testator fideicomisum familie reliquerit distinguendum est per qui verba nam si dixit descendentibus aut liberis in perpetuum descendentes admitent ex iuribus s relatis et utrum eo casu deficientibus dise- N 27

den

descendentibus admittat colaterales J. dicemus. Si autem dixerit se relinquere fideicomissum in fauorem agnatorum uel cognatorum usque ad decimum gradum progreditur fideicomissum ut post alios docet Aliatus in d. L. pronunciatio §º familiae ad exemplum successionis ab intestato quae tantum extendit usque ad decimum gradum ut in authentica de hered. ab inst. ueni. §º si uero neque fratres etiam §º fin. inst. de successione cognatorum L. fin. C. unde cognati quod si testator dixerit consanguineis se relinquere fideicomissum idem erit probandum quamuis hoc casu ad septimum gradum restringi debere fideicomissum doceat Paulus Castrensis consilio 183 uolumine i idemque erit si testator sub generali familiae nomine fideicomissum reliquerit ut extendat ad decimum gradum ut pluribus relatis resoluit Peregrinus d. articulo 30 sub nº 3 Molina d. tº 12 nº fin. idemque dicerem de uerbo prosapia parentela et similibus nisi aliud ex testatoris uoluntate colligi posset.

Nº 28 Cum resolutioni non obstant argumenta contraria quia ad primum ex d. L. pronunciatio §º familiae uera a uulgo iure comuni respondet familiae nomen ex ui significationis comprehendere omnes agnatos etiam remotissimos ut ibi probatur tamen 2ᵘᵐ subiectam materiam debere restringi ad eos gradus quos ius ciuile ad successionem admittit quoniam in materia successionis existentes in ultimo gradu non reputantur agnati et ideo testator qui aliud non posset non exprimit credit eos uocasse familiae nomine quos de familia reputat lex ciuilis.

Neque obstat tx. in d. L. fin. C. de uerborum signif. quia ut constat ex principio illius legis Justinianus ibi auget nomen

2.

nomẽ familiæ prout comprehendit nõ solũ agnatos sed etiã servos et libertos ut constat ex lx ibi ut post eos libertini veniãt nos v. loquimur prout nomẽ familiæ ad agnatos refert. Denique nõ obstat lx in d. §º in fideicomisso et in d. l. pcto §º fratre ubi admittunt agnati sine gradus restrictione quia respondeo ea iura esse civiliter interpretanda ita ut agnationis nomine hi tantũ comprehendãt quos lex ad successionẽ reputat agnatos quod in d. §º in fideicomisso nõ expressit iurisconsultus quia nõ erat verisimile tepore mortis esse de familia eos qui ultra decimũ gradũ agnationis existerent

Quod autem ubi testator expressit nomen maioratus dicendũ sit satis constat ex comuni resolutione quæ docet nomẽ maioratus perpetuũ fideicomissũ inducere ut pluribus relatis resolvit Covarruvias d. cap. §. Paris consilio 42 volumine 4 Molina lib. 1 de primog. cap. 4 Antonius Gomes in l. 40 tauri nº 64 quod procedit quãvis in institutione maioratus nõ reperiat alia verba indicantia perpetuitatẽ ut docent s. relati et tenẽdũ est quãvis contrariũ doceat Mantica ubi s. nº fin. in fine quo fit fideicomissũ familiæ relictũ ita ut semper maior natu preferat minori ex vi maioratus perpetuũ censeri ut docet Molina d. libro 1 cap. 5 nº 18 et cap. 26 nº 20 Burgos de Paz d. questione 2 nº 38 item si testator dixerit se relinquere bona in familia ut deferant de uno in alterũ presumit induxisse fideicomissũ perpetuũ ut docet Decius consilio 481 nº 3 Antonius Gabriel de fideicomissis

con

coclusione 9 nº. 16 Molina d capº. 5 Meno quius libro 4 presubtione 68 nº 8 aputquos uarie formule reperiunt quibus induit fiduco, nesti perpetuu

Nº 30 Ille casus dubitabilis e quado testator dixit ueius liberare maioratu et postea adpussionem uocauit certas lineas filiorum nepot aut agnatoru ultra ex luni ty desindend ibus ex cis sint admittendi alij agnati proximiores an v. in ultimo possesore ex lineis nominatis bona illa remaneant libera in qua questione bona libera remanere probat ea ratione quia licet uerbu maioratus perpetuitate inducat uidet tamen testator uolutate sua restrinxisse ad lineas numeratas ex regula quae docet enumeratione speciem restringere genus precedens l legata ff de sup l. legato qua restrictione admissa in ultimo possesore bona remanent libera ex iuribus alegatis 5 nº. 25 quam opinionem vid et tenuisse Gregorius Lopes in l 2 tº. 15 pº. 2 uerbo el mas propinquo pariente in principio et in questione e et in materia feudorum dicit comunem Julius Clarus lib. 4 recetiar sº. feudum questione 19 Burgos de Paz concilio 34 nº. 11 in fine Peralta in l vnu ex familia sº. sed si fundum nº. 20 de legatis 2 et et ibire Vide Rodericus Xuarez in l quoniam in prioribus in declaratione legis regni limitatione 2 nº. 18 Palacios in capº. per uestras 3º notabili sº 26 nº. 20

Sed contrariam sententiam defend. it molina dº capº. 4 ex nº. 31 ea ratione quia enumeratio specierum tunc restringit genus precedens quando aliud operari no potest uelut in rebus de quibus in d l legata quado v. enumeratio fit in personis quibus aliquid relinquit tunc operat prelatione

ne d. §o. in fideicomisso nõ aute limitatione generis presedẽ
tis ut in illo tx probat quã ratione et aliis prosua opinione
congerit Molina ubi 5 adeo ut dubitabilem reddat questionis
propositę resolutionẽ nisi distinctione sequenti eo tranq opini
ones componat nã aut testator non fuit usus nomine maioratus
sed alia uerba scripsit denotantia perpetuitatẽ et hoc casu poterit
prosedere 1a. sententia Gregorii Lopes et uerba denotantia per
petuitatem restringi ex sequentibus spetibus quia satis implete ui
dent si fideicomissũ duret per uitam nominatorũ ad quã perpe
tuitas restringi solet ex l. 1. cogies ibi notat. ff pro solio si uo tes
tator dixerit se instituere maioratũ et ante talem institutionem
proposuerit aliqua uerba in fauorem familię aut generis
poterit prosedere sententia Ludouici Moline quoniã nisi ista
restrictionis uoluntatis quę resultabat ex nominatione li
nearũ cessat ex generalitate nominis familię in qua conti
nentur etiã transuersales aliarũ linearum quod tamẽ ita pro
cedit si illa uerba in fauorẽ familię fuerint prolata
in modũ causę secus aute si enunciatiue proferantur ut co
stat ex tx in l. pater filiũ 38 §o. fundũ ff de legatis 3 quę
sententia prosedit etiã si talia uerba in fauorem fa
milię aut generis proponat post institutionẽ maioratus
hoc enim casu etiam prosedit opinio Moline si tamẽ nulla
facta mentione generis aut familię testator utat nomine
maioratus quãuis sit questio dubia ego retinerem sen
tentiã Molinę ex coniectura uoluntatis defuncti qui per
petuitatẽ nominis sui et familię conseruatione in insti
tutione maioratus semper atẽdisse uidet alias quę co
niecturas quibus induxit perpetuum fideicomissũ poteris
de

deducere ex doctoribus supra citatis

7a. fideicomissorum divisio et quod aut sint tacita aut expressa cuius explicatio pertinet ad 3um. articulum de quo statim dicemus

N.o 31 Ad 4um. scilicet qualiter a quibus personis et quibus relinquatur fideicomissa respondetur: fideicomissa relinqui expresse aut tacite expressa relinquuntur verbis deprecativis ut colligitur ex iuribus supra alegatis n.o 2 in fine et ex l. 2 C. comunia de legatis cuius dispositione verborum differentias antiquarum legum tenemus explicant Alciatus lib. 1 parergon cap.o 3 Cuiacius in Julium Paulum lib. 4 selectarum tit.o 1 versiculo fideicomittere Peregrinus articulo 1 n.o 41 Antonius faber lib. 14 coniecturarum cap.o 2 et 3 illud sane certum est verba cogitis non inducere fideicomissum ut in l. cum pater §o. mando ff. de legatis 2. l. fideicomissa 11 §o. hec verba ff. de legatis 3 ex quo tx. hec doctrina explicanda est nisi cogitum sit prolatum in favorem tertij quo casu inducit fideicomissum ut ex verbis illius tx. ibi ut possint ad filios tuos pervenire preterea verba comendationis non inducunt fideicomissum l. fideicomissa §o. si quis ita quidam et de verbis enuntiativis et alijs demonstrantibus desiderium testatoris dicendum est non satis inter iurisconsultos aparet aliquando enim respondent ea verba non inducere fideicomissum ut in l. generali capite 32 ff. de usufructu legato l. cum pater 77 §o. mando ff. de leg. 2 l. pater filium 38 §o. mater ff. de legatis 3 in quo tx. contra Acursium ibi defendere fideicomissum deberi et contra Vigerium lib. 32 pandectarum tit.o 6 folio 103 emendare literam illius tx. et loco verbi proponi reponere verbum dubitari fideicomissum non deberi defendit Antonius faber ubi supra d. cap.o 2

ed

idem probat in l. Julianus 78 alios incipit testatore ex his ff. de legatis 3 at v°. ex cōtrario ex his verbis dispositione induci pro bat° in l. Pamphilo 39 in principio ff. de leg. 3 l. qui filium 74 ff. ad SC Treb. l. etiā hoc modo et l. hoc modo ff. de legatis 1 l. Iunium ex familia §°. fin ff. de leg. 2° ubi verba desiderij et enunciatiua induunt fideicomissum

Quæ tamē dificultas dissoluitur si cū communi ind… iuribus quam resoluunt Petrus Gregorius 3ª. parte syntagmatis Libro 42 tt°. 28 n°. 41 Peregrinus d. articulo 1 n°. 48 et 49 Matica de coniecturis Libro 3 tt°. 12 consideres quod cū fideicomissa pēdeant ex volūtate defuncti quocūque modo apparētē ut est in l. penult. ff. de leg. 1 l. heredes mei §°. cū ita ff. ad SC Trebel. l. cum virū J. hoc tt°. verba quæ ex natura sua nō essent apta ad inducendū fideicomissū ex coniectura volūtatis inducunt ut ostendit iurisconsultus in d. l. Pamphilo ubi fatetur ex verbis nō induci fideicomissū ex mēte tamē deberi et ideo licet in fidei comisso requirāt verba depricatiua tamē eis deficientibus verba enunciatiua ex volūtatis coniectura sufficiunt vel uti si adgrauati referat et fiat mētio personæ in cuius fauorē fideicomissū resultet vel si proponant in modū causæ argumento tx. in d. l. pater filium §°. fundū docet Bartolus in l. si sosor §°. Lucius n°. 4 ff. soluto matrimonio. Tiberius Decianus consilio 41 n°. 122 volumine 1

Fideicomissa tacita nō solū sunt ea quæ tacite incapacibus relinquuntur ut ex istimauit Menochius in præsēti x° sed etiā ea quæ deficientibus verbis ex coniecturis ant… inducunt argumento tx. in cū proponebat 64 ff. de legatis 2 l. mulier 11 ff. de legatis 3 l. et in epistola 22 J. hoc tt°. expliciat N°. 32

Cuxacius in l. 6 ff qui tt.o face po. Fornerius lib. 1 selectionu cap. 3 Mattia de coniecturis libro 8 tt.o 1 Peregrinus articulo 11 Minoquius lib. 4 presumtione 67 et 68 et diximus l. ab. in d. l. et in epistola

N.o 33 Relinquuntur autem fideicomissa et in tt.o in l. ab intestato in codicillis imo et sine scriptura l. 3 l. et sine scriptura 5 J. ad S.C. Trebel. l. conficiuntur 8 ff de iure codicillo 4 5o. preterea inst.o de fidei hered. l. eaque 14 l. et in epistola 22 l. ex tt.o 29 J. hoc tt.o quibus locis de hoc l. ab. diximus

A quibus autem possint fideicomissa relinqui edocet ex lex in d. 5o. preterea et in l. ab eo 9 J. hoc tt.o ubi l. ab. diximus

N.o 34 Superest igitur pro resolutione huius articuli cognoscere quibus personis fideicomissa relinqui possint et sane certissimum est his omnibus posse relinqui cum quibus tt.is factio est posse autem etiam incapacibus relinqui probare videtur Iustinianus in principio inst.o de fideicom. hered. ubi fideicomissorum originem ex eo fuisse docet Iustinianus quoniam quibus in tt.o relinqui legatum non poterat autem heredes per fideicomissum relinquebat

Sed hec iam sublata reddit dificilis ex eo quoniam fideicomissa incapacibus relicta aut non valent aut fisco deferunt ex lex in l. 1 in principio et in l. non intelligitur 3 l. penult ff de iure fisci l. predonis loco 49 ff de petitione hered. l. cum ita citum 3. ff de probationibus l. cum quidam 17 5o. Divus in rem in facto ff de usuris l. ex facto 43 5o. Julius Longinus ff de militar. testam. ubi tt.o l. beneficio 59 ff ad l. falcidiam l. 3 C eodem tt.o que leges confirmant ex fin tt.o 7 5o. 6

Quare ad uidendum est fideicomissorum originem ex eo de ducendum fuisse quod incapacibus relinquebant quia licet prohiberent ex testamento capere non tamen prohibebant capere ex liberalitate heredis ut constat ex Cicerone lib 2 de finibus tomo 4 folio 89 Quintiliano libro 9 oratoriarum institutionum cap. 11 Plinio Juniore lib. 5 epistolarum epistola [illegible] [illegible] neque heredem postquam autem ad necessitatem iuris fuerunt fideicomissa redacta cepit fraus legi fieri si incapacibus soluerent ex quibus non poterat uerbis directis relinquere precarijs relinquerent ideo que constitutum est ut tacita fideicomissa incapacibus relicta fisco uindicaret nulla quarta apud heredem qui fidem suam acomodasset relicta del beneficio de l. 3 id que S.C. factum fuisse docet Ulpia. in fr. [illegible] tit. 25 circa calc. fin: ad quam constitutionem sunt referenda iura 5 citata quae late explicant Ultra ordinarios ibi Antonius Gomes in l. 9 tauri nº. 21 et sequentibus Matienzo in l. 6 tit. 8 libro 5 recopilationis glosa 8 Duenas regula 366 Couarruuias in quarto 2ª. parte cap. 3 § 5. nº 12 Michaela de [illegible] nu. [illegible] § 2 nº 61 quod procedit si constet saltem ex coniecturis heredem acomodasse fidem suam tacito fideicomisso [illegible] si de hoc non constet ut colligit ex heredicas c. de his quib. ut indig. l. 3 in principio ibi domestica cautione et ibi quirographo obligasset se ff de iure fisci l. etiam ibi heredem administrasse et ibi fidem suam obtulit C. ad l. falcidiam ubi ita docet Salicetus sequitur Imola in l. in tacitis ff de legatis 1º ad quem ita debet intelligi quod generaliter de tacito fideicomisso dicit in l. 10 C de delatoribus libro 10 et in l. cum quidam § Diuus uero cui uolens tacito ff de usuris cum alijs quibus mouentur contrariae sententiae autores quos refert Matienzo ubi § nº 8 si igitur fidem suam

quam heres acomodaui filio defert fideicomisso etiam si de facto no restituerit l heres qui tacite 12 ff de his quib. ut indig. d l 3 in fine principij d l in tacitis l imperator 12 uerçi iulo fin ff de fideicomiss. libert. nec contrarium probat tx in l etiam C. ad l falcidiam iuncta priori explicationi gloss ibi quam probat lex 13 tit. 7 p. 6 quia respondeo ueriorem esse 2a explicatione eiusdem glosse quã probat comunis et confirmat lex 5 tit. 11 p. 6 ex cuius dispositione debet explicari d. lex 13 ut docet Menesis in preceti n. 13 Antonius Gomes in d l 9 n. 21

N 35 Si v. fideicomissum expresse relinquat incapaci non ualet sed remanet penes heredem d l 3 in principio et in § si quis palam d l in tacitis 103 § fultius et § si in tit. ff de legatis 1 nisi heres restituat tunc enim fiscus uindicabit per tx qui ad hoc dicit singulari Baldus in l si postulate § 7 § fin ff ad S.C. Treb. sequitur Paulus in d § si in tit. n. 2 Alexander in l si his qui ex bonis 6 ff de uulgari Anto. Gomes in sub. 5 n. 21 Gregorio Lopez in d l 13 uerbo cumplesse Menesis in preceti n. 13 facit tx in l 1 C de natur. lib. aqua sententia non e recedendum in praxi quamuis contrariam defendat Plaza in l 1 n. fin C de delatoribus lib. 10 et in puncto iuris posset defendi per tx. in l etiam fideicomisso § fin ff de iure fisci ibi quia de suo largit que uerba ad heredem grauatum referri possunt quod tamen si in disputado defendas ita accipere debes nisi fideicomissarius capiat ex uoluntate defuncti quod non permittit etiam mediante persona alterius d l si his qui ex bonis uel nisi fideicomissarius sit indignus ex proprio delicto ut in l lucius § ff de iure fisci nec superiori sententie obstabit tx in d l si postulante § fin quia respondeo procedere quando heres adijt coactus et sic non ex eius uoluntate sed ex uoluntate de

definetur fideicommissarius accepit. Neque obstat tex in d. l. C. de natura libus liberis quia omissa explicatione Fulgosij ibi respondeo pro cedere quando heres non occupauerat bona nec possideat, sed permise rat spurium propria autoritate capere sed iure regio ex l. 6 tit. 8 lib 5 recopilationis in filijs clericorum expresse cautum est ut non solum a patre sed etiam a consanguineis patris ex testamento uel ex contractu aliquid adquirere possint quod ad alios filios spurios non esse extendendum defendit Costa in cap. si pater 2a parte uerbo bona omnia nº 19 Matienso in d. l. 6. glosa 4 nº 8 si vero indigno fideicomissum relinquat expresse tenet heres quia tamen indignus retinere non potest capit fiscus l. edicto 49 ff de iure fisci

N.º 36

AD ultimum articulum de natura fideicomissorum utrum scilicet sint fauorabilia aut odiosa propter uarias doctorum sententias quas refert Peregrinus articulo 1 nº 28 distinguendum est quia aut quaerimus de fideicomisso in esse producendo aut circa personas res casus tempora et iudicia. Ad primum circa productionem respondet quod si constat de ualitate fideicomissi habet fauorem quem omnes ultimae uoluntates l. uel negare 6 ff quemadmodum testamenta aperiantur l. in testamentis ff de regulis iuris. Sed antequam de uoluntate constet sunt odiosa et non presumuntur nisi probentur ut pluribus relatis resoluit Peregrinus articulo 11 nº 37. Ad 2um scilicet quo ad personas respondendum est quod cum sit onus l. cohaeredi § cum filius ff de uulg. substitutione non extendit de persona ad personam ideo filio impositum onus non extenditur ad nepotem ut docet glosa in auth. sine tio de restitutione fideic. Paulus Castren. consilio 91 nº 2 uolumine 2 Alciatus in l. liberorum ff de uerborum signif. glosa 1 nisi aliud constet ex coniectura uoluntatis uaria personas etiam quibus fideicomissum relinquitur non fit extensio argumento

tex

tx in l si ita stipulatus §° Chrisogonus ff de verbo[rum] oblig[ationibus] ubi no
tat Jason n° 44 ne del[...] ipse[...] grauati prorogatio oneris ideo
quando eo modo restringeret onus esset faciendo extensio veluti
si grauatus fuisset aliquis restituere si sine liberis decessisset
sufficit enim ad excludendum fideicomissu[m] persona nepotis l
Lucius §. in finalibus verbis ff de hered. instit. Quod etiam
admitto si fideicomissum filijs relinquat tunc etiam debet nepo
tibus quia in fauorabilibus filiorum loco continent ut notat
Jason in l Gallus §° instituens n° 23 de liberis et post. Peregrinus
articulo 23 n° 12. Ad 3um s. quo ad res fideicomissa sunt odiosa
et no[n] extendunt sed potius restringunt ad minimam rem lap
ut Julianus §° Seio ff de legatis 1° l. nummis ff de legatis 3° nisi
facta interpretatio in re minima redderet inutile fideicomi
ssu[m] l cog. in principio ff ad S.C. Trebel. Ad 4um s. quo ad casus
no[n] extendunt fideicomissa de casu ad casum l ex facto §° si
quis autem ff ad S.C. Trebel. et licet in institutionibus vel simpli
cibus contineat casus mixtus l si ita scriptum ff de lib. et post
no[n] continet in fideicomissis l in conditionibus §° fin ff de
conditio et demonst. Ad 5um de tempore idem dicendum e[st] l ii
ita quis ff de vulgari l pater filiu[m] §° fundum ff de legatis
3 l heredibus in principio ff ad S.C. Treb. Ad 6um et ultimum
circa iudicia s. an in dubio sit pro fideicomisso vel contra
iudicandum respondet in dubio bona omnia debere libera
et alienabilia sine onere fideicomissi iudicari per tx in l
si fuerit ff de rebus dubijs l altius C de seruitutibus. Neque
obstat tx in d l ex facto §° si quis autem quia respondeo ibi
absque ullo fauore iudicari sine liberis decessisse eum cu
ius filius simul cum patre casu mortuus e[st] ut explicat Couaru-

2º variar. cap. 7 nº 6 Peregrinus d. articulo 1 ex nº 23 usque ad nº 95 et sic absolvitur nostra rubrica

Ad l. 1 et 2 C. De fideicomissis a Licentiato Paniagua

Socano 1605

Dificilem et singularem hanc decisionem dicunt doctores in prefati et ultra ordinarios in presenti et in l. cum de in rem verso ff de usuris explicant Curtius et alii repetentes in l. si certis annis C. de pactis Couarruvias in regula possessor 2ª p. § 9 nº 2 Mines ... controversiarum illustrium cap. 56, 58 et 61 Pilcius questionum ... cap. 21 Petrus ... indas in tractatu de alimentis tit. 6 privilegio 22 Cuiacius lib. 19 questionum Papiniani cap. 1 ad d. legem cum de in rem verso Antonius Faber lib. 7 coniecturarum cap. 8 et 9 et cum post eorum scripta sit utilis noster labor clarioris disciplinae gratia in quatuor questiones dividendum duxi hanc singularem tractatum prior est cuius temporis prestatio et quod actus sint necessarii ad inducendam obligationem solvendi annum fideicomissum in minus solemni testamento relictum altera utrum solutio trium annorum sit sufficiens ad inducendam obligationem in futurum 3º quo iure in nostro tex. potuerit agi de futuris alimentis 4º utrum sicut ex solutione inducitur obligatio in futurum ita etiam non solvendo induci possit liberatio Nº 1

Ad primam igitur questionem necessario ... premittere debes primo ... alias ... in qua fuit relictum fideicomissum dico in presenti fuisse minus solemne et invalidum ex aliqua causa de qua ... decemus quod constat ex litera tex. et ex ea ratione quia si validum fuisset Nº 2

solemnis a principio deberet fideicommisso alimentorum ex reg ula tx in l cum unus §o. l l libertis 28 §o. l de alimentis leg atis

N 3 — 2o. premitte fideicommisso relicta in voluntate minus solemni non deberi l si iurito 23 l ex ttto. 29 §. sec ttto. l ex imperfecto ff de legatis 3 nam licet fideicommissa ex equitate naturali dependant ut in principio instit. de fidei heredit. tamen postquam a lege civili sunt probata non fuerunt relicta in terminis naturalibus sed ad civilem solemnitatem redacta sicut in pactis dicimus quorum ob servatio ex naturali ratione dependet l i ff de pactis non tamen omnia pacta debet observari sed tantum solem nia l iuris gentium 7 §o. igitur nuda ff de pactis et idem in omni testamentorum observatione dicendum est cum ttta. quae ex iure gentium originem ducere docent omnes in rubrica instit. de ttis et latissime prosequitur Menochius de successione crea tione Libr. i §o. i per totum a iure civili ad solemnitatem sunt reducta qua pretermissa inutile ttum fit l si quis [illegible] Zamus 4 ff de ttis l testandi causa C eodem tto. quod digit solet dici fideicommissa ex sola voluntate etiam signis aut conniventiis explicata induci in l penult. ff de leg. i l cum proponebat 66 l penult. §o. fin ff de leg 2 l heredis mei 57 §o. cum ita ff ad SC Treb. intelligi debet ita ut illa voluntas sive expressa sive coniecturata ex solemni voluntate colligatur unde intelligis tx in l et in epistola 22 ibi adhibitis testibus §. sec ttto. cuius verba non de duobus aut tribus testibus sunt intelligenda ex regula legis ubi numerus ff de testibus sed potius de quinque testibus 2um natu ram

naturā ultimę voluntatis arguto tx in l fin § de codicillis et in l fin J. de donationibus causa mortis docet glosa in l. verbo litteras § de codicillis explicat mātica lib. i de cō iecturis ttᵒ. ii nᵒ. 2

Nº 4

Cui resolutioni nō obstat tx in l fin ff de re. bus coriō: dū probat 2ᵘˢ, comanū alegationem ex ttᵒ. minus solemni aut aliter inutili colligi voluntatē defuncti quę si in fideicomissis observanda est eam constat ex inutili ttᵒ. quia respondendū ē eam regulam generaliter sic tam verā nō videri et differentiā esse constituendam inter ttᵐ. irritū et ttᵐ. minus solemne ex ea ratione quoniam ttᵐ. irritū non ad ita servō vati ut in l i ff de iniusto rupto uelsi testator fuisset capite minutus ut docet glosa in d l fin quā sequit mātica lib 2 de coniecturis ttᵒ. 3 nᵒ. 2 ab initio perfectū ē adque ita potest ex eo volūtas declarari ttᵐ. autem minus solemne omni tempore imperfectū ē adque ideo nō potest ex eo volūtas colligi quā interpretationē sequit Joanes Anibal in repetitiō ne legis nemo potest ff de legatis i. nᵒ. 181 sed eam interpretatiō nem improbat mantica d ttᵒ. 20 nᵒ. sex tx in l 2 C de confirmā do tutore l 3 ff eodem ttᵒ. et ex nostra l. 2ª. quibus constat ex ttᵒ. minus solemni declarari defuncti voluntatē quare respon dendū ē ex ttᵒ. quocumque modo invalido explicari volunta tem defuncti non tamē ex ea voluntate indui dispositionem quia non omnis voluntas sed solemnis tantū disponit sufficit tamē ad declarationem alterius voluntatis solemnis ut explicat Mantica ubi § et ad alios effectus ut colligit ex juribus § et alijs in quibus sinosumbas quę colligit ex ttᵒ. imperfecto esse sufficiens non requirerit judicis aut servdis confirmatiō

Cui resolutioni non obstabit tx in d l fin in qua uoluntas minus solemnis induxit dispositionem quia pro resolutione ad uerto oratione Diui Seueri relata in l 1 ff de rebus eorum qui prohibet alienatio rerum minoris testatoribus permitti licentiam aliena(n)di tutoribus aut curatoribus dare et prohibere alienationem rerum quae uendi poterunt ut in specie tx in l 2 C de usucapione pro emptore testatori git in d l fin. permisit alienare curatoris statim cognita uoluntate alienauerunt existimates testamentum ualidum esse postea aparuit esse irritum quaerebat an alienatio esset facta contra orationem Diui Seueri Respondit Iurisconsultus legitime factam esse ratio e[st] qu[ia] eo tempore quo facta e[st] nondum aparebat testamentum esse irritum et quod semel legitime factum e[st] durat l in ambiguis 85 uersiculo non e[st] nouum ff de regulis Juris cap. factum legitime eodem titulo lib 6 quod si curator alienasset postquam aparuisset testamentum irritum esse sine dubio Jurisconsultus responderet alinationem factam esse contra orationem diui Seueri ut constat ex uerbis tx ibi quod postea irritum esse aparuit quae uerba ostendunt aliud dicendum esse si ante uenditionem aparuisset et sic uide et uera interpretatio d. l fin.

N. 5 3º premitenda e[st] disputatio utrum ex testamento minus solemni nascat obligatio naturalis quia pro uaueri mus opinionem quae docet naturalem obligationem nasci constabit manifeste ratio quare in nostra l 1 et 2º non admitat repetitio soluti fideicomissi in qua quaestione obligationem naturalem nasci probat tx in l 1 et in l fin ubi notat Baldus C ad l falcidiam l 1 ubi notat Auerius et l 2 ff de condictione indebiti probat Ulpianus in fragmentis titulo 24 de legatis uersiculo fin. ibi legatorum perperam solutorum repetitio non e[st]

g.

q.o erat obligatio naturalis qua impedit repetitio l. naturali
ter 13 ff de conditione indebiti. Preterea id probat Iustini. in
l. fin. §. hoc tt.o in qua si heres confiteatur tt.um ab eo factum fuisse cuius
ipse hereditatem possidet quamvis dicat et apareat sine solemnitate
testam.tum tt.us factum fuisse debet solvere fideicomisso q.o ex eo tt.o
natum fuit obligatio non solum naturalis sed civilis maxime quia
solemnitas tt.ri e inducta a lege ad vitandas falsitates d. l. fin
versiculo lex etenim resecans q.o falsitate ubi cumque constet tt.um
a defuncto conditum fuisse cessabit legis presumptio et consequen
ter ex ea voluntate orietur naturalis obligatio que cum resultet
ex constitutionibus iuris gentium l. in amplius §.o his natura
debet ff de regulis iuris ex tt.o facto 2.us iur gentium rite nascit
quamvis solemnitas civilis deficiat sicut in pactis in quibus
§ diximus n.o 3 legem civilem solemnitatem induxisse
qua deficiente deficit civilis obligatio cum tamen pactum
remaneat in terminis iuris gentium nascit obligatio natu
ralis q.o idem in tt.o dicendum e quo argumento utit glosa
in l. si post divisionem C de iuris et facti ignorantia. Denique
pro hac sententia facit tx. in l. in tt.o 38 ff de fideicomissa
riis libert. et eam sententiam tenet glosa in iuribus § ita
bis et in l. cuiquis C de iuris et fac. ignor. quam sententiam dicunt
comuniorem pluribus relatis Iuanes Gutierres in l. nemo potest
ff de legatis 1 n.o 457 et quibus Menesses in d. l. cuiquis n.o 1
Menchaca d. libro 1 §.o 1 n.o 22 Covarruvias in cap. cum esses de tt.is
n.o 5 Mantica de coniecturis libro 2 tt.o 13 n.o 3. et tt.o 14 per totum
Gutierres libro 2 canonicarum cap. 25 n.o 11 Matienso in l. 1 tt.o 4
libro 5 recopil. gloso 10 n.o 13 et pro ea sententia solet induci tx.
in l. 3 tt.o 14 p.ta 5 ubi Gregorius Lopez verbo acabada mente et
re

refert pluris Sauallos in speculo practicaru q.e 71 n.o 7 et 11 ctq.e 137 inde deducentes teneri heredem in foro concientie solue re relicta in tto. minus solemni et posse heredem institutum in tali tto. in foro concientie retinere hereditatem et legatarios retinere in utroque foro possessionem reru sibi traditarum ex minus solemni voluntate vt refert Costa in cap.o si pater 1.o p.e verbo in suo tto. n.o 14 et heredem posse compelli ad implementu voluntatis no solemnis per denuntiationem euangelicam de qua in cap.o nouit de Judiciis et denique de Jure canonico ex tto. cum duobus testibus condito resultare obligationem eficacem ex tx in d cap.o cu esses de tto.is per quem tx ita decet comunis qua pluribus relatis resoluit Couaru. ibi n.o 12 Julius Clarus lib. 3. sententiaru s.o tto.us questione 57. Fello. Hernandez in l 3 tauri 1.a parte n.o 11 Duenas regula 314 n.o 13.

N 6 Sed contraria sententia s. ex tto. minus solemni non nasci obligationem naturalem probant fortissima argu.ta Primo ex tx in l si veritas ss. de tto. duplici inductione prior e in prioribus verbis ibi si veritas et solemnitas ex quibus equi parat in tto. defectus veritatis et solemnitatis adeo ut tto.m minus solemne reputet falsu l iubemus in fine C de tto.is prosequit Mantica d tto. 13 n.o 1 sed deficiente veritate ex tto. falso no nascit obligatio naturalis q.e neque ex tto. minus so lemni. altera inductio e in verbis ibi stipulantibus pro misisti ex quibus constat stipulationem requiri ad inducenda obligationem soluendi relicta in tto. minus solemni que stipulatio no esset necessaria si ex illo tto. nata esset obliga tio naturalis sed sufficeret pactu nudu quia quod natura liter debet si ex pacto promittat incipit deberi ciuiliter l fin C

C. ad l. falci. docet Baldus ibi Jason n.° 11 in rubrica ff de verborum obligatio, et ibi Rippa n.° 36

2.° hec sententia probari videtur in l. si creditoris 17 §. hoc tt.° ubi ad inducendam exceptionem in favorem debitoris cui in tt.° liberatio legata est requirit tt.um fuisse solemne sed si ex eo tt.° minus solemni nata fuisset obligatio naturalis consequenter nasceretur exceptio d. l. iuris gentium §.° igitur ratio q.° ex tt.° minus solemni in illo tx. non fuit nata obligatio naturalis

3.° induxit tx in nostra l. 2. in qua ad impediendam repetitionem fideicomissi relicti in tt.° minus solemni et indebite soluti est necessaria scientia heredis soluentis alioquin fideicomissum repeti potuisset l. fideicomissum 7. C. de conditione indebiti q.° illud fideicomissum non debebat naturaliter quia si deberet non esset necessaria scientia soluentis sed sufficeret naturalis obligatio ad impediendam repetitionem ex regula l. naturaliter 13 ff de conditio. indebi

4.° probat hec sententia quia nulla est persona que ex tt.° minus solemni naturaliter possit obligari quia ipse testator non remanet obligatus ut in terminis docet Baldus in l. eam quam §. hoc tt.° n.° 5 heres autem institutus in eo tt.° non tenetur quia quamvis ipse sit heres ab intestato succedit suo iure et tanquam diversa persona arguento tx in l. si pater §.° qui duos ff de adoptionibus si vero heres scriptus non sit heres ab intestato sed succedat alter tunc nullus contenebitur ut expresse probat tx in l. 2 §.° 1. in l. sequenti ff de conditione indebiti q.° nulla est persona que ex tt.° minus solemni possit naturaliter obligari

Paniagua

Sº fuit nª aut ttt.º e imperfectu ratione voluntatis et tunc constat nullam obligationem ex eo nasci l si quis 25 ff de ttt.is aut e ttt.us falsum inoficiosum irritum vel rruptum et tunc constat idem dicendum esse d l 2 §º 1 ff de cond. indeb. aut e imperfectu ratione solemnitatis et tunc idem videtur probandum quia ttt.us minus solemne nõ e ttt.us l si quis legatum 2º responso ff ad l corneliam de falsis et est ipso iure nullum l si vnus C de ttt.is et deficit in eo forma substantialis Vt docet Jason in l nemo potest ff de legatis 1 prima lectura nº 15 et 2ª lectura nº 21 Juanes Gutierrez in repetitione eiusdem legis nº 229 Matienzo in d l 1 ttº 4 lib. 5 recopilationis glosa 4 nº 10 et quoties actus peccat in forma substantiali nõ nascit obligatio naturalis l 1 §º si quis ita ff de verborum obligat. quibus et alijs fundamentis eam sententiam defendunt plures quos referunt Menchaca Juanes Gutierez et Matienzo in locis citatis 5 nº precedenti inde inferentes neque in foro conscientiae obligationem nasci nec peti posse per denunciatione evangelicam nec deberi Jure canonico nec soluta legata per exceptione posse retineri contra 5 dicta numero precedenti

Nº 1 Qua sententia retenta nõ obstant argumenta contrariae opinionis quia ad 1.um ex l 1 et fin C ad l falcid. respondet diversam esse causam legati quod soluit vltra quantitatem permissam lege falcidia et legati relicti in ttº minus solemni quia ylo casu deficit perfecta voluntas ad inducendam obligatione in illa autem adest voluntas perfecta et sufficiens ex qua nascat obligatio et licet talis voluntas sit contra legem prohibitivam et resistentem quia

gu

sufficit ad inducendam tollendam obligationem naturalem argumento
lex in l ubi lex ff de fideiussoribus et quamvis lex falcidia
ipso Jure diminuat legata excedentia quantitatem permi
ssam lege Lincam margaritas l Placuius ff ad l falcidiam
et ideo naturaliter non deberi eam quantitatem doceant
Petrus Sinus et Baldus et fulgosius in l cum quis C de Juris et fac
ti ignorantia ubi Romanus nº. 9 et probat eo argumento quia
quando heres adit hereditatem quamvis ex quasi contractu teneat
ad solutionem legatorum l qui cum alio ff de regulis Juris non ta
men consentit soluere legata ultra quantitatem permi
ssam adeo ut quamvis expresse promittat se soluturum legata
nisi dicat integra non tenebit ultra l quantitatem ut dicto ut
Baldus nº. 1 in d l fin tamen hec omnia procedunt quando
constat de voluntate heredis volentis uti beneficio legis
falcidie at vero si constet de contraria voluntate omnia
legata debent iure naturali et ciuili et ideo merito omni
Jure ea legata deberi dixit imperator in d l 1 C ad l falc. et
Jurisconsultus in l si patronus ff de donationibus ideo que me
rito dixit Donellus in d l 1 nº. 2 ea legata aut omni Jure
aut nullo Jure deberi et non posse dari medium quia aut constat
heredem velle uti beneficio legis aut nolle primo casu nullo
Jure debet et ideo si soluat repetere potest d l 2 ff de condi
ctio. indebiti 2º. vero casu omni Jure debet d l 1 et fin quod pro
cedit quando constat de voluntate testatoris solemni ad vero quan
do voluntas deficit non nascit obligatio naturalis

2º. non obstant verba Vlpiani d tit. 29 § relata
nº. 5 que adeo sunt difficilia ut Curacius ibi existimauerit tollen
dam negationem aut saltim illa verba referenda ad legata relicta Nº 8
in

incertis personis aut per damnationem quae soluta repeti non possunt §. incertis et secundo inst. de legatis §. fin. inst. de oblig. quae ex quasi nas. quae iura non procedunt ubi legata relinquuntur minus solemniter sed si haec interpretatio cuiquam displiceat poterit intelligere ex ind. versiculo fin. 2us. specie ut precedentibus in quo Ulpianus locutus fuit de legatis excedentibus quantitatem lege falcidia permissam quae si soluant docet repeti non posse dummodo solvant scienter 2us. 5 dicta

N.9 Tertio non obstat tex. in l. fin. §. hoc tit. cuius difficultas varias habet doctorum interpretationes ex quibus communiter recepta est 4a. interpretatio glossae ibi dicentis heredem in d. l. fin. prius negasse fideicomissum relictum esse et postea delato ei iuramento vel recusasse iuramentum suscipere vel eo suscepto fuisse confessum aut aliter fuisse probatum fideicomissum et tunc heredem voluisse recurrere ad defectum solemnitatis quo casu audiendus non est in poenam prioris negationis quam interpretationem receptissimam esse pluribus relatis docet Covarruvias in cap. indicante n. 1 de tit. Mantica libro 2 de coniecturis tit. 13 n. 5 Joannes Gutierres in d. l. nemo potest n. 144 qui docet eam sententiam in iudiciis observari solitam et probari videtur ex Justiniano in §. fin. inst. de fideicomm. hereditati. ibi negando ita rem esse subsecutam et ibi postquam negaverit ubi Balduinus n. 12 in illis verbis contineri rationem dispendendi illius dispositionis docet et confirmat ex §. fin. inst. de oblig. quae ex quasi nas. ubi Justinianus docet per infitiationem aliquando effici ut indebitum solutum repeti non possit et proponit duo exempla legis aquiliae et legati in quo si per damnationem relictum esset olim negatio precedens im

impediebat repetitionem quod Justinianus ad omnia legata et consequenter ad fideicomissa extendisse videt

Sed quamvis hec interpretatio receptissima sit non tamen constat ex verbis d. l. fin. negationem praecessisse neque ad delationem juramenti erat negatio necessaria cum potuisset in principio litis deferri. Nec superiorem sententiam probat tx in d. §o fin. de oblig. que ex quasi contr. quia decisio Justiniani in illo tx tantum pertinet ad legata pia ut ex verbis constat et ideo longe differt a dispositione d. l. fin.

Quare omissis varijs interpretationibus quas referunt Covarruvias et Gutierres ubi s. Menchaca de successionum creatione §o 23 ex no 1 Forcatulus dialogo 14 Alciatus lib. 1 paradoxorum cap. 7 et 14 Mantica ubi s. illa in scolis recepta est interpretatio quam tradidit primarius legum praeceptor quem refert Antonius Picchardo in d. §o fin. instit. de fideico. heredit. et sequit Donelus in d. l. fin. no 3 s. testatorem nulla juris solemnitate aut scriptura reliquisse fideicomissum sed tacite in solam fidem heredis voluntatem suam contulisse ut ex illo tx ibi sine scriptura et presentia testium que fideicomissa tacita probare voluit Justinianus sicut olim expressa et solemnia confirmauit Augustus igit Justinianus in d. l. fin. non corrigit antiqua jura requirentia solemnem voluntatem ad validitatem fideicomissorum sed ea in sua specie firma relinquens novum casum disponit quo fideicomissa ex negotio gesto inter heredem et defunctum valida reputent quam interpretationem in scolis receptam sequit Donelus in d. l. fin. no 3 et faciunt pro ea que tradit Menchaca d. §o 23 no 10 ubi docet eam constitutionem Justiniani

ani in fideicomissis tantũ nõ autem in legatis prouenerat differentia post Justinianũ inter legata et fideicomissa remanente 2ᵘˢ quam interpretationẽ ille tx nõ probat ex ttᵒ minus solemni naqui obligationẽ naturalem sed fideicomissũ tantũ absque ttᵒ relictũ soluendũ esse si constet de uoluntate testatoris

Nᵒ 10 Neque obstat 4ᵘˢ argũtũ contrariæ opinionis § ad ictũ nᵒ 5 ex eo quod lex ciuilis induxerit solemnitatẽ sit fundata presũptiõne falsitatis qua cessante cessare debet eius dispositiõ quia respondeo leges inducentes solemnitatem iustas esse et in certo fundatas non autem in presumptione tantũ. Primũ § iustos esse nemo negauit et late probant Couarruuias in d. capᵒ cũ esses nᵒ 6 Antonius Gomes in l 3 tauri nᵒ 123 Salon ibi nᵒ 1432 Menchaca de successiõnũ creatione §ᵒ 2ᵒ nᵒ 7. 2ᵘᵐ autem § legem non fundari sola presũptione varijs rationibus probant Antonius Gomes et Salon vbi s. Menezes in d l cũ quis C de juris et facti ignor. nᵒ 14 Couarruuias in d capᵒ cum esses nᵒ 9 Matienzo dᵃ glosa ioᵃ 15 ex quibus rationibus ea precipua videtur legem inducentẽ solemnitatem nõ habuisse causam finalem presũptionem falsitatis sed in ~~[illegible]~~ publicũ tantum eo quæ legem permitteret testatoribus disponere de rebus suis in tempus quo eorum non sunt contra regulam l quod sponsæ C de don. ante nup. ut constet de uoluntate disponendi certam formam et solemnitatem induxisse qua nõ seruata deficit permissio legis. Preterea in hac specie duplex reperit constitutio legis prior quæ induxit solemnitatem altera quæ reddit ttᵘᵐ nullum ipso jure solemnitate deficiente quæ dispositiõ nõ

nō fundat in p̄sumptione sed in re certa s. in defectu solemni
tatis quā defuisse certū ē

Non obst. 5.us fundam.tu ex eo quod sicut pacta N.o 11
vedacta ad formā lege civili forma nō servata producunt
obligationem naturalem ita etiam testt.a forma civili non
servata obligationē naturalem debebant p̄ducere. Quia res
pondeo quod licet testt.a habeant originē de Iure gentiū 2.us recep
tam opinionem nō admissa contraria quam defendit Mi
chael de Iustitia n.o 5 tamē ex eis non servata forma nō nascit
obligatio naturalis quod etiam in contractibus quibus lex ciui
lis certam et specialem formā dedit observat ut apparet in sti
pulatione ex qua forma deficiente nō nascit obligatio natu
ralis d. l. 1. §.o si quis ita ff de verborū obligatio. quod nō proce
dit in pactis quia lex civilis nō prescripsit certam formā
contractibus ita ut pactū nudū propria forma careat sed tātū
ne passim inducerent obligationes constituit obligationem
civilem ex illis pactis nō nasci et in testt.o forma deficiente
non nascit obligatio naturalis sicut in stipulatione

Neque obstat dicere stipulationē esse iuris N.o 12
civilis et ideo potuisse legem tollere obligationem naturalem
nō autē in testt.o inducto Iure gentiū quia respondeo in stipu
latione adesse consensū ex quo Iure gentiū nascit obligatio et tamē
lex civilis adscribens certam formā potuit inducere ne ex eo
consensu nascat obligatio ergo idem potuit facere in testt.o

Denique non obstat tx in l. in testt.o 38 ff de fidei
commissariis libert. quia omissa solutione dicentium eū tx pro
cedere favore libertatis, et pietatis ex qua solutum repeti nō potest
ex l. cum his 32 §.o mulier ff de condictione indeb. respondeo
ibi

Ad l. i. et 2

ibi heredes scientes ttt.um esse nullum ut constat ex verbis ibi cum omnia ut ab intestato cogerent prestitisse fideicomissum quo casu sequitur repetitio l. quod quis 50 ff de condict. indeb. quo etiam casu procedit tex. in l. 31 tt.o 14 p.a 5. loquitur enim quando heredes scientes ttt.um esse minus solemne fideicomissa persolverunt ut constat ex verbis ibi de sua voluntate quae verba excludunt errorem solventis adque ita iam aparet ex ttt.o minus solemni non nasci obligationem naturalem ex qua resolutione plura infert doctores t. Pratigue prosequitur Marescio d. glosa 10 ubi tandem resolvit Jure canonico in terris sub ditis pontificibus romanis observandam esse dispositionem tex. in d. cap. cum esses extra de ttt.is et sufficere in quolibet ttt.o duos testes simul cum parrocho ut cum communiori opinione resolvit Covarruvias ibi n.o 12 et in ttt.o ad pios causas duos testes sufficere cap. relatum eodem tt.o de ttt.is

N.o 13 Ex quibus infert in nostris legibus fideicomissa relicta in ttt.o minus solemni fuisse indebita nisi heredes scienter soluissent ut constat ex l. i ibi cum que secutam voluntatem filii et ex l. 2 ibi comperta voluntate defuncti et ibi cum non ex sola scriptura sed ex conscientia relicti fideicomissi et ita docet Bart. in d. l. 2 ante n.um i. Jason ibi in principio Meneses n.o i Paulus Castrensis in l. i n.o 3 ubi Joson ante n.um i versiculo 3.o et melius Fulgosius n.o 5 Donelus n.o 2 quae interpretatio non est divinatoria ut dixit Angelus in previ in lectura florentina quam colligit ex verbis 3 alegatis quae ad heredem ignorantem referri non possunt cum ignorans non dicat compertam habere et sequi defuncti voluntatem arguento tex. in l. mater decedens 19 versiculo nec enim ff de inofi cioso ttt.o l. cum ttt.o c. de Juris et fac. ignorantia q.a heres volunta

ta

voluntati defuncti que dupliciter modo confirmari solet aut facto aut verbo. Facto solvendo fideicomissum ut in his legibus et in l. fin. in principio ff. ad l. falcidiam versiculo promisso solutionum fideicomissa ut in l. si veritas ff. hoc tit. et in d. l. fin. in fine. Sed utrum eo casu sufficiat ad confirmationem pactum nudum vel sit necessaria stipulatio solet dubitari et verius e jure communi necessariam esse stipulationem ex d. l. si veritas ibi stipulantibus promissi versiculo ex eo querit pactum nudum per se inefficax est d. l. jurisgentium §. igitur nuda et cum imperfecta voluntas sit nulla non est dubium cui accedat pactum subsecutum et ideo erit necessaria stipulatio adque ita debet intelligi tex in l. non dubium §. de tit. et docet Acurt. ibi Menesis in l. cum quis C. de juris et facti ignorantia Donelin l. si* quod tamen procedit de jure communi jure autem regio non erit necessaria stipulatio ex l. 2 tt. 16 lib. 5 recopilationis

*si veritas numero finali

N. 14 In tacita autem confirmatione voluntatis que in facto consistit querit prior questio ex § propositis n. 1 quot ac tus sint necessarij ad inducendam eam confirmationem in qua questione distinguendum est aut fideicomissum consistit in unica prestatione aut in pluribus. primo casu facta solutione si totum quod relictum est solvat non competit repetitio ex nostra l. 2 quia qui solvit sciens ttum fuisse inutile aut existimabat se non debere et tunc non repetit ex regula tex in l. quod quis so ff. de condic. indeb. aut existimabat se debere et eo casu non repetit quia error juris non prodest ad repetitionem l. cum quis C. de juris et fac. ig. si autem non totum fideicomissum sed partem eius solvat querit an sit inducta obligatio ad partem remanentem et inductam esse negavit Acurtius in hac l. 2 verbo prestiterunt per tex in l. fin. C. ne uxor pro marito ubi mater solvens partem debiti pro filio non tenet ad alteram partem quia con

consiliy debet regulari 2ᵘᵐ actui ex quo deduxit et ita actus si
militatis producet consensum simultaneum ut ex eo tx notavit Deci
us in cap. 1 nº 24 extra de Judicijs facit tx. in l voluntarij
12 C de excusationibus tutorum ex qua opinione deduxit
multo minus teneri heredem qui solvit unum legatum ex testamento
minus solemni ad solutionem aliorum legatorum ex eodem testamento
quia potuit ipse in persona unius legatarij vel in causa
unius legati ex proprio vel testatoris affectu aprobare voluntatem
talem quae non debet extendi ad alias personas vel causas quam
opinionem sequitur Aurelius in d l non dubium verbo agnoverit § dicti 4 et post antiquiores ibi sequitur Bart. nº 2 Fulgo
sius et Alexander nº 3 dicit communem Jason in l penult. nº 2
ff de conditione ob turpem causam Julius Clarus lib 3 recep
tarum sententiarum q. 90 nº fin. Menoch. in hac l 2 nº 2
pro qua sententia facit tx in l Lucius 88 § testator
ff de legatis secundo ubi 2ᵘᵐ lecturam Azonis quam re
fert quam refert Aurelius ibi probat heredem solventem unum
legatum ante tempus quo solvere debebat non tenetur solvere
alia legata ante tempus a testatore destinatum

Nº 15 Sed contraria sententia videtur probari in authen
tica sed cum testator j. ad l falcid. ubi heres solvens unum legatum
non deducta 4ª ad omnia legata integre persolvenda tenetur
facit etiam tx in l in testamento 38 ff de fideico. liber. ubi heredes
solventes fideicommissum libertatis ex testamento minus solemni tenentur
solvere aliud legatum eidem legatario relictum facit etiam
regula tx in l 1. § si spe ff de pollicitationibus et in l si
filius 7 § fin ff ad S.C. Macedonianum cum alijs adductis
ab Aurelio ibi glosa fin. Denique facit tx. in l si fideico
missum 50. § fin ff de Judicijs ex quo 2ᵘᵐ opinionem Angeli
in

in Bar. l. i n°. 5 probat cū qui certo loco quo nō debebat recipit solvere fideicomissū debere vi ligum in eodem loco solvere

Sed nō obstantibus his argumentis prior sententia retinenda ē quę confirmat ex vulgari coniectura quā proponit I.C.tus in l. Arrianus ff de oblig. et act. et in l. cū de indebito ff de probationibus et ideo hęc sententia defendi debet quamvis non probet in d. l. huius §°. testator cuius verbis non recte convenit lectura Azonis quamvis in se vera sit ut docet Cumanus ibi ad literam tamē illius §i. verior ē lectura quā 1°. loco retulit Accursius ibi et probant communiter omnes sicc alia lectura quā proponit Cuiacius lib. 2 responsorum Scevolę in d. §°. testator. f. heredem solventē vni legatario ante tempus nō posse inter esse proveniens ex immatura solutione imputare alijs legatarijs ut sic faciat locum detractioni q.a falcidię superiore itaque recenta sententia nō obstat tx in d. authentica sed cū testator quia respōdit Accursius in locis s. citatis ideo in illa specie obligationem Cinduci quia legatū integrū naturaliter saltim debebat quam opinionem sequunt communiter s. citati et Cumanus in d §°. testator in fine Donellus in d l nō dubiū s. de tt.lo n.°4 et faciunt quę s. diximus n°.7.

Sed tādiu ē difficilis hęc interpretatio quia licet verū sit legata ex voluntate heredis nō tenbit ius lege falcidia omni iure deberi ut ibi resolvimus tamē nō ē facile ex solutione unius legati ad omnia in tt.lo relicta voluntatē extendere cū potuerit heres illi legatario donare voluisse et ideo respondendū est quod sicut ex solutione unius legati nō dicitur vel ratificasse omnia legata in tt.lo. inutili relicta ita etiā ex solutione unius legati pro quo falcidia nō erat deducenda conicitur ad omnia le

28

N.° 16

Fantagium

legata ut probat ex tx in l quod de bonis §. no it sunt eo ff ad l.
falcidiam quia si consensus expressus no erat sufficiens d l quod
C de bonis §. frater quod explicat Cuxacius no uela et Suanus Gu
tierrus in Primo potest ff de legatis 1 n°. 302 multo minus taci
tus consensus debuit sufficiens judicari nisi adesset noua dispositio
Justiniani qui sicut ex consensu expresso posse renuntiari legi
falcidiae docuit in l fin. C ad l falcidia ita etiam ex consensu
tacito idem fieri posse induxit in d auth.ca sed cum testator quae no
ua dispositio ad alios casus extendenda no est ex uulgari regula
l praecipimus in fine J. de appellationibus maxime ubi adest
ratio diuersitatis cum Justinianus loquatur in test.o solemni nos
tra autem quaestio in test.o imperfecto procedat

n°. 17 2°. no obstat tx in d l in test.o ff de fidei. libert quia
omissis aliorum interpretationibus respondeo fideicommissum ibi no deberi
tantum ex uoluntate heredis sed ex eo quoniam test.um factum inter liberos
habet clausulam codicillarem quamuis no exprimatur ut docet glossa uer
bo no ualuit in l cum filius ff de uulg. communiter recepta 2ª fimola
ibi n°. 14 Alexandrum n°. 10 Aretinum n°. 3 Jasonem n°. 18 et alios
quos refert Menesius in l si frater J. Secundo n°. 13 quae clausula
no solum operatur in relictis ipsis met liberis sed etiam in relictis
omnibus personis ad quas ex particulari affectione testatoris potest
mus extendere coniecturam uoluntatis et ideo in d l in test.o debent
fideicommissa ratione personae quod demonstrant uerba l. ibi
aliunde sue et ibi quam pater dilexisset quam interpretationem scribit
Cuxacius in l ex ea scriptura ff qui test.a facere poss. et probat ex
communi doctrina quae docet ratione amicitiae induci clausulam
codicillarem quam ex d l in test.o deducunt communiter doctores ut
docent Aliatus regula 3 praesumptione 28 n°. 28 Firagulus in
l in ugnam uerbo liberis n°. 86 Menesius in l ut test.us C de Juris
et facti ign. n°. 2

3°.

3°. nõ obstat tx in l. 1. §°. reprisse ff de policitationibus quia respondeo policitatione facta rei publice de qua loquitur ille textus aperte ex verbis precedentibus nõ producere obligatione si fiat sine causa ea ratione quia ut docet Ubezembeguius in rubrica illius tti n°. 2 nõ constat de voluntate deliberata promitentis. Unde si appareat deliberata voluntas nascit obligatio et cũ incipiens opus promissũ facere deliberatam voluntate ostendat nõ ex solutione sed ex promitione precedenti nascit obligatio quia qd. amodo traditione rei incipit ustiri nuda pactio.

4°. nõ obstat tx in d l. item si filius 1 §°. fin ff ad S.C. Madoñi quia dũ probat patre solvente partem debiti cessare in totũ S.C.i exceptionẽ respondeo in eo S.C°. receptũ esse ut sola patris scientia sufficiat ad excludendam exceptionem quoniam eo casu cesset ratio S.C.i proposita in l. 1. ff illo tto. ut docet Fulgosius in d l. item si filius §°. interdum n°. 3. ideoque ex solutione partis nõ nascit nova obligatio sed qua nata erat ex precedenti contractu cessante exceptione S.C.i ex consensu patris confirmat.

Quod autẽ I.C.us docet filio qui accepit mutuũ patre familias facto solvente partem cessare S.C.m nõ debet intelligi cessare in totum sed tantũ in parte soluta ut contra Aurtiũ docet Fulgosius ibi et probat ex l. sed etsi § in principio ff illo tto. ubi ex traditione pignoris nõ censet confirmasse obligatione nisi in quantitate pignoris traditi. Neque obstat fundamentũ Aurtii dicentis quo ad parte solutã cessare S.C.m etiã si filius adhuc solvisset eoque ideo ut habeat effectũ solutio facta postquam pater familias factus ẽ dicendũ esse in totum debitum S.C.m cessare quia respondeo nõ esse otiosa I.C.i verba quibus statuit patrem familias factũ solvisse quia si solvisset existens in potestate patris pater repetere potuisse l. si filius familias

14

Paniagua
N° 19

14 ff si certu petat d l sed etsi §. si ab alio inveniculo si v°.

Denique nō obstat tx in d l si fideicomissu §. fin quia ex sententia Jasonis in presē li n° 9 quē sequit Menoch n° 6 in fine respondet eū tx procedere in herede qui specialj privilegio poterat se defendere ne certo loco conveniret cui privilegio credit renūtiasse si partem fideicomissi alio loco cōsultus solvat quia eū ex eo consensu res reducat ad terminos Juris communis facilius ind uit volūtas senes v°. quet si Jure comu nō se posset defendere quia tunc sicut ex solutione ante tēpus facta uni legatario nō censet se obligasse ad solutionē alio rū legatorū ante tēpus faciendā ex §. dictis n° 16 ita etiam ex solutione facta in debito loco nō erat inducendus se obligare voluisse cū valeat argutū de tempore ad locū ex tx in l miles ita heredem ff de militari testo.

Sed haec interpretatio divinatoria videt ad tx in d §. fin. in quo Juris cōsultus nō loquit de eo qui Jur speciali poterat se defendere sed generaliter in omni herede qui pro fideicomisso debet cōveniri vel ubi maior pars hereditatis esset vel ubi ipse domiciliū haberet et conventus alio loco si incepit solvere renūtiasse proprio foro videt ea ratione quia exceptio fori ē declinatoria et sicut sibi contestatione credit renūtiata ita etiā solutione quia solvens habet pro condemnato ad quita vel confitens alieno Juditii exceptionē declinatoriā renūtiasse videt ut explicat Fulgosius ibi n° 5 quē sequit Cuiacius in postrema explicatione illius §. quod non fieret si pars fideicomissi soluta esset indebita Vel respondere potest quod sicut ex ratione contractus sortit quis forū cap. fin. extra de foro competenti ita etiā ratione distractus cū valeat argutū de contractu ad distractu habentis ne ff de pactis ad 9 nō ideo solvens certo loco distrahens obli

ga

gatione ibi quasi contrahere videtur et ratione quasi contractus sortitur ibi forum ut in d. §. fin. adque ita iam resolvit superior questio et sequitur ad primum caput

Ad 2um quando fideicomissum consistit in pluribus solutionibus videtur respondendum unam solutionem non sufficere ad inducendam obligationem in futurum ex tx in d. l. non dubium §. dictis ubi si quis sponte agnoverit voluntatem imponit heredi necessitas solvendi in futurum agnoscere autem voluntatem unico actu solutionis fit ex nostra l. 2. et ex §. dictis no. 3 et quae notat Baldus in d. l. non dubium no. 3. Sed contrarium probat ex nostro tx in hac l. 1. ubi constat ad inducendam obligationem non sufficere unicam solutionem sed requiri plures simul cum tempore trienii quia cum sit difficile inducere obligationem ex §. dictis no. 14 et ex d. l. Arrianus unicus actus praeiudicii non debet reputari sufficiens. Neque obstat tx in d. l. non dubium quia respondere potest ibi heredem agnovisse voluntatem in totum vel expresse vel tacite facta solutione quo casu certissimum est non posse postea priori voluntati contravenire adque intelligit Aurtius ibi comuniter receptus et sequitur Donellus in praesenti no. 3 et confirmat ex dicendis ad sequentem questionem N.° 20

2a questio revocat in dubium omnia §. dicta et dispositionem nostre l. 1. quae cavet solutionis trium anorum sufficere ad inducendam obligationem in futurum cuius contrarium probat ex tx. in l. cum de in rem verso §. ff de usuris ubi ad inducendam obligationem non sufficit solutio triennalis sed requirit solutio longi temporis. Longum autem tempus in iure accipit pro decennio maxime ubi agit de alicuius rei vel obligationis prescriptione ut in rubrica et per totum tt. C de pres N.° 21

prescrip. longi temporis. 2º probat. ex tx in l. si certis annis C de pactis ubi etiam presidente pacto nudo nõ sufficit aliquorum annorum solutio ad inducendam obligationem in futurum quam decisionem ad brevis tempus restringere cum Accursio in d. l. cum de in rem verso nõ debemus. 3º facit tx in l. operis 31 ff de operis libert. ubi quamvis libertus solvat operas quas nõ debebat eas que repetere nõ possit l. si nõ sortem § libertus ff de conditione indebiti nõ obligatur in futurum prestare. 4º facit tx in l. creditor C de Usuris ubi nisi ostendant instrumenta vel probatur stipulatio usurarum ex solutione facta non induxit obligatio que jura 2us juris regulas procedere videntur quia ex tempore nõ solet nasci obligatio l. obligationum fere § placet ff de obligationibus et actionibus neque ex solutione cum solutio fiat ad liberationem non autem ad obligationem ad que ideo nõ debet effectum contrarium voluntati agentis operari l. nõ omnis numeratio ff si certum petat. Quod si neque ex solutione nec ex tempore nascit obligatio non potuit produci in nostra l. 2 tt. obligationis deficiente

Nº 22 Quarum difficultatum occasione doctores in presenti et in Juribus s. alegatis varias proponunt nostre l. interpretationes ex quibus communiter recepta e interpretatio glosse in presenti que docet in nostro tx favore ultime voluntatis et alimentorum inductam fuisse obligationem ex solutione triennali quam interpretationem sequunt plures quos refert Benedictus in cap. Raynutius verbo si absque liberis el segundo nº 179 Michalorio controversiarum illustrium cap. 84 nº 42 Menoch. in presenti nº 1 Menochius libro 3. de presumptionibus cap. 131 nº 19 Petrus Surdus in tractatu de alimentis tt. 8 privilegio 22 ubi ad

Leo

legatu pro dote et alia quacumque causa pia et fauorabili idextendit pluribus relatis Duinis sententiis autoribus quod non solum procedit si tempore trienij integra alimenta fuerint soluta sed etiam si non integra dummodo per tempus trienij sedu ta sint. Pro qua ampliatione induxit noster tx. qui eo ra tione mouet quia mater agnouit uoluntate filij quod agnitio uoluntatis non solum fit solutione totius sed solutione partis imo et petitione dilationis ad soluendum l ad solutionem C de re Judicata. Facit etiam tx noster in finalibus uerbis dum pr obat non solum peti posse alimenta futura sed etiam preterita si prestita non sunt quod supponit non integra alimenta soluta fuisse quam ampliationem sequitur Baldus in presenti n.o 12 sunt nec interesset in qua materia sit facta solutio l nu refert ff quando Dies Leg. docet Petrus Surdus ubi s n.o 18 ubi n.o 21 disputat an hoc procedat in alimentis pauperi relictis non autem si diuiti relicti quod et Angelus in d l si certis anis C de pactis pro cedere tantum in alimentis pauperi relictis existimat sed contra rium tenet Salicetus in presenti n.o fin Alexander in d l si certis anis n.o 8 ubi Decius n.o 9 Curtius Junior n.o 15 eo ratione quia alimenta etiam si relinquantur diuiti fauorabilia sunt arguto tx in l cum hi § si maior ff de transactionibus ubi sunt alimenta pauperi relicta non possunt transactione remitti ita etiam relicta diuiti quia testator uidetur considerasse eum posse pauperem effici et ita contra Angelum concludit Jaso in presenti n.o 4 uersiculo 3 singulariter et confirmat ex doctrina Alexandri in d l. si certis annis dum docet nostrum tx dum requirit solutionem trium anorum si loqueret in alimentis pauperi relictis de Jure canonico procedere non posse esset enim fideicommissi

re

relictu causæ piæ quod deberet ex tto. minus solemni cap. relatu extra de ttis et s. diximus n.o 12 in fine egit 2.us comunē interpretationē noster tx pro sed et favore alimentorū et causæ piæ cū quo concurrit solutio per tempus triennij quo tempore ut advertit Calo in repetitione tx ind. L si certis anis et sequitur Meneses in presenti triginta sex solutiones fuerunt facte in alimentis mestruis et tres solutiones in uno tiario anuo adque eta ex tot actibus fuit cognita voluntas matris acnoscentis voluntati filij. Preterea si noster tx. deb. 2.us comunē interpretationem deberet intelligi favore Ultime voluntatis contrariū dicendū ē si ex contr. actu alimenta solverent ut cū comuni Petrus Surdus ubi s n.o 22 ubi n.o 26 dis putat quid sit dicendū si debeant ex donatione causa mortis et resolvit nō extēdi ad com desisionē nostre Legis neque ad eū casū in quo vnica tātū solutio pro tribus anis facta fuisset quæ comunis interpretatio videt confirmare ex tx in L quedā mulier q. ff familiæ ercis cūde ibi nullo Jure id eū esfuisse et ibi placuit standū esse alimentorū prestatione

N.o 23 Sed hæc interpretatio comunis convincit ex sequentibus primo quia nullus favor Ultimæ voluntatis potest considerari ubi nulla ē voluntas ut in presentiū voluntas minus solemnis nō possit voluntas apellari d L si vnus C de ttis et S. diximus n.o 6 et quod dicit in L in ttis 12 ff de reculis Juris debet intelligi ubi ttū. apparet et etiam si dubitaret an ttū valeat eo enim casu debet asumi favorabilis interpretatio arguto tx in L quotiens ff de reculis Juris rebus dubijs ubi autem constat ttū. fuisse

mi

minus solemne nullus favor potest considerari

2º favor alimentorum in hac specie non fuit considerata ab imperatore sed tantum agnitio voluntatis qua heres voluit se obligare et cum sit favor non reperiat in iure expressus non debet a nobis admitti. Neque obstat tx in l. quidam mulier quia respondeo ibi alimenta fuisse relicta in tt.º solemni et valido et verba tx. ibi nullo iure id eum efecisse non esse referenda ad testatorem sed ad iudicium a quo appellaverat mulier de qua ibi dicens et eum in ipsius libertos dixisse arguto tx in l. fin. ff. de iure patronatus ut advertit Antonius Faber libro 1 coniecturarum cap.º 8 divisio enim alimentorum iure facta erat et ideo non revocat in specie illius legis ergo noster tx non procedit favore ultimae voluntatis aut favore alimentorum

Quare pro resolutione nostrae superioris difficultatis primo dissolvendum est argumentum ex ratione § propositi n.º 21 in fine s. tempus non esse modum tollendae aut inducendae obligationem d. l. obligationum fere § placet de cuius ratione ultra ordinarios ibi late scribunt Joannes Gutierrez in repetitione l. nemo potest ff. de legatis 1 an.º 181 Menchaca libro 2 controversiarum illustrium cap.º 64 Menochius de retinenda possessione remedio 4 n.º 28. Cui respondet omnino verum esse verissimum in nostra tamen specie non ex tempore sed ex consensu et voluntate heredis confirmantis voluntatem defuncti minus solemne induci obligationem consensum autem presumi ex tempore 2.us Iuris regulis arguto tx in l. alienationis verbum de verborum significatione sicut etiam presumit solemnitas actus l. sciendum 30 ff de verborum obligationibus N.º 29

Paniagua

l. filius familias 10 C. de petitione hereditatis et ita respo
det Corasius cap. 15 miscellaneorum n. 5. Nec magis obstat
solutionem debere producere obligationem quia respondeo
ex Corono ubi 8. n. 6 solutionem non obligare solventem
sed virtute tituli praesidentis minus validi induci obligatio
nem. Sed responderi potest solutionem factam ab eo qui se obli
gatum credit fieri eo animo ut se liberet et ideo non producere
obligationem factam autem ab eo qui scit se nullo iure debere
demonstrare consensum se obligandi et agnoscendi voluntatem
defuncti ex qua remanet obligatus

N. 25 Quo supposito pro resolutione huius materiae superi
oris difficultatis duo casus distinguendi sunt aut enim nullus om
nino praeesset titulus ad inducendam obligationem aut praeesset ali
quis titulus quamvis invalidus. Primo casu dicendum est ex
praestatione non induci obligationem in futurum atque in hoc casu
procedit regula tex. in d. l. credit. C. de usuris et in d. l. operis
ff. de operis libertorum docet communis quam resolvit Covarruvias
in regula possessor 2a. parte §. 4 n. 4 Menchaca controversia
rum illustrium cap. 84 n. 14 Menochius libro 3 de praesumptionibus
praesumptione 131 n. 18 eo enim casu recte procedit ratio Bartoli
in d. l. cum de in rem verso n. 5 §. factum non debere operari
ultra id quod factum est tex. in l. 1 §. si quis hoc inter
dicto ff. de itinere actuque privato quam explicat Meno
chius de retinenda poss. remedio 3 n. 37 quae conclusio proce
dit quando agimus de inducenda obligatione secus autem
si ageremus de inducenda liberatione obligationis prece
dentis quo casu dicendum est liberationem induci ex tempore 2us.
naturae actionis l. sicut l. omnes C. de praescrip. 30 vel 40 anno
rum

anoru l. 1 ff de diversis et temp. prescrip. quod tamē procedit quādo liberationi nō resistit Jus comune quia si resistit ē necessariū tempus immemoriale ad inducendā prescriptiō nem l. competit 6. C de longi tempo. prescrip. cap. 1 de prescriptionib; l. 6. 2ᵘᵐ interpretationem Bartoli in d l. cum de in rem verso quamvis contrariū teneat Fulgosius ibi quē sequit Couarruuias lib. 1 variarū cap. 16 nº 7

Superior tamē resolutiō qua docemur ex solutione nō induci obligationem limitat ubi tempus immemoriale intervenit eo enim casu inducit obligatiō quia tempus immemoriale habet loco tᵗⁱ ita docet Bartolus in d l. cū de in rem verso Couarruuias d cap. 4 nº 4 et relatis Menochio d cap. 131 nº 928 quē comunis opiniō probat in d cap. 1 de prescriptionib; lib. 6 l. in fine ff de aqua pluvia arcenda l. hoc Jure 5º ductus aque ff de aqua quotidiana et es lx in cap. super quibusdam 5º pre terea de verbor sign. et comunis opinio quē docet ex immemoriale tempore acquiri dominium directū quā resolvit Cravetta in anti qui tate temporis 4ᵃ parte 4ᵃ partis principalis nº 24 unde cauendū est ne nos decipiat contraria sentētia quā conat defendere Menchaca d cap. 8 en fine ex quib; infert quod cū in Hispania domini vasalorum nō possint eis imponere impositiones ut pluribus relatis docet Gregorius Lopes in 6 ttᵒ 25 pᵗ. 4 verbo devendo servir Bouadilla in politica libro 2 cap. 16 nº 62 Acebedo in l 8 ttᵒ 15 lib 6 recop. licet in earum impositione intercedū consuetudini ex sentētia Baldi in l. unica C de auro coronario lib 10 tamē debet intelligi de consuetudine immemoriale

Paniagua

in memoriali ut explicat Baldus in tractatu de praescrip tionib. 2a parte 5a partis q. 6 Avendaño in capitulis pre torum 2o p. cap. 4 n.o 16 quod intelligi debet quo ad libe proprietatis impositione enim debet domini teneri si per tempus 40 anorum duraverint in quasi possessione ex l. 8 tt.o 15 lib. 8 recopilationis quae sententia tenenda e quamvis con trariam defendat Menges in l. si aquam n.o 38 C. de servitu tibus ut resolvit Gaspar Rodriguez in tractatu de annuis redi tibus libro 1 q.o 15 n.o 67 et sequentibus quod tamen procedit in impositionibus iniustis et sine causa in aliis vero quae causam habet veluti quia ratione terrae aut domus quam possidet rusticus con sueverit solvere certam pensionem domino tunc licet aliter non constet de tt.o observanda erit dicta l. cum de in rem verso ut post Bartolum ibi resolvit Burgos de paz consil. 10 n.o 15 n.o 20 Covarruvias d. 5o q n.o 2 Menchaca d. cap. 84 n.o 2 Gaspar Rodriguez ubi s. ex n.o 1 id quod intelligendum e quando solutio fit quasi ex causa necessaria nam autem si fiat ex causa quam constet voluntariam esse sicut in donis a vasalli solutis domi nis locorum tempore nativitatis aut alterius diei festi in his enim causa voluntaria non inducit obligationem etiam per tempus immemoriale ut resolvit Avendaño ubi s. d. n.o 16 solutionem autem factam esse ex causa voluntaria tum ex re ipsa tum etiam ex praestatione non facta uniformiter sed diversae quantitatis demonstrari solet. In reditibus annuis et in solutione pensionis pro explicatione idem dicendum e quod s. diximus ut ex tempore et solutionibus non indu catur obligatio si constat non praecessisse tt.m ut late resolvit Gas par Rodriguez ubi s. ex n.o 1

Quae

N° 26 34

Quæ omnia procedunt quando constat tertium defuisse at. v. si sumus in dubio quoniam actor alegat presuisse titulu et non esse credendum debitorem solvisse sine causa arguto tex. in l. cum de indebito ff. de probationibus tunc dicendum ex tempore et solutionibus recte presumi tertium presuisse quia tunc non inducimus obligationem ex tempore ut in superiori casu sed ex tertio qui ex tempore presumit ad que ita procedit tex in d. l. cum de in rem verso quam sic intelligit Bartolus ibi n°. 14 et communis quam resolvit Covarruvias d. n°. 2 Menochaco controversiarum illustrium cap. 61 n°. 3 Menoquius d. cap. 131 n°. 59 quia in illo tex. non agebat de inducenda obligatione ex tempore et solutionibus sed tantum an presumeretur in rem patris utilitatem quæ ciuis fuisse conversum contractum filij id quæ ex tempore et solutionibus presumi ex imperatori sententia docet. I.C.tus ibi et quamvis Angelus et Fulgosius in d. l. cum de in rem verso existiment in eo tex. non presumi tertium sed tantum tertii qualitatem s. contractum fuisse conversum in utilitatem patris in quam sententiam videtur inclinare Antonius faber libro 1 coniecturarum cap. 8 tamen contraria sententia cum communi defendenda est si animadvertamus usuras non deberi regulariter absque promissione l. et 3. C. de usuris de qua non constabat in illo tex. et Jurisconsultus ostendit de promissione non satis constitisse dum docet usuras solvendas ea ratione quia pater longo tempore eas solvisset quo ex tempori sapiens presumit intervenisse promissionem quia non sufficeret in rem patris versum fuisse contractum ad solutionem usurarum nisi presumeret eas promissas fuisse quæ communis sententia confirmat ex tex. in l. si libus C. de agricolis et censitis libro 11

cum

cui no recte satisfecit Antonius Faber d. libro 1 cap. 9 igit
dum probat solutio facta ex certa causa per decennium quamvis
non ostendat tt.us illius causa nec presumit. admittit tamen
contra eam presumtionem probatio in contrarium ut docet Me
noquius ubi s. n.º 47 Mascardus de probationibus conclusio
ne 1312 n.º 120 et alii quos refert Gaspar Rodriguez ubi s.
n.º 6 nisi solutio sit facta per tempus 30 anorum quo casu
concurrentibus aliis requisitis ad prescriptionem non admi
ttit probatio in contrarium aut si non concurrentib. requisi
tis sit facta solutio per tempus in memoriale quod cum
habeat vim tt.i no admittit probationem in contrarium ut docet
Covarruvias d. § 4 n.º 3. nisi probet. tt.um iniustum precessisse
tunc enim nec tempus in memoriale sufficit ut in veriori
sententia resolvit Cravetta de antiquitate temporis 2.ª parte
4.ª partis principalis n.º 60 Covarruvias ubi s. § 8 n.º 4 Me
noquius ubi s. n.º 49 et 75. Unde debet interpretari regula
cancellariae quae ex possessione triennali in causis beneficiali
bus docet presumi tt.um debet enim interpretari nisi constet
de tt.o iniusto ut docet Decius in d. l. si certis annis n.º 16.~
Menoquius d. n.º 75 et seq. quo ad primum casum quando non
constat tt.um precessisse

N.º 21 2.º vero casu quando apparet de tt.o insufficienti
comunis resolutio est quod si tt.us est insufficiens favore debi
toris qui solvit convalidat ex voluntate eius et consequen
ter ex solutione facta scienter arguto tx. in l. penulti
ma et fin. ff. de in officioso tt.o l. filio preterito ff. de in
iusto rupto l. 2 C. si maior factus ratum habuerit l. penultima
C. de pactis d. auth. sententia sed cum testatoris v. tt.us precedens
sit

sit insufficiens autoritate Juris publici dicendum est non confir
mari ex consensu solventis d. l. si certis annis, cum de pactis nisi con
curat causa favorabilis ut in nostro tex. quae sententia comu
niter recepta est 2um meno. quum ubi s. n.o 2 et s. et 21 quibus an
dum n.o 31 concludit nullam posse reddi congruam rationem
decidendi ad d. l. si certis annis

Sed haec comunis observatio defendi non potest ex eo
quoniam in specie tex. in d. l. penult. et fin. et in d. l. filio pre
terito agebat de test.o invalido autoritate Juris publici
et de causa odiosa exheredationis et preteritionis et tamen
volutate eius qui exheredatus aut preteritus est confirmat
test.um ergo in nostro tex. non est necessarium considerari causam favo
rabilem maxime quia ut s. diximus sub n.o 23. non po
tuit in presenti aliquis favor considerari quare omissis alijs
interpretationibus quas ultra ordinarios in locis s. relatis
scribunt s. relati n.o 1 dicendum est test.um invalidum preex
dentem confirmari ex volutate eius in cuius preiudicium
operatur ex nostro tex. et ex Juribus s. relatis quod procedit
quando ille test.us ex natura sua est habilis ad producendam
obligationem ~~etiam~~ ita ut sublato defectu accidentali nihil
aliud ei obstet secus vero si ille test.us ex natura sua sit in
potens et inabilis ad producendam obligationem ut in pacto nudo
de quo loquitur tex. in d. l. si certis annis ea ratione quia
solutio nihil aliud operatur quam ut nostre test.um precedentem
et ideo si ille test.us ex natura sua est insufficiens cum ex solu
tione non induatur novus test.us non producet obligationem
ideo autem in nostro tex. requiritur solutio per tempus triennij
quoniam actus solvendi est ambiguus et non inducit presum
con

confirmationē volūtatis in futurū potuit enim solvisse semel animo donandi qui autem per trienniū solvit presumit confirmasse volūtatē quod pluribus exemplis de tempore triennij confirmat Menesius in presiti nº 17 et 18 adque ita debet intelligi noster tx et resolvit questio 2ª

N 28 Ad 3ᵃᵐ questionē s. quo Jure potuerit in presiti agi pro futuris alimentis adversus difficilem esse cum Jus de futuro in Judicium deduci nō possit l. nō quemadmodum §5 ff de Judicijs l. 1. §º. l. vericulo quid enim ff de usuris maxime cū fidei comissū annuū vel mēstruū sit purum prima vice sequentibus autē conditionale l. 4. ff de annuis legatis et ideo nō debet nisi principio ani vel mēsis vivat fideicomisarius l. nec semel ff quando dies legati cedat

Sed ab hac dificultate nō obstante dicendū ē nostrū tx recte procedere dū admittit petitionē pro alimentis futuris et ad dificultatē respōdet dupliciter modo. Primo in nostro tx nō fuisse facta petitionem in Judicio sed consultū fuit legislatorē ut in casu dubio quid iuris esset decidere ut in futurū adveniente tempore posset actio moveri. 2º respondet recte potuisse in Judicio proponi nō petitionē solutionis de presiti pro alimentis futuris sed declarationē Juris de futuro et declarari debitū esse in perpetuū ne unoquoque mense cogeret fideicomisarius novam instruere litem sicut quotidie petimus possessorem alicuius rei annuo reditu subiecte declarari debitorem in futurū et compelli ad faciendā recognitionem debiti et similiter viuente possessore maioratus in casu dubio solet peti declaratio successoris 2ᵘˢ ca quae late tradit Pinelus in l. 1. c. de bonis maternis 3ª p. nº 28 Molina libro 3 de pre

primogeniyi cap.° 14 per totu N.° 29

Ad quartam questionem vtrum si inducat liberatio ex non facta solutione vide s. dicta n.° 25 et que vltra ordinarios in Juribus s. alegatis scribunt Antonius Gomes et alij in l. 63 tauri et in l. 6 tit.° 15 libro 4 recopilationis Di dacus Peres in l. 2 et 5 tit.° 13 libro 3 ordinamenti Couarruuias in regula possessor 2.ª p.ª § 11 n.° 1 Ducnas regula 6. Michaeli questionum vtrationem § 10 n.° 30 et sequentibus Parladorius libro 2 rerum cotidianarum § 12 n.° 40 apud nos lex regia 63 tauri et et d l 6 statuit e actiones personales prescribi tempore 20 anorum data bona fide prescribentis vt docent s. relati et Asebedo in d l 6 n.° 32 cum ante ex sequendi predicta obligationem ex instrumento guarentigio prescribit decem annis quod prosedit etiam data mala fide prescribentis 2.° Couarruuias et aliorum quos refert Asebedo d l 6 n.° 15 actio vero ipotecaria aut mixta non minori quam trigenta anorum tempore prescribit et quando ipoteca e pro annuis redditibus an possit in futuram prescribi quia eo tempore currat prescriptio vltra eos quos referet Asebedo d l 6 n.° 68 et 69 late disputant Felicianus de censibus cap.° 4 Juanes Gutierres libro 1 practicarum questionem 9 et libro 3 q.° 36 et 37 Gaspar Rodriguez de annuis redditibus libro 2 q.° 9 n.° 63 et sequentibus

Ad l. 3. C. de fideicomisis A Lisenciato Raniagua

Collige primo ex hoc tx. defuncti liberti Jure ciuili heredes esse manumissores patronos si liberta sine filijs decesserit N.° 1

l. in testato in principio ff de suis et leg. hered. principio inst. de successione libert: idque sumae ratione quia cum servi quo ad Jus civile pro nihilo habeantur l. quod attinet ff de regulis Juris eo die nati videntur quo acceperunt libertatem l. 3 ff de capite minutis et ideo patronis tamquam parentibus debent successio et alia obsequia ut late prosequitur Connanus libro 2 commentariorum cap. 6 et sequentibus Petrus Gregorius 2a p. syntagmatum libro 14 cap. 5 cum sequentibus Alexand. ab Alex. lib. 6 dierum genialium cap. 10 Donelus libro 2 commentariorum cap. 19 et verba legis 12 tabularum qua hereditas patronis defertur refert Valdivinus 2a parte ad leges Romuli cap. 29 unde merito reprehendunt omnes Auctorem in presenti verbo partim dum docet l. Papia id factum fuisse quam immerito deceptus in §. postea inst. de successione lib: illa enim lex loquitur de liberto habente filios cuius successio l. Papia deferebat Patrono 2o ordine non ibi prescriptum noster vero lex loquitur 2us lege 12 tabularum in liberto non hab. ente filios quod constat ex illis verbis Cuiusdem puelam ex quibus constat eam fuisse minorem 12 annorum puela enim est femeninum pueri ut ostendit Suetonius in vita Calligulae cap. 8 ibi equalis cuiusque partis sine sexus discrimine vocat puerperium quod antiqui etiam puelas pueras sicut pusseros puelos dictitarent facit lex in l. servus 81 [illegible] sed pueris ff de legatis 3 puer autem proprie dicit impubes l. in tabulis 36 ff de statu liberis ibi ne patris illius puer filius rescindat et quamvis vox pueri ad uxores etiam maiores aliquando

re

referat ut docet I C.tus in l. pueri 204 ff de verborum signif. In quibus tamen solet et ad etatem referri. d. l. pueri ubi pertinet ad impuberes ut supra dixi praeter quam ubi contrarium sit designum in Jure utrinque petitur tex. in l. 1 § pueriam ff de postulando et in l. nulla ff de alimentis legatis igitur in nostro tex. ad demonstrationem etatis proponit nomen puellae non ad demonstrationem status qui satis erat demonstratus cum diceret imperator eam manumissam fuisse ita diligas puellam sine filijs decessisse et ideo patronos ex filijs heredis l. 12 tabularum nil l. Papia ut male existimauit Accursius quia ut s. dixi lex Papia loquebatur quando libertus filios habebat et cum lex 12 tabularum excluderet patronum unico tantum filio a liberto relicto lex Papiam eum admisit ad partes nisi libertus tres filios relinquat quod Jus consequi erat in priuilegium trium liberorum sicut alia plura de quibus in Rubrica C de Jure liberorum quam post ordinarios ibi exornat Cuxacius in fr... actmetis tit. 16 Alciatus libro 3 dispunctionum cap. 3 et in l. ter enixa ff de uerborum signif. Dicarenus lib. 1 disputationum cap. 20 Pinelus in rubrica de bonis maternis 2a p. n. 12 Justus Lipsius libro 3 analium Cornelij Taciti sub circulo caput de premijs maritorum in premium igitur trium liberorum excludit patronus sicut fiscus in simili casu legis cum ratio § si plures ff de bonis damnatorum correcta lege 12 tabularum que unico tantum filio existente patronum excludebat lex autem Papia procedebat in liberto qui habebat in bonis centum millia sextertia cuius quantitatis valorem explicat Antonius Augustinus libro 1 emendationum cap. 1 Couarruui. in tractatu de colatione numismatum cap. 1 et de emendatione

Libe

Liberę d. §. postea hac controuertunt Cuiacius libro 3 obseruationū cap.º 13 Robertus libro 2 receptę lectionis cap.º 24 Constat q.º in nostro tx. patronos subsessisse liberte ure filij defunctę ex quo aparet nō directā sed fidei comisariam libertatē fuisse relictam adgice ita heredes fuisse patronos 2.ª distinctionē Justiniani in §. qui autē inste de singulis rebus per fid. relictis explicat Alex. ab Alex. libro 3 dierū genialium cap.º 25 Conanus libro 2 comētariorū cap.º 4 columna 5 Cuiacius tractatu 9 ad Africanū ad l. si Sijcui 49 ff de fideicomi. libert. quod si libertas fuisset directa et testator esset patronus Jus patronatus nō transiret ad heredes extraneos de quibus in presēti l. liberti 10 C de operis libert. et consequenter nō fuissent heredes cū autem ma numiserint heredes fiunt quāuis nō ex propria volūtate sed ex fideicomisso manumiserint l. 1. C de bonorū possessio ne contra tabulas liberti l. tutela 3 in principio ff de legitimis tutoribus docet Jason in presēti n.º 4 Fulgosius ante numerū primū quod tamē procedit si heredes manumiserint si v.º uocati a pretore ut manumitant nollint comparere et pretor 2.ª uolūtatē testatoris seruū liberū pronūtiauerit amitunt heredes Jus patronatus d. l. tutela articulo plane Junta l. cū uero 26 §. subuentū ff de fideicomissarijs libertatibus ideo que heredes in nostro tx manumitentes proprio uoluntate sunt facti patroni et heredes liberte

N 2 2.º collige ex nostro tx fideicomissū vniuersale nō restitutū transmitti ad heredes fideicomisarij quod ex hoc tx probat eo argūto quia ut heredes grauati liberent onere fideicomissi nō sufficit libertam ante restitutionem fuisse de

defunctam sed requirit eos adire hereditatem Liberte ut
confundat obligatio fideicomissi q. si no adiverint hereditate
liberte tenet fideicomissio heredibus liberte adquisita
fideicomissum transmitti docet Bart. in preallo n.° 1 quem
sequunt omnes comuniter et eam sententiam tenet glosa
uerbo deserit in l. aput Julianu §° extra ff ad SC Treb.
Item comunis opinio secundu plures quos refert Covarru
uias in cap.° Raynaldus §. 1 n.° 3 de ttu Antonius Gomes
1 tomo uariaru cap.° 5 n.° 9 Meneus in preallo n.° 1 Crotus
in repetitione l. 1 ff de legatis 1 n.° 31 Marcus Antonius
in repetitione l. cu filio ff de legatis 1 n.° 154 et 161
cu sequentibus Cravetta in repetitione eius dem legis
2.a §.° n.° 273 Marianus Sosinus ibi n.° 235 et probat
in l. si in personam s. hoc tto. l. cogi §° idem Marianus l.
postulante ff ad SC Trebelianu

Sed cu hereditas ante aditionem no transmittat
ad heredes l. unica §° in nouissimo C de caducis tolendis l.
quoniam sororem C de Jure deliberandi ius bonoru po
sessio l. 3 §° adquirere ff de bonoru posessionibus et cum
fideicomissu universale dicat hereditas in rubrica inst.°
de fideicomissariis hereditatibus et fideicomissariis ibi simi
lis heredi l. si filius §° 1 ff quod cu eo videbat dicedu
eodem modo non transmitti fideicomissu universale
sicut nec hereditas qua opinionem tenuit Azo in ru
brica ad SC Trebeli. docet glosa in l. a testatore uerbo
conditio uervicula etiam sicut heris ff de conditionibus
et demonst. et in l. 7 ff de regula Catoniana et in l.
filius familias §° de iis el primero uerbo deserit et
in

in l. cum filio verbo relenturum ff de legatis 1. quae senten-
tia videtur probari ex tx in d. l. apud Julianum §.
ultimo ff ad SC Treb. ibi et ante decesserit fideicommissarius
quam si restituat hereditas et in circulo cum autem ibi
I.C.us permittit moriente fideicommissario ante restitutionem
vendi bona et tradi creditoribus tanquam si hereditas non
fuisset adita quod non permitteret si ad heredem fidei-
commissarii transiret fideicommissum

N° 3 Pro cuius difficultatis resolutione assignanda
est ratio differentiae inter hereditatem et fideicommissum uni-
versale quae colligitur ex eo quoniam pro fideicommisso
competit actio, ut late resoluimus in rubrica n° 5 et 6.
at vero heredi ante aditionem hereditatis nullum competit
Jus in esse productum quod sit in bonis ut indicat I.C.us
in l. pretia rerum ff ad l. falcidiam cum ante aditionem
nullum negotium inter defunctum et heredem gestum vi-
deatur et ideo heres non transmittit Jus adeundi fideicommis-
sarius autem transmittit actionem quod procedit etiam si
fideicommissarius decesserit ante aditam hereditatem
tum quia aditio postea facta operatur ex die mortis
defuncti l. omnia de regulis juris l. heres quandoque
ff de adquirenda hereditate fideicommissum autem
conditionale aut in diem non transmittit si fidei-
commissarius ante diem vel conditionem decesserit argumento
tx in l. si post diem 5 ff quando dies legati cedat quia
ante diem vel conditionem non competit actio quae trans-
mittatur

N. 4 Neque obstat tx in d. l. apud ~~alias~~ Julianum 5° ultimo

5º Utrũ quia omissa interpretatione Acurtij ibi di
centis fideicomisariũ sine herede decessisse quæ in sententia
ē ex tx. in d l. postulante quoad illũ tx melius respondit
Crameta ubi s. nº. 274 cũ tx procedere in fideicomisso cõ
ditionali restituẽdo puelæ cũ esset nubilis ætatis et idio
quãvis haberet heredem nõ transmitteret fideicomissum — Nº 5

Illud tamẽ solet dubitari an transmittat Judicis
oficiũ quod competit fideicomissario ad compellendum he
redem adire et restituere hereditatẽ et comunis sententia
ē illud transmitti arguto tx in d l. cogi §º idem Mecianus
ff ad SC Treb. ibi sive alius in eius locũ successerit et
confirmat quia oficiũ Judicis quo petit restitutiõ mi
norũ ad heredes transfert l. non solũ § ubi Cuiacius
ff de in integrũ restitutione l. minor 18. §º fin. ff de
minoribus quãvis in integrũ restitutio non sit conside
rabilis antequã sit impetrata l. exceptiones. ✝ in fine
ff de exceptionibus explicat Fragulus Libro 1 de
retractu §º 32 glosa 1 nº. 68 et 69. Sed contraria sententia
tia verior ē ex eo quod Judicis oficiũ nõ competit an
tequã impetret l. cum postulassem 44 ff de damno
infecto gº sicut hereditas nõ transmittit quia nõ adita
nondum competit ita etiam nõ debit transmitti Judicis
oficiũ neque obstat tx in d §º idem Mecianus quia
respondeo ibi aditionẽ factam fuisse petente uno fidei
comissario et cũ retrotrahat ad tempus mortis prodest
heredibus alterius fideicomisarij sicut si facta fuisset
eo vivente. neque obstat Judicis oficiũ in restitutio
nibus transmitti quia omissa solutione Aretini
in

in d l cum filio coluna 3. Respondeo in restitutione principaliter competere actionem ad petendum idquod idquod minor amisit arguto lex in l nemo ff de in integrum restitutione Juncta l metum §. §o volenti ff quod metus causa contra quam actionem si oponat exceptio contrarius fit replicatio implorando Judicis oficium ad restitutionem adque ita in eo casu transmitit oficium Judicii simul cum actione secus autem in nostra specie in qua Judicis oficium per se sine ulla actione consistit adque ideo transmiti non potest

N°. 6 Sed superiori resolutioni qua docemur si dicomissum transmiti obstat regula lex in l ex pluribus 42 ff de administratione tutorum qua docemur tatum transmiti quod potest sedi sed fideicomissum universale non potest sedi l si mulier 50 §o ex ore ff de Jure dotium ergo nec transmitit. Cui dificultati respondet comunis varie distinguendo regulam d l ex pluribus ut constat ex relatis a Tiraquelo libro 1 de retractu §o 26 glosa 1 ex no 45 Coracius libro 6 miscelaneorum capo 19 et libro 3 capo 3. Menesius in presenti no 4 et 5. Qui refert aliam solutionem Molinei aliam proponit Antonius Piccardo in §o restituta no 41 instto de fideicomissariis hereditat. alias Antonius Contius libro 1 disputationum capo 1 Antonius Faber libro 5 coniecturarum capo 7 Petrus Faber libro 2 semestrium capo 22. Ego arbitror rarissimam esse interpretationem quam scribit Crotus in l 1 no 42 ff de legatis 1. scilicet fideicomissum universale sedi posse sicut potest hereditas l emtor

C de

C de hered. ~~...~~ l. ab. vindicat. l. 2 C de pactis non la
m. posse delegari d. §o ex ap. quem tx loqui in de
legatione constat ex verbis ibi Jussu eius quod debet
doti promisit marito quod propriu. e. delegationis
non autem actionis ratio de exercitatis manifesta
e. quia per delegationem extinguit antigua obli
gatio et constituit nova in favorem delegatarij ut
ostendit tx. in d. §o ex ap. ibi verior quod sit obliga
tus s. quia desinit esse obligatus mulieri et non
potest obligari merito ne alij restituat hereditatem
quam ei cui defunctus voluit in quem no. transfert
actiones cu. non restituat ex tt.o sed ex novo contr
actu et ideo in eo casu necessaria e. equitas ut mulieri
remaneat obligatus no. obstante delegatione at v.
in actione cessat illud inconveniens quia non ex
tinguit antigua obligatio nec nova constituit nisi
fiat expressa novatio sed actionarius subrrogat. in locu.
cedentis et tanquam procurator eius accipit d. l. emptor
l. 13 C de novationibus cuius subrrogationis ratione
no. aliter fit restitutio neque ex altera causa quam
dixit testator d. l. agi §o idem Mevianus et sic absolvit
Sij tx a liceniato Paniagua Socano 1 6 0 4

finis l. 3 C Soc tt.o

Ad L. eam quam C. de fidei comisis

Hanc legem difficilem apellat Odofredus et est una N° 1
ex difficilioribus codicis Bartolus in presenti et merito cum
ultra difficultatem materie non minor sit difficultas in figu
rando casu et latinitate litere pro verbis enim verba ibi
eam quam non recte latinum sermonem conficiunt cum ver
bum deseserit exigat nominativum si nomen eam. ad
illud referat prout debet nam si vellis referre adversi
culum nihil prohibit fideicomissum petere falsa sententiam
efficies non enim mulier fideicomissum petebat sed ab ea
relictum petebant fideicomissarii et ideo Donellus in presenti
n° 13 advertit legendum esse, ea quam, ut sit sensus, sive
ea quam frater heredem instituit adita vel non adita
hereditate deseserit non admissa sententia Antonii Contii
dicentis hic esse figuram grecismum sicut apud Virgilium
dum ait urbem quam statuo vestra est et in evangelio ser
monem quem audistis non est meus et in princ. apud Leges filium
quem habentem C. familie erciscunde quae hec figura
recte admittitur quando adiectivum adiungitur substantivo
quo casu recte fit conversio quia urbem quam sermonem
quem filium in locum substantivi, secus tamen in presenti ubi
non recte dicitur nominativo adiectivo iunguntur absque
substantivo

Quae tamen nostrae L. casus propter varias doctorum N° 2

lec

lecturas nõ solet facile figuri illud proponere dicimus qui
sic se habet Titius adoptauit puelam non tamẽ Jure ut
indicat noster tx. in uersiculo fin. uel quia erat absens
uel tutor puelæ quibus casibus adoptiõ nulla ẽ l. necessi
l. nec absens cum l. sequenti ff. de adoptiõnibus quam
postea heredem instituit credens Justam esse filiam
aut sciens adoptiõnem non ualuisse non tamen ins
tituit eam sub nomine filiæ quo casu nõ ualeret
institutio l. nec professio s. C. de ttis deinde uoluit tes
tator hereditatem suã petro et Juani restitui si puel
la intra pubertatẽ desesisset itaque tt.º ita fuit con
ceptũ simpronianũ heredem instituo et si intra pubertatẽ
desesserit uolo hereditatẽ meã pro Petro et Juani restitui
mortuo testatore desesit puela ante 12 annũ nõ adita
hereditate unde nascit^r huius legis questiõ ut ex uerbis tx.
etenim locũ habet etc. fuit enim necessaria aditio quia
cũ non recte fuerit adoptata absque aditiõne non
existebat heres ut docet tx. in uersiculo quod rescripsimus
quũ non adierit hereditatẽ desesit testator intestatus
cuius frater ab intestato adijt hereditatẽ cuius fideicomi
sarij petebant fideicomissũ dicentes conditiõnem
extitisse puela defuncta ante pubertatẽ heres autem
negabat fideicomissũ deberi dicens hereditatẽ nõ fuisse
aditam eo quæ casu questiõ nostra difficilis ẽ nam si here
ditas fuisset adita aut adoptiõ fuisset Juri facta ita ut
puela Jure suo talis heres extitisset certum erat heredes
eius fideicomissũ debere tamẽ non adita hereditate heres
ab intestato se defendebat sequenti ãrguto aut fideicomissũ
petit ex tt.º aut ab intestato ex tt.º non debet nõ adita
here

hereditate l. si nemo ff. de test.to tutela ab intestato non debet tum quia non proponuntur rogati venientes ab intestato tum etiam quia licet rogati proponerent deficiebat ultima voluntas qua gravari potuissent quia test.to factum non valuit iure test.i non adita hereditate l. 1 ff. de iniusto rupto nec valuit iure codicillorum quia deficit clausula codicillaris omnino necessaria l. coheredi § cum filius ff. de vulgari subst.e quibus rationibus se defendente herede fuit questio utrum fideicomissum deberet cui questioni respondent Imperatores fideicomissum peti posse sive ab heredibus pupilli si adita fuisset hereditas sive a veniente ab intestato non adita hereditate sic enim debet intelligi quod in distincte proponit in versiculo nihil casus enim adite hereditatis sine difficultate procedit et ex eius decisione deducit quod T. dexi mus insti tutionem ita factam fuisse ut hereditas ex test.to potuerit adiri contra Acursium in presenti existimantem institutionem pupilli nullam fuisse quod si verum esset non proponerent Imperatores casum adite hereditatis qui contingere non potuisset casus autem non adite hereditatis difficilior ex rationibus supra propositis ex parte heredis ab intestato quibus satisfaciunt Imperatores in presenti. Ad primam s. nihil deberi ex test.to non adita hereditate respondent in versiculo tunc enim ubi s. ea regula procedat quando hereditas ita relicta est ut peti non possit a venientibus ab intestato secus tamen quando relicta non verbis directis a venientibus ab intestato peti potest ut in nostro casu ne tibi obstat 2.a ratio s. venientes ab intestato non proponi rogatos quia respondet in versiculo cum tamen ibi simpliciter quo verbo aperte demonstrat fideicomissum unicuique solutum et in dis

distincte fuisse relictum 2us formula quae a nobis proposita qua non solum heres institutus sed quicumque ad quem bona devenient comprehendit atque ideo venientes ab intestato rogati sint. nec tunc obstat 3a ratio quod non esse validitatem quae sint rogati cum testamentum factum deficiente clausula codicillari nec valeat jure testamenti nec jure codicillorum. quia respondit testatorem ita relinquentem fideicomissum ut debeat a venientibus ab intestato eam manifeste demonstrasse voluntatem confirmandi testamentum jure codicillorum si jure testamenti valere non potuisset cum alioquin non posset deberi a venientibus ab intestato quibus rationibus responsum est in presenti fideicomissum deberi quae decisio difficilima est et ultra ordinarios in presenti explicant Antonius Goveanus lib. 1 variarum lectionum cap. 1 et in l. 1 ff de vulgari subst. scolio fin Alciatus libro 1 dispunctionum cap. 9 Duarenus libro 2 disputationum cap. 5 Vaconius libro 1 declarationum cap. 58 Reynaldus Corsius libro 1 indagationum cap. 19

In tx. ibi prohibet fideicomissum petere vel ab ipsis heredibus vel ab ipsis qui intestati tenent etc.

Ex his verbis cum in eis expresse doceant Imperatores fideicomissum deberi prestari sive ab heredibus gravetur sive a succedentibus ab intestato manifeste colligit nihil interesse ad fideicomissum prestandum utrum hereditas adita fuerit nec ne. quae doctrina seu conclusio satis difficilis videtur cum stet in contrarium juris regula qua generaliter cavetur hereditate non adita nihil in testamento relictum valere sed potius herede instituto non adeunte totum jus testamenti corruere l. si nemo 142. ff de regulis jur. l. si nemo. 9 de testamentaria tutella. quae regula procedit in tutelis ex d. l. si nemo. 9. et ex l. tutores. 1. ff de test. tut. et ex l. si his qui tres 34 versiculo idem eveniet

nire ff de excusatio. tutoru procedit in substitutione pupilari l. 1
in fine l 2 §o. adeo ff de vulgari et quod magis ad propositum
facit procedit similiter in legatis et fideicomissis l ex tto. 29
§. hoc tto. legata etenim et fideicomissa tam habent tacitam
conditionem si hereditas fuerit adita l 3 ff de leg. 1 et preterea
quia heredis institutio caput et fundamentum totius here
ditatis dicit §o. ante heredis insto. de legatis cui consonat proemium
tti 3 p.o 6 inde que fit ut no solum dicat intestatus qui ttum
non fecit sed etiam his qui licet ttum fecerit ex eo tamen heredi-
tas adita non e ut in principio insto. de hered. que ab. et in-
l 1 in prin.o ff. sedeis ff de suis et leg. hered. l quoties 9 §o. tantidem
ff de hered. inst. l fin de Jur. cod. l 1 in fine ff de in Justo rup
eandem etiam rationem dicit no valere ttum quod heredem no habet
l proxime ff. Car furium ff de his que in tto. que omnia ea
ratione naturali fundant quia unaqueque res et dispositio
positio debet habere personam a qua et ad qua habeat
relationem arguito tx. in l quidam referunt 14 in prin.o
a versiculo ipse enim debet usque in fine ff de Jure codi
cilorum ita ex Baldo in authentica ex causa n.o 1 C de li
beris preteritis tradit Cagnolus in d l si nemo de reg. Jur quibus
ade Burgo de Paz in l 3 tauri 1a. p.o n.o 928 cui dificultati
ut satisfaceret Acurtius in presenti verbo simpliciter et verbo
tradit respondet ideo fideicomissum in presenti deberi etiam
ab heredib; venientib; ab instato quia ipsi etiam fuerant gra
nati a testatore verbis expresis ut si dixerit testator restituat
hereditatem ipsius et quicumque mihi heres fuerit etiam ab
intestato que lectura hic interpretatio adiuvari vel *
* et confirmari potest ex d l ex tto. 29 §. hoc tto. l filio filiam
13 ff de inoficioso cum aliis pluribus similibus. Sed commu
niter hic intellectus reprobatur a doctoribus in presenti et
merito quia eo admisso supervacua esset decisio nostra
utpote que dubitandi rationem no pateret et preterea
quia imperatores in presenti longe diversa ratione mo
veri

* videtur ex illis verbis nostri tx non cum ipsa illa: sic data e ut esset etiam ab intestato: successoribus postulanda et confir:

* videtur ex illis verbis nostri tx non cum ipsa illa sic data est ut esset etiam ab intestato successoribus postulanda et confirmari

non videntur ut j. dicimus et constat ex versiculo quod respondimus in quo dispositionis ratio redd.

Unde Azon quem sequitur Bart. in presenti et plures j. referendi aliud tradidit intellectum quem insinuavit glosa in presenti verbo tradit in principio et verbo here ditas et verbo postulanda dicens quod ideo in presenti ve nientes ab intestato tenentur ad fideicomissi prestationem quoniam institutio non valuit propter errorem testatoris in sanguinis coniunctione intellige civilis ex adoptione ut j. notabimus viciatur igitur institutio in eo casu in quo quis falso opinatus aliquem filium suum esse eum tanquam filium heredem instituit l. si pater q. l. necaput pere grinos ? C de heredib. insti. l. neque professio. §. C de test. quod eodem modo in presenti contingit cum pater errans exis timaverit eam quam heredem scribebat filiam adoptivam esse cum tamen vere non esset quia non tenuerat adoptio ut j. in casus positione notatum est et constat ex versicu lo quod respondimus ibi quasi scripta heres non fuerit jure adoptata qui error cum tantum intervenerit circa per sonam heredis institute adque ea ratione viciaverit institutionem quam etiam coniunctio legalis erronea vi ciat institutionis arguto tx in l. si his contra C de prescriptio longi temporis quam unica voce exp inde et notat Jason in d l. neque professio § n.° 5 C de tt. non tamen debuit viciare legata neque fideicomissa circa quae nullus error intervenit arguto tx. qui satis ad hanc rem videtur expressus in l. fin. ff de her. insti. debent igitur fidu comissa venientes ab intestato in presenti expressum ea volu tate

tate testatis quoniã eũ grauauerit scriptum heredem quã sibi coniunctam putabat censet voluisse grauare de eodem fideicomisso restituendo omnẽ successorem ad quẽ ipsius hereditas venire potuisset* quẽ intellectũ Asonis sunt Bart. in presẽti a principio et ante eũ Odofredus et comuniter recepta testant Alueriuis in presenti n.º 3 Fulgo. ius n.º 8 Alexander in l. si patroni §.º fin. n.º 7 ff. ad Trebel. Guillermus Mainerius in d. l. si nemo, 192 n.º 2 ff. de reg. Juris sequit noster Padilla plures referens in repetitione huius l. n.º 3. et dicit eam magis comunẽ n.º 5 in fine. Cui intellectui obstat grauiter quod eadẽ ratio militat in quocũque herede scripto et grauato ut si ille nõ adierit semper videant tacite grauati veni ientes ab intestato eadem ratione presũte voluntatis quia semper qui heres scribit magis dilectus presumit

Sed respondet Bartolus quem probant [illegible] relati maxime padilla ubi s. n.º 3 quod quando hereditas deuoluit ad aliquẽ ex Judicio testatoris sed casu veluentu ex Legis dispositione vel quali bet alia ratione tunc ille nõ debet relicta ab instituto l. sed et si §.º 6 in 2.º responso ff. de legatis 3.º secus vero quando ad aliquem pertinuerit hereditas ex Judicio et voluntate testatoris tunc etenim tenet prestare relicta ab instituto ex presũta voluntate testantis ut videmus in iuls titulo l. licet imperator 77 in principio ff. de legatis 1.º que indictio seu presũtio voluntatis similiter procedit in nostro tx Jure et ratione singulari eũ ab herede scripta aufert hereditas propter errorem sanguinis

in

*~~quãtumuis ab in testato succederet~~ *quantumuis ab in testato succederet quem intellectum

in co'unitione quia no' e' quid imputari possit testatori quem iam manifestasse voluntatem sua' dicunt Bart. et ceteri presumimus enim quod sibi vel suae volu'tati eodem modo circa fideicommissi restitutionem provideret si cogitaret institutionem no' valituram here ditatem q[ui]s adveni entes ab intestato perventuram fore adque sic ex coniectura voluntatis eo ipso quod fuit gravata heres instituta in prefecti censent etia' gravati venientes ab intestato ita tenet Bart. et omnes ubi s. relati. Cui intellectus necessario requirit dispu tationem duaru' questionu' sume difficiliu'. prima et precipua in hoc intellectu ea e' utru' error in con iunctione sanguinis viciet institutionem vel no'. 2a questio liberq nostri tx no' minus propria circa illud versat[ur] utru' relicta ab instituto censeant repetita a venientibus ab intestato et in quibus casibus id procedat de utriusque questionis veritate s. dice mus sed earu' disputatio necessaria no' e' ad refutatio nem intellectus que' tradiderunt Azon Bart. et co'sequen tes ad nostri tx literam quia eo articulo omisso utru' in se vera sit nunc quae ab ipsis tradunt quantumvis etenim verissima sint manifeste aberrant a litera nostri tx in qua ipsi precipue et expresse habent pro con stanti institutionem a principio viciatam fuisse prop ter errorem in sanguinis coniunctione quod nullo modo sustineri potest in litera quae expresse dicit puel lam sibi potuisse adquirere hereditatem et ad heredes transmittere ut s. in casus positione animadvertimus
et

manifeste constat ex illis verbis sine quesita hereditate et ex illis nihil prohibet fideicomissum petere vel ab ipsius heredibus quod nullo modo posset contingere si institutio non valuisset quoniam duobus modis tantum adquirere poterat aut Jure institutionis aut ab intestato Jure institutionis admissa facti specie quam ipsi fingunt patet non potuisse adquirere hereditatem neque sibi neque heredibus suis quia prout ipsi fatent institutio viciosa fuit ab initio adquesi non potuit prodesse ab intestato similiter constat non potuisse quoniam adoptio non valuerat ut probatum evidenter in versiculo quod rescripsimus ibi quasi scripta heres non fuerit Jure adoptatae unde institutionem valuisse necesse est ac per consequens corruit intellectus Azonis et eum sequentium alium tradit Alciatus lib. 1 disputationum cap. 9 sed tamquam divinatorios merito ab omnibus reijciunt alium Duarenus lib. 2 disputationum cap. 5 Alium Fulgosius in presenti n.° 8 qui rei veritatem si non est assecutus fere tetigisse videtur sed non ex acte plures alie interpretationes adducuntur a DD. relatis quas ut frivolas brevitatis causa non referimus

His igitur omnibus omissis verior intellectus nostrae serie disponentis mihi videtur qui construi potest ex traditis per Jacobum de Arenis quendam antiquum relatum a pluribus in presenti maxime maxime a Saliceto n.° 1 et a Padilla n.° 4 cuius Jacobi sententiam et scripta ipso non si tanto videtur transcripsisse Donellus in comentariis ad lib. 6. codicis sub titulo 13 C comunia de legatis et fideicomissis

sub

sub quo rubro Savu L. interpretat dicendũ igit ē ea
ratione in presēti venientes ab intestato debuisse pres
tare fideicomissũ voluisse que etiam nō adita hereditate
quoniã sermone generali et indefinito reliquit tes
tator fideicomisũ Justa formã in casus positione s. assig
natam que hisce verbis concepta fuit Semproniã her
dem instituto et si intra puber tatem deseserit volo here
ditatem meã Petro et Juani restitui que clausula gene
ralis cuique heredi instituto neque alij specialiter seu
nominatim omnes restituendi fideicomissum iniungerit
omnes heredes tam ex ttº quã ab intestato ad quos ea
hereditas pervenire poterit simul comprehendere ex
presũta volunt ate testantis seu intelligenda et declarãda
Justa tx in L si pater 41 in fine ff de fidei. libert. for
tior tx a nobis expansus in L 7 ff de Jure codicilorũ
facit vulgaris regula tx in L si servitus 22 in fine ff
De servitutibus urbanorũ que interpretatio verissima
ē consonat nostri tx litere que demonstrat voluisse tes
tatorem gravare omnes heredes ut constat a primis tx ver
bis usque ad versiculũ tunc enim in quibus tam volũtas
defuncti quã facti species et eius decisio proponit a dº autem
versiculo tunc enim usque in finem decisionis ratio que
simul liter huic intellectui conformis ē redit et objectioni ibi
respondet

Quo intellectu premisso ad predictam dificultatẽ
ex regula que probat relicta in ttº nō valere quando
non adit hereditas respondendũ ē cũ imperatoribus in presẽti
ex verbis litere ibi cũ verbis relictas directis adire potuit
her

hereditas nō cū illa ipsa sit data ē ut esset ab intestato successoribus postulanda que verba cū sensū constituunt ut predicta regula locū habeat quādo hereditas relicta verbis directis potuit adiri ex substitutiōne prout supplet Donelus ubi s. nº 5. Ego re fortasis maturius perpensa clarioris doctrine gratia simpliciter ādo ex ttº. et ut ego la- tius unica voce animadverti illud verbū si ex ttº. in littera positū statim post versiculū tunc enim repetēdū ē et jungendū cū verbo sequēti nō valere ut sic dicat nō valere ex ttº. ut sic dicta verba cū sensū habeant relicta in ttº. nō adita hereditate nō valere ex ttº. videlicet quo niam eo ipsō quod hereditas adita nō fuit nō tenuit ne que valuit ttūs. ut ex s. sepedictis constat poterunt tamen licet nō ex ttº. ex alio capte. ab intestato. s. valere relicta in ttº. hoc ē fideicomissū in presēti. Ex quo autē capite hoc proveniat id est debeat fideicomissū etiā avenientibus ab intestato induciant Imperatores in illis verbis nō cū illa ipsa sit data ē ut esset ab intestato successoribus postulanda que verba manifeste capiunt fundamētū a voluntate testatoris gravantis de fideicomissi restitutiō ne per verba generalia que inducunt gravamen sive obligatiōnē restituēdi fideicomissū etiā avenientibus ab intestato ex d l. si pater 47 in fine ff de fideicom. libert. cū similib. s. adnotis

Quibus omnibus premissis suma interpretatiō dictorū verborū in versiculo tunc enim ea sit quod Imperatores ibi explicant eam regulā qua tradit nihil in ttº. relictum valere nō adita hereditate tunc locū habere

quā

quãdo testator vult volũtatẽ suam nõ aliàs valere neque
substineri nisi ex ttº. quia cũ ttm. deficiat nõ adita
hereditate nihil operat et in hoc eleganti sensu accipis
illa verba cũ verbis relicta directis adiri potuit heredi
tas seu s. v. si testator voluerit voluntatem suã valere
et substineri etiam extra causã tti. id est etiam ab intes
tato prout contigit circa fideicomissi restitutionẽ in specie
nostri tx ut constat ex figuras casus quem s. posuimus
quoniã tunc si non ex ttº. attamẽ ex volũtate testantis
valebunt relicta in ttº.

Diximus autẽ nõ valere in presenti fideicomis
sũ ex ttº. quoniã si valeret ex ttº. nõ posset hereditas de
ferri ab intestato Juxta regulam tx in L. quãdiu potest
39 ff de adquirenda hered. facit si expendas vulgaris
regula L. Jus nostrũ 7 ff de reg. Juris et que tradunt
omnes interpretes in his locis non autem valuit ttm.
quoniam prout supra diximus nõ fuit adita hereditas

Sed huic intellectui graviter obstat ea considera
tio quoniã prout dicit Padilla in presenti n. 4 in hec leges
aut plures sunt in quibus etsi fideicomissũ simpliciter
et generaliter relinquatur nõ tamẽ ex eo presumitur eius re
petitio in venientibus ab intestato cuius argumenti occasio
ne dicit Padilla ubi s. proxime hanc interpretationẽ
communiter repelli prout etiã reprobarunt omnes qui
Azonẽ et Bartolum secuti sunt vellem profecto singulas
leges sigillatim et lento pede scrutari ut abundantius
huius questionis veritas et earũ intellectus eluceret et quo
ius Padilla nulla lege alegata huius interpretationis

refu

refutationē ex predicta ratione infalibilem esse uide
at existimare. Sed ut ex unguequod aiunt leonē dif
ficultatē cognoscas et quia omniū legū in hac parte
idem sensus fere ē pauca fortiora tamē Jura breuiter
expendamꝰ facit igit contra nostrā interpretationē
tx capitalis in l. 12 in ttt.o 22 in fine principii a uerci
culo quare ff si quis omissa causa ttt.i ubi cū testator
Titiū et Seyuū heredes instituisset et statim hec uerba
generalia adijcisset quisquis mihi ex s. scriptis heres erit
stichus liber et heres esto si ets Titius omissa causa ttt.i here
ditatē ab intestato possideat nō debet libertatē sticho neque
hereditatis petitio competebit sticho igit patet quod licet
aliquid in ttt.o relinquat uerbis generalibus et simplicibus
non tamē ex eo sequit repetitum in ueniētibus ab intes
tato

Cui difficultati alijs omissis solutionibus Fulgosius in
presenti n.o 10 ut satisfaciat primō diferentiā inter nostrū
tx et d. l. 12 in ttt.o uidet asignare quod d. lex 12 in ttt.o
loquit in casu quādo ttt.m ualuit quasi ex ea ratione
liceat colligere in fulgosij sententia ttt.m in presenti non
ualuisse sed hec diferentia siue interpretatio substineri
nō potest nullo etenim modo dici ualet ttt.m in presenti
nō ualuisse ab initio quoniā ab initio recte ualuit ex
eo quia potuit adiri hereditas in efectu tamē adita nō
fuit prout s. in aliis positionē et in alijs locis saepe ani
maduertimus eodem que modo ttt.m ab initio ualuit in
d. l. 12 in ttt.o 20 et quā ad modū in nostro tx tandem nō
ualuisse diximus quia hereditas adita nō fuit Justa

vul

vulgaria principio f. plures repetitas eodem modo in d. l.
si in test. quia omissa causa test. nō fuit adita hereditas
sed ab intestato possa dicendum ē nō valuisse test. unde
Fulgosius ibi s. quamuis hoc errore admisso vel saltem
ipsius refutatione pretermissa aliam et meliorem inter
hec Jura assignat differentiā dicens testatorem in d. l. si in
test. retulisse se ad heredes institutos tantū ut constat ex
illis verbis ex s. scriptis hic aūt ut pluries diximus ē
testator nō se retulit ad institutos tantū sed generaliter
omnes tam ex test. quam ab intestato in quemcumque
euentū grauauit de fideicomisso restituendo que Ful
gosij interpretatiō recte valet substineri inde que non
ē reijcienda sed ego pugnans pro nostro intellectu s. tradito
ulterius animaduerto quod etiā si in d. l. si in test.
addita nō fuissent illa verba ex s. scriptis a quibus
fundamentū capit fulgosius nihilominus tamē dicēdū
sup[er]eminendum erat Juris rigore inspecto testatorem
ibi se retulisse ad institutos vel scriptos in test. tantū
et de eis solum cogitasse quoniā eo ipso quod usus illis
verbis quisquis mihi heres erit intelligendū ē cogita
sse tantū modo de heredibus ex test. siue ex Judicio tes
tatoris venientibus et nō de alijs quibuslibet Juxta
tx. quod cauillari nō potest in l. quā liberis § s.º hec
verba ff. de vulgari verba autē quib. diximus tes
tatorem vsū fuisse in nostro tx. longe diuersa et
generaliora sunt que relationē non faciunt ad scr
iptos vel nō scriptos heredes sed in omnem euentū gra
uant que sunt relata in casus positione illa in quā

l. uolo

uolo hereditatẽ meam Petro et Juani restitui

Ex qua nostra cõsideratione obtime deduces solutionem ad omnes leges quę contra nostrũ intellectũ obijci possunt quarũ autoritate ipsorũ dispositionibus nõ bene perpensis fortasis deceptus ẽ Padilla in quibus probet grauamẽ impositum per illa generalia uerba quisquis mihi heres erit fidei eius comitto etc nõ inseri repetitũ inuenientibus ab intestato quod uidet contra nostrũ intellectũ nã huic obiectioni facile respõdebis si dicas nõ tam generalibus uerbis in illis dispositionib; grauamẽ imponi quẽadmodũ in nostro tx ut euidenter constat ex s. dictum etiã quia prout ex s. dicendis apparebit in nostro tx nullus nominatim nomine heredis grauat ex dictis uerbis sicus in omnibus alijs iuribus

Sed huic consideratione seu doctrinę uidet obstare tx in l 3 ff de Jure codicilorũ ubi grauamẽ seu fideicomisũ impositũ per illa uerba quis quis mihi heres erit sensit repetitum inuenientibus ab intestato cuius tx dificultatẽ facile poteris euitare si animad uertas quod doctrina nostro procedit quãdo sola et per se tantum absque alia ratione presumtionis fuerunt posita illa uerba quisquis mihi etc at ũ in d L 3 ultra ea uerba quisquis mihi heres erit fuerunt etiã adiecta alia bonorũ possor quę ut per se constat et ex toto tto ff. c. et inst. de bonorũ possessionibus Longe generaliora sunt quiã preterquã quod illud uerbum possidere ex uo cabuli gramatica significatione comprehendit quem libet quoque modo possidente in Jure etiam nostro

bono

bonorũ possio competere dicit tam ex tt.º quã ab intes
tato Justa d.tos tt.s et probat preciqũe in principio inst.a
de bonorũ possionibus ubi Valduinus Otomanus et Mijn
gerius et noster Picardo in rubrica illius tt.i a n.º 2 et
omnes in d.itis Juribus. Preterea ad uberiorem illius
tx explicationem expendis quod nos Latius unia uoce
notabimus et colligit ex d. l. 3. a uersiculo quia pater
familias usque ad uersiculũ ad eti quibus uerbis
quæ etiã ponderabimus tanquã elegantissima ad probã
dũ quod propreæ ille tantũ dicit heres qui ex testatis
Judicio et uoluntate succedit nõ autẽ Legitimus heres ne
quæ bonorũ possessor indicat Jurisco.tus Julianus præ
sumitis tatorem uoluisse grauare etiam uenientes ab
intestato quoniã cũ tt.m faceret habeat nõ tt.i sed
codiculos fecit in codiculis etenim potius quã in tt.º
grauari solent uenientes ab intestato ut constat ex toto
tt.º ff. de Jure codicilorũ et precipue ex d. l. 3. et per totum
C. de codicilijs et facit tx in §.º nõ tantũ inst.a de codicilijs
Qua consideratione aliã etiam Junctã Jiet
a Donelo ubi s. n.º 6. pretermissis ambabus motus ego
sequor eũdem Donelũ ibidem qui quamuis Jiet
reprobare ut unia uoce ani maduerti eius tamen
doctrina pro mea lectura et dispositioni prout nos intelligi
famus in questione ualet ut dicamus testatorem in præ
senti in tt.º clausulam codicilarem adiecisse quod
si nõ ualeret Jure tt.i ualeret Jure codicilorũ quæ clau
sula importat et significat repetitionem uoluntatis tes
tatoris ut similiter debeant relicta a uenientibus ab in
tes

testato Juxta tx ubi tradit Bart. in l ex ea scriptura

2g §o idem respondit alios §o ex his ff de tt.is facit lex

fin. ff de Jurecodicilloru tradit idem Bart. in l i ff

eodem quem retulit Baldus ibidem no 1. Ratio autem

propter quam possimus presumere testatorem in presenti

adjecisse d clausulam codicilarem licet illam neque

Donelus neque quisquam alius quem uiderim tradat mihi

ea non incongrua uidetur quoniam testator ad impo

nendum grauamen hereditatis restituende usus est uerbis

precariis ut patet ex uerbis literis ibi uerbis precariis

non autem directis siue ciuilibus uerba etenim pre

caria inducunt presumptionem ut dicamus uoluisse

testatorem codicilos facere si quidem in codicillis

possumus uti uidemus uerbis precariis quam directis imo

ad hoc ut hereditas codicillis relinqui possit uerbis pre

cariis seu fideicomissi relinquenda est Juxta uulga

ria Jura de quibus per glosam Juncto tx ibi in l

2 §. fin uerbo petit ff de Jure codicillorum hec si sciunt

§o 1 ff eodem §o codicillis insto de codicillis que pre

sumptio recte procedit Juxta doctrinam Baldi in l i ff

de Jurecodicillorum no 1 quem refert Alexander in l

uerbis ciuilibus no 8 ff de uulgari pro qua doc

trina que ex comuni uim satis clare bene quem fundat

facit tx Juxta glosam ibi uerbo tt.ai in l fin ff de

Jure codicillorum Juncta l. 1. ff eodem tto

Ex qua consideratione deduximus etiam aliam

rationem propter quam in presenti debeat fideicomissum

aduenientibus ab intestato diximus usque adeo ipse

ipsi

sequis quod verissimum est deberi fideicomissum ex voluntate testantis quam voluntatem presumi et colligi dicebamus virtute illius generalis dispositionis et verborum volo hereditatem meam petro et Juani restitui nunc ulterius etiam audes presumi et colligi voluntatem testatoris ut voluerit etiam grauare venientes ab intestato eo ipso quod diximus expressumimus adiecisse clausulam codicilarem iuxta superius tradita vel saltim quod voluisset adijcere et adiecisset si intelligeret necessariam fore cum semper intelligamus quotiens aliquid facere volumus ea omnia velle sine quibus ad illud perveniri non potest iuxta regulam tex in L 2 ff de Jurisdictione omnium Judicum et obtime tradit Donelus ubi s. que consideratio precise necessaria non est cum recte pro ut eis quae dicximus valeat defendi testatoris voluntatem sustineri virtute illius clausule generalis de qua s. Vtrum autem odie iure Regio hereditas codicilis directo dari possit post l 3 tauri que eandem solemnitatem in codicilis requirit quam in testamento valde controversum est inter Regni interpretes de hac questione vide Burgos de Paz in d l 3 tauri 2a parte nº 970 et 4a parte a nº 1338 et nos etiam in nostris commentarijs ibi diximus agit elegantissime molina de hispanorum primogenijs lib. 2 capitulo 8 a nº 28 et novissime Alvarado cum referens lib. 2 de coniectura la mente defuncti capitulo 2 § 1 a nº 103

Ex eadem consideratione similiter dedimus solutionem ad scrupulum qui satis torquere videbat Donellum ubi s. quod cum duae tantum sint species seu modi con

conservande ultime voluntatis testatoris ex testamento videli
cet vel ex codicillis quando ab intestato succeditur Justa tex.
in l. fin. cum similibus C. de codicillis videbatur quod
in presenti cum ex testamento non posset sustineri testatoris volun
tas de fideicommisso restituendo siquidem hereditate
non adita corruerat eodem modo neque ex codicillis
poterat sustineri cum testator non expresse adijecisset dic
tam clausulam codicilarem Justa regulam tex. in l. cohaeredi
§. cum filio ff. de vulgari et in d. l. fin. C. de codicillis
facile etenim huic obiectioni respondebis dicens sus
tineri in presenti fideicommissum ex clausula codicilari
Justa supradicta

Ex quo intellectu bene perpenso satis apparet
in presenti dubium versari circa restitutionem fidei
commissi in casu in quo succedit ab intestato et dixi
mus supra gravamen sortiri respectivum in venientibus
ab intestato quando pueta heres instituta non adita
hereditate decessit quia videlicet eam repudiavit
quod videtur contra tex. expressum in l. 1. §. fin. ff. de leg
atis 3. ubi si quis intestatus decedat et in codicillis reli
nquat fideicommissum prestandum ab eo qui primo gradu
successurus erat et eo repudiante ad heredem 2.i gradus
devoluta sit successio fideicommissum non debetur ab here
de 2.i gradus. Neque huic difficultati satis facies si dix
eris tex. in d. l. 1. §. fin. procedere quando relinquit fidei
commissa semper ab heredibus qui omnes in codicillis scri
bunt tam primus quam 2.us et sic heredes nostravit
tex. quando primus gradus heredis id est primus heres fuit
scrip

scriptus in ttto et 2us et relegiui in codicillis ex clausula codicillari iuxta s. dicta quo nec tunc facile retorqueri licebit argumentum cum idem dicendum sit in nostro ex serie succedentes ab intestato in ultimo et quasi tertio ... remoto gradu respectu eorum qui ab intestato primo gradu succedunt siquidem et ultimo gradu ab intestato succedentes similiter tenentur soluere fideicomissum ex vulgari expressa que dispositione legis ab intestato ib. ff de iure codicillorum

Sed his omnibus huic difficultati duobus modis responderi poterit quorum unum licet non in totum satisfaciat signat tamen aliqualem differentiam inter d. legem primam §o. fin. loqui quando successio devoluitur ad 2um heredem quia primus repudiavit in presenti autem non constat prelatam primo gradu heredem scriptam repudiasse neque presumitur autem necessarium est dicere quod repudiauit sed tantum quod non adiens hereditatem decessit sed eo admisso quod repudiauerit hereditatem et quod iuxta s. dicta fere in omnibus uniformis et eadem facti species interuenerit in d. l. 1 §o. fin. et in presenti facile ex s. iam notatis respondere licet sicuti madauit (?) grauamen fideicomissi in d. §o. fin. nominatim impositum fuisse ab eo qui primo gradu succedere poterat et sic consensu (?) repetitum in eo qui 2o. gradu successit at vero in presenti prout s. expediuimus grauamen impositum fuit per dicta generalia verba absque eo quod nominatim seu specialiter aliquis grauaret et sic eo ipso quod dicimus seu presumimus clausulam codi

codicillarem simpliciter et generaliter adiectam fu
ipse omnes ab intestato uenientes sensit grauati
iuxta s dicta et patet ex toto tt. maxime ex d l ab
intestato ff de iure codicillorum nominatio etenim uni
ca specialis que persone prout obiter uiua uoce diximus
euincit et indicat uoluisse testatorem illam nomi
natam personam grauare tantum modo et non alteram uel
alios omnes cum si uoluisset grauare omnes posset ge
neraliter grauare et non referre se ad unam personam uel
heredem tantum. Cuius doctrine ueritas adeo perspicua
est ut eam fuerit amplexus Bart. in presenti n.o 6
in fine quatenus interpretatione nostra a nostra l. diuer
sam s. relatam huic legi acomodauerit dixit igitur nos
tantum ex. l. imitandum esse ut non possedat quando fidei
comissum est nominatim relictum ab herede uel titulo quod
cum fuerit assecutus miror nostrum intellectum s. traditum
non percipisse ita cum eo tenendum est quamuis quod satis de
simile uideatur dixisse glosa in l non iuxta uerbo
repetitum C ad trebelianum et Angelus in principio insti
de codicillis in fine pro cuius rei complemento eis adis Coua
ruuias in cap. reinaldus de testamentis §.o 3 n.o 8 que omnia confir
mantur ex iuribus infra referendis et satis prestant ad intel
lectum l si plures 96 ff de legatis 3. legis seius 29 §.o fin ff
de legatis 2 l. 1 §.o id quod ex substitutione alias incipit
in substitutione ff ad l falcidiam et pluribus similium de
quibus per glosas et interpretes in eisdem iuribus que leges
non sic dissensse meo iudicio in causa fuerunt ut in errorem
s. relatum incideret Padilla

Re

Reliquũ ẽ ut difficultates que in litera moveri possũt exacte cõprendo & sequẽtemmõ panni ponderis disputare (diximus (prout etiã comuniter omnes asserunt) fideicomisu in presenti deberi a venientibus ab intestato etiã non adita hereditate quod videt cõtra expresã doctrinã quã ex mẽte gloss in l qui filio §° servus ttᵒ. verbo liber ex codicillis ff de hered. inst. quã comuniter receptã testat quã plures Baldus et Paulus ibidem nº. 5 Jasson nº. 13 Alexander in l 2 nº. 9 et in l nemo potest nº. 10 ff de legatis 1º et ex antiquioribus infiniti Covarrubias in capº. Raynaldus §° 3. nº. 8 de ttᵒˢ Antonius Gomes 1º tomo variarũ c 12 nº. 11 Michaea et alii plures relati in presenti a nostro Padilla nº. 79 in presenti omnes sidunt a glosa ubi s. expresse docent quod etiã si in hereditate ab intestato succedat nihilominus tamẽ ad prestationẽ corũ que in ttᵒ relicta fuerunt requirit aditiõ hereditatis pro quã doctrinã expendunt tex qui videt expressus in l 2 ff de fideico. libert. in illis verbis neque adita sit ab intestato hereditas et Justinianum in §° 1 juncto principio instᵒ. de eo qui libertatis causa bona. Pro qua doctrina Baldus ibi d nº. 5. adducit aliam rationẽ videlicet quia si nullus daret heres nulla daret personã que obligaret sive a qua peti posset ubi etenim dat persona activa id ẽ petens ex ttᵒ. necessario etiã dari debet persona passiva a qua petat prout alias dixit Consultus in l in tribus 13. ff de Judiciis Et preterea quoniã hereditas jacens nõ potest gerere vicem personae obligatae a qua petat quoniã licet rep

representet prout passim in Jure docemur) nunquam tamen heredibus, fassus repraesentat heredem, sed solum defunctum testatorem qui nullo modo debet ea quae ipse in testamento reliquit sed eius heres .

Sed priusquam ulterius ad huius quaestionis resolutionem progrediamur in primis adverte quod licet 2us iuris expressas regulas supra dicta glosae doctrina procederet nontamen usque adeo obstabat nostro textui vel conclusioni ex eo dicendum neque supra dictis quia nos usque dum tantum diximus deberi fideicomissum tam ab heredibus ex testamento quam a venientibus ab intestato quod autem longe diversum est utrum ad hoc ut venientes ab intestato aliquid prestent vel prestare teneant requirat quod prius adeant heredi tatem in quibus terminis procedit glosae et sequatium supra relata opinio sed dictam quaestionem in terminis disputando minus Juri consonam existimo supra dictam glosae opinionem verius etenim arbitror fideicomissi prestari debere statim quod res egressa est terminos causae ex testamento absque eo quod hi quibus aliquid ab intestato et in omnem eventum debet teneant expectare quod venientes ab intestato prius adeant hereditatem quam opinionem dicens glosae supra relatam communiter probari tenuit Jacobinus in auth. habita ex causa nº. 24 C. de liberis preteritis relatus a Padilla in presenti nº. 79 quae opinio mihi ea ratione probatur quoniam eo ipso quod defunctus herede non scripto decessit aut eo ipso quod heres scriptus repudiavit hereditatem orit quaedam conditio sive actio ex lege sive judicis officium ad consequendum fideicomissum absque eo quod sit necesse expectari aditionem venientium ab intestato si quidem ex nostra l. et similibus dispositionibus deberi fideicomissum

comissi ab intestato in talibus casibus absque eo quod de signent quo actionis genere agendum sit oritur conditio ex Lege juxta tx expressum in L. i. ff de conditione ex lege quam sententiam et rationem attenta Lege i. tt.o 2 lib. 5 ordinamenti prout veriorem amplectitur Peralta in Lomnia in principio n.o 17 ff de legatis 2.o et Gregorius Lopez in L 31 in glosa magna tt.o 9 p.a 6 relatus a Padilla in praesenti n.o 79 qui eis etiam junctus fuit. Jum sic si recta Lege regia nostra attenta procedit Ego opinio ex j. dicta ratione ignoro propius quae alia a subtilioribus construi sive magui nari possit propter quam non sit idem dicendum nostro tantum communi romanorum jure attento. Si vero tamen clemin quis tio sim nihil plus ex unius dispositione quam ex alterius nova ordinatione introductum video ut Lasius uina uoce diximus tantum etenim d lex ordinamenti generalior e. Cuius opinio ea consideratione confirmatur quia etiam si hereditas ad fiscum devenitura esset cum tamen regulariter in ipsum cum onere transeat Juxta tx in L Marcellus 3 § fin. ff ad Trebelli et in L remisare 6 § memini ssem vera aculo si fisco ff eodem tt.o et in quem cum quo eventum voluntas testatoris de restituendo fidei comisso apareat et meliori modo quo possimus conservari debeat fiscus etiam tenebit de eo restituendo ad quem nipote rit Judex precipere illud solui uel restitui absque eo quod desideret cuiusius hereditas aditio prout fortassis cum distinctio ne j. Lasius dicam si casum in quo fiscus succedat dispu tare ro

Cum veritas retenta non obstant glose fundamenta etiam

in primis nõ obstat d. lex. 2. ff. de fi dei libert. iuncto §.º 1. et principio inst.ª de eo qui liber. causa. quia Iurisconsultus Vlpianus ibi nõ intendit principaliter discernere utrũ sit necessariũ quod venientes ab intestato adiverint hereditatẽ vel nõ ad hoc ut hi quibus aliquid ab intestato debet possint petere et cõsequi debitũ suũ sed principaliter declarat quo in casu locũ habeat favor seu constitutio Divi Marci de qua in d. principio inst.ª de eo qui libert. causa et in l. fin. in principio C. de test.rio manumitione quæ constitutio loquit. quãdo nullus heres neque ex test.º neque ab intestato succedebat testatori libertatis in test.º re linquit et servus aliquis cui libertas relicta ẽ vel alius quilibet petit sibi bona adijci ad iudicari quæ cavendo de in solidum solvendo creditoribus et de dando liber tates quo in casu adictio seu adiudicatio bonorũ ita petiti ex divi Marci constitutione concedit idque tantum vol uit Vlpianus in d. l. 2. et Iustinianus in d. §.º 1. et in principio. Neque obstant dicta verba legis 2.ª ibi neque adita sit ab intestato hereditas quoniã preterquam in predicto sensu retorqueri debent etiam si aliũ longe diversum proglosa quæ cõcludint ẽ essent neque tu ne quid quã obstarent quia nõ cum effectu erant ac cipienda taliter quod significarent necessario requiri quod hereditas a venientibus ab intestato adeat ad hoc ut solvat his quibus aliquid ab intestato debet sed regulari intelligi quæ debent iuxta dictũ casũ in quo loque bat Vlpianus quæ interpretatio verissima ẽ et confirm at ex verbis constitutionis Divi Marci relatis in principio inst.ª de eo qui libert. causa ubi cũ loqueret Iustinianus

de her

de herede vel causa ex t[estamen]to dixit his verbis in t[estamen]to ex quo nō adit hereditas et consequenter cū referret verba constitutionis Divi Marci in casu in quo neque ab intestato succedunt testatori alijs verbis usus ē illis videlicet nemine successore ab intestato existente ut plenius unica voce ante inadvertimus

Minus obstat Baldi cōsideratio pro hac opiniōne quod necessario danda sit persona a qua petat et quia hereditas Jasonis non potest representare personam heredis sed defuncti tantū ad que ne prout Lanus s[upra] diximus non ē persona a qua petat nisi ab aliquo adeat hereditas quoniā cum versemur in casu clausulæ codicillaris id ē in casu in quo meliori modo quo possimus voluntas testatoris cōservanda sit nimia Juris subtilitas Cessare debet et nō ē ut quid cōsideremus rigore representationē prout in alijs Juris casibus sed sufficit quod Judex ad bonorū rectam dispositionem curatorem seu defensorem nominet a quo petere poterunt hi quibus aliquid ab intestato et in omnē eventū debet ut ex s[upra] dictis Lanis constat

Poterat etiā adversus literam tex. et supra dita alia moveri difficultas ea videlicet quod imputandū erat heredi vel heredibus fideicomissarijs quod res devenisset ad causā intestati si quidem potuerunt fideicomissarij cogere et compellere puellam heredem institutā ut adiret hereditatē ex t[estamen]to Juxta tex. cū pluribus similibus in l quia poterat ff ad Trebelia. Sed huic obiectioni facile et cōgrue respondebis si dixeris nō essent quid hoc fideicomissarijs imputet si quidem fideicomissum ut ex s[upra] dictis constat ita generaliter relictū ē ut
a

a quo cuique successori sive ex testamento sive ab intestato necessario prestandum esset.

Debet igitur in presenti fideicommissum ratione presumptae voluntatis testatoris eadem qua ratione presumptae voluntatis debet relictum in quam plurimis juris locis quae omnia plena manu congerere in presenti nobis qui pollicemur brevitati necessitate prestringimur non est tamen possibile precipua exempla sunt lex cum pater 79 § filius matrem in aliis codicibus incipit cum filius ff de legatis 2 licet etenim voluerint quam plures relati a Covarrubias eo sequitur in d cap. reinaldus § 3 n. 10 versiculo quarto juramenti et ultra relatos ab eo Fulgosius in presenti n. 10 ibi relictum a testatore valuisse ratione religionis juris jurandi facile et clarissime convincitur si adversus rationem traditam a Papiniano ibi non obnoxie voluntatis preses etiam quae cum nostra eadem ratio est idem in l in testamento 38 ff de fideicommissis libertatibus plures alios casus prosequitur Donellus ubi supra n. 11 et alios casus in quibus etiam si heredis instituto [illegible] et non premat voluntas testatoris quia aliud quam testamentum facere noluerit nihil ominus ex juris dispositione quae in testamento relicta sunt debeantur post Kurtium in presenti verbo tradunt prosequitur Padilla [illegible] a n. 24 cum pluribus sequentibus et Donellus n. 12 adversus casum relicti vel legati pie causae quem etiam disputavit Cuiacius consultatione 32 sed jam die jure regio nostro attento in omnibus casibus idem dicendum est regulariter etenim generaliter quae licet testamentum non valeat sed ab intestato succedat legata et

et omnia in tali tt.o relicta valent prestanda que sunt ab eo qui ab intestato succeserint. L. 1 tt.o 4 lib. 5 recop[i]lationis ubi Acebedo et Matienso

Cum iam igit[ur] constet singulari ratione propter presumptam testantis voluntatem fideicomissum impositi deberi etiam a venientibus ab intestato contra omnem generalem que juris dispositionem non est ut quid ulterius dispute mus unum ex duobus articulis questionum disputationem requiri videbat[ur] intellectus Rsonis supra tradi tus satis est enim iam constat nostram dispositionem ex supra dictis speciali ratione procedere et licet quam plures huius articuli ocasione aliud coniungere et disputare voluerint in suis commentariis utrum videlicet relicta ab instituto serventur repetita a pubs titulo nos tamen prorsus ab hac materia alienum et nulla tenus necessarium existimavimus vertamus etenim in casu in quo ab intestato succedit non vero ex tt.o in quo procedit dicta questio sed qui eam videre voluerit legat commentaria interpretum solemne nostre in L. licet imperator 78 ff de legatis 1. et in L non justam C ad Trebelianum in quibus Juribus tradunt etiam glosse et interpretes ordinarij

Ut igit[ur] iuxta promissa procedat commentarij nostri solum superest disputare utrum error in coniunctione sanguinis sive a persona instituta vitiet institutionem vel non in qua questione breviter dicendum est regulariter heredis institutionem vitiari propter errorem in coniunctione sanguinis cum

Her

herede instituto ita expresse tenuerunt Bart. et omnes interpretes s. relatam facti et doctrinae Asonis inserisse quasi quos etiam secutus est vos late referens Mantica de coniecturis ultimarum voluntatum lib. 4 tit. 5 a n.o 1 cum omnibus sequentibus. Sed licet si prius nostrae legis intellectum prosequi ab scopo aberrauerint ut s. latissime ostendimus nihilominus tamen in hoc articulo eorum dicta opinio sequenda est quamdum ipsi probant et confirmant ex nostra lege eodem incidant errore prorsus etenim ad relata facti specie alienum est dicere quod puella in presenti tanquam filia fuit heres instituta et quia vere filia non fuit quoniam non iure adoptata viciatam fuisse institutionem ex errore in sanguinis coniunctione unde quo ad hanc questionem nostra decisione omnino omissa dicas dicte resolutionis veritatem ex aliis Iuris capitibus et decisionibus pendere Viciatur igitur institutio in predicto casu ut tenent omnes qui Asonem secuti in presenti et tradit etiam Bart. in l. demonstratio falsa n.o 7 ff. de condictionibus et demonstrationibus et dicit comunem Aretinus in l. si postumus §o fin. per totam columnam finalem ff. de liberis et post. et ex lemas refert in presenti Iason n.o 16 et latius Mantica ubi s. et probat haec opinio ex expressa decisione tex. in l. si pater tuus 4 et in l. nec apud peregrinos 7 C. de heredibus inst. et ex l. neque professio 5 C. de test. in quibus Iuribus patet expresse quod si quis heres instituat tanquam filius vel frater non vere filius vel frater non esset corruit tales institutio ita dicendum est neque obsta

obstabit si quis dicat quod quidam scole nostre inter
pres ausus e atentare quod in d l si pater tuus q ea
ratione viciata fuit institutio quia consistit testa
torem non alios fore instituturum heredem eum quem
ttº. scripsit nisi scriptus suus filius esset ut patet ex
illis verbis eiusdem tx ibi non instituturus si alienum
nosset ethi no ratione erroris in coniunctione sag
uinis pro ex defectu voluntatis testatoris tentat dicere
no valuisse institutione in d l si pater tuus q et iuxta
eundem sensum et interpretationem dicebat iste interpres
vel saltim asseverabat dici posse accipiendam esse dictam
l nec apud Peregrinos § C de hered. inst. et dictam l
neque professio ς. C de ttº quoniam respondendum qd
licet forsam quamvis non sine ocasione dictorum ver
borum sic tirari posset dicta interpretatio in alegata lege
si pater tuus q non tamen adaptari posset dicte lege nec
apud § neque dicte legi neque professio ς. quibus ex s.
dicto intellectu nullo modo satis fieri potest et preterea quia
quamvis nulla alia dispositio pro tali opinio daret quam
d lex si pater ea satis sufficiens erat ut huius opinionis
veritas eluceret quoniam predicta verba non instituturus
si alienum nosset non sunt accipienda in sensu iam
relato id est in illo casu vel facto speciali quin posius
in longe diversum sunt retorquenda ut significent
semper in dubio presumi testatorem aliquem coniunc
tum vel consanguineum instituentem non alios fore
illum instituturum quam si vere coniunctus vel co
sanguineus esset ita dicendum est ex mente glossa ibi
verbo

urbo nō institutus quā doctrinā licet obiter clarius
tradidit Mattia ubi s. dicto tt.º 5 n.º 3. dicens coniunc
tionem in sanguine semper presumi causam esse fina
lem ex quā doctrinā dices in hac questione cessare
distinctionem inter causā finalem et impulsivam
de qua distinctione agere solent interpretes in l. fin. ff
de hered. inst. et in l. demonstratio falsa 17 ff de con
di. et demonst. et in l. falsa demonstratio 33 et in l. si
nominatim 34 et in l. cū tale 72 § falsam causam
ff eodem tt.º Bartolus et reliqui interpretes in dictis
iuribus que autem dicat causa finalis et que impulsi
va tradit late Covarruvias lib. 1 variarum cap. 20 fere
per totū et precipue n.º 2 dicimus igitur in hac questione
cessare hanc distinctionem quoniā semper coniunctio
sanguinis causa finalis presumitur ex s. dictis unde
que fit probationem in casu dubio competere heredi
scripto et nō venientibus ab intestato quod ita intelli
ge ut quādo quis habitus a testatore pro coniuncto sive
consanguineo cum nō esset heres institutus ē tum gene
raliter ex s. dictis legibus et rationibus dicendum sit
viciari institutionem quoniam ius presumit defuncti
testantis voluntatem quod illū casū et noluisse illū
heredem esse nisi esset consanguineus unde ad hoc ut
extendat seu presumatur voluntas testantis ad alterum
casum id est cum consanguineus non fuerit necessariū
ē quod heres scriptus probet voluntatem testantis id
est probet quod etiam vellet testator eum sibi heredem
fore in casu in quo consanguineus non esset ita cū
cum

comuni s. relata tenendum est pro qua etiam ex
pendi possunt tx in l fin iuncta l quotiens § in principio
ff de hered inst. et in l cum hic status §§ 5° si quis sponsam ff de donationibus inter et lex c 5° fin in ultima parte ff de carboniano edicto

Neque contra comunem quidquam obstat quod s
also pro ut s. sepe dictum est non ubi conatur magi
nari dicentes in nostra l errorem interuenisse
ca sanguinis coniunctione arguto ut diculi quod
rescripsimus et tamen non vitiatam fuisse institutionem
cum potuerit pro re adire hoc etenim nullo modo
adaptari posse nostre legi s. asserimus et clare consti
tit

Minus obstat tx in d l falsa demonstratio
§§ iuncta l si nominatim §§ et d l demonstratio
17 5° quod autem ff de conditio. et demonst ubi vide
mus precipue in d l falsa §§ quod si quis in
stituat heredem fratrem qui vere frater non sit
valet institutio quemadmodum in qualibet alia
falsa demonstratione in dictis legibus in libus
quoniam respondendum est in d l falsa demonstr
atio et similibus nullum errorem interuenisse
quia testator ibi certo sciebat illum quem heredem
instituebat vel cui legabat neque fratrem ne
que filium esse sed tanto amore motus voluit ami
cum quem instituebat comuni tum sive consangui
neum nominare quod ipsi licuit quamvis etenim
quis frater non sit si tamen fraterna caritate
dili

diligit rute cu suo nomine sub apelatione fratris
heris instituit l. nemo dubitat § 8 uersiculo qui fra
ter ff de hered inst. ubi glosa fin. et interpretes tradit
etiam Paulus de Castro in l. si postumus § fin. n.º
2 ff de liberis et post. et ad hanc rem refert plures Co
uarruuias in c. requisisti n.º 7 de test.is et ultra ab eo
relatos tradit Angelus in § ult. n.º 2 inst.a de adem
tione Legatoru

Ex qua resolutione infert ad questionem
de qua per Jasonem Baldum et Paulum de Castro et
plures alios in preciti quos et alios quam plures latissi
me retulit Mantica d. lib. 4 tit.º 5 n.º 12 et 13. questio igit.
è si quis filius spurius heres instituat tanquã legi
timatus cu legitimatio Jure facta nõ fuisset utrum
in tali casu institutio ualeat uel nõ quoniã Juxta
T. dicta credendum è nõ ualere institutionem quod cu
destinctione Juxta T. tradita accipiendum è ut si per
probationes aparuerit testatorem uoluisse eum ins
tituere etiam si legitimatus nõ fuerit ualeat insti
tutio uel etiam si uoluerit filiu heredem insti
tuere in eo casu in quo post mortem suam rursus
precibus Principi oblatis legitimationẽ impetraue
rit totu enim ex testantis uolũtate regulando Juxta
T. dicta dependet ita exacte resoluit Mantica ubi
T. n.º 13. per quem in omnibus illius tit.i numeris
uidere poteris si placuerit plures alios similes ques
tiones in quibus idem qd in T. dicta dispondũ
è sed animaduertes quod longe diuersũ imo et cotra
riu

contrarium servandum esse in altera questione quam disputat Baldus in presenti n.° 23 quando quis aliquem filium heredem instituit tanquam legitimum quia intellexit matrimonium ab eo cum matre filij puta tum contractum valuisse et postea constitit matrimonium propter aliquod impedimentum fuisse nullum utrum in hoc casu vitiari debeat talis institutio in qua questione licet falso fundamento legis nostre ductus Baldus veritatem assecutus est dicens non vitiari institutionem in dicto casu ita tenendum est sed non argumento legis nostre mirum etenim est quantum ab eius vera facti specie aberraverint interpretes Azonis equasse sed ea ratione quoniam prout expresse docemur in c 2 qui filij sint legitimi faciunt tx in cap.° per latum 8 et in c pervenit 11 et in c ex tenore 14 eodem titulo tradunt glose omnes et interpretes in d Juribus filius ex matrimonio putativo semper censetur legitimus et eiusdem conditionis est cum legitimo ita resolvit Mathesio ubi s. n.° 11 gravius et ipse eodem quo Azon Baldus et reliqui pretextu nostre tx intellectum lapsus fuerit

In quarum questionum terminis tam glossa quam reliqui interpretes ex glosa in presenti verbo tradit explicant tx summe difficilem in l fin ff de heredibus inst. ubi Paulus docet si vera facti specie de qua ibi vitiari institutionem 2.i tti et substineri institutionem in primo tt.o facta legata autem in 2.o tt.o relicta valere et deberi facti species de qua ibi satis clara est sed adversus eius decisionem pluribus rationibus dissi

difficilem reddi Primo enim videbat primum ttum per 2m
Jure factum rrumpi debere Juxta regulam tx in §o pos
teriore ubi Balduinus et reliqui in isto quib; modis
ttta infirmant legis 1a et 2 ff de injusto rrupto legis
heredis palam 21 §o si quid post ff de ttis inde quae
prima erit difficultas quo modo Postumeria potuerit
ibi heres esse ex primo tto iam revocato per secundum
2o. altera resultat difficultas quo modo legata
vel relicta in 2o. tto deberi possint cum no ex 2o ttto
sed ex primo adeat hereditas id etenim expresse e contra
regulam tx in d l si nemo 9 ff de ttria tutela et in l si
nemo 192 ff de regulis juris cum pluribus adductis ...
in principio huius l. quibus omnibus edocemur ni
hil deberi posse ex tto ex quo no adit hereditas
Urget ulterius alia 3o. difficultas quoniam si di
cimus primum ttum sustineri quo ad heredis institutio
nem et secundum quo ad legata altera etiam juris
regula infringit ex qua constat neminem cum duobus
ttis posse decedere id enim solis militibus conceditur
Jure speciali l quaerebat 20 de milit. tto et preter
ea confirmat difficultas quoniam etsi diceremus
posse decedere cum duobus ttis in d l fin. unum
ex illis id e secundum no poterat dici ttum cum in eo no
det heredis institutio sine qua ttum consistere no potest
Juxta tx in §o in primis versiculo alioquin de fideico.
heredit. juncto §o ante heredis insto de legatis quibus di
ficultatibus opressus Accursius in d l fin [illegible] leg
ata opinatus e dictam dispositionem specialem esse con
tra

tra generalis quae Juris regulas procedere sed rationē specialem talis non assignavit ideo quae quam plures interpretes post eum varias tradiderunt interpretationes de quibus agunt scribentes omnes in d l fin ubi Cu iacius ordinarij in praesenti maxime Cumanus nº 4 et fulgosius quinto Bart in d l demonstratio falsa § quod autem de Bartolus in d l demonstratio falsa § quod autem de conditiō et demonst. ubi etiam alij plures et in l si Jure nº 3 ff de legatis 3. Paulus de Castro et Peralta in l si quis in principio ttt ff de leg 3. Ripa in l si unquam nº 91 C de revocandis donationibus Viglius in § 1 nº 2 et in § ultimo nº 3. inst de exhaeredatione lib. prosequit late Padilla in praesenti a nº 47 cum sequentibus Gregorius Lopez in l 21 tt 1 pª 6 verbo por otro cum tribus glossis sequentibus et plures alij ibi referidi quos latius convient noster Pisardo in § posteriore inst quibus modis ttt infirm. a nº 12 cum sequentibus ibi etenim elegantissime diversos maiorum nostrorum comentarios cumulavit ibi refert plures sed ultra ab eo relatos agit etiam Enanus lib. 10 comentariorum c. 6 nº 1. Ex quibus interpretibus plures sunt qui dicūt d legem fin procedere Jure rescripti specialis alteri plures Juxta ordinarias Juris regulas afirmant et tentando quod 2º Juris regulas procedat pluribus alijs solutionibus reiectis ad primam dificultatem communius respōderi solet quod cum in proemio 2i ttt fuerit scripta causa mutādi primum ttum talis causa debet existimari finalis et cum postea

consta

constet talem causã finalem falsã fuisse ex defectu causę finalis corruit 2us. ttum et remanet primũ ita dixerunt Bart. Bald. et Imo. La in d. l. fin et dicit comunẽ Jason in presti nº. 18 et in l. si filius nº. 21 ff de lib. et post. et videt confirmari ęc interpretatio ex d. l. ic partite in illis verbis pues que avera verdadera la razon etc. ex qua Gregorius ibi infert plura in practica notabilia

Sed sane comunem interpretationẽ reijciunt Cumanus in presti d nº. 4 et fulgosius d nº. 9 dicentes quod etiã si causa de qua in d. l. fin. finalis esset nõ tamẽ ex ea debebat vitiari ipso Jure 2us. ttus. sed ope exceptionis arguto l. in l. cũ tale 71 § fo. falsam causam de conditio. et demonst. ciriculo sed plerũque. Sed hoc argutũ Cumani et fulgosij semper parũ eficax habere solutũ ẽ quoniã ex in d § fo. falsã causã loquit in legato relicto propter falsam causã finalem in ttº alias validato et solũ in ex quo ttº agere poterant legatarij et regulariter ex ttº habent Jus quesitũ et ut clarius perspicias potest valere ttus. et nihil ominus vitiari legata quod nullo modo potest procedere in institutione propter falsã causã fin quoniã ex ea totum ttum dependet et nihil valere potest nisi prius ipsa valeat et preterea quoniã in casu d legis fin. nõ ẽ dare mediũ attentis Juris regulis quoniã si primũ ttus. valuit aut valiturum erat 2us. necessario ipso Jure debebat corruere vel e cõverso cum ut dictũ

est

ē nullus cum duobus ttis validis desidere posset ex d. l. querebat. Minus obstat comuni interpretatio ni argumentum Sosini in d. l. de monst tractu falsos §. 1 n.º 9 de conditionibus et demonst et etenim satis probat Padilla in precitum si eum expendas n.º 51 clarius trad. et Ricsardo ubi s. n.º 21 qui omnes

SEQUITUR EXPLICandus tts. AD senatus consultum Trebelianum

in salmanticensi Academia a licentiato Marcos Dies Socano

1.6 0 4

Duo sunt (dictum etiam in alijs lecturis nostris hoc sepe proemiu dicit autem et iterum ut alias agens advertit Justinianus in autentico de consanguineis et uterinis fratribus in principio colatione sexta) Quae in initio cuiusque tt. ex inveterato interpretum usu viris preceptorem si non nessario tamen propter rectum docendi ordinem qui maxime ad faciliorem materiae cognitionem conducit oportet exponere continuationem s. seu subordinationem rubricae ad titulos precedentes et verborum eius expositio. Sane statim agrediemur cum primum veram continuationem nostri tituli ad precedentem asequamur

AD RUBRICAM. C.

Hoc tt°.

Quae non est difficilis si advertamus propter rerum inconstantiam et mutabilitatem authentice nox alienandis aut permutandis rebus ecclesiasticis §. ut autem lex cum similibus, et glossa ibidem alegatis verbo inter homines colatione et aumento ut quotidie nos experientia docet proximam esse deminutionem. Unde cum in titulo precedente de usuris et fructibus et similibus de aumento legatorum sed fideicomissorum actum sit convenienter hic de eorum deminutione tractat quae cum in fideicomissis contingat per deductionem quartae Trebellianicae a S.C. Pegasiano inductae et post justis de causis Trebelliano atributae (ut statim dicemus) merito nunc post titulum precedentem titulus noster subjicit quam continuationem primus omnium probavit Azo in summa huius tituli in principio cum quae refert glosa in praesenti ex sequenti rejicit consideratione nam in titulo precedenti decerit de aumento fideicomissorum particularium ut constat ex l. 1 et 3 eiusdem tituli qua propter si deminutio contingens per Trebellianicam aumento illi proxima esset sequeretur fideicomisso quoque particulario per S.C. Trebellianum minui quod quam sit absurdum colligit ex l. 1 in prin. l. mulier 22 §. fin. l. ita tamen 21 §. Trebellianum ff. hoc titulo ex §. sed quia el primero in principio insta de fideico. heredit. et ad S.C. Trebellianum per quae juris et similia dumtaxat ex fideicomissis universalibus qui sunt quando de restituenda hereditate tota vel parte eius heres gravatur, quia cum universum heredi. contineat l. nihil est 24 de verb. signif. l. hereditas 62 de regulis iuris, fideicomissum tunc universale esse dicitur) quartam deduci Trebellianicam ex particularibus v. (quae dicuntur quoties res singulas veluti homi

nem

Domini vestes argentum vel quamvis aliam speciem seu quantitatem alicui restituere heres rogatur ut in p.° ins. l.° ubi notarunt omnes de singulis rebus per fideicomissum relictis et adverti Duarenus in tt.° ff. ad l. falcidiam cap.° 7 paulo post principium non trebellianicam esse deducendam sed quartam falcidiam quemadmodum de legatis. Quibus lex falcidia modum imposuit et amplissimam legandi licentiam a lege 12 tabularum testatoribus concessam de qua in l. verbis legis 120 de verborum sign.° altero cap.° usque ad dodrantem coartavit l. 1 ff. ad l. falcidiam p.° ins.te eodem Per textum in l. si a me 29 eo tt.° ad l. falcidiam in l. 2 et 3 infra eodem in l. in tt.° 12 ff. de tt.° militis et in l. unica infra quorum legatorum ubi quarta que deducitur ex fideicomissis particularibus in quibus ea iura accipienda sunt ut constat ex adiunctoribus legatorum non trebellianica sed falcidia appellatur cum glosa in p.° in rubrica infra tt.° 1° in l. quo tit. verbo falcidie s. familie ersiscunde in d. §.° sed quia verbo perinde et in cap.° raynutius verbo trebellianice extra de tt.is defendit comunis quare ferunt et scribit Jason in rubrica ff. hoc tt.° 1.a lectura n.° 6 et 2.a lectura n.° 12 Socinus n.° 1X Ripa et Paulus de montepico in repetitione legis in quartam ff. ad l. falcidiam uterque n.° 2 Berengarius Fernandus ibidem a n.° 202 Parisius consilio 43 n.° 45 libro 3 Corrasius in preludis ad l. filius quem habente n.° 37 ff. familie ersiscunde Tiberius Decianus responso 18 n.° 25 libro 2 cum quibus et alijs hanc partem nempe quartam trebellianicam solum deduci ex fideicomissis universalibus particularia quia relicta sive legata sint sive fideicomissa per quartam falcidiam esse minuenda ut vero omnino retinendam esse testatur Costa in cap.° si pater 2.a p.e verbo trebellianice n.° 18 in p.° et in

et in versiculo sed tamen de titulo libro 6. qua etiam confirmare in illud exequatio legatorum et fideicomissorum particularium de qua in l. 2. §. comunia de legatis et in §. 5°. sed non unque inst. de legatis si enim ex legatis quarta deducitur falcidia et legatis exequata sunt particularia fideicomissa sequitur de particularibus quoque fideicomissis eadem quartam falcidia deducenda esse

Contrarium tamen imo quarta falcidia de legatis tantum hoc est de his que legis modo id est imperativis verbis directis et civilibus in testamento relinquuntur veluti si testator dixerit Titio fundum do, lego, vel Titius fundum meum tibi capito sumito sive habeto aut heres meus damnas esto fundum Titio dare vel similibus quos refert Ulpianus in fragmentis titulo 24 detrahendam esse ex fideicomissis vero quorum verba precativa refert Bustinianus in l. 2 §. comunia de legatis in §. fideisinguli rebus per fideicomissum relictis ubi late Valdinus et Duarenus § de cap. 1 in p.° sive particularia sint sive universalia quarta trebellianica deduci et falcidia similiter ad fideicomissa etiam si particularia sint pertinere verum probarunt glosa sibi contraria in d. § 5. sed quia verbo permissa Angelus et Theofilus ibi Fulgosius Hieronimus Bicondanus et alij quos refert Costas ubi § versiculo alio de Duarenus d cap. 4 et Juanes Dolcinetus in rubrica ff. ad l. falcidiam ex n.° 26 quibus sequentia fundamenta non leviter refragant primum quod colligit ex l. illo titulo ad l. falcidiam versiculo 4 cap. ibi modum legatorum constitui ibi dare legare ibi dum etiam det legatum et ibi datum legatum ve que verba et similia que habent in p.° inst. eodem expresse significant legi falcidia solum ob legata non autem ob fideicomissa fuisse rogata imo ob fideicomissa rogari non potuisse constat ex eo quod temporibus Octaviani imperatoris

nub

sub quo hanc legem falcidiam tribunum plebis rogasse docemur in cap.o quod a 2a. distinctione fideicomissa omnia erant infirma neque ullo iuris vinculo consistebant sed a fide et pudore heredis dicebant pendere usque quo Divus Augustus qui multo post imperavit ut apparet ex fastis consularibus Gregorij Aloandri ea ad iuris necessitatem reduxit ut in prin.o inst.a hoc tt.o q.o lex falcidia minime potuit ad fideicomissa pertinere cum eo tempore quo lata fuit no cogeret heres illa ex p.e illa prestare et ideo dicebant in usu no haberi uti advertunt Duarenus ff. et Gozianus in rubrica ad l falcidiam in fine

2o. facit textus uel ut ex presus in l 2 §o. quinquaginta ff. de vetere iure enucleando ubi indefinite docemur legatis perculiari esse legis falcidie rationem et senatusconsulti Trebeliani fideicomissis unde cum indefinite legis equipoleat universali l si pluribus ac cum similibus a glosa ibidem verbo sed omnes in fine alegatis de legatis 2 perinde e ac si doceat imperator omnibus fideicomissis hoc est particularibus et universalibus senatus consultum trebelianum convenire

3o. pro hac p.e e expressior textus in d. §o. sed quia versiculo ex singulis inst.a hoc tt.o ubi aperte probat ex fideicomissis particularibus eandem retentionem permitti qua ex fideicomisso universali retinet sed ex fideicomisso universali retinet quartam ex senatusconsulto pegasiano ut in prin.o illius §.o q.o de fideicomissis particularibus ex pegasiano quoque retine da e tunc sic pegasianum etiam respectu quarte est in trebelianum transfusum §o. sed quia et secundo eodem tt.o d l 2 §o. solicianti ff. de vetere iure enucleando q.o sequit trebelianum quo ad modum

pe

pegasianum etiam ad fideicomissa particularia pertinere
quo fundamento superati contrarij partis auctores versic. d.
versiculo et singulis interpretantur nam Ripa in d. l. in
quarta n.º 2 ad l. falcidiam existimat de singulis rebus
in fideicomisso universali comprehensis eum textum ac
cipiendum esse quem intellectum et si supresso Ripa nomine tam
quam novum pro prium probaverit Belonus ibidem recte
improbat Costa in d. versiculo atinde neque enim quando
hereditas per fideicomissum relinquitur singule res dicuntur
per fideicomissum relinqui ut alias in venditione heredita
tis docemur in l. 1 versiculo editio infra de evictionibus et
in l. 34 in §.º tit.º sp.º s quibus adde Antonium Gomesium 2.º
tomo variarum cap.º 2. n.º 44 At textus in d. versiculo et
singulis loquitur quando res singule per fideicomissum relinquuntur
id est non in fideicomisso universali sed in particulari nam ver
ba illa ad fideicomissa particularia pertinere colligitur
ex rubrica tit.i sequentis de singulis rebus per fideicomissum
relictis unitam continuatione glose ibi quam omnes sequuntur
et probat Duarenus ~~supra~~ supra d. cap.º 7

Non etiam satisfaciunt Cornueus in authentica
similiter n.º 3 infra tit.º primo Jason in rubrica ff. hoc tit.º
2.ª lectura n.º 13 Berengarius in d. l. in quarta n.º 205
et Porcius in d. §.º sed quia n.º 23 qui docent eum versiculum
referendum esse non ad retentionem pegasiani sed l. falcidie
de qua proxime et immediate locuti fuerat Iustinianus
ut constat ex illis verbis adque ex l. falcidia et legatis
re

retinere concedit quae cum proximiora sint quam verba pegasiani ad ea fieri debet relatio arguto textus in l. si idem §o. si in fine ubi notat glosa de iurisdictione omnium iudicum non haec solutio et si placuerit Coste ubi supra versiculo 2o. et facile si verum amamus literae illius textus destructio et cavilatio est quoniam tunc ad proximiora faci mus relationem quando duo aeque principaliter in aliqua dispositione exprimuntur si vero unum principaliter exprimat et alterum incidenter similitudinarie et demonstrandi causa sit positum tunc indistincte ad unum principale facienda relatio est uti ad vertunt Bar. per textum ibi in l. si. §o. Titia in sumario et no. 3 de liberatione lagata et Decius in l. diem functo no. 12 de oficio asesorum sed in §o. sed quia principaliter de retentione quartae pegasianae agebat et quartae falcidiae solum incidenter et exempli gratia mentio facta fuit quod sequens versiculus non ad falcidiam sed ad pegasianum refferendus est ut testant Minsingerus ibi no. 1 Bolonitus supra no. 26 in fine ubi in id eleganter exponit dictionem illam quoque de qua in illo versiculo quae eiusdem rei repetitiva est Lafalio 15 §o. testator versiculo an heres de eadem duobus legatis adquesita denotat dictum versiculum ex ingulis ad retentionem pegasiani refferri debere quod adeo indubitanter sibi persuasit Theofilus verum graeca parafrasi illius textus legendum putet ex singulis quoque rebus quae per fideicomissum relinquentur ex

S.C. pegasiano cadi retētio permissa ē qua lectionē ele
ganter comprobat Decio nus ibi n.o 9

Denique nō ē admittenda eorū interpretatiō qui
existimant uersiculū illū ad quātitatē potius quā ad quali
tatē esse referendū quā et probasse uidetur Baldus nus ibi n.o 2
ex uerbo tamē eadem uniceta doctrina glosę per textū ibi in l quod
Neruą 32 uerbo doli esse ff. depositi expresse conuincit

Ultimo probat partē nō inutiliter expendi potest
idem § sed quia cū probat pegasianū permisisse quartā retinere
perinde ac qui ex l falcidia ex legatis retineri concedit sed lex fal
cidia quā quā communis micolnat pertinet tā ad legata uniuersalia
quando s. certa pars hereditatis alicui legat l si quis seruum 8 § si
de legatis 2 et in l mulier 22 § ultimo ff. hoc tit.o quā ad particularia
uti per plura fundamēta maxime quia alias defectuosa esset lex
falcidia si quidē legatis uniuersalibus tota hereditas absorbi posset
contra comunē contendentē legē falcidiā nō expectare ad legata
uniuersalia defendunt Cumanus in l i n.o 12 de legatis i.o Ru
beus consilio 79 n.o 9 Socinus in rubrica ff. hoc tit.o n.o 4 Mantica
nus in l filius quā habentē n.o 13 et 107 S. familię erciscūdę
et Bolinetus in d rubrica ff. ad l falcidiā a n.o 179 ut
bonas et equi paratio oportet pegasianū etiā ad fideicomissū u
niuersalia et particularia simul pertinere

Sed licet urgentissima hęc sint fundamēta nec pri
ora facile contemni possint neutra tamē mouere debent ut al
terius partis simpliciter et indistincte me profitear assertorē ueri
tas enim multo mihi persuadeo resolutionē istius questionis adeo
controuersę ex temporum distinctionē pendere si enim distinguā
mus tempora concordabimus iura uti alias docent Iustinianus
in

in l aput antiquos 21 uersiculo qui enim ibi ex tempore omnibus diversis illis supra de furtis et D Agustinus in cap.o si peccauerit uersiculo q.o 2.a questione 1.a nam aut loquimur de senatusconsulto trebeliano et pegasiano in unius cuiusque initio et quatenus diuersa constituerunt aut loquimur de trebeliano postquam pegasianum explosum e et omnis eius autoritas in trebelianum transfusa primo tempore dicendum e sine ulla controuersia trebelianum dum taxat ad fidecomissa uniuersalia pertinere constituit namque hoc senatus consultum quod factum e Neronis temporibus Trebelio maximo (a quo Trebelianum apelatum fuit) et aneo Seneca consulibus ut restituta hereditate per heredem fideicomissario omnes actiones actiuæ et passiuæ quæ heredi et in heredem dabant in fideicomissarium transirent quia equissimum e fide sua heredi non esse periculosam sed eum teneri eu dicta subire in que eius fructus quæ hereditatis transfert ita collegit ex d l 1 et per totum ff. hoc tt.o ex §.o restituta inst.o eode unde cum in fideicomissarium particularem quia non e iuris sucesor §.o legatarijs inst.a de tt.o nulle transeant actiones l nam quod 14 §.o fi. ibi sed his demum in quem actiones transire possunt eiusdem uersiculo quare ff. hoc tt.o sed emolumentum reisine onere uti aduertit glosa uerbo iuris in d §.o legatarijs comuniter ab omnibus recepta nam particularis rei sucesorem hereditarias actiones personales minime sequitur l 1 §.o si heres perepto fundo ff. hoc tt.o §.o si quis una inst.o codem non potuit senatus consultum Trebelianum comunire fideicomissi parti. uti aduertunt Bolonetus supra n.o 29 et Antonius Gomesius primo tomo uariarum cap.o 5 n.o 1.o et hoc e quod probat Vlpianus in d l 1 ff. hoc tt.o nam eius temporibus tantum translationi actionum operaret hoc S.C. quæ non dabat

in

in fideicommissi parti. sed in universalibus merito testat post explicitum tractatum qui ad fideicommissa singularium rerum pertinet se ad interpretationem S.C. Trebelliani transire significans hoc non ad particularia fideicommissa sed ad sola universalia pertinere ita docent Angelus Alexander et Albericus in eadem l. 1 Bolonensibus supra et Costanus dicto num. 16 versiculo scrutum et in his ebam terminis interpretandus est textus in l. d. l. mulier 22 § fin. et in l. ita tamen 21 § Trebellianum cum similibus ff. hoc titulo

Post senatusconsultum Trebellianum supervenit aliud S.C. quod factum Vespasiani Augusti temporibus Pegaso (Cagno?) Pegasianum quemadmodum a Trebellio Trebellianum apellatum) et Pucione consulibus cum locus erat quando tota hereditate aut plus quam dodrante heres restituere rogabatur nisi quarta hereditatis pars ex voluntate testatoris apud heredem remaneret quia solum usque ad dodrantem fideicommissis gravabatur tunc Pegasianum omnino quiescebat si modo heres non recusaret adire hereditatem ex Trebelliano restitutio fiebat ut in § q. si quidem inst. hoc titulo erant autem huius senatusconsulti Pegasiani diversa capita inter que duo fuerunt precipua unum quo cavebatur heredem recusantem ut suspecta hereditatem adire desiderante fideicommissario ea nullo ipsius lucro aut damno aceptare compelli d. § q. versiculo sed si recusabat l. quia poterat 4 ff. hoc titulo l. non uista quibi dicemus infra eodem

Alterum vero pertinet ad quartae retentionem nam si heres adeo fideicommissis gravatus erat ut tota hereditatem aut pene totam deberet restituere ne ob nullum aut minimum lucrum illam repelleret constitutum fuit hoc S.C. ut ad similitudinem legis falcidiae ex omnibus fideicommissis pro rata uniuscuiusque tantam partem heres detraeret ut

ut integrum quadrantem totius hereditatis sibi retineret d. §. sed
quia el primero in principio instit. hoc tit. quare res ad l. 1as
infra eodem disputabitur in presenti §. solum adnotare sufficiat
primum illud caput dumtaxat fideicommissis universalibus conve-
nire nam propter relicta particularia non compellebat heres here-
ditatem adire et restituere l. nam quod ita §. fin. l. cogi 16 versi-
culo et generaliter ff. hoc tit. l. si quis omissa 17 in fine ff. si
quis omissa causa test. d. versiculo si vero recusabat ibi qui recipe-
ret hereditatem etc. 2um autem et fideicommissis universalibus et
particularibus comune esse nam quibuscumque exausta fuisset
hereditas licebat ex eo heredi quartam retinere d. §. sed quia in
principio et in versiculo ex singulis qui in hanc rem i textus
expressissimus quidquid captiosi curaverint verba ipsius cavillare
imo subtilius ceteris ratione retinendi quartam considerata quam
refert ultimam nisi in eodem §. sed quia statim in principio si alte-
rum pegasiani caput coniungas facile reperies non tam necessariam
fuisse quartae retentionem in fideicommissis universalibus si quidem
si ob nullum lucrum recusaret heres adhire poterat compelli quam
in particularibus quando precise desiderabat voluntariam here-
ditatis aditionem vel si noluisset adhire cum non posset compelli necessario
ex defectu aditionis hereditatis extinguebant fideicommissa quae ad
modum corruebant cetera quae in test. erant scripta l. si nemo
3a de test. tutela l. si nemo 142 de regulis iuris cum aliis quas de hoc
genere congerit Antonius Gomezius 1o tomo variarum cap. 12 n. 11

Hoc igitur tempore quando vigebat Pegasianum ex fi-
deicommissis particularibus quarta quae deducebat non erat Trebellia-
nica quia nondum Trebelliano potestas [illegible] [illegible] fideico-
missa

fideicomissa erat atributa sed solum actionem translationem operabatur ut ex § ii quos supra proxime resoluimus expresse colligitur nec etiam erat falcidia non sic non ad fideicomissa sed ad legata duntaxat pertinebat ut in primo fundamento posterioris opinionis prouauimus sed Pegasiana ut constat ex d. versiculo ex singulis

Neque contrarium probat d. lex 1a ff. hoc titulo ibi explicito tractatu qui ad fideicomissa singulorum rerum pertinet quia uerba uenit his titulis precedentibus in quibus tractatum fuit de lege falcidia quod apertissime probant Vlpiani temporibus legem falcidiam ad fideicomissa particularia pertinuisse non uerba illa explicito tractatu etc. prolata ab Vlpiano cum agrediebatur tercium fideicomissorum librum ut ipsius legis nobis indicat inscriptio non sunt referenda ad titulum de lege falcidia proxime presedentem ut falso existimant prioris opinionis autores neque enim eam titulorum seriem cognouit Vlpianus quam multo tempore post illum in compositione ff.rum ex modo dato Iustiniani Tribonianus scripsit ut constat ex l. 2. circa principium supra de uetere iure enu. et ex §. igitur in proemio institutionum sed ad duos libros presedentes fideicomissorum in quibus Vlpianus non de lege falcidia sed de alijs varijs articulis ad fideicomissa singularia pertinentibus disputauerat ut non obscure presensit Bolognetus supra d. n.o 29 uersiculo respondet

Non etiam obstat textus in l. si ame 29 ff. ad l. falcidiam in l. 2 et 3 J. eodem cum similibus probantibus in fideicomissis quoque particularibus legis falcidie rationem haberi quia respondeo Pegasianum S.C. nihil aliud fuisse quam legem falcidiam que tantum in legatis locuta fuerat ad fideicomissa extenderet ut testantur

Socinus

Socinus in rubrica ad l falcidiam Ruubeus co. ultimo 73 nº 9
Ac ideo omnem quartae detractionem siue ex legatis fiat siue ex
fideicomissis quartam falcidiam apellari ut ad uertit Cortius ubi 5 nº
23 quod si cum comuni defendas duo haec fuisse diuersa remedia
unum legem falcidiam quae pertinet ad legata alterum S.C. Pegasia
num pertinens ad fideicomissa ut indicat nominum distinc
tio et titulorum separatio quo fundamento et aliis hanc partem contra
Socinum defendit Bolognetus 5. nº 32 et ideo debere utranque
quartam non falcidiae uocari sed diuersis nominibus nuncupari arguto
tex. in l si idem 5. de codicilis facile adhuc possumus respondere
hoc uerissimum esse si falcidiae nomen proprissime et in specie
accipiat sumto uocabulo a falcidio plebis Tribuno qui ea lege
rrogauit ut in d cap. sunt quaedam 2º distinctione si uero proprie
tantum et in genere falcidiae uerbum accipiamus considerato
ipsius efectu et ratione propter quam fuit rrogata de qua
in prin. uersiculo id quod ipsorum instituta de lege falcidia tunc
quia ad ipsius exemplum quarta Pegasiana est introducta
hoc est propter eundem efectum et ex eadem ratione d. § sed quia
heredes institutae hoc titulo p aumenciare retentio haec illius nomine
non solum in fideicomissis particularibus sed et in uniuersali
bus inuenit significata ut in l 2 in fine si quis aliquem testari
proibuerit l cum filio 11. uersiculo denique de legatis 1º l in titulo
12 5 de titulo militis l si filius familias 18 d. l si ame 2 g l lex
falcidia q 7 uersiculo ultimo l Titia 85 ff. ad l falcidiam
d l 2 et 3 l si ut alegas 11 infra eodem l 1 § denique uersiculo
inde Nesarius l ad tamen 27 § Trebelianum uersiculo quod
si Meuius l deducta 58 § numis l si patroni 55 § qui fidei
comissaria ff. hoc titulo propter quae iura et similia quae de ligibus
cõ

cogente Doleneau § n.º 31 ita observarunt post alios a se rela-
tos Octomanus libro 1 uariarum disputationum cap.º de quarta pega-
siana pagina 1.ª Equinarius Varro libro 5 manualium cap.º 5
Duarenus supra idem Duarenus libro 2 disputationum cap.º 10.
et Costa d. uerbo Trebellianicam n.º 29 neque enim non uidetur
in uniuersum unum remedium ad similitudinem alterius introductum
eodem nomine significari nam alioquin si ceruiana quae ad simi-
litudinem ceruianae fuit introducta uti aduertit Duarenus
in d cap.º 7 plerumque ceruianae nomine apellatur ut in l
si creditor 28 de pignoratitia actione in l accepta 19 § de
usuris in l si superatus 3 in l si inter 21 § primo ff. de praeno
ribus et in l si cum uenditor 66 ff. de euictionibus in l 10 § ibi
ceruiana uersiculo primo insta de actionibus notarunt Go-
menus ibi n.º 7 Guans Faber et Belonius n.º 5 imo si improprie
falcidiae nomine utamur ad efalcando quarta etiam legitima
quae filiis in bonis parentum debebat falcidia esse dixit in
authentica ex testi si parens et in l quae nuper 31 § de inofficioso
tt.º in l quisquis 5 § ad filias § ad l ubi a maiestati quae autem
sit in unaquaque lege significatio pro bulla maturo legato
rum fideicommissorum uel portionis legitimae indicabit uti docent
post ordinarios in praecitatis iuribus Berengarius in d. l in
q.ª n.º 197 et Otomanus § cap.º de q.ª legitimaria in primo

Quantum autem tempus est post quam S.C. Pegasianum ob cap-
tiosas stipulationes quae ex eo descendebant et non minus odiosas
quam superuacuas ambagies explosum est et omnis eius autoritas
Trebelliano S.C. adiudicata ut in d l 2 § solum autem § de
ueteri iure enucleando et in § sed quia stipulationes insta

hoc tit. quo tempore iam maior difficultas consistit in contra Trebellianu pertineat ad fidei comissa particularia quemadmodu Pegasianu an d. ex eis dedu[ca]tur falcidia in quo maxime versatur utilitas propter utriusque quarte discrimen quod refert marcianus in l. in quarta 90. ff. ad l. falci. et comprobat lex fin. primo vericulo tit. 11 p.o 6. presupponens si odie in iudicando et consulendo falcidie ut et Trebellioni, retineamus ut mox ad l. i dicemus et quidem cum coruerit pegasianu adeo ut nullus eius mentio post Iustinianum habeatur ut in d. §o. soluu autem et Trebellianu dumtaxat in fidei comissis universalibus locutu fuerit d. l. i ff. hoc tit. necessario superest falcidia ad fidei comissa particularia quando minuenda sunt pertinere non propter equationem legatorum et fidei comissorum particularium de qua in d. l. 2 §. comunia de legatis ut falso comunis existimat quam reprehendit Marianus Socinus in rubrica n.o 94 de legatis i.o sed per extentionem falcidie que et si in princ. dumtaxat in legatis locuta fuerit tamen cum postea lex fidei comissorum supervenerit que propter expressionem Pegasianu sive detractionem q.e in particularibus defectuosa relicta e oportuit ad ea fidei comissa que magis legatis *similia legem falcidiam extendere ut sic lex nova per legem priorem suppleatur iuxta regulam tex. in l. non e novum 25 cum sequentibus ff. de legibus docet Aripa in d. l. in q.e n.o 2 ad l. falcidiam

Neque obstat tex. in d. §o. soluu autem ibi toti ius superhis postea Trebellianu s.c. ad iudicavimus et in d. §o. sed quia stipulationes ibi omni auctoritati etc. nam verba ea et si universalia sint tamen restringuntur ex tex. prefatione ibi stipula

stipulationes etc. et ex verbis sequentibus ibi ut ex eo fidei commissarij heredi totus restituat. et ibi pro rata portione actionibus tam in heredem quam in fideicommissarium competentibus quae expresse significant solummodo respectu fideicommissorum universalium non vero particularium in quibus nullae transferunt actiones ut supra prosequimus SC Pegasianum in trebellianum fuisse transfusum uti cum Cumano ibi observat Socinus in rubrica ff. hoc tit. n.° 3 versiculo dixit etiam alias autem in ista esset extentio Trebelliani qui terminos eius egrederet ut ad vertit Costa ubi supra d. n.° 16 versiculo Tertium in fine nec ad rem pertinet nullum verbum in d. §° sollicitari reperiri ex quo generalitas illa totum vis etc. posset restringi sufficiunt enim verba ea captiosas de etenim etc. quae ad stipulationes referenda sunt ut colligitur ex d. §° sed quia stipulationes et stipulationes dumtaxat ex fideicommissis universalibus interponebant d. §° sed quia heredes versiculo post quod iuncto §° sequenti.

Denique adversus hanc nostram resolutionem non obstat indefinita quam Iustinianus usus in d. §° quem tamen non semper equipollet universali precipue quando non sumus in materia necessaria sed in contingenti prout est detractio quartae ex fideicommissi et quando est diversa ratio eorum quae in indefinita continent quadere disputant doctores in d. l. si pluribus quis de legatis 2°. docent Sebastianus Sapia in l. fin. de officio eius et Hanse lotus Gali aula in rubrica ff. de verborum utergue n.° 3.

Superest quod Trebellianum ad fideicommissa particularia non pertinere ac per eo sequens Averrum in presenti reiecta Azonis continuatione improbare qua reiecta aliter idem Averrus nostram rubricam tineat et quamvis continuatio eius communis sit cum placet tamen Fulgosio in presenti et merito nam titulus de fideicommissis

fideicommissi generalis e et ad fideicommisso quoque universali
pertinet quia propterea Fulgosius 3a. continuationi proponit
qua omissa ni fallor vera continuatio petenda e a Iustiniano
in d l 2 §o quiritis autem verbo culo de legatis 3. de vetere iure
enucleando ubi proponit fideicommissis particulari esse S.C. Tre
belliani narratione unde cu in ttis precedentibus late de fidei
commissis disseruerit merito nunc Trebelliani aggreditur explica
tionem.

Curavit in nostro C. ttus hic presidat ttu ad l falcidiam
cu in libris pandectarum et instit. preposterus ordo sit quaestio e velut
nominis qua pertinentibus relinquitur solet teste Iacobo de nigris in ru
brica no. 23 de legatis lo. Paulus vero Castrensis in rubrica tt. eiusdem
existimat adhi fuit tale legem hoc totum cavari tu v. de bis meniijs in
terrogatus poterit respondere in illis libris origini Iustinianum res
picere et cu antiquior sit lex falcidia Trebellianum precedere
hic v. spectbit considerari et cum maioris sint qui ex Trebelliano
resultant ut in discursu apparebit ~~vigens~~ remedium hoc dignius
reputatum e ac ideo preponi debuit §o fin. unica glosa de iure na
turali do ut no obscure Atque in pre statim in princ. cui no est
absimilis Minsingerus in rubrica no. 8. instit. eodem

Ad Expositionem Rubricae ibi
ad senatus consultum

Post continuationem rubricae pendit verborum eius expositio quae
in his prioribus verbis non e de filius na S.C. quod sit unde cori
ginem traxerit et quatenus fuit et post eius Collegit ex l 2 §o de
inde quia difficile de origine iuris ex l unica 3. de Senatusco
sultis ex §o Senatus consultum de iure naturali et ex cap. S.C. 2a.
dis

distinctione unius descriptione explicant singulariter post ordinarium in eisdem verbis Baldum ins. et Mensingerium in d. §o. SC. et Ubezenbequius in paratilla ad illum titulum in ffo. de Senatus consultis

IN Eadem Rubrica ibi; Trebelianum

A Trebelio maximo qui senatores consuluit nam id maximus in consiliendis legibus semper consulum fuisse colligit ex §o. lex de iure naturali hoc SC. Trebelianum apellatum esse docemur ab iure prytibus per textum ibi iuncta glosa verbo Trebelio in §o. vs. titulus inst. hoc tito. et quamvis plures ex antiquioribus existimaverint hic addendum esse et pegasianum ut sic rubrica iusta eius definitionem quam proponit Anibal in rubrica numero 342 soluto matrimonio illud demonstret quod autor tractare intendit nempe translationem actionum in fidei commissarium quam Trebelianum induxit ut in l. 2 ff. de ductione quartae de qua in l. 1 cum similibus et compulsionem heredis de qua in l. 1o. insta. quas non Trebelianum sed pegasianum adinvenit d. §o. sed quam in 2 p. cum sequenti insta. hoc tito. falsa tamen est talis aditio nam et si Jason in rubrica 2a. lecturae n.o 1 ff. eodem testetur verbum Pegasianum in omnibus retineri et rubricam inscribendam esse ad SC Trebelianum et pegasianum hic tamen error expresse convincit ex pandectis florentinis et libris emendatioribus in quibus solum legit ad SC Trebelianum et merito quia posquam pegasianum transfusum fuit in trebeliana ut s. adnotavimus omnes effectus Pegasiani tribuunt. Trebeliano ut per glosam quam extollit Jason ubi s. in l. in tito. verbo militis insta. tito. l

adeo

cadeo ut ut et quarta que iure Pegasiana capellet Trebelia nica in cap. raynu tius extra de tt. 4 in cap. si pater eodi tt. libro 6. in rubrica et in l fin. in prin. tt. 11 p. 6. notat Costa ubi 5. n. 23 et nulla ia in iur e Pegasiani metio habeat d l. 2 § solu aute 5. de uetere iure enucleando

IN EAdem rubrica ibi & de incertis
personis

Hi uerba que habent in aliquibus libris utra pertineat ad tt. an uero si retineat neqo generalior rubrica, ut dispu tabit ad l si per fideicomissu 3. infra hoc tt.

AD L, 1, e 2. C Ad senatus consultum trebelianu
e (De incertis personis
Conclusio 5

Adeo cui ex Trebeliano restituit hereditas pro co petenti portione onera pertineant hereditaria mer ito heres a fidei co missario repetit quod pro parte eius post restituta heredi tate defuncti cre ditoribus soluit

Prio re parte huius co clusionis comprobant uira ex presa in l 1 et per totu ff. hoc tt. in § restituta in § ergo si ista eodi et in l fin. uersu cubi ultimo tt. 11 p. 6. docent Vlpianus in fraimentis tt. 25 uersiculo hi qui rogatus et Julius Paulus libro 4 receptaru sententiarum tt. 2 Posterior u. pars in proprijs terminis singularis

singularis reputat ab interpretibus hic sed in casu simili comprimari potest per tx. in l. qui exceptionem 40 §. si pars de conditione indebiti in l. qd dicit 5 §. si dos de impensis in rebus dotalibus factis in l. qd si nulla 6. §. de legatis 1° et in l. nisi si dolo 3 §. fin. si cui plus quam per legem falcidiam in quibus si qd retineri poterat solutum sit repetit ut retentio fiat sed heres qui restituit hereditatem fideicommissario habet adversus creditores hereditarios quandam velut retentionem si quidem per exceptionem potest eos petentes repellere d. l. 1 §. 1 versiculo nam in eo l. ita tamen 27 §. qui ex Trebelliano ff. hoc tit. q°. si solvat repetet non a creditoribus qui sibi debitum receperunt l. repetitio 44 2us comunem intellectum de condictione indebiti sed a fideicommissario qui ei solvere debuit argum. tx. in l. si pure 5 §. si cum de doli exceptione in l. si quis delegaverit 12 ff. de novationibus et in l. de hereditate 5 §. de petitione hereditatis utramque partem explicant et paucis exornant Bar. Bald. Salicetus et ceteri in presenti quibus longe utilius nos interpretari videmur si velut nova ad leges nostras constituentes scolia singula earum verba percurrendo veri sensum illorum et iuris principia circa materiam tit. necessaria que sub eis continentur exponamus.

In eodem tx. ibi Si ex senatus consulto

Huius rei bonum iudicium erit si priora verba legis non ad Trebellianum ut interpretat glosa 1a statim in principio sed ad Pegasianum referat ut colligitur ex verbis sequentibus ibi quartam partem hereditatis retinere ibi neque enim quartae retentionem ex fideicommissis Trebellianum se induxit sed Pegasianum illa adinvenit §. sed quia heredes restituto hoc tit. Docuit eadem glosa 1 in presenti ibi sed inventum hoc et quae ad rem pertinet

hoc

hoc S.C. in illud fuisse transfusum §. sed quia stipulationes ist.ª eodem ac ideo verba haec ad Trebelianum debere refferri non eius transfusionis Iustinianus fuit autor ubi ibi et cum non diu temporibus imperatorum Severi et Antonini qui legem nostram constituerunt ut ex inscriptione constat esset selebrata nemini in iust. 2.ª pars ... verba haec possunt videri exposita quasi 2.ª nomen accipiamus nesesario cum glosa ad Trebelianum rreferimus cum etiam ei retentio quartae adiudicata fuerit d. §. sed quia stipulationes ibi locat ei vel quartam esse imposi eo uteretur ut sit quadmodum in l. 2 nomen adijcit Trebeliani similiter et in presenti Pegasiani nomen ex prevalerat Tribonianus tamen in compositione codicis illud delevit ut sic postquam explosum fuit S.C. Pegasianum d. §. sed quia solum in libris iuris prudentis poneret Trebelianum l. 2 §. solum autem S. de iure nucl. qua fortius ratione similiter Pegasiani nomen supresit et dum Carat S.C. comodum dixit in l. si sponsus §. si quis rrogatus pen. versiculo quis sententiam de donationibus inter virum non e absimilis tex. in l. patre 9 ff quae in fraudem creditorum ubi Papinianus Pegasiani comodum falcidiae rationem apellat quia etiam ad similitudinem eius introductum sit et ex eadem ratione d. §. sed quia heredes unito prin.º inst.º de l. falcidia falcidiae ratio seu nomen falcidiae pro quarta etiam pegasiana significat ut ex iuribus et autoritatibus s. in rrubrica in eam rem alegatis manifeste constat.

Est tamen utriusque tex. dexitio principalis ut hoc obiter ad verba mea mixtum fori sit sume utilis et nesesaria nam ex d. §. si quis rrogatus colligit valere donationem inter virum et uxorem quoties id quod donat de bonis donatoris non profiscit nam licet donatarius locupletet tamen is qui donat paupiorem non efficit cuius rei singularia exempla ibi et in §. antesedenti si maritus

propinunt

proponitur ut in l. 5. tit. 11 p. 4 expresse probatur inter quos ab
inter praesentibus renuntiatio quoque eorum quae constante matrimonio
lucrantur ad numerata nam haec et si inter coniuges ipso iure commu
nicentur ut in l. 1 tit. 3 libro 3 fori et in l. 2 tit. 9 libro 5 recopilatio
nis tamen si unus ex coniugibus his lucris renuntiaverit ut integre
alteri quaerantur renuntiatio valet l. 60 tauri quae habetur in l. 9 eodem
tit. 9 libro 5 recopilationis neque enim qui renuntiat de suo patri
monio minuit sed solum futurae adquisitioni resistit ut docet
Palacius Rubeus in repetitione rubricae de donatione inter
limitatione 1 n. 1 et 13 et 13 Antonius Gomez 1. tomo varia
rum cap. 10 n. 28 versiculo ex quo singulariter 2. tomo cap. 4 n. 23
in fine cum sequenti versiculo 8 cap. 14 n. 19 et in d. l. 60 tauri per totam
nequeunt dicit an tempore renuntiationis bona lucrata fuerint vel postea
lucrentur nam et in ea lucrabis constante matrimonio tenere renuntiationem
verum est quia adquisitio eorum quae ipso iure fit est revocabilis et
magis in abitu quam in actu fieri dicitur non minus quam adquisitio
rei legatae ex l. a Titio 6. 6 ff. de furtis et quarta Trebellianica per
aditionem hereditatis l. cum heredes 23 de adquirenda possessione haec enim
omnia ita demum a principio adquiruntur si postea cum effectu acceptentur
nam si uxor legatarius vel heres illa habere noluerint nunquam adqui
sitio sequitur ut testantur plures quos in proposito refert et sequitur Acebedo
in d. l. 2 recopilationis n. 11 et in d. l. 9 n. 1

Nec huic resolutioni obstat tex. in l. 3 § fin. cum l. sequenti
illo tit. de donationibus inter etc. quia respondeo ibi abita fictione
brevis manus rem fuisse marito quaesitam et postea ab eo uxori donatam
ut in § praecedenti licet enim attenta veritate res illa a 3o de novo liberalitate
mariti uxori donata esset marito quaerenda ut in l. idem est quarto
in fine tamen si fictionem consideres quae praevalere debet fuit facta
marito ut in eodem § fin. ac ideo non valet donatio quia per eam
mariti

mariti minuit sicut antea est in exemplis d § si maritus
§. si quis rogatus et l. uero rerum donatione non videtur usat filio
breuis manus quam cum expresse maritus noluerit adqui vere
nihil est quod factum eius uideri possit precipue cum uxori principa
liter uxori non principaliter ex uol. unitate uiri ut in d
§ fin. cito mandante sed ex uoluntate testantis uel ex dispo
sitione legis per eius accessionem adquisitio contingat ut aduer
tit Gomesius d. cap. 4 nº 24 in fine et Caldas Pereyra de
nominatione emphiteutica q. 4 a nº 18 qui in l. si curatorem habens uerbo lesis nº 75 uarias refert interpretatio
nes ut componat maximam illam difficultatem et plures quo
doctores torquentem que est inter d l. 3 § fin. cum l. sequenti et
l. sed si uir 32 § quod uir uersiculo quod legaturus de donatio
nibus inter et tandem ultimam Acursij solutionem in d l. 4 ut ueri
orem probat quae et si eidem legi 4 recte conueniat uerba ta
men Ulpiani in d § fin. ibi si donaturum mihi etsi exprese
repugnat. Quapropter ut ea iura ad concordiam reduca
mus necesse est cum Acursio in eadem l. 4 in princ. inter do
natione et legatum differentiam constituas cuius ratio ex ipsius
dominij adquisitione pendet quae statim mediante fictione bre
uis manus in donatione contigit ut in eodem § fin. in le
gatum vero in tempus adite hereditatis et acceptationis legatarij de
fertur neque enim antea dominium irreuocabile marito quaerit
quamuis eidem exprese legatum relinquat imo ibi relictum
uideri potest si fictionem breuis manus in d. uersiculo quod legaturus ad
mittamus non acceptare ut ad uxorem pertineat marito permittit d l. si spo
nsus 5 § si maritus ff eodem qua ratio nem differibus magis
communiter in preuitalis iuribus doctores probarunt et quamuis
cum

cu Romano n.º 683. Caldas Pereyra 5. nº vla in uolu atlamen
Palacius Rubeus in repetitione rubricę de donationibus inter
§º 41 n.º 21 illa satis eficasem apellat

Textus vº in d l patrum 19 ff quę in fraudem credi
tor utiliter alegari potest in confirmatione partis negativę illius
dificilis et quotidianę questionis an si pater filio primoge
nito emancipato in vitam tradiderit progenituram quam
nos Hispane maioratum apellamus utrum fructus seu proventus
quos uiuente patre filius percepit teneat post mortem eius
ceteris fratribus suis conferre quam partem etiam confirmare
videtur tx quasi expresus in l cum oportet 6 §º cu aute uero
sed nec specialibus C de bonis quę liberis ubi si pater remitat
filio emancipato dimidiam usufructus partem ad eum propter
mio emancipationis in bonis eiusdem filij pertinentem talis
usufructus post mortem patris pertinet ad filium hoc enim
tenet filius illum mortuo patre fratribus conferre ut enim
tx illum interpretantur Angelus colatione 2 uersiculo eodem
men Bald. in autentica ex ttº C de colationibus Decius ibi
nº 1 et Antonius Gomes in l 29 tauri nº 29 sed pater qui restituit
in uita filio primogenito maioratum solum remitit fructus
seu prouentus illius temporis quo ipse uixerit nam post mortem
eius necesario eidem filio restituendam esse iuxta ipsius maio
ratus naturam quę est ut nuncio illius filio primogenito ceteris
fratribus exclusis deferatur ut constat ex late traditis per Molinam
de Hispanorum primogenijs 1º pº cap. 1 et 11 et 2º parte cap. 1
et ex l 2 ttº 15 pº 2 et ex l 40 tauri quę habetur in l 5 ttº 7 de los maiorasgos
ubi Azebedus in rubrica lib 5 recop. gº sequitur post mortem patris fructus
ad filium pertinere quemadmodum in d §º cu aute ac per consequens
secus

ceteris fratribus conferendos non esse

Pars 2ª affirmativa nempe in questione proposita filium primogenitum teneri ad colationem fructuum quos in vita patre percepit confirmatur ex generali regula tx. in d. aut. S. ex testa[mento] C. de coll. et in l. ut liberis 17 in fine ff. de colationibus qua docemur a patre filio donata si postea cum ceteris fratribus velit succedere conferenda esse quam expresse confirmant tx. in l. 3 cum sequenti tt.º 15 p.ª 6 et in l. 29 tauri quæ habetur in l. 3 tt.º 8. libro 5 recopillationis sed fructus illius medij temporis sunt a patre filio donati ergo fratribus conferentur militat enim in eis ratio inducende collationis quæ est ne ex donatione uni filio a patre facta ceteri filij in legitima fraudentur sed omnes ad equalitatem reducantur l. illud 20 versiculo ad hec ubi communiter doctores codicis docent Castillo in d. l. 29 tauri n.º 10 et Antonius Gomes ibi n.º 2 sed pater qui prematurè maioratum filio restituit dum plus ei soluit l. cum quid in fine ff. de annuis legatis ceteros filios in interusurio illius medij temporis hoc est in fructibus fraudavit l. aut pretor 10 §.º si cum in diem l. omnes 17 §.º si ff. quæ in fraudem creditorum ergo ut inter eos et filium primogenitum servetur equalitas ciusmodi fructus conferendi sunt nec satisfacies si dixeris tx. in d. §.º si cum in diem cum similibus in debitore et creditore procedere non disposita in eis ad patrem et filios quod attinet ad portionem legitimam extendi et in casu patrem debitorem et filios paternos creditores esse arguitur tx. in §.º aliud quoque capitulum ibi legibus debita portione in autentico ut cum de apellatione cognoscitur collatione 8 vel si aliter quasi creditores arguitur tx. in l. et quia 10 ff. pro socio et in l. cum ratio 7 ff. de bonis damnatorum resolvuntur communiter doctores precipue Jason in §.º item si quis in fraudem inst.º de actionibus Bal. et alij quos refert Segura in repetitione legis cohered. §.º cum filius n.º 143 et 146 ff. de vulgari

.B. Nec

Nec hac parte ut uerior retenta quidquam obstant fun-
damenta contrarij non primum ex d. l. patre 19 que in fraudem credi-
torum nam ibi ideo non potest uideri fraus creditoribus facta quia
hereditas filio 2us uoluntate matris testatricis e restituta et dum
falcidie ratio non habet id e dum quartam pegasianam quam e
Trebellianica pater non retinuit nam in eo non dicit creditores frau-
dare cum nihil de suo patermonio minuat sed solum pleno fide testatricis
prohibere que uoluit integram hereditatem filio restitui et ibi
et in d. l. si sponsus § s° si quis rogatus de donationibus inter et
etiam dum non expectata morte cum primum filius fuit emancipatus
illi hereditas restituit neque enim creditores de represitatione
ne fideicomissi querri possunt ueruo hereditatem usque ad mo-
rtis temporis retinuerit nam pater in eo non premature resti-
buit sed matris uoluntate bene intellexit que si patrem filium
emancipaturum speraret in cum quoque casum fideicomissi ure-
linqueret neu in tempus mortalitatis tantum differret elegans
tex. in l. mulier 22 uersiculo de creuisse ff. ho ett.° cum simi-
libus quas congerit Sarmiento libro s selectarum ad l. Galus
§° et quid si tantum n.° 31 de liberis et postumis docent post
ordinarios ibi Bald. qui tex. in d. l. patre apellat unicum in
rubrica n.° 12 infra de reuocandis his que in fraudem creditorum
alienata sunt et Joson qui nos rrogat ut tex. ille nusquam
mentis uestras exeat in §° etc si quis in fraudem n.° 127 inst.
de actionibus quibus ratio nibus sesatibus in patre quia ad ue-
niens filio maioratum restituit nam ipse et fructus et maio-
ratus bona 2us uoluntate institutoris usque ad mortem potuit
retinere mirum non e si illum filio 1°. genitor representado seu uos
filios dicat fraudare

Non etiam obstat albertum fund. ambobus ex d. l. cum oportet §°
cum auth. J. de bonis que liberis nam in specie illius tx. quando pater
remittit filio partem usufructus veram donationem esse ac ideo post
mortem patris comoditatem quam ex ea filius percepit alijs fratri
bus conferri debere contra communem defendit Jason in d auth. Genti
ca ex ttl. n°. 2 cuius opinio sic potest cum communi concordari nam
vel pater ab initio antequam usufructum acceptet in gratiam et fa
vorem filij illum remittit aut post acceptationem primo casu cum ve
re non sit donatio sed adquisitionis remissio quia pater nihil
de suo donat sed solum legali beneficio renuntiat collatio cessat
C. d. §°. cum autem et §°. sin autem proxime antecedenti adque ita p
rocedit communis 2°. autem casu quia vera donatio est uti docent
post alios a se relatos Boerius desisione 196. a n°. 3. et Pereyra
in d l. si curatorem habens verbo lesis n°. 76 2um opinionem Ja
sonis erit locus collationi unde cum in quaestione proposita
pater usumfructum iam quaesitum in bonis maioratus filio primoge
nito restituat processit vera donatio ac ideo post mortem pa
tris necessario ceteris fratribus conferenda quod sic cum Decio ut
roque casu communem invenias respondendum est in d §°. sin autem
cum sequenti casum specialem referri in quo donationis a patre filio
factae non fit collatio quia s. usufructus qui donatur ex bo
nis eius dem filij prosilit. qui consoli datus cum proprietate
eadem res filij et non patris reputatur. ut arguto tx. in l si
proprietati q ff de iure dotium recte considerarunt Decius
d. n°. 1 et Antonius Gomes in d l 29 tauri n°. 29 versiculo 3
confirmat que ratio specialitatis cessat in nostro casu nam
proventus quos filius primo genitus viuente patre lucra
tus est ex bonis ad patrem et in usufructu et in proprietate

si

si meioratū retineret per leges . . . porcione primo iuxta eas qui resolvit Molina de Hispanorū primogenijs libro 1 capite 19 per totū

Sed an hic filius primogenitus qui in collatione gravatur debeat in eo relevari ut in 3° et 5° propter donationē videatur melioratus nō immerito potest dubitari in qua questione breviter recurrendū ē ad communē distinctionem qua ad concordiā redigūt alias invicem pugnātes leges regias 26. et 29 tauri quę habentur in l. 10. tit. 6. et in l. 3 tit. 8. libro 5. recopillationis nā si pater simpliciter filio donaverit nulla causa precedente sed solū ut erga eū liberalitatē exerceat tunc ex dispositione legis in 3 et 5° usque ad quantitatē donationis melioratus censetur et si aliquid superest solus ex eo conferendus ē iuxta d. legē 26. quę in donatione simplici ē interpretanda si vero autē donatio fuerit ob causā veluti propter nuptias isto casu si filius donatarius se abstineat hereditate paterna, similiter in 3° et 5° et parte legitima donatio imputabit in excessu v. tāquā inofficiosa fratribus restituenda ē quod si ad successionē veniat admittendus tunc absque ulla melioratione integram donationē debet conferre d. l. 29 tauri cuius hunc esse verissimū intellectum etiā in illis verbis (y las otras donationes) propter naturam illius verbi y las otras qd ē repetitivum similiū bene tradit Covarruvias Gomezius et alij quos refert et sequitur Gutierrez libro 2 practicarū questionum questione 6. a n°. 8.

Ex eadem l. 1. ibi quartam partem hereditatis

Collige heredem gravatū de restituenda hereditate retinere ex

ex SC olim pegasiano et odie Trebelliano quartam hereditatis partem unde habemus tex. formaliter et expresse probantem quartam Trebellianicam quotam hereditatis esse ac per id sequitur ante solutionem aes alienum deduci debere pro qua parte 2° facit heredem restituere fideicommissario dodrantem sibi que quadrantem retinere ut colligitur ex § si quis una ... alter in Instit. hoc tit. sed quadrans quota est hereditatis non minus quam dodrans ut constat ex § hereditas Instit. de heredibus instit. ex l servum meum 50 § fin. ff. eodem et ex l 16. tit. 3. partita 6. ubi docemur quadrantem tres uncias esse totius hereditatis in 12 uncias divise et dodrantem novem uncias ergo sequitur heredem quadrantem retinentem hereditatis quotam retinere

3° facit nam si quarta Trebellianica quota hereditatis non esset sed bonorum sequeretur post solutum omne aes alienum testatoris ex rebus que supersunt eam deduci nam bona dicuntur que supersunt deducto omni aere alieno l 2. ... illud C de collatione bonorum l non possunt 11. ff. de iure fisci l subsignatum 39 ... bona cum similibus aglosa ibidem alegatis de verbor. signif. ac per id sequitur non quam heres quartam retinens teneret pro ea parte creditoribus hereditariis respondere hec enim est non contemnenda differentia que versatur inter quotam bonorum et hereditatis nam qui quotam hereditatis retinet pro ea parte tenetur ad aeris alieni solutionem tamen adversus eum qui habet quotam bonorum ad aeris alieni solutionem agi non potest quam differentiam non obscure adnotarunt Paulus et Modestinus 2° communem intellectum Bartoli et aliorum ibidem in l si quis servum 8 § fin. cum l sequenti de leg. 2° idem Paulus in l mulier 13 ff. de iure dotium Aeur... per

tex

tx. ibi in l fin. scolio 1 uersiculo ult. secundum ff de usufructu legato et Couaruuias quia alios refert libro 2 uariarum cap. 2 a nº. 1 uersiculo 2º. et uersiculo 3º. concludit Socanum in falsum non heredem qui quadrantem retinet pro suo ppctili portione creditoribus hereditarijs teneri et inter eum et fideicomissarium pro rato actiones hereditarias diuidendas esse docemur in nostra lege 1. ibi pro non eunteijs in l si legatus 30 §º. si filio familias uersiculo multum interest ff. hoc ttº. in §º sed quia stipulationes cum sequenti instº. eodem quibus consonat de iure regio lex ultima uersiculo fin. ttº. 11 partita 6. gº. et illud.

Denique pro hac parte non insubtiliter expendi potest tx in d uersiculo multum interest ubi probat quartam quae in re certa non percipit iure hereditario retineri quo constat eam quotam hereditatis esse ut testat Paulus libro 4º sententiarum ttº 3 uersiculo lex falcidia ibi quartam residuis hereditatis ad heredem voluit pertinere quibus fundamentis hanc partem ut ueriorem defendit Sosinus Junior consilio 122 nº. 4. libro 1º. Aimon Crauetta consilio 19 nº. 16. Berengarius in l in quartam capº. 2 principali nº. 20 et 23 eam quae tanquam indubitatum iuris principium premittit Costa in d capº. si pater 2º. partº. uerbo Trebellianicae a nº. 1.

Contrarium tamen imo quartam Trebellianicam non esse quotam hereditatis sed bonorum probare uidetur expressus in l et sine scriptura § ibi ultra quartam aere alieno deducto ff. hoc ttº. cui non est absimilis Julius Paulus in d uersiculo lex falcidia ibi deducto omni aere alieno quartam etc. si g. prius quam detrahat quartam deducit aes alienum consequens est eam quotam esse bonorum mixtam ea quae s. in 3º. fundamento contra

tra

trariis partis retulimus fuit etiam bonus tx in l. 1 §. si servus
precepto fundo in illis verbis quam tu fuit quarta pars bonorum
ff. hoc tit. pergis circa hanc partem contra priorem probarunt
Albericus Salicetus et Cornensis in d. l. 1 §. 5 columna 2 in prin.
ff. hoc tit. et ex professo eam defendit Andreas Siculus cons. 58
columna 1 quibus assentiendum non est ut constat ex tx in presenti
et ex aliis fundamentis contrarie opinionis quae referentur nobis
stat contra eam tx difficilis in l. si ne scriptura non omissa 2 solu
tione Alberici et ex istis rationibus ideo in nostra lege et similibus
quam Trebelliani eam quota esse hereditatis quam voluit testa
tor quis alieni solutione ad heredem pertinere et Saliceti et
Cornensis ad liberalem fideicommissarii in hac l. 1 ne connatiuncul
diuinatoria sunt qualis duobus eorum interpretationibus solutio
nibus reuictis non enim presenti solum verbo facto fuisse fideicom
missi solutio non non et verbaliter fideicommissariam hereditatem
restitui posse docemur in l. restituta 31 et in l. facta 63 ff
hoc tit. ad Trebellianum ac ideo ad solutionem pati esse heredem
argui quae bona hereditaria erant prius cum nil biante
restitutionem etiam verbalem generalem solutam fuisse * nam

NIHIL DEST

* nam in specie huius legis cum effectu restitutionem esse fideicommissi
colligitur ex verbo restituisti quod simpliciter prolatum realem
potius quam dignorem quam verbalem restitutionem debet signi
ficare argumento tx in §. sed uis quidem civilia verba cibo sed quo
tus de iure naturali principiis cum verbo legis sint cum effectu
ac

accipienda l. si per alium § quo docere cum similibus ac glosa ibidem
allegatis ff. de quibus cum qui in iis notatis est in exi mat et post res
titutionem fideicommissi heredem in praesenti soluisse creditoribus
hereditariis colligitur ex verbis sequentibus praesertim ibi a fideico
missario petere potest nam si nondum realis restitutio fideicommissa
rio facta fuisset non per repetitionem sed per retentionem heredi sol
uenti consulendum esset arguto tex in l. quod si possessor ergo in fine ff de
petitione hereditatis

His igitur non obstantibus relictis cum Acosta s.
curriculo dt. 5. (qui gloriatur nemine ante se illius legis
fortissima urgentisque auctoritate omnes effugere potuisse ipsius
que nouum eius intellectum nobis aperuit) respondendum est verba illa
ultra quartam aere alieno deducto tota ad heredes referri et
super retentionem ex S.C. permissam heredibus qui ab intestato
successerint et de restituenda hereditate grauati sunt non
autem super retentionem fideicommissarii applicare et verissimum
sensum eorum esse heredes restituentes fideicommissariam heredita
tem non solum quartam totius hereditatis retinere sed etiam ex detrac
to fideicommissario restituendo ipsos met heredes omne aes alienum
deducere et solum tres partes eius quod superest aere alieno deducto
teneri restituere v.g. ponamus in hereditate quatuor milia esse
a duo milia defuncti creditoribus deberi non enim tria milia
et quingenta prestabunt fideicommissario quod necessario contingeret
si quarta Trebellianica quota bonorum esset nam tria milia quae
dodrantem hereditatis constituunt ex fideicommisso pertinerent
ad illum et ex quadrante quem ex S C retinet heres alia quingenta
fideicommissarius deduceret ut ipse non solum pro sua sed etiam pro
competenti heredi portione integre omnibus defuncti creditoribus
sol

soluere et sed posuis e converso solum enim mille et quingenta sunt
fideicommissario pertinentia et alia duo millia et quingenta
ab herede retinebit mille propter quadrantem hereditatis qui et s.c.
debet apud eum remanere et mille et quingenta propter aes alienum
testatoris pertinet ad fideicommissarium non ultra quartam et hoc
quoque ab herede deducit cum ipse interim creditoribus sol
vit non autem fideicommissarius comodo eius sume quis debet et per
fruatur et hoc est quod in d. l. et sine scriptura decidit nempe
cautum obtinere posse heredes qui ab intestato sui essent
et hereditatem per fideicommissum restituendo quantum pensus conse
natus consultum videlicet Pegasianum eis relinqui precipit
hoc est quartam totius hereditatis et ultra quartam si aes alienum
enim pertineret ad fideicommissarios pro suo dodrante non
et hoc heredes qui in solidum tenentur defuncti creditoribus res
pondere possunt ex portione fideicommissarii deducere

Est enim quarta Pegasiana falcidiae similis s.c.
sed quia heredes ibi perinde licet ex testamento instituto hoc tantum audeo
utriusque deductio sub una eadem que verborum determi
natione proponit a Julio Paulo in d. versiculo lex falcidia
ut appareat pariter in utraque et aes alienum deduci et quartam
residuae hereditatis ad heredem pertinere nam unam verborum
determinationem respicientem plura determinabilia parifor
miter illa determinare docemur ab interpretibus per
tex ibi in l. iam hoc iure § ff de vulgari et in l. quamvis § de
impuberum et aliis substitutionibus sed in quarta falcidia
quam in confesso est quotam hereditatis esse l. in quarta 90 in
principio ff ad l. falcidiam non solum quadrantem totius hereditatis
retinet heres sed etiam ex legatariorum dodrante pro rata

par

portione ęs alienũ deducũt l. in imponendo 6. C. in vi tit. C. ttᵒ
1ᵒ. l qui fund ũ 26. §ᵒ. si quis heredem ubi late Bartolus et
Alexander ff eo de l 2 uersiculo quę primera ne tt ttᵒ
11 pᵒ. 6 nã legatarij qui uires successoris nõ sunt §ᵒ lega
tarijs in jtᵒ. de ttᵒ 4 a defuncti creditoribus cõuenire nõ possũt
sed sine illo onere cõseuũt legata l. grej alieni 15 l. si patri
24 j. de donationibus uniita difinitione legati de qua in §ᵒ.
cũ similibus inj tᵒ. de legatis ac ideo dicimus legatũ nũquã
esse legator iõ dãnosũ l. si hereditatẽ ęs uersiculo nam leg
atũ ff mãdati qᵒ similiter in quarta Pegasiana quę iam
Trebelianica ẽ ex equiparatione falcidię ab herede et
drodrante fideicomissarii nõ autẽ a fideicomissario ex here
dis quadrante ęs alienũ deducendũ erit iuxta superiorẽ
tᵒ. l et sine scriptura uerissimã interpretationẽ
Ex qua illud infert drodrantẽ fideicomiss
ario restituendum quo casu ex Pegasiano quartã retinet
vel retinere potest heres nõ quia tam hereditatis sed bonorũ
esse siquidẽ post aliẽnũ ęs deductũ fit restitutio quando
certum ẽ qd superest bona apellari d l subsignatũ 39 uer
siculo bona cũ similibus de uerborũ signᵒ. unde ia intelli
gis casũ quãdo post restitutã hereditatẽ dicebamus fidei
comissariũ haberi loco legatarij §ᵒ. restituta inj tᵒ hoc ttᵒ.
licet enim fideicomissarius uniuersalis quãdo ex Tre
beliano restituebat hereditas haberet loco heredis quia
actiones heredi et in herede competentes competete ex eodẽ
S.cᵒ. fideicomissario et in fideicomissariũ tãquã heredi
et in heredẽ dabant d §ᵒ. restituta l cũ similibus ff hoc
ttᵒ. tamẽ postquã S.c. Pegasianũ introductũ fuit nõ sẽper
et

ex Trebelliano restitutio celebrabatur sed solum quando non plus quam dodrantem heres restituere rogabatur §. quod si quis dum primum restituerit hoc totum docet Ulpianus in fragmentis titulo 25 versiculo Si quis rogatus. Vel quando invitus heres ex Pegasiano cogebatur adire et totam hereditatem restituere nam isto casu cum Pegasiano cogente concurrebat Trebellianum et ex eo in fideicommissarium ipso iure transferebantur actiones d. §. quod versiculo sed si recusabat l. quia poterat et versiculo loquitur fuerit ff eodem quod si dodrantem fideicommissum excederet quia vel totam hereditatem heres restituere rogatus sit et sua sponte hereditatem adeat isto casu etiam si quartam non deducat omnino sesato Trebelliano ex Pegasiano procedebat restitutio d. §. quod versiculo at si plus notat Ulpianus §. versiculo lege autem et fideicommissarius non loco heredis ut in casibus in quibus Trebelliano locus erat sed loco legatarii habebatur d. §. restituta et d. versiculo lege autem in fine. §. partiarii ut interpretatur idem Iustinianus in d. §. sed quia heredis versiculo post quod et Ulpianus d. titulo 25 versiculo ex Pegasiano ibi et legatarium partiarium esse cui pertinet non quia causa hereditatis sed quota bonorum restituitur in eodem versiculo post quod ibi cui pars bonorum esse ac ideo nullis omnino actionibus hereditariis teneri sed ab herede pretium omne et alienum debere cum d. l. cum autem quod ubi Bartolus et ceteri de legatis 2 d. l. fin. ff de usufructu legato docent Antonius Augustinus libro 2 semestrium electionum cap. 12 Oldendorpius de verbis in verbo legatarius partiarius Covarrubias d. libro 2 variarum cap. 2 versiculo quarto Cibusio et Costa d. verbo Trebellianica n. 3

Neque obstat adversus hanc illationem et declarationem

d. §. restituta tex. in d. §. sed quia stipulationes ibi pro rata portione actionibus tam in heredem quam in fideicommissarium competentibus instituto hoc tex. ubi probat quod casu heres quartam retinet contra fideicommissarium pro sua portione actiones heredi tarias competere ac per consequens dicendum est dodrantis fideicommissarij quoad hereditatis esse etiam ea parte etiam quando plus quam dodrantem heres restituere rogatus est illum non loco legatarij sed heredis haberi quia respondeo textum hunc in uno non procedere per quam Pegasianum explosum est et tum Trebelianum transfusum olim enim quando vigebat Pegasianum heres qui de restituenda tota hereditate vel fere tota rogabatur poterat quartam retinere d. §. sed quia heredes in principio et propter quartam quam contra defuncti voluntatem retinebat tenebat universa onera hereditaria sustinere ut in eodem §. sed quia heredes uncicule post quot vincta glosa verbo onera etiam d. §. ergo si quidem uncicula ad si plus in fine Nec poterat fideicommissarius in quem nulle transferebat actiones quia loco legatarij habebat a defuncti creditoribus conueniri quapropter ne quid iniquum eueniret et ob modicam partem quam heres retinet magnum es alienum persolueret aut in lucro constituto fideicommissario ipse totum damnum sentiret S. Cu. hac in parte ita interpretatum est ut permitteret heredi si certum erat es alienum ultra quartam ex dodrante fideicommissarij pro rata portione illud retinere ut in d. l. et sine scriptura ubi id eo imperatores verbo illo sententia S. C. utitur quia non verbis palam sed per interpretationem S. C. Pegasiano es alieni retentio heredi permittebat quando non verbis aut ipsa lege sed

sed sentētia legis scribe lo galdo aliquid fieri dicitur ut nota
vi per B. ibi tamen eius glosse exemplum l. nominis 6.° versiculo
l. verbum ex legibus ff de verbo 4 signi. vel si esset incertum ne
quid apareret omnis defuncti creditoris quod plerumque et
locuples videatur hereditas maximam tamen in eo genus alieni
cumuli latere solet l. quia poterat 4 circa finem ff hoc titulo
per stipulationem quam inter heredem et legatarium parciarum in
terponebant sibi prospicere et a fideicomissario stipulari
damnum hereditatis quod postea aparuerit pro rata portio
ne inter eos comune esse et e conuerso fideicomissarius ab
herede de lucro superueniente comunicando stipulabat
eo. versiculo post quod docent Ulpianus d. titulo 25 versiculo
ex Pegasiano et Julius Paulus d. titulo 3 in principio qui re
ferendi sunt ad eum casum quod heres quartam retinebat
nam si totam hereditatem quam sponte adit non retenta
quarta quam si vellet detraere posset ut plenam testatoris
fidem exhibeat fideicomissario restitueret ut in l. si propius
5 § si quis rogatus de donationibus inter vir. l. patrem eius
ff quae in fraudem creditorum tunc non partis et pro parte
sed empte et vendite hereditatis stipulationes inter heredem
et fideicomissarium interponebant d. § q. si quidem versi
culo si vero totam inst. hoc titulo. selebrabat enim imagi
naria quedam emptio et venditio hereditatis et heres nummo
uno vendebat hereditatem fideicomissario et stipulabat ab
eo quantam pecuniam hereditario nomine voluerit tanta
sibi prestiturum ut colligitur ex l. 2 § non solum versiculo sicuti
et ex l. si ex pluribus ff de hereditate vel actione vendita
e conuerso autem heres promittebat fideicomissario quantam
pecuniam

pecunia ad eu ex hereditate pervenerit dolove malo fa[ci]at quominus perveniat tenetur se illi restituturu[m] argumento l[ex] vnica de uni[?] l. 2 et in l. in illa stipulatione § non verum cuiusmodi stipulatione ff de verbo[rum] o[bligationibus] docent Theophilus et Minsingerus in d. §. Cuiacius libro 20 observationum cap. 30 hoc reg[?] illo tempore restituta hereditate fideicomissarius aut loco heredis quando ex Trebelliano restituebat hereditas aut loco legatarij partiarij si ex Pegasiano faciat restitutio habebat d. §. restitutio cum similibus et dodrans qui intercedente qui intercedente Pegasiano fideicomissario dabat non quota hereditatis erat sed quota bonoru[m] quia antea omne [a]es alienu[m] deducebat aliquod emergeret respectu illius per stipulationes heredi prospiciendu[m] erat ut supra proxime probauimus

Postea v[ero] Iustiniani temporibus ius nouu[m] superuenit et quia stipulationes descendentes ex Pegasiano et ipsi antiquitati displicuerant ut potest captiose odiose et superuacue ut in d. §. sed quia stipulationes institutae hoc t[itu]lo et in l. 2 §. solu[m] aute[m] C. de veteri iure enucleando captiose quia per eas plerumque capiebat heres hoc dispiciebat ea cum ipse creditoribus solueret soluere[t] hereditarijs fideicomissarius postea qui conueniendus erat ex stipulata actione inueniebat non soluendo ut aduertit glo[ssa] [?] in eode[m] §. sed quia ultimo quibusdam casibus qua probarunt Bartolus ibi et minsingerus n[umero] 2 in fine. Odiose v[ero] dicebant Pegasiani stipulationes quia pereas heres et fideicomissarius nouis litibus imponebant ut praesensit Bart. §. qu[?] refert Minsingerus d. n[umero] 2 et eleganter aduertit Valduinus habet similiter n[umero] 1 si enim usucapio ideo fauorabilis e[st] ubi notarunt interpretes per l[ex] in l. in usucapionibus 6. ff de usucapionibus et in

l. in usucapione 15 ff de diversis et temporalibus praescriptionibus quae litibus finem imponit l. fin. ff pro suo, merito stipulationes per quas videmus lites augeri quae si heres conveniretur a creditoribus hereditariis mox ei cum fideicomissario litigandum erat. Odiose existimandae sunt argumento eorum quae notat per tex. in principio versiculo videamus de his qui sunt sui vel alieni iuris. Denique erant supervacuae quia per eas dabatur circuitus, et fiebant quae per pauciora fieri poterat contra l. dominus tit. 53 ff de et l. Gallus 29 § quidam recte ubi notat Paulus Castrensis numero secundo de liberis et posthumis ideo Pegasianum peravit in uno quamvis posterius sit et plura introduxerit remedia d. § sed quia heredes cum sequentibus* ———

nihil deest

*cum sequentibus non transitae si Trebellianum prout usitatum est l. non est novum 26 cum sequentibus ff de legibus imo factum velut omnino res explosum est et in Trebellianum quamvis antiquius fuerit quo ad deductionem quartae et alia capitula translatum fuisse d. § solum autem et d. § sed quia stipulationes ubi notarunt communiter interpretes praecipue Portius in d. § restituta a n. 5 Ripa in rubrica ff hoc tit. n. 4 ubi Jason 2a lectura n. 3 et Costa ubi s. n. 18 qua propter quarta deducenda ex fideicomissis universalibus quae respectu originis vere Pegasiana est iam non Pegasiana sed quarta Trebellianica appellatur ut in cap. Raynutius cum similibus de test. et in l. 3 2us unum intellectum ubi dicit j. hoc tit. ysto[?] g. iure cum ind[?] ysti[?] ...
+ Trebelliano restituatur hereditas nullo habito respectu an sponte vel coactus heres adierit et utrum minus quam dodrantem vel plus

restituere rrogatus sit semper fideicommissarius loco heredis habet n[on] ei quota hereditatis restituit si quidem pro rata portio
ne actiones hereditarias subire co[m]pellit d. §. sed quia stipula
tiones quae post ordinarios ibidem sic interpretat Costa d.
verbo Trebelianicae n.° 1 versiculo hic noster n.° 2 et n.° 8 ubi
singulariter animadvertit hoc totum heredis favore fuisse
introductum ac ideo posse heredem eidem renuntiare ex regula
iuris quae refert in l. penultima versiculo cum alias 5. de pactis
et si vellet simul cum q.a quae alienum deducere fideicommissario
qui non quotam hereditatis sed bonorum praestare et in se omnia
onera hereditaria suscipere et pro his quae latere possunt stipu
lationes Pegasiani interponere quam eandem sententiam ante Costa
probavit Aimo in l. 1 n.° 191 de legatis 1.° quia facta renuntiatio
ne certum est fideicommissarium etiam odie legatarii partiarii loco
haberi ac id eo in eum cum non sit iuris successor §. legatarius iuris ti.
de testamentis nec iura sepulcrorum sive familiaria sint sive here
ditaria vel ius patronatus ecclesiasticum quae sunt in hereditate
transire sed solum aput heredem post restitutam portionem fideico
missarii remanere nam nisi hoc testator expresserit et episcopi
autoritas accedat ius patronatus ecclesiasticum in particularem
successorem non potest transferri uti per tex in cap.° illud in cap.°
cum laici et in cap.° suggestum de iure patronatus adnotarunt
post ordinarios ibi in proposito Ioannes Andreas in cap.°
si pater n.° 15 de testamentis in 6.° Curtius Iunior consilio 81 n.° 6
et meus Costa 5. n.° 4 versiculo superius

Sed utrum in fideicommissarium quando loco heredis
habebit transeant iura sepulcrorum et patronatus quaestio
nis est in qua in puncto iuris et instructa ~~[illegible]~~ disputatione pars
affir

affirmativa ratio in subtiliter defendi possit in iure sepulcri p
ex tx in l. vel per quas [illegible] successoribus qualescumque fuer
int de religiosis et sumptibus funerum per quam supplenda est l.
ius sepulcri [illegible] non est hereditarium sed eodem [illegible] habetur (?) in l.
[illegible] 42 versiculo restituta ff eodem titulo quia intelli
gendus est non privative sed cumulative ut si cum sit restituta here
ditate non solum fideicommissarium iure sepulcrorum habere sed etiam
[illegible] heredem et sic ut unumquemque in iure duxisse
in iure patronatus in cap. 1 de iure patronatus cum similibus
quibus docemur ius patronatus in quoscumque heredes et succes
sores universales transire quae doctrina extat communis quam refert Costa
n.° 4 versiculo nimirum et Molina de hispanorum primogeniis libro
1 cap. 24 n.° 7 quod transit quoque in fideicommissarium quem
constat successorem universalem esse et loco heredis habendum s°
restituta in [illegible] eodem titulo l. si necem (?) 4 § fin. cum similibus de bonis
libertorum quo argumento et aliis bene partem istam defendit
Ludovicus Romanus in l. si patroni 55 n.° 5 ff eodem titulo tamen in iudi
cando et consulendo non recedendum (?) est a parte negativa quae ut pro
bari videtur in l. 12 ubi notat Gregorius Lopez glosa titulo 5 partida 6
est magis communis ut constat ex pluribus quos referunt Lopez
d. Curte de iure patronatus verbo ipse vel [illegible] n.°
20 Antonius Gomez 1.° tomo variarum cap. 5 n.° 29 Co
varruvias libro 2 cap. 18 n.° 8 Costa d. n.° 4 Spino de testamentis
glosa 24 n.° 15 et Scualdus (?) in practicis quaestionibus quaes
tione 717 n.° 3 praeterquam quod si ius patronatus non sit per se prin
cipaliter subsistens sed annexum alicui villae vel fundo nam isto casu
restituto fundo pro ut dubio in fideicommissarium transit ius
patronatus iuxta tx in cap. ex litteris et in cap. cum seculum
de iure patronatus docet Costa [illegible] in fine atque ita pro
se

dunt quę fundamenta quę contra communem expendimus littera ubi s. a n.° 5

Nec superiorem interpretationem ad tx in d. § sed quia stipulationes impugnit tx. in d. l. si legatus 3 a in ci. nihil multum interest ff. eod. tt.° ubi probari videt iure antiquo inter heredem et fideicommissarium actiones hereditarias pro rata portione fuisse divisas quia procedit quando ex Trebelliano restituebat hereditas quo casu cum loco heredis haberet fideicommissarius ut s. dominus mirum non est siun cum pro eo petiti portione actiones dent hereditarię nam hę utiliter ex Trebelliano etiam iure antiquo transferebant in fideicommissarium d. § restituta cum similibus s. alegatis nec contrarium probant verba illa 4.ª pars etc. nam preterquam quod in pandectis florentinis legit quę pars et non 4.ª pars referendas sunt non ad quartam quę ex fideicommisso deducit nam tunc ad Pegasianum pertineret eius tx dispositio sed ad quartam quę ex institutione remanet penes heredem quia ultra dodrantem gravatus non est quo casu proprium esse Trebelliani docemur in d. §. q. si quidem in prin. inst.ᵃ hoc tt.°

Denique ut ad principale propositi nostri institutum redeamus adversus hanc partem quam defendimus non pe. quartam Trebellianicam quotam esse hereditatis similiter non obstat tx in l. 1 §. si heres percepto fundo ibi quantum facit quarta pars bonorum ff. hoc tt.° quia respondeo illum tx. similiter ad quartam quę ex institutione et voluntate testatoris remanet penes heredem quia ultra dodrantem gravatus non fuit pertinere et inde verbum bonorum non ad naturalem quendo bona dicunt deducto ære

æris alieno, sed ad, quem ille [illegible] refferendum esse in qua apellatione bonorum non minus quam hereditatis comoda etiam incomoda continentur. l. et. ff. de bonorum possessionibus l. bonorum 208 de verborum significatione docent Aeurcius et Rebuffus per tex ibi in l. bonorum ad q. ff. eodem.

Sed utrum apud nos differentia hæc inter quotam hereditatis et quotam bonorum quam superius tradidimus quæstionis resolutionem convulsa sit dubitari merito potest propter dispositionem tex in l. 22 tauri quæ habetur in l. 9 tit. 6 libro 5 nova recopilationis qua docemur filium melioratum in 3º et 5º bonorum abstinentem se hereditate patris et acceptantem meliorationem perinde teneri ad solutionem æris alieni pro 3ª et 5ª portione ac si in ea heres esset et quamvis plures ex nostris iuris interpretibus existimaverint eam legem iuris comunis constitutionem inducere contrarium tamen verius est nempe illam correctoriam non esse nam verba illa sean obligados los tales mexorados a las pagar por rrata de la dicha mexora non ad modum sed potius ad effectum refferenda sunt neque enim significat ipsum melioratum posse a paternis creditoribus pro sua portione conveniri quamvis iure particularis successor sit namque melioratio nihil aliud est quam quoddam prelegatum ut advertit Covarrubias libro 2 variarum cap. 2 nº 2 in quem non debent actiones hereditarie dari ut falso sibi persuadent plures quos reffert Ioannes Gutierrez libro 2 practicarum questionum qº 58 nº 4 sed solum significant melioratum ad solutionem æris alieni postea supervenientis teneri quod in effectu intelligendum non creditores conveniunt heredem

et

et heres qui solvit pro rata a meliorato repetet hoc enim

quod aire comuni in legatario quo te bono et observabat uti cum Cumano et Paulo Castrensi in d. l. si quis servum § fin. de legatis 2 pro inter prelatione d. l. 21 tauri singulariter contra Couarruviam s. Gomezium Arias Matienzum et alios sanctarum Gregorius Lopez in l. 2 glosa 1 tt.º 9 p.ª 6 et copiosius Molina de hispanorum primogeniis libro 1 cap. 10 a n.º 13 quibus asentitur Gutierrez d.ª questione 98 n.º 9 et 16. nec tamen si cause ourat propter opinionum varietatem si forte contraria sententia magis iudici supersedeat creditores contra solum heredem agentes in portione meliorati sumbant tutiores erit si contra melioratum quoque actiones suas proponent precipue cum umanissimum sit ad imitandum tiraquellum contra filium melioratum propositum libelum sustinere uti adverterunt idem Molina s. n.º 14 in fine et Juanes Gutierrez n.º 16 cum sequentibus

In eadem l.ª ibi a fideicomissario petere potest

Cum heres in spetie huius legis quartam retinuerit ut constat ex prioribus ipsius verbis ac ideo teneat universas subire onera hereditaria § ergo si quidem versiculo at si plus in fine insta. hoc tt.º dificile admodum est cum quod creditoribus hereditariis prius solverit pro non unius a fideicomissario posse repetere cui dificultati ut occurrant interpretes stipulationem inter heredem et fideicomissarium de damne praestando comuniando de qua s. lacent sumus tamquam terminis ab his in presenti presupponit ex regula l. qua tt.º 20 ff. de ttt. existimatores sine ea nulatenus prosedere legis nostri dispositionem

dispositione sed periculo suo teneri herede propter q. qua retinuit in te
gre omnibus defuncti creditoribus de suo respondere falso tamen
non preter quam quod interpretatio ea diuinatoria et expressio
vincit cum qua stipulatio consistit in facto l. stipulationum § 8.
stipulatio ff de verborum unde presumenda non est nisi probet
l. in bello § facti de captiuis presertim cum in proposito notabilis
sit ac ideo non debet supponi imo nisi specialiter notetur neglecta se
sinda est l. ita apud Labeonem § ait pretor uerum eo enim ff de
iniurijs cum etiam qua frustra torqueri et glosa et interpretes ordi
narij hic sirca nominationis qua heres petit a fideicomissario
~~non si sit~~ petit nam si stipulatio interuenisset ex stipulatu ageret tamen
non ex stipulatu sed negotiorum gestorum actionem herede habere si post
restitutam hereditatem creditoribus hereditarijs prestiterit conuenit
Accursius Bart. Bal. et ceteri in presenti quare ea reiecta inter pr
etatione tandem tunc hereditatis esse per stipulationem sibi prospiciem
propter huius contractus firmitatem ut in prin. inst. de verborum
tamen ea non interposita auxilio cum ea non destituitur nam licet pr
opter quartam uniuersa sustineat onera hereditaria hoc tamen
in modo et in forma aspiciendum est qua soli herede defuncti
creditores conuenire possunt non tamen in effectu repetit enim heres
a fideicomissario pro portione ipsius quod creditoribus soluit quia
semper et si non exprimatur taute inter eos agi uidetur ut damnum
lucrum superueniens commune sit ut alias in hereditate uendita
aut donata docemur in l. 2 C. de hered. uel act. uendita in l. 2
§ si uenditor ff eodem et in l. hereditatem 28 ff de donationibus
cuius dispositionem mirabiliter ap clarant Paulus Castrensis ibidem
et Salicetus in d. l. 2 in fine

Finis l. ic ad S.C. Trebelianum

Ad l. 2.

Ad l 2 C Ad senatus consultum Trebelianum a Licentiato Paniagua

N° 1 Continet noster tex dificilem quæstionem qualiter dividantur onera hereditaria inter heredem et fideicomisarium cui facta est restitutio et pro rata portione onera esse dividenda respondit imperator quod probat iurisconsultus in l 1 § sed si quadringenta habens ff SC tto l 1 § qui minorem versiculo hoc autem l etiam 15 § 1 versiculo sed si pars ff ut legatorum nomine caveat § sed quia heredis in fra. libus verbis § q. si quidem et § sed quia stipulationes ibi pro rata portione insta de fidei. hered. Julius Paulus libro 4 sententiarum tto 6 § 1 et de iure regio probat tex in l fin in fine tto 11 p. 6 et ultra ordinarios scribentes in dictis iuribus explicant Otomanus in disputatione de quarta Pegasiana pagina 34 Peregrinus in tractatu de fideicomissis articulo 9 per totum Donelus libro 1 comentariorum iuris civilis cap. 28

N° 2° Sed obstare Ulpiani responsum in d l 1 § fin. ff SC tto ubi integram actionem legatorum adversus fideicomisarium cui hereditatis pars restituta est competere probat iurisconsultus

N° 3° Cuius argumenti dificultas adeo gravis est ut in eius resolutione maximum laborem impenderint interpretes. Pro cuius resolutione et explicatione huius articuli 1° constituo onera hereditaria aut esse voluntaria aut necessaria voluntaria onera sunt quæ procedunt ex voluntate testatoris velut legata argumento tex in l legatum 36 ibi est donatio ff de legatis 2 uno loco l 1 et l solonari 29 ff de donationibus. Necessaria sunt debita cuiusvis generis et damna contingentia in hereditate post mortem testatoris inter quæ onera maxima versatur diferentia in hac specie

spectu 2us comunem opinionem de qua j. dicemus

2o constituo quidam esse fidecomissarium particularem cui certa res aut quantitas restituitur de quo plenissime in tt. ff. de legatis l. 2o et 3o et in tt.o de fidecomissis qui fidecomissarius ci milis est legatario l. et fidecomissum 87 2us comune in b. l. ff. de legatis 3 et ad onera hereditaria nequaquam tenetur neque in eum transferuntur actiones ideoque maxime differt a fidecomissario universali l. nam quod 19 §o fin cum duabus legibus sequentibus ff. hoc tt.o explicat Peregrinus in tractatu de fidecomissis articulo 2 et 3 universalis autem fidecomissarius est ille cui vel tota hereditas vel pars eius restituitur d. l. nam quod §o fin cum sequentibus et tale fidecomissum si aliqua cognita diffinitione capere heredis potest quod dubitavit maxime marca rius in epitome fidecomissorum questione 1 certe nulla alia quam ut sit obliqua successio in universum ius defuncti ut explicat Peregrinus in d. tractatu de fidecomissis articulo 1 no. 2 et sequentibus et dicemus ad rubricam s. de fidecomissis ideoque cui restituitur hereditas dantur actiones et heredi toribus et legatariis in eum competunt §o restituta inst. de fidei comissariis hereditatibus. Unde cum in nostro tx. fidecomissarius obligatus ad onera proponatur intelligendus est fidecomissarius universalis quod etiam probatur ex verbis tx. ibi cum ex S.C. Trebeliano pars hereditatis restituitur que verba ad fidecomissum universale referenda sunt

3o constituo fidecomissum universale interscedere si heres non adierit hereditatem l. ille a quo 10 3 §o 1 l. licitamen 27 §o quotiens utriculo sed antiquam ff. hoc tt.o l. eam quam s. de fidecomissis ex regula generali tx. in l. si nemo

	no. 4
	no. 5

nemo ff de reg. iuris l omnia 32 ff de legatis 2° quia cum fidei commissi accipiat de manu heredis ingesse est prius eum fieri ut docent omnes in d l ille a quo §° i Baldus n° 3 Jason 10 in d l ea qua Costa in cap° si pater 1a parte verbo si absque liberis n° 55 Peregrinus de fideicommissis articulo 2 n° 12 Donellus libro 7 comentariorum cap° 21 in princ. ideo factum est ne heredes repudiantes hereditatem fideicommissi subuerterent ut ex SC Pegasiano ius retinendi quartae partis hereditatis ex SC Trebelliano ius compellendi heredem ortum et indubium sit et actionum in fideicommissarium translatio inventa ne deficiente lucro et imminente periculo deserentes heres testatoris redderet inutile ut patet ex Justiniano per totum titulus instituto de fidei. here. et ibi omnes scribentes et Otomanus in disputatione de quarta Pegasiana in principio Costa in d cap° si pater verbo Trebellianus n° i in seq. verbo liberis Peregrinus et Donellus ubi s.

§ 6 Igitur ex hereditate quartae partis retinet heres non ex bonis bona enim dicuntur deducto aere alieno hereditas autem et aes alienum continet atque ideo heres tenetur pro parte retenta ad onera hereditatis ut probatur ex tex. in l si legatus §° si filio familias versiculo multum interest ff sol. matr. et quartam hereditatis esse hereditatis partem probat tex in l mulier 22 §° fin ff sol. matr. et dictum est supra in l si hunius tit. docet Costa ubi s ubi late disputat de interpretatione tex. in l et sine s. j. soluto de qua suo loco dicemus quod heres proportione qua retinet tenetur ad onera hereditaria qualiter autem et quando teneatur ostendunt sequentes conclusiones

§ 7 Prima conclusio heres et fideicommissarius pro conceptu

competenti portione tenet ad debita testatoris ita ut
heres si solvat debita ante factam restitutionem quam partem
detrahet diminutam dictum modum debiti soluti si vero non sol
uto ære alieno restituat hereditatem retenta quarta tenebitur
ad debita ut colligitur ex nostro tex. et ex l. i § hoc titulo sumpto
argumento a contrario sensu quia ibi datur heredi repetitio so
luti pro rata portionis restitutæ quod pro parte retenta
ipse ad debita tenebatur tenet Azurtius in presenti et in glossa
fin. § fin. l. i ff hoc titulo et hoc c. quod vulgariter dicitur actio
nis ex SC. Trebelliano in fideicomissarium transferendo et
doctores communiter in presenti Salicetus in l. i § hoc titulo numero
2 Alexander in d. l. i § fin. ff hoc titulo Angelus in d. § sed
quia Natta consilio 321 nº 3 Peregrinus d. articulo 4
nº 10 Otomanus in disputatione de quarta Pegasiana pagi
na 34 Unde infertur quod cum quarta falcidia sit quota he
reditatis l. in quartam 90 ff ad l. falcidiam heres retinens quartam an
tequam debita solvat ad solutionem postea tenebitur non admis
sa contraria sententia Otomani ubi supra cum legatariis non
pars hereditatis sit solata non tenentur ad debita hereditatis ut
conveniantur a creditoribus poterit tamen heres eos convenire
ut diminuantur legata ignoranter soluta l. i. error j. ad
l. falcidiam secus si scienter vel errans in iure solverit d. l. i
d. error tamen consultius erit heredi si debita ante solutionem
legatorum diligenter perquirat ut in detractione falcidiæ
observet regulam tex. in l. in imponenda § ad l. falcidiam
quod in detractione quartæ Pegasianæ olim requirebatur teste
Paulo libro 4 sententiarum tit. 3 versiculo lex falcidia ad
evitandam necessitatem stipulationum quibus fideicomissariis

obligari solebat post quam stipulationem neque ita sublata est ex d. S.C. sed quia stipulationis nullum periculum imminet heredi si ante solutionem creditoribus restituat hereditatem.

N° 9 Sed in proposito dubitari potest an heres gravatus possit et debeat ante restitutam hereditatem solvere debita testatoris et partem affirmativam probare videtur textus in l. restituta in 27 § qui ex Trebelliano ff. Trebell. idemque in legatis probare videtur textus in l. 2 ibi idem post dationem legatorum et in l. cogi 16 § inde quaerit ibi et cum heres universali inter legatum dederit ff. Trebell. quibus meminisse probat ante restitutionem esse solvenda debita et legata

Sed contrariam sententiam probat Justinianus in § fin. J. Trebell. ubi docet heredem gravatum fideicommisso universali non teneri solvere fideicommissum particulare ante factam restitutionem

N° 10 Cuius quaestionis investigatio non est inutilis si consideres diversos effectus ex ea contingere posse quoad creditores quia auctoritate S.C. Trebelliani cogitur mutari debitorem facta restitutione ideoque ante restitutionem factam cogendi sunt ex regula textus in l. 2 C. de hereditate vel actione vendita in l. 2 C. de pactis et l. si mandato 45 § item si dum negotia ff. mandati quoad legatarios autem et fideicommissarios particulares maxima utilitas est quia si heres solvit detrahit quartam falcidiam aut Trebellianicam si autem fideicommissarius solvit non detrahit quartam l. lex falcidia § nunquam ff. ad l. falcidiam l. mulier 22 § fin. ff. Trebell. ea ratione quia heredi permittit quod de sua here ne repudiante eo deficiant legata vel fideicommissa ut probat in

in prin.o inst.a de l. falcid. et in §o sed quia heredes inst.a de fi
deicomissarijs libertatibus fideicomissario autem non permittit
4a. detrahere quoniam licet repudiet fideicomissum valent lega
ta ut probat in l. Celsus 36 in principio quae alias incipit
pater meus 29 l. si alienus 62 l. cum pater 77 §o cum pater ff.
de legatis 2 explicat Romanus consilio 206 n.o 2 Cravetta
consilio 131 n.o 11 Peregrinus de fideicomissis articulo 3 n.o set
6 Preterea altera utilitas considerari potest si forte in t.tlo
fuerint relicte libertates fideicomissarie hi enim quibus servum
manumiserit sive heres sive fideicomissarius erit patronus
argumento tex. in l. apud Julianum 20 ff. de fidei. liber.
itaque manumissi possunt unum quam alterum patronum habere
l. si quis ex causa 15 in finalibus verbis ff. de fidei. liber
tatibus

Quare in proposita questione resolvendum est plu
res casus contingere posse priorem quando creditores aut legata
rij nihil petunt et fideicomissarius instat petens restitutionem
fideicomissi quo casu si testator gravavit heredem restituere
hereditatem deducto aere alieno et legatis ut in specie tex. in d. l.
cogi §o inde quaerit poterit heres retinere quod ex debito et
legatis solvendum est et in hoc omnes consentiunt si vero sim
pliciter rogatus est restituere existimat Baldus in l. fin. hui
us tt. n.o 1 heredem non posse legatorum aut debitorum nomine
quidquam retinere quia totum rogatus est restituere et qui
totum dixit nihil excludit l. Julianus 68 alias incipit
testatorem ff. de legatis 3o tum etiam quia non licet heredi excu
pere de iure 3 l. creditores aut legatarijs et in hoc casu
intelligi posse tex. in d. l. fin. huius tt. docet Paulus Castrensis
ibi

N.o 11

ibi 2°. lectura sequit Fulgosius et Corneus Jason in l. marcellus ff ho. ett°. n°. 11

Sed hui sententie comuniter recepte obstat Danti responsu libro q. sententiarum tt°. 3 versiculo lex falcidia et bene l. 2 ff ho. ett°. ibi post debito et legatorum et in l. et sine §. hoc tt°. ibi quae alieno deducto quibus probat debitorum et legatorum solutionem ante restitutionem faciendam permissam esse heredi preterea contra comune facit onera hereditaria semper pertinere ad heredem et ab ipso reluta presumi l. si servus legatus 108 §°. qui margaritam ff de legatis 1°. cuius decisionem ultra alios exornat Mantica de coniecturis ultimarum voluntatum libro 8 tt°. 2 Menochius libro q. de presumptionibus presumptione 131 adeo ut licet heres sit gravatus fideicomisso universali ad ue legata et fideicomissa particularia ab eo reluta presumantur ut docet Bartolus n°. 3 Jaso n°. 10 in d. l. marcellus ff ho. ett°. q°. cum ipse heres sit gravatus poterit solvendo se liberare

Que sententia confirmatur ex tx in l. apud Julianum 20 ff de fideicomissariis hereditatibus ubi heres manumittit servum non autem fideicomissarius quibus argumentis moveor hanc sententiam contra comunem defendere neque obstat fundamentum contrarie opinionis quia ad primum ex regula qui totum dicit nihil excludit respondet testatorem qui hereditatem restitui iubet et legatum ab herede relinquit de re legata restituenda non sentire ut ostendunt verba tx in d. l. apud Julianum ibi quia testator rogando heredem ut eum manumittat non videtur de eo restituendo sensisse ad 2m. ex eo quod nemini liceat excipere de iure tertii ex l. 2 et quae ibi instat Baldus n°. 1 C quibus res iudicata non nocet respondet heredem in hoc casu non excipere de iure tertii

Sed de iure suo habet enim ipse ius solvendi ex iuribus h. citatis vel liberet ipso iure qd utrius est eiusdem exceptione habere

Neque obstat tx. in d. l. fin. huius tt. cui varias expli cationes scribunt doctores ibi et in d. l. Marcellus Jason in l. i. § fin. nº. fin. ff. hoc tt.º ego existimo vera esse sententiam Azurtis in d l. fin. si ita intelligat in eo tx. exequitura voluntatis novum ius proposuisse Justinianum ad impediendam detractionem 4.e quam posita prohiberi posse a testatore constituit ipse Justinianus in auth. hoc iure ca. sed cum testatoris ad l. falcidiam proponitur itaque Justinianus spetiem in qua testator totam hereditatem restitui iussit ut constat ex verbis ibi omnem hereditatem et ibi totam quidem substantiam quibus universam hereditatem sine detractione 4.e esse restituendam docet Otomanus in disputatione de 4.a pegasiana pagina 34 in fine docet Cuxanius in paratitla huius tt.i Gotifredus in notis ad d. l. finalem eo quia casu quo heres totam restituit her editatem et post fideicomissum universale relinquit fideico missum particulare credit gravatus fideicomissariis parti cularis non autem heres ut ita excludamus detractionem 4.e ex fideicomisso particulari ideo quia heres in eo casu non potest a fideicomissario particulari conveniri et hec videtur vera ex plicatio d. l. finalis Nº 12

2.us casus in proposita questione est quando legarii et creditores instant fideicomissarius autem nihil petit quo casu posse et debere heredem solvere docent omnes comuni ter per tx in d. l. 2 ff. hoc tt.º qui ita intelliget Baldus in d. fin. nº. 2 docet glosa in l. i. §º. fin. ff. hoc tt.º comuniter recepta 2.º ultimo sam Cumanum et Jasonem nº. 11 in d. l. Marcellus facit tx in d. l. ita tamen §º. qui ex Trebeliano ff. hoc tt.º docent omnes Nº 13

in

in d l fin

No 14 3.us casus e quado omnes pariter instant et Baldus n.o 3 in d l fin docet posse heredem eligere a velit prius sol vere creditoribus et legatariis aut restituere fideicommissa rio hereditati quod verissimum e 2.a opinione qua nos dixi dimus S n.o 11 tenet Corneus in d l fin quo casu posse heredem solvere et teneri ita ac si piedum e ut si sponte adisset procedat S opinio secus v. si coactus fuit ex tx in l postulante §§ in principio ff ho tto tunc enim no compellit solvere sed tantum suscipere iudicium usque ad contestationem si actio nes sunt tempore perituros ut docent Paulus et Jason in d l i §o fin facit tx in l cum hereditas 36. ibi iudiciis quibus co ventus e ff ho tto.

No 15 4.us casus e quado neque creditores nec legata rii nec fideicommissarius petunt et in eo casu resolutum dum est posse heredem solvere legariis et creditoribus et postea quod superest restituere adeo ut si universa bona fuerint in solutionem eo consu ta heres liberatus remaneat docet Baldus in d l fin n.o 3 et in l successores C ad l falcidiam n.o 2 per eum tx in quo probat fideicommissum universale extingui quoties debita superant quantitatem bonorum ex quibus iam constat verissimam esse primam conclusionem S propositam qua ostendimus onera hereditaria creditorum dividenda esse inter heredem et fideicommissarium restituta hereditate ad v. ante restitu tionem heredem in solidum teneri

No 16 2a. conclusio sit heredem ad eunte hereditatem no voluntate sua sed coactum no teneri gr[illegible] alieno defuncti l quia poterat ff ho tto. §o si tamen recuset et §o sed quia.

sti

stipulationes inst.te de fidei. here. ea ratione quia privilegiū consequi fidicomiciario compelle de fidei heredem non debet opwari in heredis preiudicium l. 2 §. si quid a principe ff. ne quid in loco publico ideo heres omnia transfert in fideicomisarium adeo ut nec lucrū nec damnū sentire debeat heres l. sed si unde l. apud Julianū in principio l. ita tamē §. si perseptis l. si cui §. si sub conditione l. debitor in fine principij. l. facta §. si in diem ff. Soc.tt.o dicto §. sed quia stipulationes cogit tamē heres actiones suas per eas quē ad contestationē docet glosa in d. l. cū hereditas Paulus Castrensis in l. si postulante n.o 3 ff. Soc. tt.o Peregrinus de fideicomissis articulo 2 n.o 86. et articulo 4 n.o 1.

3.a conclusio superiori proxima ē heredem sua voluntate adeuntē hereditatem et restituentē hereditatē integram nullo comodo retento nō teneri creditoribus hereditarijs arguto tx. in l. 1 §. Soc.tt.o §. sed quia stipulationes inst.o de fidei. heredit. l. in principio l. qui totam 45 ff. Soc.tt.o docet Salicetus in presenti et ē receptissima sic te tramandū Peregrinus ubi s. n.o 2 eo enim casu omnes actiones transeunt in fideicomisarium l. postulante 44 §. 1 l. ex asse 78 l. si heres ab eo 68 §. 1 ff. Soc.tt.o etsi enim heres plus restituat quā debet ex S.C.o quo poterat quartam retinere non tamē restituit plus quā rogatus est a testatore unde si testator minus restitui iussit ipse autē totū restituit non transeunt actione in preiudicium creditorum nisi pro parte quā testator restitui iussit l. facta 63 §. si quis maiorē ff. Soc.tt.o quia S.C.m ita transfert actiones si restituat heres sicut rogatus ē l. 1 ff. Soc.tt.o non tamē si ex voluntate sua plus restituant pro qua sententia facit tx. in l. patronus 60 ff. Soc.tt.o idem dicendum ē, si sub conditione vel in diem

vel

§. 17

vel in diem rogatus restituere statim restituat adhuc enim tenebit l. sed si ante ff ad Treb. docet Bart. lus in l. sed si alio ff eodem et in l. post mortem § de fideicommissis ad exemplum eius qui hereditatem vendit l. 2 § de legatis docet Peregrinus d. articulo 2 n. 51 hoc tamen procedit in eo qui sponte adit secus tamen si fuerit coactus tunc enim quamvis totum restituat cum sit rogatus partem restituere remanebit liber ex dictis in superiori conclusione et ex l. 1 § sed et quotiens l. cogi 16 § si quis heres et § cum quidam et § Maevianus l. ex facto 28 ff ad Treb. docet eleganter Donellus d. cap. fin. in fine.

N. 108 Quarta conclusio si heres restituit rebus certas res vel quantitatem iussu testatoris non tenetur creditoribus hereditariis etiamsi res vel quantitas sit maximi valoris ita colligitur ex tex. in l. 1 § si heres l. si legatus 30 § multum interest ff ad Treb. § si quis una inst. de fidei. heres quia tunc heres habet loco legatarii l. quotiens C de heredi. inst. qui non tenet debitis l. fin. C de hereditariis actionibus docet glosa in d. l. 1 § si heres et § fin. Baldus in d. l. quotiens Jason in d. l. ex facto 3 notabili Peregrinus d. articulo 4 n. et Donellus ubi s. quae conclusio procedit quando hereditas restituta est sufficiens ad solvenda debita quando vero insufficiens est facta prius excussione in bonis restitutis fideicommissario vel forma inventarii quod fideicommissarius facere debet cum constet ea bona non sufficere heres tenebitur pro quantitate aut re retenta docet Bart. et communis vel Alexandrum in l. in ratione § quod vulgo ff ad l. Falcidiam Salicetus hic Paulus in l. 1 § 5 ad Treb. Cefalus in concilio 296 n. 49 ea ratione quia quando quis alienum consumit vel in ista bona preferuntur creditores legatariis et omnibus in tit. exarati l. Papinianus § quarta ff de inofficioso test. l. in quantitate 73 § fin. ff ad l. Falcidiam et ideo praefertur heredi quasi legatario

legatariis argumento textus in l. successores § ad l falcidiam teneri autem fideicomissarium inventarium conficere ne in solidum creditoribus teneatur resolvit cum communi Jason que in l. 1 § De illo numero sexto ff hoc titulo Rolandus in tractatu de confectione inventarij prima parte questione 20 n.º 4 Padilla in rubrica de fideicommissis numero secundo

5.ª conclusio que ad legata pertinet non facile constitui potest propter diversas doctorum opiniones in herede restituente hereditatem retenta quarta communis namque existimat non teneri eum ad legata solvenda sed quartam liberam esse debere primo per textum in d l. 1 § fin ff hoc titulo 2.º per textum in d l. 1 § sed si quadringenta ubi licet onus legatorum dividatur inter heredem et fideicomissarium ita tamen dividit ut heredi remaneat integra quarta ut apparet ex illo textu in versiculo contra 3.º probatur ex d l. 1 § si his qui quadringenta ibi in heredem autem sentiet ubi heres qui ducenta retinuit tenetur ad sentum ut alia sentum id est quarta integra remaneat que textus ad hoc notant Cumanus Alexander et Jason ibi Quarto facit textus in l cum hereditas 36 ff hoc titulo ubi fideicomissarius in solidum cavet heredi pro actionibus susceptis quod intelligit quo ad creditores et legatarios simul Denique facit fideicomissarium loco heredis esse d § restituta d l. versiculo nam heres ff hoc titulo quo tenebit ad legata ad quae heres tenebatur quam sententiam tenet glosa in presenti et in d l. 1 § fin et ubique omnes scribentes

Cui sententie non obstant verba nostre legis ibi susceptionis onera seu legatorum prestationem quibus tam ad legata quam ad debita teneri heredem pro eo parti portione probatur quia omissa

prima

prima interpretatione glosae in d. l. §º fin. dicendum est in nostro tx. teneri heredem ad legata quia retinuit non solum quartam sed dimidiam hereditatis partem quod probat ex eo quia verbum pars hereditatis propositum in nostro tx sine aditione quantitatis refertur ad dimidiam partem l. nomine filiarum versu incerto partitionis ff de verborum signif. l. etiam 43 ff de usufructu quia esse verum et necessario nostre legis interpretationem docent scribentes in preceden. et superiorem comunem sententiam probare videtur tx in d. l. fin. tt.º usq. b in fine dum ait heredem teneri ad debita et nihil dixit de legatis quo argumento comunem opinionem sequitur Gregorius Lopez ubi glosa final.

Nº 21 Sed contrariam sententiam scilicet heredem qui retinuit quartam teneri ad legata pro competenti portione proposuit Otomanus in tractatu de quarta Legatoria pagina 34 sequitur Donelus in preceden. nº 3 cum sequentibus et pro contraria sententia facit 1.º quod quamvis legata respectu testatoris sint voluntaria tamen respectu heredis sunt onera necessaria et legatarij dicuntur creditores in l. 3 et cum 42 ff de oblig. et actio. l. in quantitate 13 §º 1 ff ad l. falcidiam. ergo heres qui tenetur creditoribus ut supra dictum est tenebitur etiam legatarijs qui respectu eius sunt creditores.

2º probat superior opinio quia onera hereditaria transeunt in fideicomissarium quatenus ad eum ius et fructus hereditatis pervenerit l. in principio ff Sociti. ergo si fructus hereditatis pro tribus partibus tantum ad fideicomissarium pervenerit pro eis etiam onus transibit in eum et pro quarta remanebit penes heredem.

3º hanc sententiam probat ex Iustiniano in d. §º sed quia stipulationes ibi pro rata portione etiam in d. §º si quis una cum al

altero 2° casu inst.° de fidei. hered. ubi quarta retenta docemur dividi actiones hereditarias inter heredem et fideicomissarium nulla facta distinctione grisalieni et legator

4° fuit heredem restituta hereditate herede adiuxe manere ex regula lex in l. ait pretor §. sed quod Papinianus in fine ff de minoribus et in §. restituta inst.° de fidei. hered. ea tamen differentia è heredem nihil retinente nomine tantum heredem esse ideoque non teneri adoneri retinente v. quarta parte esse heredem nomine et effectu quo pro ea parte tenebit ad legata que ab herede sunt prestanda ex diffinitione proposita a Iustiniano in prin. inst.° de legatis

Quam sententiam Otomani sequitur etiam Vaduinus 2a parte ad leges Romuli cap.° 38 n.° 168 et si eam retineas absque vio lentia intelliges verba nostre legis generaliter sine restrictione sive quarta tantum sive aliquid amplius ab herede retineat et quod Acurtius ait nomen partis ad dimidiam referri non semper verum è ut constat ex d. l. nomen filiarum §. partitionis ideo cum citurus 2us. subiecta materia secundum et depre hendi ad quam partem referat in contractibus et aliis dispositionibus ad dimidiam referri solet ne ad si ad minimam partem reducat inutilis fere sit dis positio d. l. etiam ff de usufructu aliquando maiorem partem significat veluti si quis dicatur è lectam partem capituli ut docet glosa et comunis ibi in cap.° 1 prius quam 28 distinctione. aliquando minorem partem significat veluti si statuto caveat do minum partis alicuius rei posse retrahere alteram partem vendita a socio quo casu ad retractum admittet dominus minime partis 2us. Baldum in l. 1. C. de comuni servo manumisso quomodo accipit verbum pars in l. insule 9 ff de iudiciis et in l. mallum 292 ff de verbor signif. et alia vira que congerit Alciatus in d.

l nomē filiarū §. partitionis dicbusq ibi ueru- ratione
subiecte materie quo fit in nostro casu nomē partis nō debere
restringi ad dimidiā cū sit aptū importare maiorē aut mino
rē partē. Quā explicationē cōfirmabis ex eo quia regulariter
in fideicomisso universali nō sit retineri sola quarta quia ideo ytē eo
ius quā frequentior ē nō debet esse excludi ad propositū nostre l. quod
melius aparebit ex noua interpretatione l. proponēda

N.° 23 Neque obstant arguta comunis opinionis s. ad
ducta n.° 19 quia ad primū ex l. 1 §. fin. ff. sol. matr. respondeo
procedere quādo heres non retinuit centū nomine quarte sed po
tius tanquā certā sumā ex precepto testatoris quo casu ad le
gata nō tenet ex d. §. quia una uiricula sed si certa suma
insta. de fidei. here. neque ad debita ex s. dictis n.° 6 do ut
Otomanus d. pagina 34 Donelus in presenti n.° 7 unde emēdabis
sumariū Bartoli ad d. §. finale qui existimauit ea ratio
ne heredē nō teneri ad legata quia illa centū sibi ficiebant
sola quarta. uerius enim ē ideo nō teneri quia illa sentū nō reti
nent ut quarte sed ut certa suma ex s. dictis

N.° 24 Neque obstat tex. in d. l. 1 §. pen. quia respondet
Otomanus ubi s. in eo tex nō probari fideicomisariū solū teneri
sed potius teneri etiā heredem eo arguto quia si heres ad legata nō
teneret ex fideicomisso ex quo ducenta restituebat nō retineret centū
sed tantū quinquaginta quod si retinet centū etiā debet tex. interpre
tari ut ante restitutionē fideicomissi sint legata soluta a he
rede et ex illis retenta quinquaginta per l. falcidiā postea uero
ex fideicomisso alia quinquaginta ex S. C. Pegasiano ita que eue
niet ut heres integrā quartam retineat. Sed hec interpretatio reijat
ex eo quia falsū suponit dū existimat ex fideicomisso ducenda
herede

hereditatis posse deduci q.am quae non habet locum nisi in fideico
misso quo gravat heres supra dodrantem restituere 2.o rei
cit. ex eo quia supponit heredem soluisse legata ante resti
tutionem fideicomissi quod falsum esse apparet ex litera lex. Deni
que haec explicatio Otomani non tollit argumentum comunis opini
onis quia 2.us eam adhuc relinquit heredi integram q.am liberam
ab onere legatorum siquidem ita tenetur ut integra q.a illi re
maneat

Quare existimo nulla ratione satisfieri po N.o 25
sse decisionibus in d. §o penulti. ideoque ex mente utriusque ut
tibi talem sententiam deduco retinendam esse comunem opinionem
dum probat q.am liberam esse remanere debere et esse reijciendam
dum probat heredem ad legata non teneri similiter existimo
sententiam Otomani veram esse dum docet heredem teneri falsam ta
men dum existimat ita teneri ut q.am diminuat ad quam reso
lutionem sunt reducenda tradita a doctoribus 5 sitatis et
quae congerit Guido Papa decisione 296 et consilio 8 Alcia
tus libro 9 responsorum consilio 177 Antonius Faber de erro
ribus pragmaticorum decade 11 errore 10 cuius sententiae summa
ratio est quia testator non poterat 2.us tempora ffru et codicis pro
hibere q.am Trebellianicam deduci ex fideicomisso aut falcidiam
ex legato l. quod de bonis §o 1 ff ad l. falcidiam l. si ut aliquas C.
eodem tit.o si tamen legatis et fideicomissis relictis posset testator
heredem gravare ita ut minus quam q.am retineret esset in effectu
q.ae detractionem prohibuisse quod admitti non debet maxime q
uia licet legatarii sint creditores respectu heredis ut supra
dixi n.o 21 tamen cum sint voluntarii respectu testatoris non
diminuunt q.am quam ipse testator diminuere propria voluntate
non

nõ posset et g[ra]vi diminuet [quarta]a aliena ut colligit ex l Papinianus 9º q[uaestio]. aute ff de inofficioso test[amen]to et postquam iure novori q[uartae]. detractionem prohiberent aut Sententia sed cum testator j. ad l falcidia qua in Trebelianica prosideri contra Aurtiu ibi verbo testat in fine dout plurebus relatis Couarruvias in cap. Raynaldo ijs de test[amen]tis 5 º 3 nº 6 Juan Gutierrez in repetitione l nemo potest ff de legatis [primo] nº 322 nõ tamẽ ex eo qd testator plura legata vel fideicomissa reliquerit credit prohibuisse detractionem q[uarta]e nisi ex verbis et voluntate aliud colligat ut docet Granata consilio 179 primo dubio Rolandus in tractatu de inventario q[uaestio]e fin. q[uaestio] 29 nº 2 et 3 et tractatu de lucro dotis q[uaestio] 38 nº 14 Julius Clarus in §º test[amen]tum q[uaestio] 72 Menesses in l post mortem nº 31 de cõd[itionibus] et fidei. et alijs quos refert Saccallos in speculo practicarum q[uaestio] 31 igit verissima ẽ et communis opinio d[ictu]m docet herede integra quarta retinere debere et est etia verissima sententia Olothani dicto cet herede pro q[uart]a parte obligatu rimanere

Nº 26 Sit ergo conclusio heredem retinentem quartam teneri legatarijs pro q[uart]a parte ita tamẽ ratione esse cofficienda ut q[uart]a integra remaneat ratio ẽ quia si legatarij quintus partes legati acceperunt a fideicomissario conveniant heredi ẽ eo ipso quod diminuunt q[uart]a potest heres adversus eos uti falcidia et ita tã ex legatis qua ex fideicomisso universali partim ex S C. Pegasiano partim ex l falcidia integra q[uart]a retinebit mediat aliquis 2us hane rationẽ heredem legatarijs nõ teneri quia tenet qd probat ex eo quia si heres nõ teneret fideicomissarius in solidu esset obligatus sed hoc ẽ falsum cu fideicomissarius ad tres partes tantu tenet q[uia] heres tenet pro q[uart]a

ubit

ulit tamẽ exceptione l. falcid. et ita eueniet ut ex legatis et fideicomisso integra q.ᵃ retineat, aliter enim fieret iniuria fideicomissario si fideicomissũ q.ᵃ diminutũ solueret, legata autẽ sine diminutione.

2.ᵘˢ qua sententiã intelligi ex in d. l. 1. §. penultimo ff. ad treb. N.º 27

in eius specie uidebat attento iuris rigore nullã detractionẽ q.ᵉ locũ habere posse quia nec fideicomisso nec legatis seperatim cõsideratis q.ᵃ pars heredis diminuebat ut erat necessarium ad admittendã retentionẽ q.ᵉ l. 1. ff. ad treb. l. 1. ff. ad l. falcidiã tamẽ quia si heres integrũ fideicomissum et integra legata solueret nihil sibi remaneret ita fit dimissio oneris legator. ut heres integrã q.ᵃ retineat unde infert quod si legata in specie illius tex. fuissent maioris quantitatis ita ut eorũ solutione q.ᵃ pars heredis diminueret esset admittenda detractio q.ᵉ ut probat expresse in l. 2. ff. ad treb. ubi probat testatori qui quadringenta in bonis habebat tresenta legasse et uniuersale fideicomissum reliquisse et omissa priori questione quando heres coactus adijt in 2.ᵃ q.ᵉ que proponit in uersiculo quo euenit respondit iuris cõsultus ex utroque q.ᵃ deducendã esse ex tresentis legatis deducenda esse septuaginta quinque ex centũ que superssunt restituenda fideicomissario esse deducenda 25 ad que ita heres retinendo q.ᵃ ex legatis et ex fideicomisso centũ retinet que bis integra q.ᵃ hereditatis efficitur q.ᵈ etiã probat in l. Marcellus 3. §. ite Pomponius ff. ad treb. ubi expressũ ẽ quod quando legata uincta fideicomisso uniuersali diminuunt q.ᵃ hereditatis ex utroque q.ᵃ deducenda ẽ quã sententiã per hec iura ut uerissimã defendit Peregrinus tractatu de fideicomissis articulo q.n.º 27 et sequentibus

2.ᵘˢ quã sententiã intelligi potest ex in d. l. 1. §. si his qui 40.ᵃ ff. ad treb. ubi licet ex fideicomisso nõ habeat locum N.º 28

detracto q.a quoniã dimidia hereditas remanebat apud here
dẽ tamẽ Legatarijs nõ tenet heres nisi in eventu alijs ventũ pilli
reservatis quę efficiunt integrã q.am quia licet in illa spetie
acto legato p videret dividenda inter heredẽ et fideicomissariũ
tamẽ nõ dividit quia heres ducenta retinuit ut certã sumã
ex mãdato testatoris nõ autẽ ut parte hereditatis sed quia pars
restituta fideicomissario nõ fuit sufficiens ad integra legata dat
legatarijs recursus adversus heredem ita tamẽ ut integra q.a heredi
remaneat ut explicat glosa in d. l. 5o. fin. communiter recepta 2us
Jasonẽ in d. 5o. si heres qui 30.o n.o 1 et 2

No 29 Ex s dictis ia constat qualiter sit proponẽda 5.a cõclu
sio quã dubitabilẽ esse diximus s n.o 19 et sic debet proponi heres
qui retenta quarta restituit hereditatẽ ex fideicomisso pro quarta
parte tenet legatarijs ita tamẽ ut eius obligatio exoneret fideico
missariũ nõ tamẽ diminuat q.am heredis sed ipse uti poterit legis falci
diæ beneficio quã cõclusionẽ verissimã esse in puncto iuris satis
aparet ex s dictis n.o 2 et sequentibus tamẽ in praxi nõ erit rece
dendũ a comuni opinione s proposita n.o 19

No 30 6a conclusio sit fideicomissariũ qui tenet ad lega
ta non teneri ultra quã ad eũ pervenerit d. 5o. si heres qui qua
drinta qd tamẽ procedit de iure ffor.a odie v. postquã Justinia
nus necessitatẽ inventarij induxit in l. fin. C de iure delibera[n]di
quã ad fideicomissariũ pertinere s dixi n.o 18 si nõ fecerit in
ventariũ tenebit ad integra legata sic limitata regula ex
in d. 5o. si heres qui 40.o ubi post antiquiores ita docent R. ipsa
Alexãder et Jaso Baldus in presenti et Rolandus in tractatu
de inventario 2a p.e q.e 20 Peregrinus d.o art.o q.o n.o 7 et 8

No 31 7a conclusio sit heredem nihil retinẽtẽ ex hereditate
nõ

nõ teneri ad legata si restituit ex voluntate testatoris secus autem si restituit ex propria voluntate. Que cõclusio ita accipienda e et explicanda ut s. diximus nº. 17

8ª cõclusio heres retinens nõ quotã hereditatis sed certã rẽ vel sumã nõ tenet legatarijs nisi bona restituta fideicomissario nõ sufficiant legatis et res vel suma retenta excedat qªm partẽ bonorũ hijs enim duobus concurrentibus tenebit in eo quod res vel suma retenta excedit qªm ex dictis hijs quia qºn ut s. dictis nº. 18 et 28 Nº 32

9ª cõclusio sit legata simpliciter relicta ab herede relicto presumitur ex regula tex in d. l. si servus §º qui margaritã ff de legatis 1º. cum tamẽ portionis hereditatis ea restituta transeat in fideicomissariũ pro rata ut s. dictũ ẽ et quia relicta ab instituto censent repetita a substituto ex regula l. licet imperator ff de legatis 1º. quia in fideicomissario substituto procedere do ut Jason et cõmunis ibi Peregrinus in tractatu de fideicomissis articulo 16 nº. 65 et probat in l. nõ est cõ [illegible] articulo cũ divo Antonino § hoc ttº ubi diximus et in hoc casu procedunt s. scripte cõclusiones quãdo vero legata nominatim sunt relicta ab herede ita ut non possint intelligi relicta a fideicomissario ista specie tex in l. Celsus pater §º qd autẽ cuius ff de legatis 2º. solus heres tenebit ad legata salua semper qª ex s. dictis per tex in l. post emã ei patronẽ ff de legatis 3º. quod tex ad hoc alegat Cumanus in l. facta §. si cũ suspecta ff hoc ttº Peregrinus dicto articulo 9 nº. 12 quod tamẽ intelligendum est si pars heredis sufficiat si vero nõ sufficiat tunc ẽ teneri fideicomissariũ pro parte nos l. Marcellus 3º in principio ff hoc ttº quia licet loquat in fideicomisso totius hereditatis ad fideicomissũ partis referenda est ex Nº 33

reg

regula l. que de tota ff de rei vindicatione docet Peregrinus ubi s. nº. 17 quod si nominatim a fideicomissario relinquatur legata heres non tenet d. l. facta §º. si cum suspecta quia heres nunquam solvit legata relicta a substituto l. quotiens § de fideicomissis cum isset ratio d. l. licet imperator maxime quia interest utrum legata a fideicomissario vel ab herede relinquatur propter detractionem falcidiae quae fideicomissario permissa non est d. l. lex falcidia in vinculo nunquam ff ad l. falcidiam

Nº 34 Ex his dictis iam constat qualiter dividant onera inter heredem et fideicomissarium nunc superest videre quo casu noster tex loquatur et quidem dicendum est loqui quando heres non est rogatus restituere totam hereditatem sed partem ius quae non diminuit quartam id quod colligitur ex eo quia imperator hereditatem dicit restitui ex SC Trebelliano quod tempore huius legis ante Iustinianum habebat locum quando heres retinebat plus quam quartam quando vero quarta relicta restituebat id fieri debebat ex SC Pegasiano ergo in eo casu quo ex Trebelliano restituitur hereditas proponit imperator regulam iuris indubitati non tamen inde sequitur aliud dicendum esse quando ex Pegasiano restituitur hereditas tunc enim res decidenda est ex his dictis quam interpretationem ad nostrum tex proposuit Antonius Faber de erroribus pragmaticorum decade 11 errore 10

Nº 35 Denique querit Accursius in presenti an fideicommissum universale valeat quando hereditas non est solvendo et docet fideicommissum valere per tex in l. si §º. denique ff Sc. Treb. sed melius probat in l. si heres ab eo 68 ff eodem et est communis opinio quam omnes in presenti et quam Bart. in l. 1 nº. 8 ff de legatis 1 ubi Ruinus col. 1 na 1 Alciatus nº. 13 Iason nº. 39 Ripa nº. 35 Crotus

Crotus n.º 36 Jacobus de nigris n.º 59 Romanus in l. 3 ff hoc tit. Pe
regrinus de fideicommissis articulo 8 n.º fin. cuius sententie ratio
omissa adducta a Jacobo de Nigris ubi s. est quia restitutio
continet onera sicut aditio ideoque sicut talis hereditas po
testa adiri ita et restitui cum non bona restituant sed heredi
tas que aliquando sine corpore consistit l. hereditas 50 ff de pe
titione hereditatis. Neque obstat tx in l. successorum 16 ff. ad l.
falcidiam quia omissis tribus solutionibus doctorum in prestiti
quas refert Peregrinus ubi s. et alia quam tradit Fulgosius
in d. l. successorum tenenda est solutio eiusdem Fulgosii dicentis
tx in d. l. successorum procedere in particularibus fideicommissis
Neque obstat mentio S.C. Trebelliani quod ad fideicommissa
universalia pertinent quia respondeo ibi non dici fideico
missum a fideicommissario peti non posse sed legata aut fideico
missa particularia quibus de quibus heres et fideicommissa
rius tenetur 2ª principali S.C. Trebelliani peti non posse si heredi
tas solvendo non sit et hec videtur vera interpretatio illius legis

Hec sunt que pertinent ad explicationem nostre N.º 36
legis 2ª cum glossa sua de aliis autem damnis contingentibus in
hereditate aliisque oneribus et tributis qualiter dividantur
inter heredem et fideicommissarium late scribit Peregrinus d.º
articulo 4 n.º 54 cum sequentibus Donellus d.º libro 7 commentario
4 cap. 28 et ita absolvitur explicatio huius legis.

finis Legis Secunde

Ad L. 3 C. ad S. C. Trebellianum a licenciato Paniagua

In eodem tex. ibi Reipublicae relicta est &c.

N.º 1 Haec verba interpretat Acursius in presenti id est cui libet civitati de romano imperio ex l omnibus 26 ff eod tit. sequitur Bald. in presenti ex qua declaratione duo colligunt primum civitatibus posse fideicommissa relinqui 2.m quamlibet civitatem esse rempublicam primum probat in d l omnibus l hereditatis 5 de heredibus inst. l. 1 § ad municipium ff ad l falcidiam cum allegatis ab Acursio in d. uiribus et probat lex 2 tit. 3 p.e 6 idque S C.º Apronianio factum fuisse docet Paulus in d l in omnibus dicunt S C.º ingenuitate tempore et constitutione [illegible] scribunt interpretes sciendum est olim civitatibus municipiis et collegiis legata hereditates et fideicommissa relinqui non potuisse non legata quia incertis personis non relinquebant § incertis inst de legatis nec hereditates quia nec cernere nec pro herede gerere poterant nec fideicommissa quia non erat persona cui fieret restitutio neque in quam transferent actiones ut auctor Ulpianus in fragmentis tit. 22 qui heredes instituti possunt § nec municipia et constat ex Plinio libro 5 epistolarum epistola 7 incipiente nec heredem ideoque hereditatem olim delatam populo romano aditam fuisse ex particulari senatusdecreto ex Cicerone refert Cuxacius in postumas explicatione ad tit. 5 de hered. inst. postea vero inconveniens visum est non po

posse civium romanorum colegia municipia et civitates ex
testamento capere cum civis capere possent factum quod est S.C.um Aproni
anum quod temporibus Marci Aurelii Antonini et Lucii An
tonini fratres simul imperantium promulgatum fuisse Apro
niano et Paulo consulibus anno ab urbe condita 920 traditum
est ab Otomano in tractatu de S.C.is vorciculo S.C.um Apronia
num Brisonio libro I de verborum significatione in eodem verbo quo S.C.
factum est ut hereditates legata et fideicommissa possent civita
tibus colegiis et municipiis relinqui et ut ad bonorum possetionem
in bonis libertorum suorum admitterentur ut in l. unica ff de liber
tis universitatum quo loco mirum est duobus S.C.is hoc factum esse
docere Ulpianum qui in d. §o nec municipia ad unum refert
hec omnia sed ut non sit credendum Ulpianum sibi ipsi dicentive
verba eius in dicta l. unica ibi alio S.C.o vident interpre
tanda idest alio capite S.C.ti. Neque huic disisioni obstat
lex in l. colegium 8. § de hered. inst. ubi imperatores post tempora
illius S.C.i non aliter colegia capere posse docent quam si spe
tiale habuerint privilegium quia respondeo illius legis hanc
esse sententiam ut non quodcumque colegium capere possit sed tan
tum illa quae publica autoritate sint confirmata non enim
sola voluntas congregantium facit colegium sed confirmatio sup
erioris idque solet licitum apellari alia illicita de quibus
in l. 1 et per totum ff de colegiis et corp. illicitis de quibus labesori
bunt Brisonius libro 1 selectarum cap.e 14 Petrus Gregorius libro
13 de republica cap.o 3 Quota in memorabilibus verbo colegia
Cuxacius libro 7 observationum cap.o 30 Alciatus libro 2 dis
punctionum cap.o 14 Bosius in tractatu de unionibus et colliga
tionibus de quibus illicitis colegiis esse intelligendam disitionem
lex

tx in d. t. collegiu docet Accursius et comuniter omnes ibi usque ad
Donellu qui ultimus ea sententia tenet Brisonius de cap. 8. i 9 colu
na 2 veluti de colegijs iudeorum ut in l. 1 C de iudeis et colegijs Chris
tianorum olim apud Ethnicos imperatores usque ad Constantinu qui
id permisit in l. 1 C de sacrosanctis ecclesijs quod antea non permi
tebat ut testat. D. Ambrosius in epystola ad Valentinianu im
peratore et D. Jeronimus in epystola ad nepocianu de vita
clericoru et origenes libro 1 contra Celsum igit post SC.
civitatibus relinqui posse certu e sive ad ornatum adeut lodos
aut epulas aut divisione de quibus pro explicatione tx. in d. l.
civitatibus sunt videndi Alexander ab Alex. libro 6 dierum geni
alium cap. 19 Fornerius libro 2 selectarum cap. 21 Rebardus
2°. variorum cap. 16 Petrus Faber libro 1 semestrium cap. 6 folio
39 et ita in presenti fideicomissu reipublice relinqui potuit.
№ 2 2m. aute. §. qua libet civitati esse rem publica
secs. Aurtij et Baldi sententia dificile e cu constet civitates pri
vatorum no reipublice locu obtinere l. eu qui 16 ff de verborum signi
ficat. tx in l. nihil interest 15 ff ad SC Macedonianu ubi civitas
utit iure privati sicut etiam in l. ob pecunia 82 ff de furtis ubi
no admissa emendatione Alciati libro 1 dispunctionu cap. 3
que reprehendit Antonius Agustinus libro 1 emedationu cap.
3 folio 30 Robertus libro 2 recepte lectionis cap. 2 probat
pro pecunia subrepta civitati no competere accusatione l.
Julij peculatus que ad reipublice bona pertinet l. 1 ff ad l.
Julia peculatus nisi speciali constitutione cotra iuris rigore
fuisset extesa ut in l. 4 §°. fin. ff illo t°. docet Duarenus libro
2 disputationu cap. 26 Petrus Faber libro 1 semestriu cap.
22 Petrus Gregorius libro 32 sintagmatis iuris cap. 8 lon. 1 Cuia
cius

cuius libro 1 responsorum papiniani in d. lob pecuniam. Preter
ea actionis edilitie que in venditione rerum fiscalium cessant, si ci
vitas vendiderit competit l. 15 illud ff de edilitio edicto et re
fiscali vendita consedit tempus quo liceat cuicumque offerti
maius pretium rem auferre a primo emptore quod non consedit
in rebus civitatis l. quivis 2 in fine ad municipalem l. 1. C de
vend. rerum civitatis libro 11 l. penul. C de omni agro deserto
libro 11. l. 9 C de fide et iure hastae fiscalis lib 10. Rursus fi
scus in bonis debitorum cum quibus contraxit tacitam habet ipothecam
l. 1 et 2 C in quibus cau. pig. civitatis vero hoc ius non habent
nisi speciali privilegio aut pacto consedat l. simile 10 ff ad
municipalem l. 2 C de iure reipublicae libro 11 l. antiquitu
tum ff de privileg. cred. explicat Cuxacius libro 10 obser
vatio. cap. 35 et lib. 10 responsorum Papiniani in d. l. Antiquitu
tum Alciatus lib. 1 dispunctionum cap. 11 et quod dicit
rem publicam omnibus alijs creditoribus quirographarijs
preferri in l. penult. ff de privil. credito. ad romanam rem
publicam pertinere receptum est ut docet Fornerius libro
2 selectarum cap. 22 et quod Ulpianus in fragmentis tit. penult.
ait bona vacantia populo deferri de populo Romano in
telligi debet non de civitatibus ut apparet ex l. 1 C de bonis va
cant. lib 10 explicat Barbosa in l. 2 prima parte n. 7 et
sequentibus ff solu. matri. unde et civitates nasci, senescere,
et mori dicunt ut explicat Petrus Gregorius 1 p. sintagm
atum lib. 9 cap. 5 n. 16 Castillo in tractatu de usufructu libro
1 cap. 61 n. 20 et sequentibus. Denique bona civitatis abusive
apelant publica cum ea apelatio tantum ad bona populi ro
mani expectet l. bona 15 ff de verborum sign. ex quibus colli
dit

dit republica improprie appellari civitates aut municipia quo sensu accipitur in d l Antiquitatibus et in l codicillis 39 ff de usuf. legato l 9 C quib. potiores l cum oratio 29 ff de annuis legatis l liberto 21 § Lucius ff eodem tit. l pater § quinquennium ff de leg. 3° l cum successores 23 C de condictionibus Facit notata a Petro Gregorio lib 1 de republica cap. 1 n° 12 de rep. l cum dicat privilegia reipublicae concessa non pertinere ad civitates nisi in casibus in iure expressis ut cognoscunt ... relati Petrus Rebuffus et Alciatus in d l bona civitatis d l ... ubi Rebuffus enumerat sex decim casus in quibus civitas reipublicae privilegio utitur quo sit in nostra specie improprie ad civitates reipublicae verbum referri ex sententia Accursij quo ... civitatibus fideicommissum relinqui posse ex d l omnibus cum alijs adductis § n° 1 et ideo sustineri posse Accursij et Baldi explicationem

In eodem tex. ibi quod ab intestato quoque locum habet etc.

Ex his verbis duo liquent primum venientes ab intestato posse gravari fideicommisso universali 2° eos posse retinere quartam. Primum probatur ex l conficiuntur 8 in vocando et ideo ff de iur. codicillorum l 1 § 1° secundo et § bono l cum cesare 6 § meminisse ff ad SC Treb. l si in ... in capro ... Hoc tit. l 2 § de codicillis l cum quid 19 l cum epistola 22 l ex tit. 29 § de fideicommissis l filius ... quando dies leg. cedat § praeterea inst. de fid hered. l 21 tit. ... l 3 et 5 tit. 9 p. 6. Cuius conclusionis ratio est quia sicut ad imponendum gravamen non est necessarium gravati aliquid accepisse a defuncto l a beo § de fideicommissis quod in venientibus ab intestato videtur deficere cum ... venientes legis

legis dispositione §. intestato 4 inst.to de hered. quae ab intestato l. 3 §. de illo ff pro socio rubrica C de leg. hered. explicat Benedictus in cap. raynutius de test.is verbo et uxorem n.o 37 Tiraquellus in tractatu le morte 2.a p.e declaratione 1 n.o 8 tamen sufficit defunctum quod testatori potuisset et ab eis auferre successionem vel diminuere non abstulisse ut eius voluntati capere videatur d. l. cofficiunt 8 l. §. suiendum ff de leg. 3 explicat Peralta in rubrica de hered. inst. n.o 42 quae l. fictio non admittit probationem in contrarium ut docet glosa verbo quoniam credit in d. l. cofficiunt communiter recepta Menesses in d. l. ab eo n.o 3 pro qua sententia et scilicet ista fictione legis expendo tx in l. ab ex hereditati substitutis 129 ff de legatis 1 ibi quod legitimi eo iure prestare cogantur quasi si scripti fuissent quae verba legem fingere eos fuisse institutos ostendunt. Unde fit venientes ab intestato non teneri si defunctus test.o fecit quod postea aparuit minus solemne ideo quae successio ad venientes ab intestato devoluta est quo casu non tenebuntur solvere fideicomissa in eo test.o relicta quia aparet eos succedere preter defuncti voluntatem l. cum quam l. si veritas l. ex test.o C de fideicomissis quod tamen intelligendum est nisi in eo test.o esset aposita clausula codicillaris si non valeat iure test.i valeat iure codicillorum quo casu debebat fideicomissa ad venientibus ab intestato ut docet glosa in d. l. ex test.o ubi fulgonius docet etiam glosa in l. ex ea scriptura §. fin. ff de test.is quae sententia vera est quando test.um deficeret causa solemnitatis deficientis secus autem si ex impotentia testatoris vel esset imperfectum ratione voluntatis ut optime explicat matheus de aflictis decisione 69 n.o 3 Antonius Gomes in l. 3 tauri n.o 11 Menesses in d. l. ex test.o n.o 2, 7 et 20 facit quae tx in l. fin. C de iure codicillorum Venientes autem ab intestato possunt

possunt gravari non solum qui succedunt iure civili sed etiam succe-
dentes iure pretorio ut probat tex in l 3 ibi bonorum possessor
ff de iure codicillorum l si pater 47 § finali in finalibus verbis
ff de fideicommissariis libertatibus docet glosa in l sed cum
patrono § non quidam verbo habentibus ff de bonorum pos-
sessionibus communiter recepta 2us relatos a Jasone in l si fun-
dum per fideicommissum § fin 2 notabili ff de legatis primo
Peralta in l heredem meum no 34 de legatis 2 Menesses in d
l ab eo no 4 qui testantur contrariam opinionem glosae in l i §
ex dodrante verbo meruit ff de collatione bonorum commu-
niter reprobari nisi eam intelligas in eo qui iure pretorio
per bonorum possessionem contra tabulas succedit. Quo
casu eam admittit Philipus Decius in l unica 2 lectura
no 5 C quando non petentium partes sequitur Menesses ubi
supra sed meo iudicio non recte quia illo casu non impedit
fideicommissum ea ratione quia iure pretorio succedat heres
sed quia succedit contra voluntatem defuncti. Quo casu
cessat fictio legis quia ut supra dictum est sufficit
testatorem testamentum voluisse facere licet non per-
fecerit ergo a fortiori si perfectum rumpatur per bono-
rum possessionem contra tabulas non tenebitur rum-
rumpens ~~facere~~ solvere fideicommissa quod re-
quod recte videtur intellexisse ~~quarum~~ videndus
idem Acursius ff de legatis tertio in quarta lectura us-
que ad finem glosae quae sententiam in contextu videtur probare

No 4 Illa questio in hac specie difficilis est an venientes
ab intestato qui non vocantur in gradu sed 2o vel ulteriori et
primis sublatis de medio accipiunt hereditatem teneantur
ad

ad fidicomissa et nō teneri probat expresse Ulpi. in l. 1 § fin. ff de legatis 3 per quem tex ita docet glosa in l. 9 § sec.to dicens eos solos habere voluntatem defuncti qui sunt in 1.o gradu ideo quos eos solos gravatos sentiri nec enim credit testator cogitasse casum quo hereditas ad ulteriores deveniret ideoque preter opinionem eius succedentes nō sesent gravati arguitur tex in l. qui gravi 11 cum duabus sequentibus l. si qui unum 19 ff de iure codicillorum nec succedentes fortuito casu possunt gravari l. sed et si 6 in § cum loquemur ff de legatis 3 quam opinionem glosæ comuniter receptam testatur Jason in l. sicut imperator n.o 20 ff de legatis 1 et in authentica ex causa n.o 29 C de lib. pret. et alij quos refert Menses ubi § n.o 6 Antonius Gomes in l. 3 tauri n.o 98 Gutierez in l. unica C quando non pet par. n.o 9 qui existimat eam opinionem probari in l. 5 tit.o 9 p.e 6 ubi Gregorius Lopes verbo despues del

Sed contraria sententia s. successores etiam in remoto gradu sentiri gravatos fidicomisso probare videtur tex in d. l. 3 ff de iure codicilli ibi ac si omnes heredes essent ad quos legitima eius hereditas vel bonorum possessio perventura esset. 2.o probatur ex tex in l. ab intestato 16 ff de iure codicillorum ibi quicumque enim ab intestato succedat et ibi nec interest qui successerit dum ab intestato succedat 3.o probatur eo ratione quia qui codicilles facit ab intestato nō potest certo scire quis ei natorum suorum tempore mortis eius vicet et quis proximus erit ideoque nō est presumendus voluisse priori deficiente alteram nō admitti cum nō credat voluisse sine herede discedere quod inumerosum erat ut ex § 1 insti.

qui

quibus ex causis ma. ideoque potius presumit unum post alium ad successionem invitasse. Denique facit quia cum re- scriptum imperatoris relatum in l licet imperator ff de legatis 1 quo legata relicta ab intestato heredis repetita a substi- tuto quod proprie ad successionem ex testamento pertinebat sit inter- pretatione prudentum extensum ad successionem ab intestato l si filio 6 § Julianus ff de legatis 2 consequens est relicta a primo gradu repetita esse ab ulteriori cum testator non sit presumendus onus imposuisse magis delato et non minus de- lato ex regula l Publius 26 § filiae codicillis ff de condi- et demonst. quam sententiam contra 5 citatos dicunt communiorem et veriorem Covarruvias in cap. reinaldus § 3 n° 8 de testa- mentis ubi 5 Michaela libro 3 de successionum progressu § 30 n° 63.

In qua doctorum varietate ego adverto primo non posse dubitari an testator possit gravare successores ulterioris gradus id enim indubitabile est ut fatentur omnes interpretes 5 relati et probat ex d l 9 ff de iure codicillorum illud itaque potest dubitari an fideicommissa relicta a venientibus ab in- testato credantur tantum relicta a proximioribus. 2° adverto antiquo tempore ff.rum doctores errasse in propositione huius questionis dum querunt an repudiante agnato primi gradus et admittendis successoribus ulterioris gradus debeantur fidei- commissa quod querere perquam absurdum est quia tempore ff.rum successio ab intestato non dabatur de gradu in gradum sed proximiori delata hereditas et repudiata non deferebatur sequenti in gradu sed fiscus eam vindicabat l 1 § sciendum ff de suis et leg. hered. § placebat inst. de leg. agna. successione

facit tx in l. scripto ff unde liberi et in l. si quis filio § ff de iniusto rup. l. 2 § 0 inter dictum ff de suis et leg. heredibus ideo quod 2us ea tempora ita debuit quaestio formari si proximus agnatus tempore codicillorum desiisset ante eum qui fecit codicillos de cuius hereditate agitur et tunc quaestio defertur ei qui tempore mortis erat proximior defuncti vel si forte pendente causa ttti moriatur proximus agnatus et postea destituto ttt° sequentem in gradu successio ab intestato deferat quibuscumque casibus dubitari poterat an fideicomissa deberent ab agnato 2i gradus neque huic considerationi obstat tx. in l. 1 § 0 finali ff de legatis 3. quia credendum non est Vlpianum iurisconsultum auctorem d. l. 1 § 0 secundum sibi ipsi contrarium extitisse in d. l. 1 § fin. ideo quod Antonius Faber libro 18 coniecturarum cap. 14 columna 6 existimat tx in d. § 0 fin. non esse iuris consulti Vlpiani sed ei insitum a Triboniano qui cum vidisset ex constitutione Iustiniani relata in d. § 0 placebat in successionibus ab intestato admitti successionem de gradu in gradum tx Vlpiani ita composuit ut 2us tempora Iustiniani loqueretur. Sed hac emendatio admittenda non est sed respondendum Vlpianum in d. § fin. loquutum esse de agnato 2i gradus admisso per bonorum possessionem quam praetor ante Iustinianum concedebat ut ipse refert in d. § 0 placebat quo casu recte respondit Vlpianus fideicomissa non deberi ex ratione superius proponenda et Vlpianum loqui in eo casu quando per bonorum possessionem 2i gradus agnatus successit suadet coniectura desumpta ex particula sed et si ubi verba sed et si, et verba idem erit probandum manifeste indicant eum casum similem esse superiori et ideo sicut in 2o casu 2us successor accepit bonorum possessionem ita et in prima

Quibus suppositis quis in proposita q.e tenenda sit opinio non difficile e' iudicare et licet comunior sit 2.a opinio tamen in puncto iuris verior apparet prima ex d. l. 6.a fin. de leg. 3. in greco non admittendo alia emendatio Antonij Fabri ubi s. libro q.o coniecturar. cap.o 15 ea quae evidenti ratione quia cum sibator dispositionem legis semper sensus videat quod ut s. dictum est solus proximior admittebat cum tantum gravasse videt fideicommiss. non autem remotiorem qui extra ordinario iure succedere possit quem licet potuerit gravare non credit gravasse nec cogitasse ideo unde iurisconsulti ut omnes teneri et compellebant ut gravamen generaliter imponet his verbis quisquis mihi heres erit bonorumve possessor d. l. 3. ff. de iure codicillorum alias enim licet 2 gradus ac nobis iure pretorio admitteret non erat gravatus ideoque caute iurisconsultus in d. l. si Titio et Maevio 61. §. Julianus de legatis 2 quo loco adveniens ab intestato extendit rescripti Severi et Antonini proponit casum in eo herede eiusdem gradus non insequebatur vocato iure pretorio qui ex s. dictis non credit gravatus ideoque iurisconsultus in d. l. ab intestato ff. de iure codicillorum non dixit ulteriorem teneri sed quemcumque ab intestato succedentem primo. §. gradu successit natus tempore codicillorum factorum dum modo non incognitus testatori ex d. l. quia gravam. nec supra dicta sunt contraria his quae diximus n.o precedenti in fine. §. venientes iure pretorio posse gravari illud enim verum si de animo gravandi constat ut in d. l. 3 iuris v. ubi non constat ut in nostro casu cod. q. v. postquam ventio datur in hereditatibus iure civili d.e plabat certe erit omnes venientes ab intestato gravatos esse nisi nominatim esset gravamen impositum quo casu licet iure

eo

comuni posset defendi etiã transire ad uenientes ulteriores g
radus ut dicemus in l q j. hoc titulo tamen ex l 5 titulo 9 p. 6 ibi a
fulano que es mi pariente mas propinquo dicendum est no
minatim ab intestato reluita no deberi abulterioribus

2a. conclusio que deduuit ex uerbis nostre legis s N 5
propositis ea e posse heredem ab intestato deducere q. ex fideico
misso que probat in l et sine scriptura ibi ultra quarta j. hoc
titulo.

Sed obstat regula tex. in l in principio ibi quibus
ex titulo ff hoc titulo ubi probat S.C. no pertinere ad successiones ab
intestato preterea quia ratio propter quã inducta e detrac
tio q. fuit heres eo luiro inuitatus no deseruat titulum 5o. sed quia
heredes intestato de fidei hered. cessat in successione ab intestato et ea
cessante cessabit etiã q. detractio

Sed respondet ad 1. difficultatem quod licet
S.C. no pertineret ad successiones ab intestato et ex tentio facta
in l cumsaire 6 §o. meminisse ff hoc titulo solũ pertineat ad
compulsionem heredis ut adeat et restituat hereditatem tamen
deductio q. introducta e ex constitutione D Pij quã refert
iurisconsultus in l filius familias §. uinculo ego dixi ff
ad l falcidiã que ita intelligi debet

Neque obstat dicere rationẽ deducendi q.
cessare in successionibus ab intestato quia respondet q.
no solũ deduci posse in fauorẽ testatoris et titulo sed etiã indu
ctã fuisse in fauorem heredis ut colligit ex tex in l po
stea heres ff ad l falcidiã docet Couarruuias in cap. rai
naldus in principio de titulo Bolocnetus in rubrica ad l fal
cidiã no. 9 Molina lib. 1 de primogenijs cap. 17 no. 3 uel

me

melius dici quod licet in successione ab intestato cessat ratio ne testator videatur inutile versatur tamen alia ratio non minor scilicet ne testator moriatur sine herede quod in iniurioso erat apud Romanos ut colligitur ex § 1 in fine instituta quibus ex causis manumittere non licet quod facile contingere poterat attento tempore ff. quo unus tantum agnatus ad successionem vocabatur neque est difficile attento tempore Iustiniani quo vocatur Vlterior in gradu quia si primus repudiat propter lucrum deficiens etiam repudiabit secundus et ulterior et defunctus sine herede remanebit qua ratione motus Pius legem falcidiam seu quartam Trebellianicam ad successiones ab intestato extendit propter fideicommissa d. l. filius familias et propter legata quae ab intestato relinqui non poterat ut in § preterea instituta de fidei hereditatibus

In eodem tex. ibi quarte partis etc.

1 6 [illegible] 5

N.º 6 Ex his verbis probatur ex fideicomisso reipublicae relicto posse deduci quartam Treb. quod in falcidia probat iurisconsultus in l. 1 § ad municipium ff ad l. falc.

Quae tamen conclusio redit difficilis ex eo quia relictum reipublicae equiparatur relictis Deo et piae causae d. § ad municipium sed in relictis piae causae cessat deductio quartae ut in authentico de ecclesiasticis titulis § si autem heres colatione quo ex quo desumpta est authentica similiter [illegible] ad l. fal. ergo et in relictis reipublicae idem erit dicendum confirmat difficultas ex eo quia favor reipublicae maior esse solet quam piae causae arguendo ex in l. ad instructionem C de sacro sancte.

et

validum esse argumentum de republica ad piam causam et e contrario et esse inter eas similitudinem colligitur ex l. fin. C. de sacro. eccle. authentico de non aliena. aut rebus eccle. § sciendum igitur collatione 2 notat glosa in l. rem publicam in fine C. de iure reipub. lib. 11. et glosa in l. respublica C. ex quib. cau. ma. et late probat Leonardus in topica legali cap. 69 de republica ad ecclesiam.

Pro cuius difficultatis resolutione Cuxacius lib. 9 sententiarum Pauli tit. 3 vers. cum lex falcidia et in § finis ita de lege falcidia emendavit literam ex in d. § ad municipium ut non dicatur ut etiam ad ea, sed potius non etiam ad ea. Quam emendationem non sequitur Vald. ad l. falcidiam pagina 31 Vigelius in methodo iuris libro 4 tit. de legatis 2 qua emendatione non fit recte comparatio inter fideicomissa reipublicae et ecclesiae relicta quod probari videtur ex Iulio Paulo d. lib. 4 tit. 3 ibi lex falcidia item quae et S. C. Pega. deductio omni quae alieno Deorum quae domini quarta residua hereditatis ad heredem pertinere voluit ex quibus verbis probatur relicta Deo aut piis causis non diminui ex quarta deductione sed integre sicut quae alienum esse solvenda sed tamen illa Cuxacii emendatio admittenda non est cum qua rep. rescindunt Conanus lib. 9 comentariorum cap. 8 n. fin. Robertus lib. 1 receptarum lectionum cap. 15 Fornerius libro 2 selectionum cap. 25 Costa in cap. si pater verbo Trebellianicae n. 20 ideo quae tenendum est ante dispositionem Iustiniani in d. authentica similiter falcidiam et Treb. habuisse locum in relictis piis causis d. § ad muni. et confirmat in l. Divi 89 ff. ad l. falci. ubi in causa pia alimento ad mittit falcidiam sicut in pecunia relicta ad constructionem monumenti in l. 1 § fin. cum sequenti ff. ad l. falci. et probat Iustinianus in l. si quis ad declinandam C. de epis. et cler. in qua omissa explicatione Duarenus in tit. ad l. falci. cap. fin. probat admittendam 4 detractionem

detractionem ex relictis pauperibus melius esse eos heredes instituere q.o supponit Iustinianus aliter potuisse quartam deduci quod confir-
mat in versiculo si v.o eiusdem legis dum prohibet episcopum eam q.ta retinere. Neque obstat sententia Pauli in d. versiculo ex falci-
dia quia respondet non loqui de legatis Deo relictis sed de donis in vita factis quae religionis favore ex t.to oneroso iure dicuntur
tanquam gratiarum ut preferat legatis postea v. Iustinianus induxit suare falcidiam in legatis piis quod et in Trebellia-
nicam procedere cum communiori et veriori opinione defendit Costa ubi s ex n.o 17 usque ad n.um 23 et ita tenendum est.

Ex quibus aparet atento tempore nostre l. non po-
tuisse dubitari quin ex fideicomisso reipublicae locum haberet deductio q.e quarta enim totius habebat locum quo tiset com-
ultio adeunde hereditatis et sicut quaelibet persona quantumcu-
que privilegiata potuerat compelli l. remanere 6 §.o si fisco ff. soct.o ita etiam habebat locum deductio q.e postquam autem
Iusti. deduxit ex causis piis non deduci quartam potuit dubi-
tari an ex fideicomisso reipublicae esset deducenda res pendi-
dum tamen e adeo deduci posse cum expressus tx noster non repe-
riat contrarius neque per extensionem debebit ad mit. correctio iuris

precipimus l. ~~Pupilli...~~ precipimus in fine C. de apelatio.

In tx. ibi et fructus eius vobis resti-
tuito competit

Varias reponunt explicationes horum verborum Accursius enim hic institutionem totius hereditatis errore facti factam fuis-
se ideoque q.a cum fructibus repeti posse ex l. error 9 C. ad l. falcid. fructus enim lucratur pro totius hereditatis sensum dum destinctione
iuris

iuris consulti in l. fideicomissaria 18 l. mulier 22 §. si heres ff. Soc. tt. et post ordinarios ibi explicat Duarenus in tt. ad l. falcid. cap. 8 versiculo de fructibus queri solet quia heres aditione factus dominus rerum hereditariarum lex cum heredes de adquirenda possessione fructus lucrat post restitutionem v. non omnes fructus sed tantum fructus quos repetere potest quia errore quos restitutus retinuit eius dominium ideoque res cum fructibus repetere potest

Altera est lectura nostre legis quam proponit Acursius. hic et sequit Cuiacius. lib 18 observatio num. cap. 9 ut loco verbi restitutio reponat retentio. s. ante restitutam hereditatem posse heredem quod et fructus restituere sed hec lectura mihi non placet quia si heres lucrat omnes fructus ante restitutionem ex iuri bus s. alegatis fatum est dicere cum retinere fructus quod imo dice re debuit fructus totius hereditatis posset tamen sustinere supe rior lectura eo casu quo heres teneat ad fructum restitutionem tunc enim fructus quos poterit retinere d. l. mulier §. si heres ibi quantum d. facit sed quos fructus et ad hunc sensum restringe re verba nostre legis probandum non est. 3a fuit lectura Greco rum interpretum: s. reipublice quod parte per fideicomissum relicta cumque cum fructibus reipub. restitui debere 2m quam expli catione verbum nobis in nostro tx ad alteres reipublice referri debet. Sed hec interpretatio reicit a Cuiacio ubi s. quia eo casu non erant fructus restituendi ex iuribus s. alegatis et re probat ex eo quia in nostro tx non quoties pars sed tota heredi tas reipublice relicta videoque verior apparet 1a lectura Acursius cum absolvit huius l. explicatio

~ finis legis ~

AD Tex in Authentica Nisi Rogati C. AD senatus consultum Trebelianum

A L.º Paniagua hoc anno

N.º 1 Decisio e[st] hec dicitur ex novella 123 sub t.º de santissimis episcopis colatione 9 in § sed hoc presbiteri et habetur in electioniory pontificis decisione in cap. in presentia de probatio ex quibus constat gravatum restituere fidecomissi si sine liberis decesserit ingrediente monasterium excludere substitutum et bona illa ad monasterium pertinere cuius decisionis rationem inquirunt interpretes et varias tradunt Auertius enim in preventi ex istimat ca[m] esse rationem quia monasterium habet loco filij quod etiam dixit Auertius

2 in d. § sed et hoc et in authentica ingressi et in authentica si qua mulier C. de sacro. celesijs que sententia videtur probari ex textu in d. cap.º in presentia ibi quia non videtur sine herede decedere qui monasterium heredem relinquit que verba 2.ª sub iectam materiam in qua non quilibet heres sed heres filius erat in consideratione videntur interpretanda, id est quia non videtur sine filio decedere et sic monasterium haberi loco filij quod etiam probatur quia verbum heres ubi generaliter positum excluderet voluntatem testatoris solum de filio intelligi l. ex facto § fin ubi notant doctores ff. hoc t.º. Potius probatur ex Auertij doctrina in authentico de monachis § illud colatione 1 verbo voluerit dum dout faciente t.ᵘ et postea ingredientem religionem decedere ab intestato quia monasterium tanquam postumus rumpit t.ᵘ quo fit ut sicut filius postumus in nostra specie esset sufficiens ad excludendum substitutum iuxta ea que in specie tex in l. cum avus de cond. et de monst. et in l. si unquam C. de revocandis donatio

servi

scribit Tiraquelus ibi uerbo susceperit liberos nº. 144 et ita et monasterium si habet loco postumi debet excludere substitutu qua ratione Aurelij in terminis sequt.º plures relati a Tiraquelo ubi s nº. 42. Mechaca libro 3 de successionu creatione §º. 21 nº. 166 Gregorius Lopes in l 10 tit.º 4 pº. 6 uerbo dexassi hijo Molina libro 2 de primog. capº. 9 nº. 40 Gutierrez 1º. parte canonicaru questionu capº. 32 nº 2 et 3 Spino in speculo testu. glosa 12 nº. 28

Hec tamen ratio licet sit comunis no potest defendi quia si monasteriu haberet loco filij conditio si sine liberis discesserit defecta ex parte fideicomisarij et impleta ex parte grauati ad tolendu onus sed tamen no ita res est sed potius dicit^o cam esse nulla et haberi pro no scripta in d §º. sed et hoc presbi ibi tales conditiones inualidas et pro no scriptis esse ut considerauit Decius in d capº. in presentia nº. 52 Couarruuias 1º. uariaru capº. 19 nº. 6 Nº. 2

Preterea si monasteriu haberet loco filij sequeret excludere etia causa piam substitutam sicut excluderet filius quod tamen falsum e quia monasteriu no excludit causam piam ut constat ex nostro tx et ex d §º. sed et hoc presbi uer ciculo si tamen q.º monasteriu no habet loco filij quibus et alijs arguetis superiore ratione decidendi improbant Bart. in presenti et in d authentica si qua mulier et in codictio 1 nº. 2 et in d §º. sed et hoc presbi nº. 5 Paulus Castrensis in d authentica si qua mulier nº. 4 et 19 et comuniter reprobari docet Tiraquel ubi s uerbo susceperit liberos nº. 42 Couarruuias nº. 6 Costa in d capº. si pater uerbo si absque liberis nº. 70 Matienzo in l 1 tit.º 11 libro 5 recop. glosa 2 nº. 21 et ibi Azebedo nº. 28 Jua. Guti

ubi s. qui omnes docent monasterium loco filij nō haberi cui resolutioni nō obstant uerba tx in d cap.º in presentia Sanctis ponderata quia respondet illa uerba esse narratiua facti et nō inducere dispositionē docet Abas ibi n.º 40 Jason in d autbentica si qua mulier n.º 18 Tiraquel. ubi s n.º 97. Sed hęc solutio reprehendit a Veroio ibi n.º 976 ea ratione quoniā licet licet illa uerba sint facti narratiua cōtinet tamen eius rationē quā summus pontifex uidet probasse dū sententiā protulit pro ea parte. Sed hęc impugnatio facile desoluit ex eo quia licet summus pontifex pro ea parte sententiā protulerit nō tamē uidet nesesario ex ea ratione protulisse cū potuerit alia moueri quā s. proponemus

Vel 2.º ad eam dificultatē responderi potest in eo tx tantū probari monasterium esse loco heredis et eam esse eius prerogatiua ut ex solo heredis nomine substituto preferat quā sententiā sequit Bart et Imola in presenti n.º 2 et alij quos refert Couarru. ubi s neque obstat tx in d lex facta §.º fin quia respondet heredis nomē ad filios nō restringi l heredis appellatione 65 ff de uerbor signif. et in d §.º fin ideo restringi quoniā testator adiecit uerbum aliquo ex quo indicauit solū heredem filium admittere uoluisse

Denique nō obstat Aurelij sententia in d aut. Sed hic de monachis §.º illud et in d aut. sentencia si qua mulier glosa 2 dū probat monasterium nō pere titulus monachi factū ante ingressū religionis sicut rūperet filius postumus quā sententiā tenet etiā glosa i. in cap.º si gratia 199 in fin sequit communis quā resoluit Couarru. in cap.º 2 de test. n.º 5 et 6 Molina libro 2 de primogenijs cap.º 9 n.º 40 quia omisso dis

distinctione Bart. in dicta authentica si qua mulier n.° 1
quam sequit Couarru. in cap.° quamuis pactum 3.a parte 5.°
2 n.° 5 Mechara de successionum creatione libro 3 §.° 20 n.°
29 et omissis alijs distinctionibus quas referunt 5 citati in
distincte tenendum est monasterium non rumpere tit.um quam sen
tentiam et veriorem et receptiorem dixit Alciatus in rubrica
de liber. et post. n.° 38 et relati a Couarru. in d. cap.° 2 Greg.
Lopez in l. 20 tt.° 1 p.a 6 pro qua sententia facit tex in d.
authentico de monachis §.° illud in principio ibi suis uti
rebus quo voluerit modo et tex in authentica nunc au
tem C. de episco. et clericis ibi nisi prius testatus sit et in au
thentica ingressi C. de sacro. ecclesijs ubi dispositio post in
gressum prohibita antea permissa est absque aliqua necessi
tate disponendi in fauorem monasterij atque ita constat
Aurtij sententiam defendi non posse N. 2.°

Quare omissis pluribus alijs decidendi ra
tionibus quas tradunt 5 citati et prosequuntur S. refer. di
ca verissima ratio est quam scripsit Paulus Castren. in pre
senti n.° 3 §. Sane dispositionem procedere ex presumpta testantis
voluntate quam lex pia consideratione presumat quod
si testator cogitasset de ingressu religionis esset responsurus
se velle bona sua apud monasterium remanere et quali
amore fuisse prosecutum religionem et filios grauatos atque
ideo sicut filios pretulit substituto ita presumitur monaste
rium pretulisse qua ratione sequit Corneus in presenti n.°
9 et 2 Alexander consilio 121 n.° 12 libro 2 Decius in presenti n.°
38 Ripa in d. l. ex facto §.° si quis rogatus n.° 38 Couarru. d.
libro 3 variarum cap.° 19 n.° 11 Mattica de coniecturis ulti
voluntatis libro 9 tt.° 13 n.° 1 et alijs relatis supra in ultis n.

Panigaia

pino ubi 5 n.° 29. Que coniectura et interpretatio voluntatis non est in iure noua, similes enim rep reperiunt interpretationes uoluntatis ut ex l licet imperator 17 ff de legatis 1 l Publius 36 § Titius codicillis ff de con. et demons. l no visto 5 50 c tt.° l si unquam C de reuocandis donat. l cu auus ff de cond. et demonst. l cu acutissimi C de fideicomissis l generaliter §° cu autem C de insti. et subst. cu similibus congestis a Greg. Lopez in l 10 tt.° 4 p.° 6 glosa 1. Alciato de presumptio. regula 2 presumptione 35 quia quando testator si de aliqua re cogitasset aut interrogatus fuisset uero similiter esset aliquid responsurus id pro dispositio habet etiam si recedamus a significatione verborum l tale pactum §° fin. cum illa glosa ibi ff de pactis l eo modestinus l Titius §° fin. ff de liber. et post. l fin C eodem tt.° l quoniam in principio C de naturalibus liber. et pluribus relatis resoluit Rolandus consilio 25 n.° 20 libro 4 Pelaes de maioratibus 1.a parte q. 51 n.° 25 Mantica libro 3 de coniecturis tt.° 2 n.° 1 et tt.° 19 n.° 4 et est frequens et utillissima regula 2.a Jasone in d l Titius §° Titius n.° 1 de liberis et post

N 3

Sed huic decidendi rationi obstat nam licet verum sit uoluntatem testatoris primum locum obtinere in fideicomissis ut notant doct. per tx ibi in l cum proponebat ff de leg. 2 et in d l cu auus tamen id procedit ubi ex aliquibus verbis potest coniectura uoluntatis desumi alioquin verbis deficientibus non transit uoluntas in dispositionem l quidam cum filium 46 ff hered. inst. l Gaius §° quidam recte ibi quod ex verbis colligi possit ff de lib. et post. resoluit late Fragulhis in d l si unquam ver. 60 libertis n.° 17 et 18 Molina libro 1 de primog. cap.° 4 n.° 6 maxime in nostra specie in qua nec verba

l la

clara in favore fideicommissarij non admittebant voluntatis quaestionem l. ille aut ille §. cum in verbis ff. de leg. 3. sed respondet verbis deficientibus non induci ab ipso munere conjectura voluntatis, verbis tamen a lege induci posse ut constat in exemplo d. l. cum avus ibi quod minus scriptum quam dictum fuerat inveniret d. l. cum acutissimi ubi deficientibus verbis in favore filiorum ex conjectura voluntatis filij admittuntur similiter ergo in nostra specie in qua si avus constitutio deficeret contrarium erit respondendum

N 4

Ex qua decidendi ratione tollantur omnes difficultates quae solent ad versus nostrum textum adduci. Priorem bona subiecta restitutioni ex fideicommisso alienari non posse l. qui Dam ita §. si quis filium ff. ad SC Trebel. l. fin. §. sed cum autem et in auth. hoc sin autem C. comm. de legatis glo. iste gravatus non potuit bona in monasterium deferre. Sed respondet conclusionem eorum iurium verissimam esse et facta alienatione non extendi ultra vitam gravati l. peto §. predium ff. de lega. 2°. quod in alienatione ex delicto probare videtur tex in l. Staticus Florus §. Cornelio felici ff. de iure fisci resolvit Alexander consilio 23 n°. 3 libr. 1 Jason in l. filius familias §. Divi ff. de legatis 1 2°. lectura n°. 19 Ripa n°. 47 Loazes n°. 114 Molina lib. 1 de primo. cap°. 20 n°. 9 Anto. Gomez in l. 40 tauri n°. 91. Sed quamvis superior regula in se vera sit non extendit ad nostram speciem quia testator ex conjectura voluntatis praesumitur permisisse alienationem in monasterium sicut ad alios casus exceptos in d. auth. hoc. res quae.

2°. difficultas ex eo proponi solet quia conditiones solent pendere ex incerto eventu non autem ex voluntate gra-

vati

uati l. legata qi l. nominatim §. fin. ff de cond. et demonstr. ubi itaque ff si certu petat sed monasterium ingredi pendet ex potestate grauati ergo no debet ei permiti ingressu monasterii et illud ere fideicomissu. Sed respondet conditione, si pure liberis ex futuro euentu pendere tamen grauato ingrediente religione conditio pro nulla et pro non scripta habet ex voluntate testatoris quez in conditionibus legem facit

3.a difficultas solet proponi ex eo quia conditiones debent impleri in forma specifica ex tx in l. qui heredi. 44 l. Maeuius 52 ff de cond. et demonst. l. fin. C de his qui ueniam etat. imp. ergo impleta conditio per ingressu monasterii no debet excludere substitutu. Sed respondet conditiones solere impleri in forma specifica quando sortiunt implemen.tu 2m voluntate testatoris argumto tx in l. si mater C de instit. et subst. et cum voluntas testatoris sit admitere monasteriu sequitur per ingressu illius conditio impleta ad exclusione substituti Neque obstat tx in d. l. qui heredi quia respondeo conditione de qua ibi consistere in dando ad quita factu continere quod coheret persone et ad aliu transire non potest ut cu comuni docet Antonius Gomes 1.o tomo variar. cap. 12 n.o 77 A Costa in §.o et quid si tantu 5.o parte n.o 17 et lib. 2 selectar. cap. 8 n.o 2 maxime ubi efectus diuersus resultat cu testator vellet seruo dari facto iam libero ut considerauit Dec. ius in rubrica de probationibus n.o 19 et in d. l. si mater n.o 2 Costa in d. §. et quid si tantu n.o 29 et quauis seruo existenti in potestate daret resultabat efectus ut ipse haberet nomine peculii ut considerauit Costa ubi s. n.o 17. ad quita in d. l. qui heredi non implebat conditio 2m voluntatem testa

testatoris si domino daret quod idem dicendu e in d l Meni
ius ut explicat Costa ubi s nº 14 et in d l fin C de Sigui ve
nia etatis in qua conditio perfecte etatis que intelligit si ad
25 annu pervenerit non censet impleta per impetrationem
venie etatis quia omissa interpretatione A Coste ubi s
nº 50 et 51 Respondet quod licet per veniam etatis conced
at minori administratio no tamen exinde consequit minor
perfectu animi iudicium quod nisi naturaliter adveniat a P
rincipe conferi non potuit et ideo quamvis perfecta etas in d l
fin consideraret respectu favoris ipsius minoris no crederet
perfecte impleta conditio et multo minus dici poterit impleta
si favore eius qui promisit fuit etatis tempus propositu dila
tionis causa hic enim favor no debet per veniam etatis excludi
in damnu promisoris

Preterea ex superiori ratione decidendi infert quod cu nos N 5
ter tx procedat ex coniectura voluntatis non debet eius decisio
admitti quando substitutus est filius testatoris ut docet Socinus in l
cum avus nº 2 de conditionibus et demonstrationibus et cu comuni
resolvit Ripa in l ex facto §º si quis rogatus numero 41 ff ad
S.C. ff ad SC Treb. Vasquius in d cap. in presentia nº 448 et in questione
354 nº 7 et plures referens Joanes Galli cvis canoniarum questionu q.e
32 nº 31 et sequentibus quia fortior e coniectura que inducit admissio
nem filii arguento tx in l fin in principio C de curatore furiosi l ne
que in ca ff de adulteriis l divus ff de in integ rest. Preterea
facit pro sententia comunis doctrina quam resolvit Antoni
us Gomes 1º tomo variaru cap. 5 nº 54 du docet conditionem
si sine liberis de qua in d l cu avus subintelligi etiam si monas
teriu est substitutu q.º idem dicendu e quando filius expresse
subs

substitutus esset q.o facit ratio tx in l. Lucius 85 in fine ff de hered. inst. ubi prudens conii lium testatoris laudat qui non filios suos sed filios fratris sui voluit admitti q.o a fortiori filius ipsius testatoris esset admittendus etiam contra monasterium quia causa pietatis no e preferenda successioni filiorum ex tx in cap.o quinque 179.o q adque ideo resolvendum videtur conie turam voluntatis favore monasterij inductam cessare quo tis substitutus esset filius testatoris que sententia defendenda e quamvis contrariam teneat Cevallos comi lio 426 n.o 9 et alij quos refe runt Gregorius Lopes in l. 10 tit. 4 p.a 6 verbo dexasse Sil[illegible] q.o 2 Menchaca lib 3 de successionum creat. §.o 21 n.o 170 Costa in d cap.o si pater verbo si absque liberis n.o 64 quorum fundamen ta non obstant. quia ad 1.m deductum ex generalitate nostri tx et verum simillium respondet generalitatem nostri tx ex con iectura procedere deque idio cessare ubicumque equalis vel ma ior ratio militat quod apparet ex eodem tx dum admittit causa piam contra monasterium sed filius esset preferendus causa pie ex d cap.o quinque q.o et monasterio

Neque obstat 2.m argumentum quod contrarie opinionis au tores deduxerunt ex nostro tx iuncta l. precedenti in qua agit de fideicomisso filio prelicto et eo casu ponit exceptionem nostre autentice q.o ut exceptio conveniat regule debet intelligi 2.o casu regule adque ita de filio substituto sed respondet autenticas in C. no esse ita accipiendas ut aliquod argumentum ex eis deducatur quod no possit deduci ex tx novellarum Iustiniani ex quo sunt deducte autentice enim no sunt leges sed summaria deducta ex novellis Iustiniani et in C. varijs locis disposita absque autoritate prin cipis in quo omnes doctores conveniunt quamvis dissentiant per sona

sona aqua ad factu sit uidistat ex his que tradunt Couar. in cap. si heredes n.º 1 et in cap. reinaltus §.º 6 n.º 4 de test. Al. sitius 2.º paradoxorum cap. 6 Ferius fernandes in l. 3 tauri q.ª p.ª n.º 7 Corasius in l. si in test. n.º 22 C. de impub. et aliis subs. adque ita ex nostro tex. non potest argutum deduci quod non consistet in d. §.º sed et hoc e contra dicenti adque ita cum constat filio substituto non admittenda esse monasterium quod etiam ita probandum e si pater testatoris fuerit substitutus arguto tx. in l. nam etsi parentibus ff de inofficioso test.º docet Alexander consilio 121 n.º 11 lib 2 quod tamen ad alios agnatos vel cognatos extendendum non e

Rursus ex d. data decidendi ratione infert quod cum in nostro tx procedat desino ex coniectura voluntatis secus ubi quotiens apareat de contraria voluntate veluti si testator vilegueri et fideicomissum familie sue dicens se velle bona in familia conservare aut ne de nomine suo exeant quo casu non admittet monasterium in quo non conservat familia cap. placuit el segundo 16 q.ª 1 quam conservari publice interest l. 1 §.º penult. verum uidetur publice ff de ventre insp. Dout Decius consilio 239 n.º 1 Gualdensis de arte testandi tit.º 5 cautella 18 n.º 3 Menchaca de successionum creatione §.º 21 n.º 169 Couarruuias ubi s n.º 11 Gutierres ubi s n.º 19 quo fit tolerabilem esse etiam tam clausulam que in maioratibus solet aponi ad exclusionem monacorum et clericorum et similium personarum qui filios ex legitimo matrimonio habere non possunt ut defendunt Palacios in rubrica de donat. inter §.º 16 n.º 12 Couarruu. lib 1 variarum cap. 19 n.º 11 Antonius Gomes in l. 40 tauri n.º 66 Molina lib. 1 de primogeniis cap. 13 n.º 63 quamuis deficiente clausula qua excludant deberent admitti ut resoluit Pelaes de maioratibus 2.ª p.ª q.ª 3 n.º 34 Molina ubi s

N.º 6

ubi s nº 96 sed in hoc articulo ita e distinguendu quod si
monasteriu Monachus aut clericus ex presse no excludant
ad successione maioratus sed tantu tacite per vocationem fami
lie admittet tunc monasteriu non admisso sequeti in gradu
usque ad mortem naturalem monachi arguto ex in l. Sta
tius Florus §. Cornelio felicissi de iure fisci si vo. exprese
excludat statim post professionem erit admittendus sequens
in gradu ut colligit ex Paulo Castrensi in presenti nº 3 Alex
consilio 100 nº 12 volumine 4 Palacios ubi s Covarruvias
d cap. 19 nº 11 Molina lib 2 de Hispanorum primogeniis
cap. 2 nº 54 quo tamen casu monasteriu admitti deximus
debet intelligi nisi maioratus consistat in administratione
Jurisdictionis temporalis quia tunc monasteriu no admittet
ut colligit in glosa in cap. scriptu 27 q. 2 et probat late Lan
+ viel in tractatu de primogenitura lib 3 q. 4 nº 3 Anto
nius Gomes ubi s et tamen et admittet monasteriu si sint capax
bonorum in comuni secus tamen si incapax ut docent omnes
in presenti et in d cap. in presentia resolvit Mantica lib 11
coniecturarum tit. 1 nº 4 Juanes Gutierrez ubi s.

Nº 7 Denique ex superiori ratione decidendi infert
sesare regulam nostri tx ubi cuique ecclesia vel quelibet
causa fuerit substituta quia no debet excludi per mo
nasteriu ut colligit ex tx in d §. sed et hoc presenti et docet
glosa fin. in d cap. in presentia quae comuniter recepta e
secundum omnes ibi resolvit Tiraquelus in tractatu
de privilegiis pie ca. 26 et ca. 195 Unde colligit literam
nostre aut sententiae in articulo sive restitutio emendanda
esse ita ut ad hanc sententiam reducat qui contraria probare

vi

videt. Cuius decisionis ratio est quia pia causa substituta habet pro se equalem presumptionem voluntatis in qua concurrit voluntas expressa verbis et ideo prefert argumento ex in l. cum ex filio §. 1 ff de vulgari que ratio verior est quam alia tradita a doctoribus dicentibus privilegiatum contra pariter privilegiatum non gaudere privilegio suo ex l. verum §. fin. ff de minoribus et ideo monasterium contra pariter privilegiatam causam piam non uti privilegio suo quia hec ratio quamvis sit communiter recepta a doctoribus in d. cap. in presentia quos refert Covarru. cap. 7 practicarum nº 4 et in regula possessor 2ª p. §. 2 nº 4 convincit ex eo quia in nostra specie et causa pia nullo utebatur privilegio sed iure communi substitutionis et ideo non videbatur preferenda quia quando ex duobus privilegiatis unus habet privilegium in actu alter vero in habitu debet preferri qui habet privilegium in actu per tex. ubi notat Bart. in l. fin. ff in quib. causis maiores ut habebat monasterium in presenti et ideo superior ratio defendenda est.

Superest pro complemento videre utrum si gravatus clericus fiat excludatur substitutus et excludendum esse videtur probare Justinianus in d. §. sed et hoc presenti versiculo aut clericus de quo tamen dubitat Acurtius ibi et ceteri doctores ap. et quos communiter resolvunt non excludi substitutum si gravatus fiat clericus nisi bona sua ecclesie relinquat aut in pios usus convertat quod ex d. §. sed et hoc presenti decerni interpretes communiter ut resolvunt Alciatus consilio 90 nº 11 lib. 9 Boerius decisione 354 Menochio de coniecturis lib. 11 tt. 1 nº 22 Felinus in d. cap. in presentia nº 58 et 61 Decius ibi nº 58 Nº 8

38 et consilio 259 n.° 5 et 6. Sed pro vera illius tx interpre
tatione et resolutione huius questionis adverto olim apud
monachos nullos clericos fuisse sed omnes fuisse laicos et
si aliqui eorum ordines suscipiebant monasticam
deserere dicebant et si ordinati in eodem residebant monasterio
sese habebant in ministerio sacerdocium si vero vite probate anti
qui monachi illuc agredi cupiebant admittebant ab episcopis
et ordinati ecclesijs parochialibus proponebant ut in ecclesiasti
co ministerio deservirent quod constat ex tx in cap.° nosanc
cap.° Leo cap.° monachi cap.° pro utilitate 16 q. 1 et quae ita
edit Duarenus libro 1. de sacris ecclesiae ministerijs cap.° 20 post
medium 2.us qua observatione debet intellegi Justinianus
in hoc sensu ut si gravatus fiat monachus etiam si postea
monasterio relicto fiat clericus vel in aliquo ministerio
ecclesiastico deserviat non admitat substitutus si bona illo
restitutioni subiecta apud monasterium remaneant vel in
aliam piam causam convertant.

N.° 9 Denique solet in presenti a doctoribus disputari
Utrum filij naturales excludant substitutum ubi relictum
e fideicomissum sub conditione si gravatus sine liberis decesserit
et propter varia Jurisconsultorum responsa diversas reperiunt
interpretum sententias quas referunt Antonius Gomes 1.° tomo
variarum cap.° 5 n.° 40 Gregorius Lopez in l. 10 tt.° 4.° p.° 6 Costa
in §.° et quid si tantum 5.ª parte n.° 77 et in cap.° si pater certo
si absque liberis n.° 40 Firoquelus in l. si unquam verbo
repetit liberos n.° 100 Molina de primogenijs lib 3 cap.° 8
Mantica de conjecturis libro 11 tt.° 9. Quam questionem
ut resolvam adverto eam pendere ex voluntate testatoris
quae

ius si sit claro nō indicet coniecturis sin autem non
aparcat ex tribus coniecturis colliġi potest ut probat ex tx
in § facto §º si quis rogatus el primero ff ad S.C. Trebel.
Prima coniectura qd si testator aliqua in parte testi admi
sit filios naturalis quo casu eis stantibus exclūdit substi
tutus ex qua coniectura primo intelliges tx. in l. cū pater
§º velo ff de legatis 2 ubi cū filius naturalis patris cū li
beris ad legatū liberis relatū fuerit admissus postea
(ad partem patris morientis admitit excluso substituto
2º intelliges tx. in d §º si quis rogatus ubi naturalem filiū
efficere ut deficiat conditio quia uerba generalia sunt in
telligenda 2us spetie tx in d §º volo ad cuius sententiā se refert
iuris consultus ibi. 3º. ex sdicta resolutiōne intelliges
tx in l. fin ff de Jure deliberandi ubi ex sententiā Treba
tij admitit filius naturalis si constaret testatorem de
eo locutū fuisse quod ex sententiā Jaboleni intelligit in
ea spetie quo testator eūdem naturalem instituerat
antea quibus nō obstat tx in l. generaliter §º cū autē
C de institu. et subs. quia respondeo Justinianū ibi solū
disposuisse dispositionē tx in l. cū auus ff de conditio. et de
monst. esse extendenda ad eū casum quo filius natur
alis reperit grauatus an autē filius naturalis illius
esset admitendus Justinianus exprese nō definit. Ego exis
timo admitendum esse ex superiori coniectura quia test
ator qui instituit filiū naturalem nō uidet exclusisse
nepotem eiusdem qualitatis. Neque obstant uerba sine
Justa sobole quia respondeo diui Justam sobolem ube
rius iniuste ex damnato coitu cōnubi natas enim nō erat
pu

punibilis Jure civili ut late probat Covarruvias in 4°. 1°. p. cap. 4 n°. 8 maxime quia reputatur testatoris qui filium naturalem justum reputaverat cum quem instituerat nepos naturalis justa soboles est. 2a. coniectura est ex statu testatoris nam si talis fuerit qui non dicatur de filio naturali cogitasse non excludet substitutus idem quod erit si gravatus talis sit qui nisi turpitudine admissa filium naturalem habere non possit arguto tx in l si qua illustris C. ad orficianum docet Imola in d §°. si quis rogatus ubi Alexander n°. 3 et consilio 6 n°. 6 lib. 2 Decius in d cap. in presentia n°. 40. Neque obstat tx in l heredibus ?? §°. filius ff ad Trebell. ubi naturalis natus ex filia testatoris admittitur quia respondeo filiam furiosam de qua ibi non potuisse habere filios legitimos et ideo conditio liberorum a patre sciente adiecta debet intelligi de his quos filia habere possit

3a. coniectura est ex conditione testatoris nam si ipse sit filius naturalis credendum est naturalis admisisse nec non conditionem probasse docet Decius ubi s. n°. 43 Costa in cap. si pater verbo si absque liberis n°. 92 ex quibus rationibus decimus filios naturales excludere substitutum non est modica eorum utilitas quia licet Jure antiquo non admitterent ab intestato l. humanitatis C de naturalib. liberis sufficiebat eis posse institui exaltto. arguto tx in d §°. volo et in d l fin. ff de Jure delib.

Neque obstat tx in l 10 tto. 4 p. 6 qua deceptus Gregorius Lopez existimavit filio naturalis semper excludere substitutum quia respondeo ibi tantum agi de naturali

si gravato nō autem de filijs eius 2.ª § dicto ad §.ª cum
autem ut ostendant verba ~~illa~~ ibi como si algun testador
ouiese dos figos quem bijuerbis ibi quier ~~an~~ ambo fueren
legitimos o naturales et pi ab iol ut nosteri tx.

Ad l. non justa ʃ. Soett.º

De materia huius tx vide Cuxacium lib. 18 obserua
tionum cap.º 12 Antonium fabrum libro 18 coniecturarum
cap.º 14 Sarmiento in l cum patronus n.º 5 et sequentibus et
in l pater §.º Selius de legatis 2.º

Ad l et si sine ʃ. Soett.º

Ad intellectum huius l. in principio vide quae § diximus
in l 3. n.º 3 et doctores in l et in epistola de fideicomissis

in tx ibi gratuito

Vide Costam in cap.º si pater verbo Trebellianica n.º 1

in tx ibi tantum obtinere

Vide Cuxacium lib 18 obseruationum cap.º 9

Ad l Jubemus

Vide Antonium Consum lib. 1 disputationum cap.º § forca
tulus dialogo 50 Couarruuias in cap.º cum in multis §.º 11 n.º 4 Pi
nelus in l 3 C de bonis maternis n.º 23

Ad §.ª 1 Soett.º

Vide Pinelum in l 1 C de bonis maternis 3.ª p.º ex n.º 15

Ad authenticam contra rogatus

Explicat Antonius faber lib 10 coniecturarum cap.º 3
et de erroribus pragmaticorum decade 8 errore 1

Ad l sancimus ibi nimia subtilitate

Vide Couarruuias in regula possessor 2.ª p.º §.º 6 n.º 1 Dua
re

Duarenus lib. 1 disputationum cap. 11

In tx ibi plenissimam integritatem

An ex hoc verbo excludatur restitutio minoris explicat Tiraquellus de retractu tt.o 1 §o 35 glosa 9 n.o 89 Pinellus in authentica nisi triennale n.o 48 c de bonis materni

In tx ibi furioso

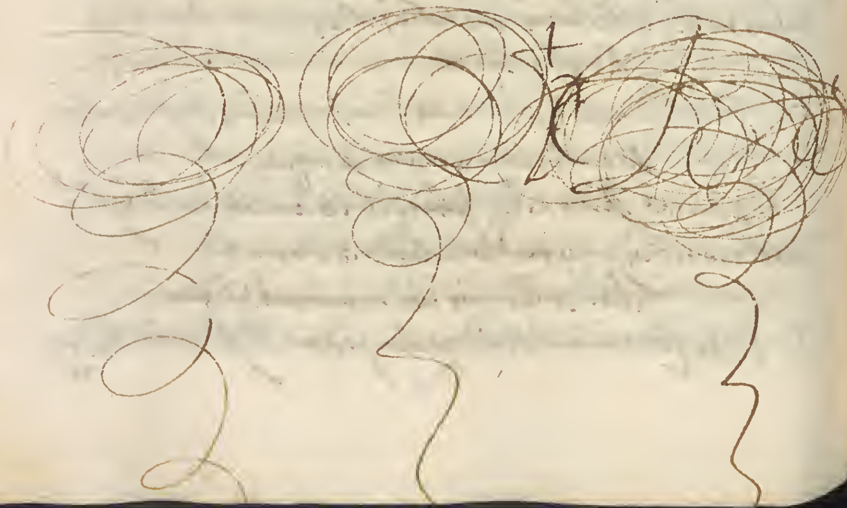
Explicat Decius in l fin n.o 5 c quod admittit Bernardus Dias regula 303

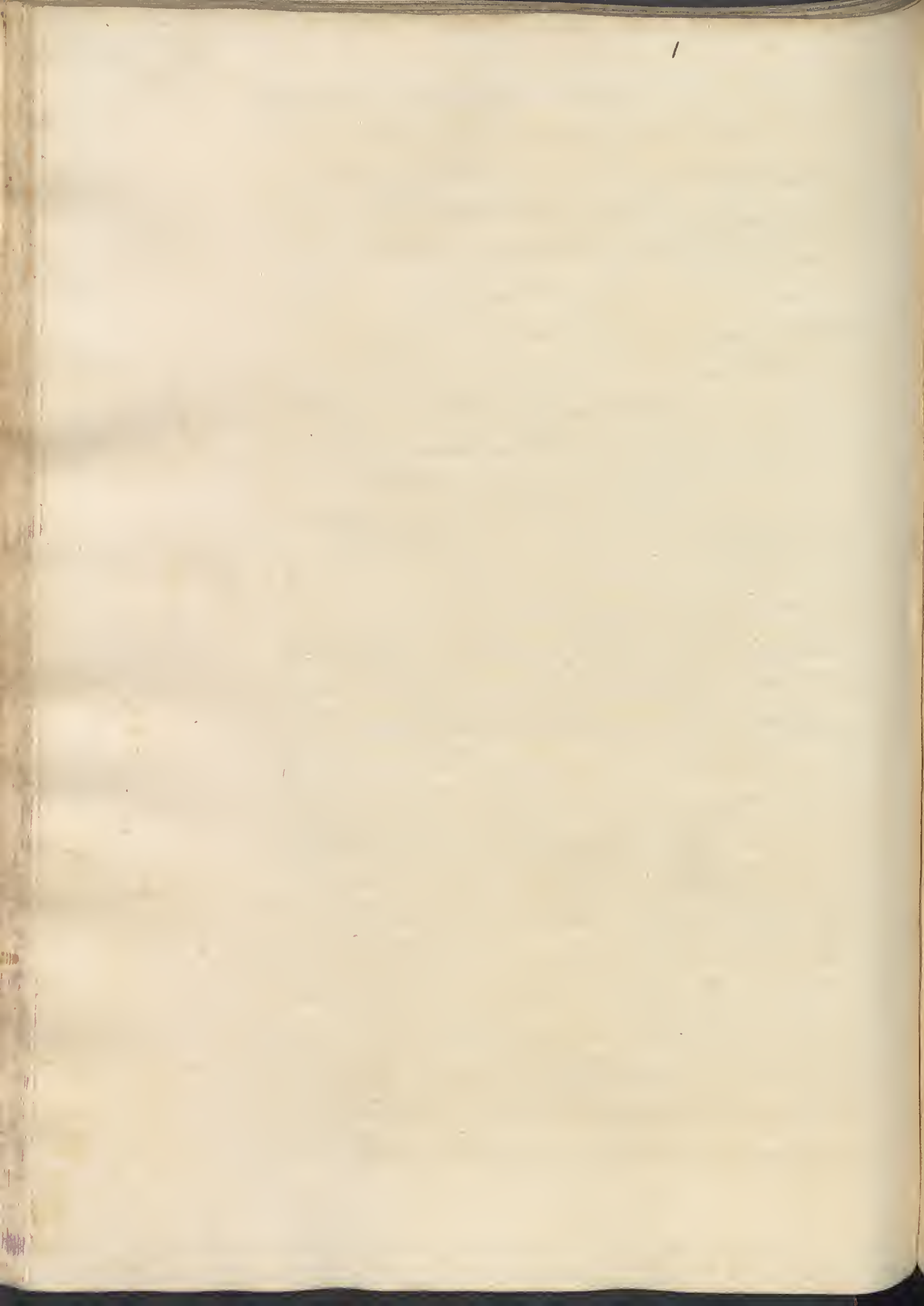
Ad l finalem hoc tt.o

Vide gregorium in l 2 § hoc tt.o n.o 12 et 25

in tx ibi totam substantiam

Solet dubitare an Jus patronatus transeant in fideicomissarium de quo disputant Rocus de Curte in tractatu de Jure patronatus verbo ipse questione 22 Lambertinus eodem tractatu 2a p. lib. 1 q.e 5 articulo 15 n.o 2 Antonius Gomes 1.o tomo variarum cap. 5 n.o 29 Costa in cap. si pater verbo Trebelianicam n.o 4 et sequentibus et ita absolvitur nostra lectura a Licentiato Marcos Drajot Don Orabil de Paniagua salmaticensi a me Honorato Perez die sexto Mai ano 1605

Paniagua

193

AD L. EOS EM IN ARTAM AD LEGEM falcidiam a licenciato D. gabriele Paniagua Hoc Anno 1606

Inter difficilima Jurisconsultorum responsa quæ explicare soleo hoc quod ex I.C.º Martiano refert Tribonianus in hac l. in quartam non minori difficultate et utilitate celebre e[st] et licet varijs interpretu[m] comentarijs sit illustris huius l. explicatio et ultra ordinarias doctoru[m] prælectiones Judicat repetitiones Pauli de Monte Pico Caroli Ruini Berengari Fernandes et Bolocneti item et plures observationes eor[um] qui varijs in locis hanc l. explicant ut fecerunt Alciatus lib. 6 paradoxoru[m] cap.º 4 Duarenus lib. 2 disputationu[m] cap.º 10 Antonius Concius lib. 2 subcisivaru[m] lectionu[m] cap.º 5 Cuiacius lib. 8 observationu[m] cap.º 4 Gomezius in ordinaria prælectione huius l. et libro singulari animadversionu[m] cap.º penult.º Corrasius 2.º miscelaneaz cap.º 17 Otomanus lib. 1 variarum disputationu[m] cap.º 5 et in tractatu de 4.ª Pegasiana Reinaldus Corsus lib. 1 indagationu[m] Juris cap.º 4 Menochius de arbitrarijs casu 164 Peregrinus in tractatu de fideicomissis articulo 3. n.º 28 et sequentibus Antonius Faber lib. 6 coniecturaru[m] cap.º 3 et 4 Emilius Ferretus in rubrica ff. hoc tit.º n.º

N.º 1

nº. 16 et sequentibus Ugo donelus lib. 8 comentariorum cap. 26 Fa-
quineus lib. 5 controversiarum cap. 15 et repetentes omnes in lege
filium quem habentem C. familiae erciscundae non erit inuti-
lis noster labor si tantum consistat in eligendis eorum varietate
verioribus sententiis et opinionibus

N° 2 Sed ut perfecte huius l. materia intelligatur pre-
mittendum e primo lege falcidia quam post varios leges qui-
bus tstantium prodigalitas fuerat coercita ediderere Romani
constitutum fuisse ne testatoribus liceret ultra dodran-
tem legatis alis tribuere quod si plus legassent heres posset
retinere quartam partem ex quolibet legato ita ut totius
hereditatis quarta aput eum remaneret l. 1 ff. hoc tt.º et in
principio inst.º hoc tt.º de cuius legis nomine, tempore
et ratione late scribunt Gomanus in d. l. 1. Alciatus lib.
5 parergon cap. 23 Duarenus lib. 2 disputationum cap. 10
et in tractatu de lege falcidia cap. 1 Ferretus in rubrica
ff. hoc tt.º et alii plures quos copiose retulit Antonius Pic-
rdo in d. principio inst.º de leg. falci. nº. 16 et sequentibus
et post eos Donelus lib. 8 comentariorum cap. 22 et cum fi-
dei comissa ad iuris necessitatem fuerint redacta ut docet
Justinianus in principio inst.º de fidei. hered. exemplo l.
falcidiae factum est SC Pegasianum quo cavebat ut ex fidei
comissis heres quartam partem retineret 5º sed quia inst.ª
de fidei. hered. quae quarta solet non semel falcidia apell-
ari l. pater filiam 14 l. filius familias 15 l. filia 85
l. si heres 89 ff. hoc tt.º l. deducta 58 5º qui post tempus
vericulo numis ff. ad. S.C. Trebel. proprie tamen debuit
Pegasiana apellari et cum autoritas SCi Pegasiani fue-
rit

rit in Trebelianum translata §º sed quia stipulationes in titº de fidei. herid cepit a doctoribus Trebelianica apellari quod Pontifices secuti sunt in capº Raynutius extra de testis capº si pater eodem titº lib. 6 ubi docet Costa 2ª pº verbo Trebelianicæ nº 22 Ferretus ubi s. nº 4. Quo nomine et nos utemur in hac disputatione Quo fit quod cum falcidia et Trebelianica sint similes argutum ex una ad alteram validum est et frequens in jure quoties cumque non adest ratio disparitatis vel differentia a jure scripta ut docent communiter doctores in d l pater filiam Ferretus ubi s. nº 2 et 3 et a 49 et pluribus exemplis exornat Everardus in locis legalibus capº 34 et in multis convenire docet late Berengarius in preleti prefatione 2 n. 191 cum multis sequentibus de his egit duobus quartis disputat Marbanus in preleti quid in eis sit heredibus imputandum

Falcidia pertinet ad legata Trebelianica ad fideicomissa universalia quæ tamen ex illis ad particularia fideicomissa pertineat soleat dubitari et cum in nostro ex inter eas constituat differentia 2ª comunem interpretationem utile erit scire quæ ex illis ad particularia fideicomissa pertineat. et comunis sententia docet ad fideicomissa particularia falcidiam pertinere ad universalia Trebelianicam docet Accursius in glosa rubricæ C ad S C Trebeli. et verbo perinde in d §º sed quia heredes glosa verbo Trebelianicæ in d capº si pater et sequuntur plures quos refert Berengarius in preleti prefatione 2 nº 20 2 Jasson in rubrica ff ad S C. Trebeli. prima lectura nº 6 et secunda N 3

lec

lectura n°. 13 Menochius de praesumptionum resolutione lib. 5°. 1 Paulus Parisius consilio 43 n°. 45 lib. 1 Politus in d. l. filium quem habentem n°. 45 Costa d. verbo Trebelliani ca. n°. 16. Cuius sententiae fundamentum solet proponi ex tex. in l. 1 ff. ad SC. Treb. ubi explicito tractatu fideicommissorum singularium incipere tractatum de fideicommissis universalibus ICtus docet quod titulis praecedentes quibus proposita est materia legis falcidiae ad fideicommissa particularia pertinuit. Hoc tamen argumentum fragile est quia omissa interpretatione quam tradit Faguinius lib. 5 controversiarum cap. 11 facile dissolvitur si advertas verba ICti non esse referenda ad titulos praecedentes sed ad libros eiusdem Ulpiani quibus materiam fideicommissorum particularium scripserat et in principio libri 3 ex quo ille tex. desumptus est incepit agere de fideicommissis universalibus quam explicationem post alios scripsit Antonius Pichardo in d. § sed quia heredes n°. 52

N°. 4 Praeterea pro communi opinione solet adduci tex. in l. 1 ff. de legatis 1°. et in l. et fideicommissum 87 ff. de leg. 3°. ex quibus probari videtur legata et fideicommissa particularia omnino aequalia esse ideo quoque falcidiam ad ea pertinere. Quod tamen fundamentum infirmum esse dixit Fonterius ubi s. n°. 12 quia 2us tempora ff. plures differentias observabantur inter legata et fideicommissa de quibus latius interpretes in d. l. 1 quam non esse generaliter accipiendam sed referendam ad interdictum quorum legatorum docet Cuiacius d. lib. 8 observationum cap. 4 Ricardus lib. 3 variorum cap. 4 et tex. in d. l. et fideicommissum debet intelligi secundum ius

erip

exceptionem in materia legis Juliae et Papiae ut sicut prohibent incapaces capere legata ita etiam fideicommissa capere ideo quae in ea specie legati nomine fideicommissa cōtinent ut docet Valdinus in tractatu ad l. Juliam et Papiam pagina 99 quod non pertinet ad nostram quaestionem et ex comuni propositione legata et fideicommissa exequata esse non magis infert falcidiam habere locū in fideicommissis quam Trebellianicam habere locū in legatis quod tamen falsum est. Nec hodie postquam legata sunt exequata fideicommissis in l. 1 et 2. C. communia de legatis dicendum est eam exequationem ad quartam falcidiam pertinere ut admittere voluit Antonius Picardo ubi s. n.º 52 quia ut advertit Emilius Ferretus in rubrica huius tit. n.º 12 exequatio facta est quo ad verba formam et actionem quae sunt propria legatorum non ex natura eorū ad quae referendam esse eam exequationem constat ex d. l. 2 ibi omnia quae naturaliter insunt legatis et ibi quod non habet naturam legatorū non vero quo ad falcidiam quae est quid extrinsecū a legatis adquisita superior argumentatio nec antiquo nec novo Jure probat comunem opinionem

Nec magis probat alio argumento quod adduci solet ex eo quia quarta quae deducitur ex fideicommissis falcidia apellatur in Juribus s. alegatis sub n.º 2 quia illud procedit improprie ex similitudine ut ibi diximus et si ea ratione concludendum esset quartam falcidiam ex fideicommissis particularibus deduci idem etiam dicendum esset ex fideicommissis universalibus de quibus loquitur lex in d. l. pater filiam d. l. filius familias d. l. si heres d. l. filia quibus falcidiae nomen N 5

men improprie usur pat in fideicomissis universalibus

N° 6. Alia etiam argumenta communis opinionis non satis concludunt illo excepto quod adducit Costa ubi s. §. SC Pegasianum extendisse legem falcidiam ad fideicomissa d §°. sed quia heredes postea vero Pegasiani autoritas translata e in trebellianum abrogato Pegasiano d §°. sed quia stipulationes sed Trebellianum non habet locum in singularibus sed in universalibus fideicomissis l mulier 22 §°. fin ff ad SC Treb. q° ex particularibus deducit quarta ex l falcidia cui argumento add aliud quod desumit ex nostro tx in versiculo sed in fideicomissaria ubi I C.us cum de quarta Trebellianica loqueret fecit mentionem fideicomissi universalis q°. aperte demonstrat fideicomissa particularia ad versiculum pertinere quo de falcidia dix erat alioquin diffectuosus esset tx

Contraria tamen sententia s. ex fideicomissis particularibus q.am Trebellianica esse deducendam recepta est ab Accursio ibi contrariam d §°. sed quia heredes verbo permissa sequit Angelus ibi fulgosius in rubrica C ad SC Trebelia. et in l successores C ad l falcidiam Duarenus in comentariis ad huncce tit. cap°. 1 et alij quos referunt Antonius Piccardo ubi s. n°. 50 et Faquineus d libro. 5 cap°. 12 quorum fundamenta recenset et refellit Ferretus ubi supra infirma etenim sunt solum illud adstringit quod adducunt ex tx in d §°. sed quia heredes versiculo ex singulis ubi loquitus Justinianus de quarta quam exemplo legis falcidiae induxerat SC Pegasianum de fideicomissarijs hereditatib. subijcit haec verba ex singulis quoque rebus quae perfi.

Du

deicomissum retineri eadem retentio permissa est quod fundamentum ineluctabile dixit Ferreirus ubi supra.

3.a in hac controversia fuit opinio Trebelianicam non solum ex particularibus fideicomissis deducendam esse sed etiam ex legatis quam sententiam proponit Berengarius ubi supra et eam reijciens eius satisfacit fundamentis

Sed retenta priori sententia non obstat tx in dicto versiculo ex singulis quia omissis varijs interpretationibus quas refert et improbat Berengarius ubi supra illa pluribus placet ut verba eadem retentio permissa est non referant ad principalem conclusionem de SC.o Pegasiano sed ad proxime dicta de lege falcidia ibi adque ex l falcidia de legatis retinere consedit ita docet Corneus in aut S.o similiter C. so ctt.o n.o 3 et admitit Costa d n.o 16 sed immerito quia cum Justinianus ibi referat dispositionem SC Pegasiani prout fuit inducta falsum esset eo tempore dicere ex lege falcidia deduci quartam que ex illo SC.o fuit inducta et ideo illa verba sunt necesario referenda ad SC.um Pegasianum et tunc admitenda est alia explicatio quam antea proposuerat Costa scilicet verissimum esse SC.o Pegasiano fuisse inductam quartam ex particulari fideicomisso extensa lege falcidia eo tamen SC.o postea sublato cum Trebelianum ad universalia tantum fideicomissa pertineat huius q.e Jus in l falcidia remansisse ex qua verissima sententia deduxit imputationem de qua in nostro tx esse faciendam secundum imputationem q.e falcidie in q.a que deducit ex fideicomisso particulari ut contra Ripam in presenti docet Costa ubi s. n.o 20 N 8

N. 9

Superiori disputationi proxima est questio de quarta que deducitur ex legato universali an sit falcidia vel Trebellianica et Trebellianicam esse videtur sentire Accursius in presenti verbo debet et in rubrica C. ad S.C. Treb. et est recepta sententia 2us plures quos refert Ripa in presenti n.o 3. Politus in d. l. filius C. familie erciscunde n.o 44 Faguineus lib. 5 controuersiarum cap.o 11 cuius sententie potiora fundamenta sunt primum ex tex. in l. si quis seruum 78. §o. fin. cum lege sequenti ff. de legatis 2o ubi 2us comunem interpretationem probat legatarium cui pars hereditatis relicta est teneri oneribus hereditarijs que onera ex S.C. Trebelliano transferuntur in eum ut in §o. restituta inst.o de fidei. hered. g.o ex eodem SC.o 4a deducenda est. 2um fundamentum est ex eo quia tempore quo lata est lex falcidia non erant introducta legata partis hereditatis et consciturum est postea inducta fuisse tempore iuris consultorum quorum nomina referunt in l. cum ex filio 39 ff de vulg. et pupillari subst. et olim non fuisse recepta indicat IC.us in l. si quis bonorum 23 ibi ut odiosum fit ff. de legatis 1o. et ita lex falcidia ad ea legata eo tempore incognita pertinere non potuit.

Alia fundamenta huius opinionis adduxit Faguineus ubi s. que leuiora sunt et quibus ipse satisfecit. Sed nos hec non mouent quominus contrariam sententiam sequamur. §. ad hec legata que relinqui posse probat ex d. l. cum ex filio d. l. si quis seruum §o. fin. d. l. si quis bonorum l. mulier 22 §. fin. ff. ad SC. Trebelli

lianum falcidiam pertinere ut docet Cum. in l. 1 n.° 12 ff de legatis 1. idem Cuma et Socinus in rubrica ff ad S.C. Trebel. Taquin. ubi s. pro qua sententia facit tx in l. 1 ff ad l. falci. ubi ex legato cuiuscumque pecuniæ permitit q.d ex l. falcidia, pecuniæ autem verbum universum patrimonium et iura cotinet l. pecuniæ 222 ff de verb. sig.° et universam hereditatem significat in l. nam quod 18. §. fin. ff ad Trebel. docet Alciat. in d. l. pecuniæ et ita accipit aput Ciceronem lib. 2. de legib; dum ait eum ad quem alicuius pecunia pervenerit teneri eius sacra collere; q.° l. ex falcid. pertinet ad legata universalia. Præterea probat ex tx in d. §. sed quia heredes ubi Justin. ait ex S.C.° Pegas. dedruci q.d ex fideicomissis universalib; perinde ad quæ ex l. falcid. ex legatis concedit quæ comparatio ut recte procedat debet intelligi de legatis universalibus: Rursus ex eodem tx dicit ait eandem cautionem interponendam esse inter fideicomissarium et heredem quæ antea interponebat inter heredem et legatarium partiarium q.° ante S.C.° fuerant cognita legata universalia et consequenter q.d ex illis deducebat ex l. falcidia. Denique probat sententiam solet alegari tx tanquam expresus in l. mulier 22 §. fin ff ad Trebel. ibi et ideo nec quartam retinet id est ex SC.° recte tamen ex l. falcid. sed hæc inductio non recte procedit diversa enim est illius §.i sententia s. non esse deducendam q.d a legatario granato restituere quia non ut heres rogat.

Qua sententia retenta non obstant arguta in contrarium aducta quia ad Primum ex l. si quis servum §. fin respondeo non N.° 10.

nō recte inferri consequētia; tenet oneribus sicut fidei comissarius q.ᵒ deduxit Trebellianica q.ᵃ licet in vno simi lis reperiat nō ideo omnibus similis sint. Cui solutioni adde que s. dixi n.º 4. Preterea negandū ē id factū fuisse ex S.C.º cū constet contrarium ex d. §. sed quia heredes veni post quod S.C.ᵗᵘᵐ vbi Insti. docet ante S.C.ᵗᵘᵐ Peg. inducta fuisse cautionem inter Legatariū et herede imo qd verius ē lega tarius cui pars hereditatis relicta ē nō tenet oneribus heredi tarijs ita paret ex eo q.ᵃ non tenet Legatis cū a legatario Legari non possint item ex eo q.ᵒ si ex natura Legati tene ret oneribus non essent nessesarie cautiones quibus ipse obligatus remaneret. Neq3. obstat hereditatem Legatā dici quo nomine incomodo simul cū utilitate cōtinet l. heredi tatis cum similibus ff de verb. sign.ᵒ dicit enim hereditas que fuit nō que est ut in hereditate vendita emptor non tenet onerib; l. 2. C. de hered.ᵉ vend. docet Faber lib. 18 conject. cap.ᵒ 16. Neque obstat tx. in d. l. si quis seruū §. fi.

N, 11. cum l. sequenti ex quibus comuniter notat differentia inter Legatum partis hereditatis et partis bonorū ut primus Legata rius oneribus teneat et ideo nō sint deducenda ab herede pre tia manumissor aut funeris impensa quia ipse Legatarius tenet. 2.º v.º casu ea sint deducenda q.ᵃ cum bona dicāt de ducto ere alieno l. subsignatum §. bona ff de verbo sig. nō tenet oneribus hic legatarius docet Aciert. verbo deduceret in fine in d. §. fin comuniter receptus ut testat Pralta ibi ante n.ᵒ 1. sequit Cuia. in posthuma expli.ᵒ l. qui q.ᵒ is et l. si quis bonorū ff de leg. 2. sed hec differentia vera nō videt q.ᵃ ide ē heredem apud se retinere id quo minus tradere Legatario aut legatarium id soluere creditoribus ut aduertit Cumanus in dicto §. finali numero primo versiculo sed secundum istum sensum

sensu Paulus Castrensis n.o 3 in fine et nemine relato Antonius faber vbi s. Qua difficultati oppressus Cumanus fatet se non posse respondere et specialem casus versari in impensa funeris et pretijs manumissorum dixit Crotus in l. n.o 30 ff de legatis 1.o et diversitatem versari inter aes alienum et funeris impensam dixit Donellus lib. 8 comentariorum cap.o 19 cuius contrarium docet Peralta vbi s. sed quidem meo Judicio si vera esset communis sententia dum docet legatarium partis hereditatis teneri oneribus hereditarijs = recte defendi posset superior differentia maxime enim = interest quis soluat debita an heres an legatarius et quamuis comuniter receptum sit non posse heredem deducere a fideicomisso vniversali debita et legata et prius soluere quam restituat vt docet Paulus Cast. vbi supra et in l. fin 2.a lectura vbi Fulgosius Corneus et Bartolus n.o 2 C ad S C Trebell. Jasson in l marcellus n.o 11 ff eodem tit.o verius e posse heredem etiam inuito fideicomissario legata et debita soluere antequam restituat vt probat ex Julio Paulo lib. 4 sententiarum tit.o 3 versiculo lex falcidia et ex l 2 ibi post legatorum dationem l et sine ibi aere alieno deducto ff ad S. C Trebel. l aput Julianum 20 ff de fideico. libertatibus et maximum interesse versat an vnus vel alter soluat tum ob creditores qui non debent compelli mutare debitorem l. mandato 45 §.o item si negotia ff mandati d l 2 C de hered.e vendita tum etiam ob legatarios et fideicomissarios particulares quibus si heres soluat poterit deducere quartam falcidiam aut Trebellianicam secus autem si soluat legatarius l lex fal

falcidia §. nunquam iuncta glo. ibi ff ad Sc. Treb. d. l. mulier §.
fin. Tum etiam propter ius patronatus manumissorum d. l.
apud Iulianum et quia manumissi interest hunc potiusquam
illum habere patronum l. si quis ex causa §. in fine ff de
fideico. libert. igit non est idem in effectu deducere here(di)tario
absoluere ut in legato partis bonorum dicebat communis
aut non deducere ut postea soluat legatarius partis here
ditatis adquisita defendi potest ab ista impugnatione co
munis sententia sed tamen defendi non potest dum ipse
nit legatarium partis hereditatis teneri oneribus hereditarijs
legatarium autem partis bonorum non teneri verius
enim est neutrum teneri nec contrarium probat d. lex si quis
seruum §. fin. cum l. sequenti quia communis iurium sententia
haec est a legatario partis hereditatis non esse deducenda one
ra quia oneribus non tenet id quod fuisse rescriptum
ab imperatore commemorat I.C.tus quia hereditatis nomen
contrarium inducere videbat cum esset nomen iuris l. 1.a
et 3. ff de bonorum possessionibus sed cum re vera his ut lega
tarius in quem ex natura legati non transeunt actiones
et cum heres in solidum heres remaneat nec sit aliquod S.C.tum
quo actiones in legatarium transferant merito dicimus
est eum non teneri et non esse faciendam deductionem,
at v.o ex legato partis bonorum regulariter non est facien
da deductio nec tenet oneribus legatarius. Neque obstat
lex in d. l. cum autem quia ibi legata est bonorum pars
quae esset defuncti tempore mortis ut indicant illa verba
quae sunt cum moriar quae ad recte tempus referunt l. qui
dicios 18. §. 1. ff de manumissis test.o §. ita autem iuncto §.o
post

post mortem inst.º de inutilib. stipul. ideo q. ex eo le
gato debita deducunt quia viuens testator nulla alia ha
buit bona quam quae superer ant deducto aere alieno et
sic eoru partem illo tempore utiq. inspecto legasse credit.
Differt autem legatum partis hereditatis et partis bono
rum in eo quia in legato partis hereditatis etiamsi
nulla sit hereditas l. 1 ff de heredit.º vendita consideravit
testator tempus post mortem quo Jam bona sua facta
essent heredis et ipse debitis exoneratus ideo q. nulla de
bita sunt deducenda ex tali legato nisi interponerent
cautiones de quibus Justinianus in d. §.º sed quia heredes
cum autem legavit partem bonorum quae cuius essent cu
moreret tempus vite consideravit quo heres non esset
debitis obligatus ideo q. bona significant quod superest
aere alieno deducto ad quae ista prosedunt illa sua et de
bent intelligi quae sirca eoru interpretationem scribet
Antonius faber d. cap.º 18

Sed obstat tx in l. cu filius 76 §.º lucio ff de N.º 12
legatis 2 et in l. ab omnibus 104 §.º si socero ff de legatis
1 quibus probari videt legatarium partis hereditatis te
neri oneribus hereditaryis sed respondet ad primum ex d.
§.º lucio longe diuersu esse legatu partis hereditatis
defuncti a legato hereditatis alterius quae defuncto obue
nerat legatum enim partis hereditatis eam habet in
terpretationem quam supra proposui at v. legatu heredi
tatis alterius non reputat ut legatu partis heredita
tis sed ut legatu singularu reru ut aperte demonstrat
icm in l. cogi 16 §.º sed si miles ff ad S. C. Trebelianu quia
ta

tamē demonstrandi causa nomen ad uetum vniuersita
tem denotat transit cū onere suo tanquā cū onere reali
sicut dicimus in peculio legato seu in familia rustica
aut vrbana in l. peculium §. ff de legatis 2°. l. frater
a fratre uersiculo adeo vt si prelegatū ff de condictione in
debiti uel in legato negotiationis mense argentarie
in l. cum pater §. mense ff de legatis 2°. igit hic cum
alterius hereditas que testatori obuenerat legata ē non
tenet oneribus quia pars hereditatis legata sit sed quia
certum corpus legatū ē cū oneribus realibus ipsi co
herentibus

N° 13 Ad 2m. ex d §°. si sosero omissa interpretatio
ne Bart. et Pauli Castrensis ibi et Cuiacij in d l si quis bono
rum aduertendum ē in d §°. si sosero debitum heredi de
ductum ex legato non ea ratione quia legatarius debitor e
rit nam si hec ratio esset uera non esset facienda dedu
tio 2m. comunem interpretationem d l si quis seruum
§°. fin sed ex eo quia quando defunctus aliquid debit
heredi aditio hereditatis in concursu legatariorum
etiam particularium rerū et in concursu aliorū credi
torum habet vim solutionis hoc ē fingit heredi solu
tum esse antequam adiret hereditatem l. hic cumque
§°. aditio ff de solutionibus l. debitori. §2 ff de fideiussorib.
l. in imponenda C ad l falcidiam et post Cuiacium tractatu
7 ad Africanū in l. heres a debitore §°. fin ff de fideiussorib.
explicat Barbosa in l. que dotis ex n°. 1 ff soluto matri
monio et late dixi in l. frater a fratre in d. q. le cū sequē
tibus ff de condictione indebiti igit in d §°. si sosero hec
apa

aparet sententia heredem in concursu legatarij partis hereditatis retinere quod sibi debebat quia preuenisse solutionem videtur ut in simili specie dixit I.C.us in l. si damnum § pecuniam ff. de precario. Quod in d. §. si socero quali modo contingeret si concurreret heres cum legatario particulari aut cum creditore quos nemo dixerit oneribus hereditarijs teneri.

Preterea opinioni quam deffendimus scilicet ex legato partis hereditatis deducendam esse falcid. non obstat aliquid argutum ex eo quia tempore l. falcidiæ non erant cognita legata partis hereditatis quia respondetur id non probari ex iuribus in arguto adductis sed potius contrarium nam ad d. l. cum ex filio constat tempore iurisconsultorum Labeonis Ofilij Cascelij et Trebatij ea legata in usu fuisse et ab eis non fuisse introducta sed accomodata ad formulam testandi de quibus Labeo autem floruit temporibus Augusti l. 2 §. post hos Quintus Mucius mercienlo nec ultra proficere voluit ff. de origine iuris ubi constat Augustum ei Consulatum obtulisse eodem quoque tempore ex illo tx constat floruisse alios I.C.os supra nominatos quo etiam tempore fuit lata lex falc. et ideo ad ea legata iam introducta pertinuit unde iam aparet ex legato partis hereditatis deducendam esse falcid. ut fiat computatio nostri tx. N.º 14.

2.º premitendum est ex ttº. aliquando capi uniformiter, aliquando disformiter, uniformiter capit ille qui uno eodemque iure ex ttº. capit veluti iure hereditatis vel iure legati totam rem aut partem quam habet, Disformiter autem N.º 15.

miter autem quando ex diversis titulis veluti partim iure hereditario partim iure legati aut fideicomissi quibus titulis non concurrentibus regulariter capimus sed uno aut altero. Quod enim habemus iure hereditario non possumus habere iure legati quia cum duae causae lucrativae non possint concurrere circa dominium eiusdem rei l. non ut ex pluribus ff de regulis iuris l. 3. §. ex pluribus ff de adquirenda poss. l. Mevius §. duobus ff de legatis 2. praevalet causa quae potentior et utilior est aut quae prior accessit et cum heres per aditionem hereditatis fiat dominus universae hereditatis l. cum heredes ff de adquir. poss. §. fin. inst. de heredum qualit. non potest alter titulus concurrere et praevalet hereditarius quod procedit etiam in aliis rebus quae relinquunt legatariis si eas retinet heres deficiente legato l. non est dubium 50 [illegible]

N. 16. Unde intelliges tx. in l. qui filiabus 17 §. fin cum l. sequenti ff de legatis 1. ubi legatum integrum petere potest ille qui repudiavit hereditatem in cuius parte fuerat institutus ea ratione quia cum per repudiationem secet titulus heredis qui in parte legati impediat titulum legati ex hoc secante altero admittit in totum quae ratio non solum procedit quando titulus hereditarius secavit omnino per repudiationem sed etiam quando secavit quoad utilitatem quamvis de iuris rigore duret nomen heredis ut in singulari specie tx in l. eum qui 18 §. fin ff de his quae ut indignis quo casu quamvis duret nomen heredis l. ex facto §. fin ff de vulg. quia cessat utilitas hereditatis ex voluntate defuncti permittit totum legatum retinere Neque obstat tx in l. miles

l. miles

miles 75 §. 1 ff de leg. 2 quia debet intelligi 2m glosam ibi verbo constiterunt versiculo vel aliter quam sequit Cuiacius in d. l. qui filiabus §. fin.

Merito igit vel hac ratione vel illa que frequentior est apud interpretes quia sui ipsius debitor esse non potest nec a se ipso capere inductum est nec heredi instituto a se ipso possit legari a coherede autem possit l. Nenenius §. quod autem S. hoc tit. d. l. qui filiabus §. fin. l. legatum 116 §. 1 ff de legatis 1°. ideo que partem legati quam capit a coherede pro portione hereditatis alea vero partem retinet iure hereditario quia a se non ca pit adeo ut si testator expresse dixerit lego filio a se ipso non ideo coheres jenebit exoneratus nec vitia bit legatum sed ea interpretatio assumet ut propria au toritate capiat l. Filio 34 §. huius et primeri ff de legatis 2 ubi. Accursius gl. magna versiculo vel §. quem sequit Cumanus ibi n. 3 Cuiacius in d. l. qui filiabus §. fin facit doctrina Bartoli in l. nemo potest n. 11. ff de legatis 1°. dum docet posse testatorem concedere licentiam legatario ut propria auto ritate capiat rem legatam que doctrina communiter recepta est ut resoluit Gutierez in d. l. nemo potest n. 345 heres quoque cui legatum est partem capit a coherede et alteram partem retinet iure hereditario quod ad imputa tionem maxime interest cum in falcidia imputent re tenta iure hereditario licet legata sint l. ex asse 52 S. hoc tit. id tamen procedit si in legato nemo sit coniunctus nam si coniunctum habeat illa pars ad eum pertinebit

N° 17

l.

l. plane 34 §° si duobus ff. de legatis 1°.

N° 18 Neque obstat tex. in l. si quis Filio 7 ff. de usufructu accrescendo quia omissis interpretationibus doctorum ibi et in d. §° si duobus vera videtur sententia in d. l. si quis Filio plures fuisse heredes adque ita legatum in persona unius ex heredibus consumari in persona alterius coheredis, ut in simili specie tex. in l. ab omnibus 104 §° denique ff. de legatis 1°. quam solutionem tenuit Cuiacius in d. l. qui filiabus §° fin.

Subtilior tamen est altera explicatio quam proponit Sanus lib. 1 singularium responsorum cap. 19 ff. diversam esse causam ususfructus legati de quo in d. l. si quis Filio ab alijs legatis diversitatis autem ratio colligit ex eo quia ususfructus legatus non statim adquiritur legatario sicut aliae res sed postquam ab herede constitutus est l. 3 in principio ff. de usufructu legato l. 2 ff. quando dies legati cedat docet Bart. in l. 1 in principio ff. de servitute legata quia propter heres fit dominus ususfructus si non iure legati iure tamen hereditario ideo quae in ea portione cessat ius accrescendi quia licet legatum non valeat ex parte sua facit partem respectu alterius legatarij retinendo portionem iure dominij ex regula tex. in l. huiusmodi §° si Filio ff. de legatis 1°. ubi qui non admittit ad partem legati facit partem per viam retentionis si dominus sit rei legatae.

N° 19 Nec magis obstat tex. in l. fin. §° hero ff. de legatis 2 ubi [illegible] in legato quantitatis idem respondit tex.tus quod in legato ususfructus quia omissis interpreta-

tio

tionibus Acurtij ibi existimatus Jus acrescendi locum habere quod etiam probavit Bart. et Cumanus ibi sed improbat Jasson quem refert et sequitur Bolocnetus in l. re conjuncti ff de Legatis 3. n°. 218 et Cuiacius ubi s. et omissa etiam Cuiacij interpretatione eum tx intelligentis in legato damnationis in quo non habet locum Jus acrescendi ut colligit ex tx in l. si Titio et ei 7 ff de legatis 2 quam explicationem iterum firmavit Cuiacius libro 4 responsorum Sevolae in d. §°. Seio ex eo quia verba dari volo pertinent ad fideicomissum quod sequitur naturam legati per damnationem relicti quam sententiam exornat Antonius faber 2°. p.e de erroribus praematicorum de eadem 50 errore 2 quae tamen in spetie d. §i Seio deffendi non potest cum lC.us expresse loquatur de legato omissis etiam alijs interpretationibus quas scripserunt Bolocnetus ubi s. Sarmiento in d. l. si Titio et ei n°. 3 ff de legatis 2 existimo testatoris voluntatem in illo tx impedire Jus acrescendi quia testator conditionem quae inerat ex natura legati expresit ut demonstraret se nihil legare Seio eo casu quo ipse heres futurus esset. eius autem quod legatum non est non dat acrescendi Jus diversa causa est legati quod simpliciter relinquit heredi quia licet conditio quae tacite inest impediat valere legatum pro parte illius non tamen impedit legatum fuisse et ideo acresit ex d. §°. si duobus,

Igitur aparet ex s. dictis legatum relictum heredi nullo assignato conjuncto partim Jure legati N°. 20

por

partim jure hereditario retineri quod in elegantissphetic ostendit ICtus in l. 1 §. qui vero ex causa ff. quod legato rum id quae procedit quocumque modo legatum relinquat sive per damnationem aut per vindicationem vel sinendi modum de quibus sphetebis agit Justinianus in §. 1 inst. de legatis. Sin autem heres sit gravatus restituere hereditatem retenta aliqua parte distinguendum e aut retenta pecunia aut retento praedia vel alia re hereditaria. Primo casu totam pecunia jure hereditario retinere videtur 2o autem casu partem jure hereditario alteram v. partem de manu heredis videt retinuisse ut eleganter docet ICtus in l. deducta 58 §. acceptis alias incipit nummis ff. ad S.C. Trebellianum

N.o 21 Quod autem dat causa conditionis implendae non capit jure hereditario sed dubitari solet an jure legati et partem afirmativam probare videt tex in l. fidicomissa 11 §. cum esset ff. de legatis 3 ubi verba illa accepta certa pecunia quae conditionem inducere solent ex vi ablativi absoluti ut in l. a testatore 109 ff. de conditionibus et demonst. sufficiunt ut fideicomissum relictum videat ei in cuius favorem scripta sunt ideo quae competit ei actio l. dedi 3 §. fin ff. de conditione causa data et cum ex tt.o capiant quae dant causa conditionis implendae ut in l. cum hi 8 §. hec oratio ff. de transactionibus necessarium est capi jure hereditario vel jure legati vel fideicomissi jure autem hereditario non capiunt g.o jure legati vel

vel fideicomissi

Sed contrariam sententiam expresse probat ex l. si quis sub conditione 8 ff si quis omissa causa tti. ibi neque enim legatarius est et non esse legatum quod re tinquit causa conditionis implendae sed generali nomi ne contineri eorum quae capiunt mortis causa probat tx in l. inter mortis 38 ff de donationibus causa mortis id autem quod mortis causa capimus differt a legato l. mortis causa 31 ff de donationibus causa mortis ex quibus iuribus recepta sententia est id quod datur causa conditionis implendae non capi iure hereditario aut legati vel fideicomissi imo nec ex tto. sed propter ttum ut post antiquiores resoluit Antonius faber 2a. p. de erroribus pragmaticorum decade 26 errore 2 sic intelli gens tx in l. id autem 76 ff sol. tto.

Neque obstat tx in d. § cum esset quia omi ssa explicatione Acurtij in d. l. si quis sub conditione quae difficultati non satisfacit pro vera explicatione illi us tx aduerto maximam versari difficultatem in cog noscendo an ille tx loquatur de herede grauato restitue re portionem suam accepta certa quantitate aut de eo qui heres non esset sed fideicomissarius cum esset restitu enda certa portio hereditatis et ipse grauatus eam alte ri restituere accepta certa quantitate et Acurtius ibi docet loqui de herede grauato ut apparet ex glosa verbo cum esset et verbo ab herede et colligit ex tx ibi restituet quae portionem et ibi portionem restituere et ibi portione cedere quae verba ad partem heredita N° 22

tis

tis referenda vident quâ lecturam prouincit iterum Accursius in glo. fin. in l. in ratione §. tametsi ff ad l. falcidiam Bartolus ibi et in d. l. a testatore n.º 3 Alexander in d. §.º nummis collumna 2 post principium Antonius faber d. errore 2 collumna fin.

Contraria tamen sententia .s. eum tx non loqui in herede grauato probat manifeste ex uerbis illius tx. ibi petere ipsum fideicomissum ab herede posse que uerba indicant eum non fuisse heredem quia si esset heres iure suo caperet eam portionem et iure hereditario non iure fideicomissi. Preterea probat ex sequentibus verbis ibi duplex est fideicomissum quibus ostendit eam portionem ex fideicomisso petere quod heredi non conuenit nam si esset heres totam pecuniam iure hereditario diceret habere d. l. a debita §. nummis qua sententia retenta ad uerba in specie illius tx nihil solui causa conditionis implende sed totum capi iure fideicomissi ille enim cui portio est restituenda nihil soluit qui autem restituit non retinet causa conditionis sed ex dispositione testatoris qui voluit totam portionem ad eum peruenire cui que restituere retenta certa quantitate igitur quod is retineat non conditionis causa sed ex defuncti voluntate retinet .s. ex priori fideicomisso cuius titulo retinens non dicit retinere causa conditionis implende ad que ita in illo tx non probat retentum causa conditionis implende fideicomissum esse. Alteram autem difficultatem quam habet ille tx cum d. l. a testatore late

ex

explicant Juanes Aribal in repetitione rubricę ff so
luto matr. nº 13 Petrus Barbosa prima parte eiusdem
rubricę nº 38 cum sequentibus

Preterea non obstat tx in d. l. 3 §º fin. ff N 23
de conditione causa data quia ut respondit Acursi
us ibi glosa fin. ideo non datur in eo tx actio ex testa
mento sed actio [illegible] in factum quia ex ttº non debet
quod datur causa conditionis implendę sed illud diffici
le est quo jure debetur ibi actio cum contrarium probari
videatur ex d. l. si quis sub conditione. Cui difficultati non
satis faciunt solutiones Acursij in d. Juribus. Quibus
omissis satis aparet summa cum ratione prosedire tx in
d. l. si quis sub conditione. §. ad ea quę relinquntur causa
conditionis implende non pertinere edictum de quo ibi
agitur quia Pretor ex illo edicto sustinet ea quę ex
ttº vel Judicio defuncti debentur l. 1 in principio
ff si quis omissa causa tti. id tamen quod relinquitur
causa conditionis implende non debet ex ttº. ut s.
diximus nº 20 neque ex Judicio defuncti ut pro
bat tx. in l. Mevius 55. ff de conditionibus et demonstr.
maxime quia verba conditionalia non disponunt
regulariter d. l. si quis sub conditione. Sed tunc obs
tat tx in d. l. dedi §º fin. ubi concedit actio in factum
cui difficultati respondit Antonius faber lib. 8 conie
cturarum capº 7. non invenire congruam solutionem ideo
quę versiculum sed si is quę testator surreptitum esse
contra Juris regulas et Jurisconsulti mentem suppositum
a Triboniano ideo quę delendum esse, ut sit sensus eo

Ver

vericulo sublato statu liberu posse ex peculio solue
re decem et implere co[n]ditio[n]em libertatis nisi impe
ditus sit ab herede quo impediente conditio habebit pro
impleta Justa regulam tex in l. Filius 14 ff de con
ditio[n]ibus et demonst. cu[m] sit impedita conditio facto
eius sine cuius voluntate impleri no[n] poterat quam
eme[n]datio[n]em confirmat Antonius faber duplici arg
uto: primo quia absonu[m] e[st] dicere posse heredem prohi
bere ne statu liber det numos peculiares vt soluti sint
heredi si contra heredem daret actio qua ipse soluere
teneret[ur] quod sensit Accurtius ibi. 2o quia alienum
e[st] a iure dari actionem ei in cuius persona conditio im
plenda e[st] d. l. si quis sub conditione maxime in d. §o fin
in quo nulla erat causa ex qua actio nasceret[ur] cum neque
ex t[estamen]to neque ex Juditio defuncti aliquid debeat vt s[upra] dixi
mus ideo que inepta e[st] ratio proposita in d. §o fin ibi
vt testatori pareat nec fuit alia causa cu[m] non interue
nerit negotiu[m] ex quo actio nasci potuisset et actio in factum
solet concedi quando ex negotio gesto no[n] resultat actio no
minata et Jus e[st] dari actionem l. et 2 ff de prescriptis
verbis nec ex impedime[n]to co[n]ditionis resultat actio qua[n]
do Juste impedit d. l. Filius secus si iniuste d. l. inde Ne
ratius §o. indem Julianus ff ad l. Aquilia[m] sequit[ur] q[uod] nulla
fuisse causa actionis producende ideo que inquit faber
verba d. versiculi finalis omnino esse delenda

N. 24 Sed hec eme[n]datio Antonii fabri admitenda no[n] e[st]
nec crede[n]dum Tribonianu[m] ignorasse Juris principia s[upra] pro
posita ideo que verius e[st] actionem in eo casu competere
vt

vt in simili specie ex in l. 3. §. sed si Justinio ff. de statu liberis vbi inter coheredes dat. judicium familiae erciscundae quae species in eo differt ab specie tex. in d. §. fin. quod dat. actio familiae erciscundae quia eos numos quos statuliber solvebat consequebat heres jure hereditario quod cum secus in d. §. fin. deficiente actione familiae erciscundae dat. actio in factum cuius actionis causa ea est quia his qui prohibuit conditionem impleri fuit causa ne alter numos consequeret ideo quia tenet ad interesse vt post Paulum Castren. Alex. et alios docet ibi Jasson n.º 5 neque obstat d. lex Titius quia ibi nulla erat voluntas quia municipes tenerent consentire implemento conditionis at in d. §. fin. erat voluntas defuncti qui enim jussit servum dare, videt. permisisse vt ex peculio daret ne alios ex difficultate dandi cessaret liber tas data vt advertit Fulgosius ibi n.º 1 et probat in prioribus verbis illius §. fin. Vnde recte dixit J. C.tus actionem dari vt testatoris voluntate pareat actionem tamen in factum ex voluntate, quia non fuit voluntas ita disposita vt actio ex testamento nasceret vnde Jam cessat 2.us argumentum Fabri et constat fuisse causam ex qua actio nasceret superest tamen ad primum respondere. Cui succumbit Accursius dicens prohibitionem heredis in effectu parum momenti fuisse sed Fulgosius ibi n.º 3 Alexander et Jasso n.º fin. respondent maxime differre transferri dominium ab statu libero et dari actionem adversus heredem quia dominio translato nulla competeret repetitio contra actionem tamen plures exceptiones competere possent et forte Jus retentionis si

si obligatione naturali teneret heredi ex alia causa conditio nis implende non competit actio nisi ex defuncti volun tate aliud appareat d § fin d § sed si jussu

N 25 Denique non obstat tx in d l eum hi § Sed oratio quia non recte infert consequen tia habet locum oratio ergo debetur ex testamento cum in eo textu probetur orationem habere locum in his que capiunt mortis causa

N 26 Quibus premissis colligit ex nostro tx in quartam falcidiam ea tantu imputari que heres capit jure hereditario at v in quartam Pegasia nam imputari omnia ea que capiunt judicio tes tatoris quamvis non tto hereditario sed alio quocu que sint relicta qua conclusionem exornat l. C. in l quod autem cum duabus sequentibus j hoc tto explicant j relati n° 1

Sed maxima difficultas vertat in constituenda ratione differentie inter u tramque 4a quia cu falcidia et Frebelia nica sint adeo similes vt vno nomine appe et de vna ad alteram argutu procedat ex j. dictis n° 2 et 5 idem jus in eis constituendum videbat maxime quia vtriusque 4e induce de vna eadem que fuit ratio vt heres eo lucro invitaret ad adeunda hereditate vt collegit ex tx in principio insta de lege falcidia justo tx in § sed quia heredes insta de fidei hereditat. igit ex ratione vtriusque 4e eadem imputatio videbat facienda

N 27 Pro cujus difficultatis resolutione doc tores in presenti varias tradunt differentie rationes

inter

inter utrunque q^d est primo Accurs. in preseti verbo id ei imputabitur eam rationem reddit quia qui retinet falcidiam tenet ad omnia onera here ditaria qui v̄ Pegasiana pro ea tantu parte tenet quam retinet l 2 C. ad S.C Trebelianu unde ille relevat in hoc ut ei id solum imputet quod capit iure hereditario iste v̄ gravatus ut imputet omne id quod habet ex iudicio defuncti qua ratione sequit Bart. in preseti n.º 6 in fine et communiter receptam dicit Bripa n.º 86 Paulus de Monte pico n.º 100 Berengarius in repetitione huius L. cap.^o 2 n.º 14 Alciat. 6.º paradoxoru cap.^o 4

Sed hec ratio Accursij solet reprehendi ex eo quia non ē veru onera hereditaria ad q^d falcidiam pertinere cum soleant solui ante deductione q^e. l in imponenda C ad l falcidia §.^o fin inst^a eodem t^o. nec maiora onera substinet his qui retinet falcidiam qua qui retinet Pegasia nam cum idem sit onera antea soluere et postea retinere q^a. diminuta vel ea integra ex bonis dedu[c]ta soluere postea onera 2^m portionem retentam qui ratio maxime procederet si admitteremus sententia quę docet licere heredi ante restitutionem fideicomissi soluere omnia debita hereditaria etiam inuito fideicomissario ut dixi[m]us sub n.º 11

Preterea ex superiori ratione Accursij sequeret eo casu quo nulla essent onera hereditaria

pre

preter legata ita ut heres retinens quartam falcidiam non remaneret debitis obligatus deberent imputari ea quae titulo legati aut alio simili recepisset ex regula tradi-gere §. quamvis ff de iure patronatus quod esset restri-ngere nostrum tx contra eius generalia verba qui-bus et alijs rationibus superiorem rationem diffe-rentiae impugnant Berengarius ubi s. Alciatus d. cap. 4 qui post ordinarios in presenti et Berretum in rubricam huius tituli n.o 31 et sequentibus varias tradunt differentiae rationes quarum tanta est multitudo et con-fusio ut ex s. alegatis n.o 1 nullus sit cui alterius ratio placeat et qui aliam tradere non tentet Cuiacius au-tem lib. 8 observationum cap. 4 existimat nullam posse reddi differentiae rationem nec differentiam debere assignari quam sententiam ut defendat corri-git literam tx tollens quasi supositicium versicu-lum sed et quod conditionis quam sententiam post alios reprehendit Antonius faber lib. 6 coniecturarum cap. 4

N.o 28 Quare recepta est a preceptoribus nostris ea ratio quam scripsit Alciatus d. cap. 4 Ripa hic n.o 14 Duarenus lib. 2 disputationum cap. 10 § lege falcidiam non solum permittere heredi deducere quartam sed prohibere ne ultra eam legata relinquant ut col-ligit ex l. 1 s. hoc titulo ideo quae legata ipso iure dimi-nuit l. lineam margaritarum 26 l. in quantitate 73 §. fin. ff hoc titulo quo fit quod cum legata ultra dodrantem non valeant quadrans iure hereditario remanet penes heredem ut in simili specie legis id autem in fine s. hoc titulo ● idque ex dispositione et

et ministerio legis quae Jure hereditario eaqualitate heredi defert ideoque in eam non imputantur quae alio Jure capiunt diversum Jus est q.a Lege 4. Pegasiane quia SC.m non prohibet fideicomissu totius hereditatis sed permittit quartam ex eo relinqui quae permitio satis impleta videt quocumque modo q.a aput heredem remaneat ideo ei imputat omnia relicta quocumque tt.o quae ratio confirmari potest ex consideratione Antonij fabri d. libro 6. cap. 3. et 4. §. quia cum falcidia ipso Jure heredi quartam impleat ex hereditate quasi quid anexum nomini heredis superflua e. et aliena consideratio eius quod relinquit voluntate defuncti ad eam q.a implendam ideoque quae capiunt alio tt.o non imputat at v. q.a Pegasiana quae non detrahit ipso Jure ex pietat defuncti voluntatem et implet ex relictis a defuncto quocumque modo et tt.o

Sed cum superior ratio pendeat ex eo q.d lex falcidia recuat legata ipso Jure et SC.m non ita quaeri adhuc potest quare diverso modo sit constitutu a lege quam a S.C.o et respondet quod cum S.C.m et lex falcidia eadem moveant ratione ut s. n.o 23 diximus illa ratio fortior e. in l. falcidia qua in S.C.o quia heres non potest compelli a legatarijs adire hereditate sicut compellit a fideicomissario universali l. quia poterat cum similibus ff. ad SC.m Trebellianu ideoque dispositio legis falcidiae cum maiori necessitati occurat fortius disponit quam S.C.i dispositio

Neque obstat tx. in d. §.o sed quia heredes ibi perinde adquir ex l. falcidia quia respondet comparatio

ibi factam prosedere respectu rationis et quantitatis que vna ē in falcidia et Pegasiana non autem prosedere in omnibus cum constet plures esse differentias inter vnā et alterā quas late prosecuntur Berengarius in repetitione huius l. prefatione 3 Bolonetus nº 205 Perretus in rubrica huius tº nº 7 cum sequentibus

Superioribus rationibus adijci potest alia que colligit ex voluntate testantis que semper atendenda ē et in hac spetie imputationes solet atendi vt colligit ex l. eū quo §º fin̄ s. hoc tº. voluntas autem in hac spetie colligit ex afectione ex qua solet interpretari dispositio testantis arguto tx in l. Publius §º 1 ff de condictionibus et demonst. maior ergo ē afectio testatoris erga fideicomissarium vniversale quam legatarios cum illū constituat loco heredis l. post rolante §º fin ff ad SC. Trebelianū §º restituta insttª de fideicomissarijs hered. hos autem rei particularis participes facit vnde si legatarij cum herede concurrant certum ē predilectū fuisse heredē arguto tx in l. filiū §º jdē si portio ff de legatis prestandis et ideo in dubio in fauorem heredis fit interpretatio l. vnū ex familia §º si rem ff de legatis 2º et ideo in qª falcidia fit interpretatio in fauorē heredis aduersus legatarios et imputant ea tantum que capit heres jure hereditario at. v. si cum fideicomissario heres concurrat cesat illa ratio predilectionis cum fideicomissarius sit constitutus loco heredis ex juribus s. alegatis et ex l. si heres ff ad SC

Tre

Trebelianū l. si filius §. 1 ff quod cū eo ideoque ce
sāte d. dicta ratione maior fit imputatio contra
heredem et in fauorem fideicomissarij

Cui rationi adijcienda videt. altera cō
jectura voluntatis quam tradit Faquin. lib. scō
controuert. cap. 19 s. testatorem jubentem restituere he
reditatem eo nomine comprehendere eam partē
que heredi legata ē saltim pro parte sua inqua
non valet prelegatū l. in fideicomissaria 18 §. fin
ff ad SC Trebelianū igitur si heres eam partem
que fideicomisso continet vellit retinere imputa
bit in 4ᵃᵈ Trebelianicā secus autē in 4ᵃᵈ falcidiā
quia licet legatū non valeat pro ea parte ta
men non continet in restitutione nec debetur
legatarijs sicut debebat fideicomissario in superio
ri casu et ideo non imputabit in 4ᵃᵈ Que tamē se
tentia Faquinei difficilis ē in se et d. latius explicā
da in questione an prelegata imputent in 4ᵃᵈ fal
cidiam vel Trebelianicam

Que questio difficilis ē et pertinet ad uer
ba nostre legis ibi pro ea .s. partem quā accepit
a coherede extra 4ᵃᵈ id est quod a coherede accipitur
ex quibus verbis colligit partem prelegati que ac
cipit a coherede non imputari in quartam Trebeli
anicam contra ea que in tx dicunt nam prius
dictum ē legata imputari hoc autem pro ea par
te legatū est ex d. dictis nº. 17 et ex l. si tibi homo
88 §. 1 ff de legatis 1º l. Menius 68 §. cū qui ff
de

Ad l. in quartam ff ad l. falcidiam.

de legatis 2º

Cui difficultati Accursius in presenti verbo a coherede respondit hoc loco explicari precedentia: nam cum is dixerit prelegata in quartam imputari illud distinguit hoc sensu aut prelegata est pecunia aut res hereditaria primo casu universa quantitas debet imputari quia accipit Jure hereditario d. l. deducta § º numis alias incipit acceptis J ad SC Treb. 2º vero casu non imputat partem rei quam accipit a coherede quia eam habet Jure legati ratio est 2us Accursii ne diverso Jure et modo una eademque res reputet contra regulam tx in l. eum qui ff de usucapionibus qua ratione sequitur Bart in presenti nº 8 dicit comunem Ripa nº 16 sed neoteres post Alexandrum eam rationem reijciunt teste Aleiato d. capº quod Bolonum in presenti nº 22 et convincunt ex eo quia quando una res est dividua et nulla resultat Juris repugnantia non est inconveniens eam diverso Jure senecti ut in omnibus prelegatis in quibus partem Jure hereditario partem vero Jure legati capit heres et licet una res non possit in solidum nobis adquiri ex diversis causis l. 3 § ex pluribus ff de adquirenda possessione tamen partem ex una causa et alteram partem ex alia capere nullo Jure prohibemur imo in nostra spetie ne eadem res diverso Jure reputet facilius erat et convenientius ut sicut ea pars que habet Jure hereditario imputatur in quartam Trebelianicam ita etiam imputaret altera pars que accipit Jure legati

Quare omissa superiori ratione alias tradiderunt Baldus n.° 1 Ipolitus n.° 68 et alii scribentes in l filium quem habentem C familie erciscunde Alciatus ubi s Berengarius in preseti n.° 86 Boloenetus n.° 220 que non satisfaciunt do nec Duarenus d lib 2 disp. cap.° 10 existimavit nullam congruam rationem reddi posse et afirmandum esse prelegatum imputari in q.ª etiam pro parte que capit a coherede nec obstare nostrum tx in hoc versiculo pro eo. ꝗ parte quia respondet referendum esse ad q.ª falcidiam in quam non imputantur ea que iure legati capiunt.

Cui interpretationi aliam adijciunt preceptores nostri s. hec verba relata ad q.ª Trebel. interpretari debere hoc sensu imputari in q.ª eam partem que capit a coherede esse tamen extra q.ª id est extra naturam q.ª ut licet q.ª sit obligata heri alieno d l 2 C ad Trebel. ea tamen pars prelegati quam accipiat iure legati non sit obligata arguto tx in §.° si quis una inst.° de fidei heredit

Verum hec interpretatio et superior defendi non possunt sunt enim aliene a mente I C in presenti et quamvis tx noster ex superioribus interpretationibus recte explicaret non tamen dificultas sublata remaneret cum eadem sententia deduci posset ex d l deducta §.° numis et ex l acceptis § hoc tt.° et l filium quem habentem C familie erciscunde quorum iurium dificultas ex superioribus interpretationibus non recte explicatur

Qua

Nº 30 Quare pro uera resolutione huius articuli alia ratio solet in scolis asignari quae ex testantis uoluntate et natura legati reliti per praeceptionem colligit id enim legatu solis heredibus relinquebatur ut constat ex Caio lib. 2 institutionu tto de legatis Julio Paulo lib. 3 sententiaru tto. 6 versiculo. 1 et res hereditariae tantu eo modo legabant ut ex Ulpiano tto. 24 versiculo per praeceptionem Juncto versiculo per uindicationem et formulam huius legati colliges ex tx in l in l si ita legatu ff familiae erciscundae l Fitia §o. lucius ff de legatis 2o quia formula ostendebat voluntas testatoris ut legatarius eam rem praecipua haberet ultra portionem sua et Judicio familiae erciscunde eam consequebat heres ultra partem suam l heres §o. fin l si ita ff familiae erciscunde l si qua C eodem tto. cum ergo ea esset testantis voluntas cecat omnino in praelegato coniectura voluntatis ex qua 3 diximus nº. 28 imputari imputari in quartam quae capiunt Jure legati fano fideicommisarij cum hec praecipua esse testator voluerit ideo quae quae capit Jure hereditario imputat in quartã partem, & quã habet a coherede Jure praelegati non imputat ex 3 dictis

Quae quidem ratio satis conueniens e tradita a Donelo lib. 1 comentariorũ capº. 30 et in d l filiumn nº. 11 cu sequentibus C familiae erciscunde Cuiacio lib. 9 responsoru Papinianj ad l dicueta 18 §º.

§o. numis ff ad Trebelianu Goveano in presetin(?) o. det
9. Ex qua primo infert interpretatiõ ad tx in d §o
numis vbi quando retenta certa pecunia rogatur
heres de restituenda portione totas imputat in quar
ta quia tota ex portione hereditaria refici et retine
ri potest arguto tx in l tantu 88 de verboru signi
eoque ita Divi Adriani rescriptu acceptu fuisse
Iureconsultus ait id e divi Antonini Pij qui Adri
anus per adoptionẽ dictus fuit vt ibi ostendit Cuiaci
us et aurtale Mexia in eiusmodi reficit retento
autem predio non totu imputat sed pro parte quã
retinet iure hereditario alia v. que ab herede
accipit pro legati iure imputanda non e cu eam
pretij sua habere heredem testator maluerit eoque
Papinianus pertinet in d l acceptis in fine et in
l cum pater 77 in principio ff. de legatis 2 nã
dum ait filia que deductis centu aureis ex here
ditate et predio Tusculano rogata erat partem
hereditatis restituere pecuniam totã ex parte sua
retenturã prediu que habiturã ex comuni fami
lie erciscunde iudicio ad illud discrimen respe
xit quod inter pecunia spetie que quo ad deductio
nem q(ue) colligit ex d §o numis vt bene senciunt
Accursius verbo habiturã Bartolus et ceteri in d l
cum pater Cuiacius vbi proxime et in operibus pos
thumis ad eandem lib 8 responsoru Papiniani Goue
anus lib. 2 variaru cap. 21

Cui non obstat tx in l heredes 26 §o fin cu

l

l sequenti ff familiae erciscundae et Paulus sententiarum 3° tt°
de legatis in principio his verbis per praeceptionem uni
ex heredibus numi legati qui domi non erant offi
tio iudicis familiae erciscundae a coheredibus praestabun
quibus in locis suadet pariter in pecunia quam
in spetie praelegata partim iure hereditario partim
a coherede accipi praelegati iure ut dicamus falsum
quod consulti respondent in d 3°. numis d l accep
tis d l cum pater item communem sententiam in praesenti
quae distinguit inter pecuniam in genere vel in spetie
ut puta in sacculo relicta arguto l sed si certos
§ 4 de legatis 1° nam ea reiecta verius Cuiacius
respondet ubi proxime multum interesse sit cohe
redi praelegata pecunia a coheredibus an coheres
ipse retenta ea nulla demonstrata persona
dantis rogatus sit restituere hoc enim posteriori
casu totam quantitatem capit iure hereditario totam
que imputat in utramque quartam ut in d l accep
tis cum superius traditis et in nostro tx versiculo
sed si accepta priori v. cum pecunia a coheredibus
praelegatur partem ab eis iure praelegati et partem
a se ipso capit et iure hereditario ex d l heredes et ex
Paulo in d loco unde idsolum in quartam imputa
bit ex nostro tx ex ratione de qua s.

2° ex his explicatur nesese est quod a Iu-
liano traditum extat in l Filia § 3 s 3 soctt° ubi he
res gravatus hereditatem coheredibus restituere praedia
quaedam integra sibi praelegata retinet nec necessario
eius

eius partis quam habet Iure hereditario in Trebellia
cam imputat quod certe maxime pugnat cum nos
tro ex cunctis superius adductis quibus iam ostendimus
omne id imputari quod Iure hereditario ex prele
gato heres capit ita ut mirandum non sit si Bartolus
ibi nullum alium esse consonum afirmaverit de cuius ta
men intelligentia tractat idem in preallegata n.° 2.
3. et 4 glosa magna in l cum virum C de fideicomi
ssis et in d l filium verbo hereditariae versiculo ce
terum ubi Baldus n.° 12 Jasson 22 et comunis quam
repleuit Ripa in preallegata n.° 46 Belonius lib. 1 an
tinomiarum contrario 7

Sed ea verior interpretatio videtur quam
post veterum quosdam scripsit Donelus in d l filium n.°
11 et Antonius faber lib. 6 coniecturarum cap.° 4 videlicet
tandiu pro hereditaria portione prelegatum imputari
quandiu prius id et postea fideicomissum fuit a testatore
relictum ut in l in fideicomissaria § fin. ad Tre
bellianum at si prius fideicomissum postea quam prelega
tum fiat manifesta pene est coniectura voluntatis
voluisse testatorem illud ab herede integrum capi et re
tineri in restitutione fideicomissaria ut in speti
d l filium cum generi per spetiem in toto Iure de
roget l si peculium in principio de manumissis test.
l in toto Iure ff de regulis Iuris nec ullus unquam
dixerit ordinem scripture nunquam in coniunctis ser
vare ex l 2 § prius ff de vulgari l quidam de
peculio legato l talis scriptura § fin de legatis l°
con

contrariu' namque verius e' cum de conjecturanda voluntate tractatur ut in l cum pater 77 §o ate peto ff de legatis 2 l heredes mei §o peto ff ad Trebelianu' cum alijs que bene explicat Faber d cap.

4 Verumenimvero pretorqua' hec distinctio, maxime displicuit Cumano in d l Filia et in l Marcellus §o quidam liberis no 5 ad Trebelianu' Saliceto in d l cu' virum Cotta in cap.o si pater verbo absque deductione no 39 aperte convincit ex circiculo fin eiusdem l Filia ubi sentit Julianus nihil referre posterius prelegatu' sequi necne cum non adiectis illis verbis a testatore retenta 4a parte totus triens prediorum quem Jure hereditario capiebat heres in eam imputaret.

Don Luis Gudiel — Unde ego satius puto non ulli unquam plura fuisse que movere animu' Juliani potuerunt ad mentem defuncte conjecturanda in specie d l Filia cum verba illa retenta 4a parte que non levem conjectura' prestant justa ea que tradit comunis teste Ripa d no 46 et Paulo de Montepico hic in presenti circiculo sed si non fuisset adiectu' tum etia' quod post fidei comissu' prelegatu' fuerit Junctis que ex Donelo et Fabro proxime retulimus Denique co'juncta persona heredis gravati qui frater fuisse defuncte initio proponitur justo hic in l libertas si licem

ff

ff de annis leg l rem alienā C de legatis quod=
omne illud operari potuit vt portio hereditaria
prelegatorum predictorum in quartam non impu
taret sed tantum duodecima id est 4a pars por
tionis que Iure hereditario ei contigerat que
necessario imputanda erat ex l 2 cum ibi nota
tis C. hoc tit doct Bart. hic n.o 9 et quia si id non
fuiset grauis iniuria irrogaret fiducomissario
a quo non solum 4a portionis hereditarie resti
tute deducere et repetere heres poterat sed eiusquam
retinebat ex spetialibus d l. Fitia quod quam
absurdum esset nemo dubitat

Sed grauiter obstat contra superius tradita
tex in l Nenenius 22 §. hoc tit ubi etiam in quarta
falcidia imputat id quod quis ab alio Iure lega
ti accipit cui fauent l filio 93 §. l qui non mili
tabat 18 §. de hered. inst. l heredi ff de his quibus
ut indignis

Huic tamen difficultati Bart n.o 2 in pre
senti ita subueniendum putat afirmans predicta
Iura eo in casu procedere quando heres a coherede dedu
cere quartam desiderat a quo in eo mutuo prele
gatum acceperat tunc enim doli exceptione submo
vendus est si quod ab eo accepit supleat quod deducere
desiderat secus vero si ab extraneys nam tunc non
imputatur quod Iure prelegati a coherede accipitur
que distinctio extra controuersiam est et communi omnium
calculo recepta vt colligit ex Ripa n.o 40 Monte

ficio

pico 56 et alijs in presenti Goveano in d. l. Neceneius.
Cuiacio in d. l. qui non militabat Donelo in d. l. filium
in fine Valencio lib. 4 declarationum declaratione
59 n.º 4

Verum maxime cum hac distinctione
pugnat quod a Papiniano accepimus in d. l. deducta
§. numis versiculo diversa causa ad Trebellia
num ubi heres gravatus restituere coheredi portionem
hereditariam non imputat in 4.ª id quod ab eo iure
prelegati accepit igitur hoc in Trebelliana observatur
multo magis in falcidia observandum est ut post Longe
facio rabi hori ex nostro tx cum late iam discussi

Cui difficultati non satisfaciunt Cumanus et
Angelus in d. §.º numis Imola et Alexander in presenti
tacite Accursius in d. l. Neceneius verbo a coherede
qui dicunt eius decisionem et similem non procede
re in prelegato rei hereditarie in quo iam receptum
est ut extra 4.ª sit quod a coherede accipit ut in versi
culo pro ea parte nostre l. et in d. §.º numis sed in alijs
rebus non hereditarijs legatis nam non est cur restringat
generalis decisio Pauli in d. l. Neceneius aperte
quod convincit ex d. l. filio l. qui non militabat,
heredi §. alegatis in quibus de prelegato rei heredi
tarie tractatur et nihilominus idem decisum est

Neque audiendus est Bartolus in d. §.º nu
mis quem merito carpit Ripa n.º 41 in presenti
asseverans consultum in d. versiculo diversa causa
mutare speciem et loqui quando heres extraneo non
co

coheredi restituere rogatus est cum enim verba illa
diversa causa adversative posita et scripta sint ne
cesse est dicere in eisdem terminis retento quocodam
tempore quando coheredi restitutio facienda est fore in
telligenda juxta eiusdem Bartoli doctrinam in
l omnes populi collumna 15 de Justitia et Jure
a Jassone comendatam in l 1 collumna 4 ff. quis eum qui
in jus vocatus est vi eximat

Quare eandem jam prevaluit in scolis
quam puto a Castrensi acceptam in d. §. numeros et a Be
rengario in prefati 2° cap.° art.° 3 n.° 5 ut dicamus men
tem Papiniani fuisse differentiam constituere inter
pecuniam et spetiem nam gravatus retenta pecunia
restituere totam in quartam imputat sive extraneis
sive coheredi restitutio facienda sit diversa autem
causa est prediorum nam quando retento eodem tempore
coheredi fideicomissum relictum est et si totum contra ipsum
imputitur in quartam ex regula d l Nen[illegible] ta
men contra ceteros legatarios vel extraneos extra 4.am
id debet habere quod a coherede accepit sed parum meo
judicio adaptatur Papiniani verbis in d versiculo
diversa causa in quo certe non intendit constitu
ere discrimen inter coheredem ceteros que extraneos
quem postea innuit juncta precedenti versiculo non
imputari in 4.am quod a coherede prestatur quamvis ei
dem detrahenda sit

Unde semper mihi probabilior visa fuit doc
tissimi Cuiacii interpretatio ad eundem tx lib. 9 respô

loy Papiniani ait enim et recte multu referre inter hec verba imputare et compensare. Imputat namque heres quod a se ipso capit at v. compensat quod a coherede rursus imputatio ipso jure fit compensatio autem ope exceptionis tandem hec voluntaria e illa vero necessario quo supposito tx in d versiculo diversa causa de imputatione intelligendus e de qua in precedenti fuerat sermo tx v in d l Neu tenius cum concordantibus de compensatione que ex equitate ope exceptionis fit ut ex eis liquido aparet. Neque obstat versiculus plane in quo videtur Paulus aserere prodesse etiam legatariis extraneis compensationem a coherede factam nam verius e non prodesse ut quarta ab eis detrahenda minuatur sed ut videat detracta ex legato coheredis ne possit extorqueri ab eis ex Bartoli doctrina comuniter recepta 2o Aluiati no. 16 Ripa 43 Berengarium et alios in precedenti

Sucedit Jano versiculus sed et quod implende qui quidem duplici modo impugnari posse videtur primo ex eo quod datus causa conditionis implende fideicomissum Mecianus apellat quod magis ad mortis causa capionem debebat referre que a fideicomisso maxime distat l mortis causa 31 de donationibus causa mortis l si quis sub conditione ff si quis omissa causa ttt l id autem cum alijs 5.30c tto Jud superius traditis a no. 21

2o in eo quod ait in quarta Falcidia [illegible] in

imputari obstat difficilis tx in L in ratione 30 § ta
men si f. hoc tit.º ubi contrarium pro regula omnino
videtur tradi cuius tx decisio confirmat aperte ex L
Mevius 91 de conditionibus et demonstrationibus
ubi datum implende conditionis gratia capi ex tit.º nõ
dicit quae difficultates adeo inexpugnabiles sunt ut
praecipites egerint interpretes fere omnes inter quos
repelendus primo e Cuiacius quia audaciter affirmat
versiculum hunc additum falso esse ob idque omni
no delendum Lib 8 observat. cap.º 9

Ad primam tamen Bartolus sic respõ
det dicens verba illa fideicomissum heredi datur intel
ligi id est ab herede quae interpretatio licet magis ab
antiquis recepta sit ut testatur Alexander collum.
1 Socinus Junior n.º 62 et alij plerique in presentia ma
nifeste convincitur tum ex literae violatione tum
etiam quia sequeretur absurdum ut heres imputa
ret in quartam fideicomissum ab eo prestandum cõtra
tx in L accepti 5 § quare hac et alijs interpretatio
nibus omissis respondendum e nostrum tx procedere
ubi datum causa conditionis implende fideicomissi
vim habet quod sane eo casu contingit quoties
non figura conditionis sed per ablativum absolutum
relinquitur quae vim conditionis habere exploratum
tum est L a testatore de conditionibus et demonst.
et similiter fideicomissum indici ex L fideicomissa
11 § cum esset de legatis 3 Vel quando quod prius
implende conditionis gratia datum erat specialiter
post

pottia relictu e ut nõ male interpretatur Alciatus lib. 6 paradoxorũ cap.° 4

Extra hos tamen casus datũ simpliciter conditionis implende causa in quartam non imputat ex ratione d l Meuius cum pluribus s. adiectis n.° 21 vt et videtur probari in d l in ratione §° tametsi relato in 2° argu.to Cui tamẽ velaliter satisfieri potest emendatione Fabri reiecta lib. 6 coniecturarũ cap.° 3 16.m ibi non de Trebelianica sed de falcidia locutũ nam vt recte Aduertit ibi verbo restituere aduertit heres qui rogatus erat non tam ex Trebeliano SC.° quam ex venditione restituturus erat accepta inuicem summa quę magis pro pretio hereditatis inferenda erat quam figura conditionis ciajubl cripsere etiã Castrensis et Cumanus ibi Alciatus n.° 10 et plures alij in presẽti neque effectibus caret huius modi distinctio nam et per Trebelianũ restitutionẽ actiones dent creditoribus in fideicomissariũ §° restituta de fideicomissarijs hereditatibus non tamen per eam quę ex venditione facta fuit iusta l 2 C de hereditate vel act. vend. Rursus quia et si heres cogi soleat adire in terminis legis cogi et legis quia poterat ad Trebelianũ nõ tamẽ cogendus erit in specie d §i tametsi vt bene notat Alex ibi n.° 2

Sed ẽ aduertendum ita demũ fideicomissũ heredi datum causa cõditionis implende in quartam imputari si aput eũ manere debet

bit ex celebri l. acceptis §. hoc titulo quam ita recte interpretatur Bartolus in praesenti Ripa n.° 76 Montefico qi Cuiacius in operibus posthumis lib. 20 questionum Papiniani non enim dici potest acceptum quod non durat l. si pro parte §. versu ff. de in rem verso l. 2 §. pervenisse de hered. vel act. vendita l. ult.a §.° ult.° C. de bonis que liberis neque habere quis videtur quod restituturus e l. non videtur ff. de reg. qui rend. poss.° facit regula l. qui sic ff de solutionibus et que tradit ero bus in l. si hius pro emtore n.° 6 et 7 ff de usucapionibus.

Duo tamen possunt situ digna notari ex d. l. acceptis. Primum e quod cum ibi heres non non nisi post mortem centum illa restituere debeat inter usurium illud medij temporis imputari debere in q.a per tx in l. in l. falcidia 45 l. si rea 66 l. in qui quadringenta §.° qui ducenta §. eodem

2.do quod si fideicomissarius cui restitutio facienda erat post mortem vivo adhuc herede decessisset cum tunc fideicomissum ad eum pertinere incipiat ex l. heres meus l. quibus diebus §.° quidam filio de condit. et demonst. sine dubio heres centum illa in q.a imputare iusta tx in l. non e dubium §. o cum l. sequenti d. l. id autem 76 §. hoc titulo ex Coratij etiam doctrina in d. l. filium n.° 162.

Tandem pro coronide Mecianus vericiculari quodvero subiungit quo certe probat et manifesto exemplo demonstrat datum causa conditionis implende in falcidiam non imputari cuius rei ratio facile ex

ex superioribus peti potest quibus id tantu in eam imputari quod Jure hereditario percipit satis extat probatu sed obstare videntur tx in l. si dignu 19 l. quae sudum 86 in principio §. eodem ubi datu invicem a legatario heredi vel minuit falcidiam vel excludit huic tamen difficultati Acurtius scolio. 100 et Bart. n.° 2 respondent Jura predicta in eo quod heredi datur nomine pretij procedere quod cu rei loco succedat l. imperator §.° fin. de legatis 2.° l. si rem et pretiu de petitione hereditatis opus est dicere Jure hereditario capi et in 4.ta esse imputandum tx v.° in presenti in eo quod datur causa conditionis implende quod non est miru si extra 4.tam capiat quae solutio verissima est ex omniu scribentiu fide teste Ripa n.° 59 Montepico 74 Berengario 1 ubi s.

Neque cum hac solutione pugnabit quod quorundam tx in d l. nenceniius §. eodem cum similibus quibus videtur probari imputandum esse in 4.ta quod invicem accipit heres a quo eam deducere desiderat nam et si maxime laborent in respondendo Acurtius verbo legatarijs Bartolus et ceteri proxime relati in presenti Politus n.° 56 et Cravius 48 in d l. filiu diversas solutiones asignando nihil tamen apud nos habere dubij intelligitur cum ut resolvimus Jam ad intellectum ad intellectu d l. Nenceniius cum concordantibus equitas compensationis de qua ibi respectu coheredis atendatur non ceterorum legatariorum quibus cum 4.ta detrahitur non imputatur nec compensatur id quod ab eis vice mutua vel conditionis implende gratia accipitur ex nostro tx ju

Juncta l. si ame 29 l. si fundus 65 ff. eodem neque ad eos hic favor extendi debet arguto tx. in l. Jus singulare l. quod favore ff. de legibus ut defendit Cruclarius n.º 77 in presenti maxime cum non ita dilecti sint sicut coheredes ut ex traditis a n.º 28 liquido aparet inter quos semper equalitatem servari voluisse testator presumi solet l. quoties §.º heredes ff. de hered. inst. §.º si plures in tit.º eodem

Quoad fructus v.º atinet an sint et quando imputandi consule Bartolum et doctores in l. quod de bonis 15 §.º fructus l. in ratione 30 in principio ff. eodem et in l. in fideicomissaria 18 l. mulier 22 §.º si heres ff. ad Trebelianum et in l. Jubemus C. eodem Paulum de monte pico in presenti n.º 109 et 117 Jassonem in l. si mora n.º 10 ff. soluto matrimonio Anto. gomesium l.º tomo variarum cap.º 5 n.º 15 Costam in cap.º si pater 3.ª parte verbo privari non possit n.º 38 et verbo personis n.º 26 et verbo obliqua n.º 57 cum aliis de titulis in 6.º novissime Faguinerum lib. 5 controvertiarum Juris c. 9 et 10 Jure tamen nostro regio omnes fructus post mortem testatoris percepti heredis lucro cedunt et extra q.ª falcidiam sunt l. 3 tit.º 11 p.ª 6 in Trebelianica vero ea debet distinctio servari quam tradit lex finalis ubi gregorius eodem tit.º et partita

Superest tamen animadvertere superius tradita ad praxim redduci posse nisi ubi falcidie vel Trebelianice detractio interdicta est ut quando legatum vel fideicomissum pie cause relinquitur aut §.º similiter C. hoc tit.º aut §.º de ecclesiasticis titulis §.º si vero autem heres ibi omni falcidia vacante collatione 9 que Jura

tisi

si solum de falcidia loquatur recte ad trebellianicam extenderunt Corasius in preludijs nº 4 et Couarruuias in cap. Reinaldus §º 3 nº 7 de testamentis Costa in d cap. si pater verbo Trebellianice nº 21 Gregorius in d l 4 verbo de falcidia tt. 11 p. 6 ad que adeo verum esse existimant vt prosedat quamuis non directo sed mediante alia persona fideicomissum ad pia causam sit perventurum arguto tx in l atia §º Titio de condit. et demonst. sed hoc priuilegium sesabit altera pia causa herede instituta vt preter relatos proxime defendit Fraguelus cum pluribus de priuilegijs pie cause priuilegio 26. Superior que conclusio verissima est et in praxi obseruanda quidquid cum Cuiacio et alijs Faguineus contendat 5 controuersiarum cap. 17

Preterea idem Juris erit cum testator prohibuerit falcidiam quod recte odie facere posse firmat imperator in auth. sed cum testator C hoc tt. cui consonat Regia lex 6 tt. 11 p. 6 sed an extendenda sit harum legum dispositio ita vt per eam possit iam et Trebellianica prohiberi negant post glosam verbo sesat in d auth. sed cum testator Bart. collumna 2 in l nemo potest de legatis 1º Alex. 3º questione in l Marcellus in principio ff. ad Trebellianum et cum alijs ex antiquioribus Alciatus 5º paradoxorum cap. 19 nouissime Faguineus 5º controuert. cap. 4

Sed his non obstantibus a contraria respondendum non est cui post inumerabilem scribentium cateruam se subscripsere Costa d verbo Trebellianice nº 11 Antonius Gomes eodem nº variarum primo cap. 5

Couaru. ubi s nº 6 Menchaca de successionum creatione lib. 1 cap. 5 nº 5 Gregorius in d l 6 partite verbo señaladamente et in l fin eiusdem tt. verbo de los bienes ad finem

In eo tamen distingui Trebellianicam a falcidia oportere quod quamvis heres ob non confectum inventarium falcidiae privilegium amittat d auth. sed cum testator vervículo sis sesantibus l fin § si v. postquam C de iure deliberandi l dezima tt.º 6 p.º l tt.º 11 p.ª 6 recte tamen poterit Trebellianicae beneficio gaudere ut post Bartolum Castrensem Jass. et alios in d l Marcellus mature cum pluribus perpendit gomesius ubi proxime nº 12

Ad titulum ff de condictione indebiti

A L. Texada

139

Ad. ff. ff de condictione indebiti a Licentiato Laurentio de Texada Digesti Veteris Catedre Antecessoris in Salmanticenci Academia hoc anno Domini 1607

Ad rubricam

Pro huius rubricae explicatione notabis condictionem in libris nostris actionem personalem dici l. duobus. 28. § exceptio j de iure iurando l. actionum genera 24 de oblig. et actionibus l. rerum amotarum 26 ff rerum amotarum ideo autem sic dicebat: quia condicere prisca et antiqua lingua denuntiare significabat au tore Justiniano in §. apellamus instª. de actionibus cre ditor enim prius quam debitorem in iuditio vocaret ei ut solueret denuntiare debebat ut docent plures in d. §. apellamus. Unde condictio indebiti de qua in hoc titº. nihil aliud e quam actio personalis qua quidem quod indebite solutum est repetit ut scribit Duarenus ad hunc titᵘᵐ capᵉ. 1. in principio, et licet condictionis nomi ne omnes in universum personales actiones contine ant N, 1.

ant. quia ex omni contractu ex quo sertum aliquid petit, competit serti condictio L. serti condictio. 9 si sertum petat. frequentius tamen restringit ad eas personales actiones quae sertum nomen non habent et tunc dicit serti condictio ut puta condictio ob causam sive causa indebiti ut in presenti ex L. et similes ut constat ex titulis precedentibus et §. item 15. inst.ª de obligationibus quae ex quasi contractu vbi Equinarius Brisonius de verborum obligationibus lib. 3. verbo concedere.

N, 2, Ex qua observatione collige primo non antea potuisse reum in ius vocari a creditore quam ei denuntiatum esset ut solueret quae doctrina colligi videtur ex d. §. apellamus ibi condicere enim prisca Lingua denuntiare significat idem colliges in L. quidam Iberus ff. de servitutibus vrbanorum ibi quade re uolo ut prius cum Ibero loquaris et denique facit tx in L. debitores. 10. C de pignoribus ex quibus iuribus superiorem sententiam comunem esse resoluit Corrasius lib. 4 miscellanearum capº. 1. Sarmiento lib. 1. select. capº. 2 nº. 9 quod tamen odie de urbanitate dumtaxat faciendum esse docet Acurt. in L. debitores et in d. §. apellamus per tx ibi tradit Jasso ibi nº. 41. Ludouicus gomes 33. Canonistae in capº. Licet de dolo simonia

Sed

Sed ego in hac parte cum Duareno lib. 2. disput. cap.° 28 et Corrasio ubi s. verius semper existimaui hanc denuntiationem non solum hodie ex d. § apellamus in fine, sed et olim numquam fuisse necessariam moueor ut hoc ita sentiam quia d. res procreditore debitorem interpellare solet l. magna C. de contrah. stipulatione. Nec mouent iura in contrarium adducta non primum ex d. § apellamus = nam quod ibi dicit in actionibus personalibus solitum fuisse debitori denuntiare non est referendum ad denuntiationem ut solueret sed ad denuntiationem quam faciebat creditor debitori ut certo die in iudicio adesset hoc enim proprie denuntiatio siue condictio est ut ex Festo aulo gelio et alijs tradunt Othom. et Brisonius de uerbis iuris verbo condicere Balduinus in d. § apellamus N, 3.

Non obstat secungundum argutum ex d. l. quedam hiberus quia uerba illa qua de re vollo etc. sunt proculi I.C. desidentis sed interrogantis aut consultantis Proculum quibus enim deprecabat ut cum aduersario loqueret sperans tanti consulti autoritate futurum ut hiberus tubulos tolleret ut constat ex uerbo statim sequenti ex quo et non antea Proculus incipit consultationi respondere, quod ita eleganter animaduertit Duarenus d. lib. 2. cap.° 28 N, 4.

Sarmi

Sarmiento lib. 1. selectarum cap. 2 nº. 9 Paz in prax. 1. tomo 1. p. 2. tempore nº. 1 Rusardus in notis perpetuis ad d. l. quidam Iberus

Nº, 5: Nec obstat tertium ex tx in d. l. debitores quia respondeo errare omnes quibus persuasum e in eo tx probari prius debitori denuntiandum esse quam cum eo agat personali vel hipotecaria, aut si non erant pugnabit ea lex cum d. §. apellamus ubi Iustinianus afirmat nullam suo tempore eius rei nomine denuntiationem fieri. Quare respondendum e Impetatores ibidem agere de debitoribus qui simpliciter pignus obligarunt vel de pacto cum de pignore non distrahendo quibus in casibus venditio prohibita seret l. Aristo ff que res pignori nec aliter liscebit creditori pignus distrahere quam si presenti debitori denuntiaverit ut pignus renuat l. si convenerit 4 vereiculo ubi vero ff de pignoratitia actione l. fin C. de iure dominii impetrando l. debitoribus C. de administratione tutorum hec autem denuntiatio solemniter id est coram iudice et testibus fieri debet l. 4 ubi glosa verbo testatori. C de distractione pign. tradit eleganter Cuiatius lib. 5. observat. cap. 31. addidus d. l. debitores

Nº, 6. Illud autem operabitur extraiudicialis hec denuntiatio quam necessariam non esse s. pro-

nabimus

bavimus quod creditor sic denuntians possit petere expensas libelli citationis et procuratoris si reus in iuditio conventus offerat statim debiti solutionem quia licet sis regulariter non teneat ad expensas iuxta glosam verbo rationabili in cap. querelam de procuratoribus glosam magna in cap. Honoratis 14 distinct. et in cap. 1. de dolo et contumatia tamen propter denuntiationem premissam tenebit de expensis creditori satisfacere ut ex Baldo Saliceto et alijs tradit Paz in praxi primo tomo. 2 temp. nº. 2. quo pertinet vulgaris illa clausula ab aduocatis addi solita y siendo requerido que pague no lo a querido hazer sin contienda de juysio explicat Paz. 1. p. 1. tomo. 4. temp. nº. 27

Ex superiori observatione 2. infero quod cum hec condictio indebiti sit actio personalis per actionem autem per actionem autem personalem agat ad dandum aliquid vel faciendum §. omnium §. sic itaque discretis inst. de actionibus dari autem mihi non possit quod meum est d. §. sic itaque l. ubi autem non aparet 75. §. fin. de verborum oblig. iuncto. §. sed si rem legataris inst. de legatis dominium illius rei que indebite soluta est in accipientem fuisse translatum fateamur necesse est nemo namque rem suam condicere potest nisi contra furem d. §. sic itaque l. fin. N, 7.

ff rerum f.

ff usufruct. quemadmodum caveat. ita glosa verbo conditio in §. Sis quoque inst.ª quibus modis re contrah. et verbo conditione in §. item is inst.ª de obligat. quæ ex quasi contractu

N, 8. Sed urget maxime nudam traditionem quâ nulla iusta causa præcessit dominium non transferre L. nunquam nuda 31. ff de adquirendo rerum dom. nec errantem domium transferre L. si procurator. 35. de adquirendo rerum dominio sed solutionem factâ per errorem nulla iusta causa præcedit ut ad sensû patet g.º dominium in accipiente ea solutione erronea quæ consensu caret L. si per errorem de iurisd. omnium iud. non transferri. Cui difficultati cum Accursio in d. L. nunquam nuda respondendum ē, illum tx intelligendum esse de vera vel putatiua causa sequit Bart. in L. si aliquem n.º 2 de adquirenda poss. Orociꝰ in L. 1. n.º 35 de offitio procuratoris Sasarris. Sertum vero ē eum qui indebitum soluit putare se ex iusta causa L. cuius per errorem de regulis iuris L. 1. ∫. Ubi dicemus et sû errare in causa tradendi, error autem in causa tradendi dominij translationem nô impedit tx expresus in L. cum in corpus 36. ff de adq. rerum dominio tradit Bart. et comunis in d. L. 2 de offitio procurat. Sesaris Licet error in re ipsa impediat in accipientem dominium transferri, iuxta iura et ut

interpret.

interpretanda in l. 3. §. subtilius de condictione causa data d. l. si procurator de adquirendo rerum dominio

Sed huic resolutioni obex oponit fortissimus et ferme inexplicabilis ex Ulpiani responso in l. si ego 14. ff de rebus creditis ubi si pecuniam quasi donaturus tibi dedero tu vero quasi mutuam accipias non transfert in te dominium pecunie quia alia opinione accepisti, igitur iam constat errorem in causa tradendi dominij translationem impedire quorum iurium inimicitiam ut componant interpretes mirum e quantum se torqueant ut constat ex glosa et ordinarijs in d. l. si ego d. l. cum in corpus Caronda lib. 2 verosimilium capº. 2 Conano lib. 3. coment. capº. 1. nº. 4 Alciat. lib. 5 parergon capº. 15 Donelo lib. 4 coment. capº. 18 adeo ut Eguin. et Costanius in d. l. si ego Bellon. et Theodorus antinomiarum iuris antinomia. 2. veram interpretationem esse sequi desperantes hec iura sine pace pugnare afirmauerint N, 9.

Receptior tamen videt Duareni interpretatio ad tit. si certum petat capº. 2. textus in d. l. si ego non tractare de errore sed de dissensu. s. quando tu sciens et prudens me ex donatione tradere in eam non consensisti sed in mutuum quod frequenti usu accedit cum volumus esse civiles et modesti nam N, 10.

sepe

sepe pecuniam quę nobis indigentibus ab amico donat ipsi resipimus pręcise ut mutuam. Cui interpretationi bene adaptant I.C. verba ibi cum alia opinione asserit secus autem esse ait in errore quando ego quasi donaturus do, et tu meum animum ignorans me possius velle mutuam pecuniam dare existimas et ita ut mutuam assipis nam sic error dominij translationem non impedit ut s. resoluimus et ita in errore interpretat tx. in d. l. cum in corpus

N, 11. Seterum sql. Duareni interpretatio quem admodum ad d. l. si ego verissima videt quia loquit exprese de disensu in causa traditionis ita quo ad d. l. cum in corpus substineri non potest, quia ibi de disensu quoque agit ut constat ex illo uerbo disentiamus et rursus ibi circa causam dandi et assipiendi dissenserimus ut sic constet illarum legum dispositiones ad rem de qua tractamus parum pertinere, nos enim agimus de errore soluentis et assipientis, non autem de disensu et licet de errore loquerent pręduta iura ut voluit Bart. et comunis in d. l. 1. de offitio procurat. Sesaris adue non obstaret quia error erat in eo quod unus ex una causa dabat, alter vero errans ex alia diuersa assipiebat, nos vero de errore agimus qui versat in eo quod uterque in eadem causa errat, ut puta dando et assipiendo

ex causa

ex causa stipulationis quæ vere numquam preseserat

Quare circa illorum iurium explicationē illud dumtaxat discutiendum erat cur in eadem dissensus spetie tam aperte Julianus ab Vlpiano dissentiat quin imo Julianus secum ipse pugnat quia in d. L. si ego Juliani sententia quæ ibi refert quod sane dissidium Acurt. vtrobiqȝ duabus solutionibus componat quarum prima a Bartolo aprobata in L. 1. verciculo opponit de offitio procuratoris Cesaris et Alciato in d. L. si ego n.º 5 et Lib. 5 parergon cap.º 15 vt divinatoria ab eodem Bartolo et ceteris communiter ibi reijcit ut constat ex Jassone Sacio et alijs in d. L. si ego. Secundam vero Acurt. solutionem secunt Bart. n.º 1. Paulus 8. Sacius 1. sed eam varijs argutis convincunt Fulgotius et Donelus in d. L. si ego Duarenus et Corinanus iā relati N, 12

Quare ut vera horum iurium conciliatio habeat observo Juliani sententiam in d. L. cum in corpus verissimam esse ad dominij translationem nihil impedimento esse quod circa causam dandi et accipiendi dissentiant contrahentes hoc enim cum Juliano constare existimo quia ex sola vtriusque partis voluntate si in transferendo consentiant dominium in accipientem transfert §. per traditionē inst.º de rerū N, 13

de rer. divis. l. qua ratione §. litteræ verei. S. quoque res de adquiren. rer. dom. et ita contra Accurs. et alios defendunt Fulg. et Donel. in l. si ego idem Donel. lib. 4 coment. cap. 18 Conanus ubi s.

N.° 14. Secundo observo illam Juliani sententiam quam probamus ita demum admitendam si utraque causa ad transferendum dominium idonea est idque ambo voluimus licet alia de causa, finis namque dandi et accipiendi inspici debet ut quemadmodum qui tradit hoc animo est ut rem faciat accipientis, sic is cui tradit eodem isto animo esse debet ut vellit suam fieri. Stimabit autem hunc effectus ex causa præcedente his namque transferre dominium intelligit qui iustam habet causam cur vellit id est eam ex qua dominium solet transferri et dominus intelliget is qui iustam habet causam ex qua hæc dominij translatio sequatur

N.° 15. Et ex hac ultima animadvertione infero ideo in exemplis a Juliano propositis in d. l. cum in corpus dominium transferri quia omnes causæ ibi relatæ habiles sunt ad dominium transferendum, nempe testamentum, stipulatio, donatio, et mutuum, Ex eisdem etiam infero si pecuniam tibi dedero tanquam depositam, tu vero mutui causa recipias aut si ego mutuo tradidi, tu ex comodato ostentandi gratia accepisti nec mutuum esse nec comodatum

aut de

aut depositum quia una ex causis apositis nempe como
datum aut depositum ad dominij translationem idonea
non ē l. 1. ff de precario l. licet §. rei depositæ ff depo
siti, quomodo vere interpretandus est tx in d. l. si ego
verbo et si ego et in his nulla est discentio inter Juli
anum et Vlpianum quin imò suma consentiò qua
tenus autem de donatione et mutuo locuntur
dificile ē eficere ut non contraria responderint
sed nos sequenti interpretatione id eficere cona
bimur

Animaduerto igit vulgarem illam iuris regulam quæ habet mutuū in his tantum rebus consistere quæ pondere, numero, et mensura cons tant l. 2. §. mutui datio ff de rebus creditis principio inst.° eodem tit. ita esse intelligendam ut non suffi ciat rem sua natura numerari, ponderari, men surari ve posse sed illud quoqz exigi, ut actus dandi celebretur secundum rei naturam, id ē quod actu aliter ponderet, numeret, aut mensuret ut doc tissime docuit Acurt. in d. §. mutui datiò verbo in creditum licet enim pecunia in numero cōsistat si tamē non numeret, sed subsignata tradat mutua non fiet, quia tunc nihil ab specie differt, l. plane 34. §. 1. l. sed et si sextos 54 ff de legatis primo quo fit ut licet in pecunia subsignata vel numerata N, 16

regularis

regularis consistat depositi contractus tamen si numerata deponat egreditur ea res notissimos depositi terminos l. Lucius l. diesponsaliorum §. 1. l. publia Mevia ff depositi quia transit in accipientem dominium repugnante natura depositi l. licet §. rei depositae ff depositi

N. 17. Denique concidero in specie d. l. cum in corpus pecuniam numeratam seu ad numerum fuisse traditam ut constat ex illis verbis nam si tibi pecuniam numeratam tradam, at vero in specie d. l. si ego non ad numerum sed ut speciem pecuniam traditam fuisse illa verba denotant pecuniam tibi quasi donaturus dedero, raro enim aut nunquam donata pecunia in presentia donatarij traditur numerata. Unde cum Ulpianus ibi dicat fuisse pecuniam ad donationem traditam non incongrue interpretari possumus ut speciem tradi, cum donari pecunia ut species possit l. siquis argentum §. in principio ibi glosa verbo pondus C. de donationibus. Ex quibus fluit iam utriusque responsi vera conciliatio ideo namque in d. l. si ego non fiunt nummi accipientis prout regulare est ex Juliano in d. l. cum in corpus quia etiam sublato dissensu et licet contrahentes in mutuum consentirent contractus non posset valere cum pecunia non numerata sed ut species tradita fuisset

N. 18. Nec huic verissimae interpretationi quid quam

quam obstat ratio a I.C. proposita in d. l. si ego ibi
cum alia opinione dissenserit que denotare videt
ibi dominij translationem impediri non quia
pecunia numerata non fuit sed potius propter
dissensum contrahentium. Quia respondeo illa ver
ba cum alia opinione dissenserit non esse interpre
tanda idest cum alia opinione qua donationis disse
serit, quia verbum alius ad proximiora refertur proxime
autem I.C. non de donatione sed de mutuo mentionem
fecerat. Unde sensus est cum alia opinione qua mutui
id est contractus mutui contraria dissenserit

IN EADEM RUBRICA IBI INDEBITI

Quotuplex sit indebitum et quod indebitum condica
tur late cum glosa Bart. et reliquis disputabimus
in l. 1. ff. hoc tit. quibus absolvit rubrica

AD. L. PRIMAM. ff. HOC TITU. LO DE CONDICTIONE INDEBITI. A LICENTIATO TEXADA HOC ANNO Domini. 1 6 0 7

Qui indebitum solvit quamvis in hoc dare N, 1.
videat vel distrahat potius negotium quam contrahat

L. 4

L. 4 §. his quoque de oblig. et actio. §. his quoque inst.ª quibus modis re contrahit §. item his inst.ª de oblig. quæ ex quasi contractu quia tamen his qui non debitam pecuniam solvit hoc ipso aliquid negotij gessit l. 2. ibi negotium enim contractum ē inter eos l. si in area 33. ff. hoc tit.º ibi hoc ipso aliquid negotij gessit hoc ē ut ego interpretor qui solvit eius voluntatis censet esse ut si solutio non operet liberationem suam operet saltim obligationem accipientis ad restituendum sibi quod accepit veluti ex causa mutui ut docent iura s. relata quoniam eadem actio dat. ex mutuo et ex promutuo sic enim condictionem hanc apellat Cuiatius lib. 8 observat. cap.º 34 quod tamen intelligendum ē dummodo indebite soluta sit res in qua mutuu consistat ex bono autem et equo datur hæc condictio si aliam rem non fungibilem solvi contingat l. indebiti l. hæc condictio. 66. ff. hoc tit.º tradit Vbesem beguius in paratitla huius tit.i n.º 1.)

N.º 2. De hac igit condictione duas brevissimas regulas tradit Vlpianus in presenti sed quæ universam de indebito soluto contineant disputationem. Prima ē qui solvit indebitum scienter repetere nō potest. Secunda qui solvit indebitum ignoranter repetere potest, de his igit sigilatim disputemus et sane primam regulam probat tx. in l. cuius per errorem ff de regulis iuris l. indebitum. 9. C. hoc tit.º l. cum qui. 21. §. 1. ff. de

inoff

ino ff. tit.º L. qui se debere. 1. versiculo sed si cum sciret
J. de condictione causa data. sed de ratione inquiren
dum est communis eam assignat, nam qui sciens se non
debere soluit presumitur a iure animum habuisse do
nandi L. Campanus ff de operis libert. d. L. cuius per
errorem L. donari de regulis iuris L. donari ff de do
nationibus quod vero animo donandi dat hac indebi
ti condictione repeti non posse expresum est in L. in suma
66. §. id quoque de conductio. indeb. facit tex in L. perfecta
donatio. C. de donat. que sub modo L. si donationem C
de reuocandis donat.

Nec obstat numquam esse presumendam N, 3.
donationem L. cum de indebito de probationibus glosa
et Bart. per tex ibi in L. que dotis ff soluto matrimonio
vbi latissime Petrus Barbosa ex n.º 17 Menoc. de arbi
trarijs lib. 2 casu 88. Mascardus de probat. conclusio
ne 554. quia illa regula obtinet quando sumus in du
bio nos autem loquimur de eo qui sciens et prudens
soluit quod scit se non debere volens consulto donare
ita Jasson in L. Jurisgentium §. sed cum nullo n.º 28
J. de pactis idem Jasson consilio 193. lib. 2 in principio
et quos refert plures et secutus est Menochius vbi s. n.º
57. Quo fit ut si clare non constet de scientia sol
ventem cessabit donationis presumptio cum semper
cesset vbi alia coniectura sumi potest L. si cum aurum

50 ubi notat Bart. de solutionibus l. eleganter §. qui reprobos. ff. de pignoratitia actione docent Baldus in presenti in fine Jasson n.° 12 inde que competet solventi repetitio quia potius presumemus errorem quam donationem iuxta glosse doctrinam verbo causam in l. generaliter. C. de non numerata pecunia cum late adductis a Menoquio 5. n.° 3. Mosciardo. 5.

N.° 4. Hinc querit Bart. in presenti n.° 1. an se donatio que facta presumitur ab eo qui indebitum scienter solvit vere et proprie donatio sit ita ut si quingentos solidos excedat debeat insinuari iuxta regulam tx. in l. sancimus C de donationibus in qua quest.° Bart. nihil definit sed nos remitit ad ea que ipse iam scripta relinquerat in l. 1. de donationibus ubi ex n.° 2 distinctione utit de cuius veritate videndi sunt Cast. in l. fideiussor obligari in prin.° ff de fideius. Bald. in l. 2. C de fideicomissis Abbas et reliqui in rubrica extra de donat. Alex consilio 78 collumna fin. volumine 3. Fulgosius l. immo falsa in fine. C. de iuris et facti ignorantia Mainerius in d. l. cuius per errorem n.° 49 Belonus in d. §. sis quoque n.° 11.

N.° 5. Ceterum hec ratio ad ulpia. regulam licet iuris interpretibus vestris que doctissimis preceptoribus mihi semper difficilis visa e ex eo quia ad donationem requirit

requirit etiam scientia l. si ego. 14. de rebus creditis cum adductis s. in rubrica n. 9 et ut receptum premitit Ricciar do in §. inst. de donat. n. 14 et fere omnes iam relati

si igit accipiens quasi debitum recipit non iam erit donatio quod si quis scienter indebitum sibi solu= illud recipiat furtum sane comitit l. quoniam s de condictione furtiva l. falsus. 44. §. sed et si his ff de fur ti gl. ratione donationis presumte regula nostra de fendi non poterit. Cogitabam ego si dici posset ideo sci enter solventi indebitum repetitionem denegari quia his nec tacitam nec expresam voluntatem habet contrahendi et obligandi sibi recipientem quam tamē nesesariam esse ad hoc ut hec condictio competat ex d. l. si in area. 33. s. n. 1. s. advertebam unde qui sic soluit nullam actionem habet sine actione vero neminem in iudicio experiri posse certum ē l. si pupilli 6. §. videamus ff de nego. gest.

Nec obstat d. l. cuius per errorem ubi ētiā si in recipiente non adsit scientia nihilominus dat donatio contra s. tradita. Circa respondeo regu lam illius tx intelligendam esse data scientia recipientis donationem quod verū esse deduces si

advertar

aduertas ad germanam illius L. quae pertinet ad actionem fauianā quae prohibebat libertum in fraudē patroni aliquid donare L. si libertus. 16. §. 1. de iure patronatus nec interest vtrum his cui donat acceperit an vero alij iusserit dare id quod sibi donabat repetit enim et auocat donatio actione fauiana L. 5. ff. si quid in fraudem patroni, et id circo vehementer errat tam libertus qui donat quam his cui donat si firmam esse sibi persuaserint nec reuocari posse donationem a liberto factam in fraudem patroni quae quidem valeret si non per errorem sed cōsulto nec inuito patrono aut in eius fraudem ea fieri cōtigisset cuius enim per errorem dati repetitio ē eius consulto dati donatio ē et ita Julius Paulus agens de actione fauiana lib. 42 ad ędictum scribit ex quo lib. 42 desumta sunt d. lex 5 et d. L. cuius per errorem et hic est verus sensus illorum iurium quem in d. L. cuius per errorem scribit Reuardus ex eo quae deducit donantis et donatarij scientiam presumi.

N.° 7. Nec obstat tx in d. L. donari et in d. L. Campanus pro quorum iurium vera interpretatione obseruā non debere pretorem pati donum munus operas imponi ei qui ex fideicomissi causa manumititur ut autor ē valens. J.C. lib. 6. fideicomissorum relatus in d. L. Campanus in de Papinianus lib. 9 responsorum

relatus

relatus in l. Cerdonem 42 de operis libert. scribit quod si testator ita dixit Serdonem seruum meum manumitti volo ita ut operas manumissus promitat manumissus operas promitere non cogit nam iuri publico deroga re non potuit qui fideicomissariam libertatem dedit quod utique facit ille qui operas ex fideicomissi causa manumissis imponit adeo ut si ita manumissus operas promitat non obliget ita Papin. superiori loco aliud est si cum sciret huiusmodi libertus idse recu sare posse obligari se nullo iure cogente passus sit quia in specie non est inibenda operarum petitio quia donasse videtur id enim donari videtur quod nullo iure cogente concedit ut scribit Vallensis in d. l. Campanus et Papinianus lib. 9 responsorum in d. l. Cerdonem d. l. donari de regulis iuris et in d. l. donari de donat. cuius l. inscriptio quae Papiniano lib. 12 responsorum tribuit vitiosa est et emendari debet ex d. l. Cerdonem it ex d. l. donari de regulis iuris. Quorum iurium haec est vera interpretatio quam agnouit idem Rezardus in alegata l. donari de regulis iuris ex ea quae non du bie colligit donantis et donatarij scientiam interue nisse

Quae cum ita se habeant ociosa redit Bartoli dis putatio in d. l. 1. de donationibus an haec donatio pre sumta si excedat quingentos solidos insinuari debe N, 8.

at

at cum enim in presenti nulla sit donatio non est cur de eius insinuatione queramus

N.° 9. Et sic mihi contra comunem aliquando placuerunt et dum Iustiniani desisionem in §. Si quis quod inst.ª quib. mod. re contrah. auditoribus meis explicui secutus sum nunc vero re maturius perpensa et subtilius considerata mutare sententiam cogor comunem amplecteris rationem s. n.° 2. asignatam nec eam turbat fortissimum illud argumentum contra eo adductum s. n.° 5. quia cum Belono in d. §. Si quis quod n.° 16. respondeo desisionem d. l. quoniam et d. l. falsus procedere quando adest ignorantia ex parte solventis indebitum et scientia ex parte recipientis qua in spetie furtum comitit quia tunc vere dat contrectatio rei aliene fraudulosa que de ratione furti requirit §. 1. inst.ª de oblig. que ex quasi delicto secus vero e quando et is qui solvit scit se nihil debere et ille qui recipit scit etiam sibi nihil deberi qua in spetie donatio presumitur ut in nostro tx d. l. cuius per errorem cum similibus que iura quod generaliter accipiant nihil vetat nec furtum esse potest ea ratione, quia ad hoc ut furtum sit, debet dari contrectatio invito domino §. furtum autem cum sequenti inst.ª de obligationibus que ex quasi delicto ubi cum in presenti at ex voluntate et consensu domini quis rem sibi in

debitam

debitam recipiat furtum comitti nõ potuit ad quē ita manet defensis comunis ratio ad nostram regulam similiterque apparet supervacaneam nõ esse disputationem Bartoli super intimationem huius donationis de qua vide autores s. n.° 4 allegati et h͞ec de prima nostram regula

2ª regula sic se habet qui solvit indebitum ignorantem repetere potest que probatur in pluribus legibus huius tituli et in d. l. cerius per errorem l. a. §. sis quoque de oblig. et actionibus §. sis quoque inst. quibus modis re contrahit. cuius regule ratio ex eo constat quia si qui indebitum ignorans solvit tanti velle dicit ut si talis solutio non cedat in disolutionem obligationis qua se obstrictum putabat, proficiat saltim ad hoc ut ille qui recipit maneat obligatus, nec enim natura æquum e aliquem cum alterius iactura et detrimento fieri locupletiorem l. nam hoc natura 14. ff. de cond. ind. cum si quis erudite tradit Couar. in regula possessor 3.ª p. in princ. § 6 Sara de Cordova in l. si quis a liberis §. si quis ex his n.° 99 de liberis agnoscendis

Sed contra hanc regulam urget nimis dei... tx in l. cum quis C. de iuris et facti ignor. ubi qui solvit indebitum per errorem repetere nõ potest ergo nostra regula indistincte sumpta vera non e, neque tolles difficultatem si dixeris illum tx procedere in solvente N.° 11.

per errorẽ

per errorem iuris secus si per errorem facti quia etiam solutum per errorem iuris repeti posse constat ex tx in l. cum sis 32. §. 1. ubi glossa verbo per imprudentiam J. S. etc.

N°. 12. Quare responde repetitionem indebiti omni iure vel indebiti naturaliter, debiti autem civiliter errorem iuris non impedire et ita esse intelligendum tx. nostrum ex l. si non sortem 26. §. indebitum et §. adeo J. Soc. etc. cons. Turbat 12. §. fin. 1. q.e 4. quo modo etiam accipiendus est tx. in d. l. cum sis §. 1. ubi quia solum remanserit civilis obligatio quia per pactum fuit naturalis sublata l. thesaurum §. naturales ff. de oblig. et act. quo-

+solutionibus

cunque errore solutum repetit ex sicut habes ibi verbo per imprudentiam secus autem est si debitum naturaliter et indebitum civiliter repetat quia tunc error iuris repetitionem impedit ut in d. l. cum quis et in l. error C. ad l. falcidiam ita glosa in presenti et in d. l. cum quis comuniter aprobata ex Jassone ibi n.° 14. Signorolo in d. l. cum quis n.° 8. et ibi Padilla n.° 21. et 23. dico 23.

N°. 13. Bartolus tamen in presenti n.° 2. quo materiam hanc rectius illucidaret quatuor species indebiti constituit aliud enim est indebitum civiliter sed debitum naturaliter aliud indebitum naturaliter sed civiliter debitum, aliud indebitum utroque iure, denique aliud debitum utroque iure sed indebitum per exceptionem

quam

quam distinctionem mutuauit Bart. a glosa nostra et glosa in d. l. cum quis et in d. l. cuius per errorem et in cap.º fin. de solutionibus secunt doctores comuniter sic et in dictis iuribus et hec clarior docendi ratio risa est quidquid aliud vellit Baldus in presenti hac his in rubrica l. nº. 4. Petrus gregorius sintaematum iuris cap.º 26. nº. 4. Vgo donelus comentariorum lib. 12. cap.º 2. et lib. 14. cap.º 11.

De indebito ciuiliter et debito naturaliter huius exemplum constituit in q.ª que de legatis exedentibus dodrantem ab herede per l. falcidiam retineri potest hanc enim debitam esse naturaliter, et ciuiliter indebitam de hoc exemplo et de hac specie indebiti vide D. D. gabriel de Paniagua in preludijs ad l. frater a fratre ff hoc tit.º et de omnibus his spetiebus indebiti a nº. 1. cum reliquis sequenibus sic que finit his tx ad laudem et gloriam omnipotentis Dei nec non deipare adque intemerate marie in hac salmanticensi academia hoc anno 1607. Asistentiato Don Laurentio de Texada et a me Honorato Perez de Pasqual cedula manu scriptus N.º 14

Finis Huius L. 1.º

Paniagua

AD F. x IN L. FRATER AT FRATRE ff DE CONDICTIONE INDEBITI a Lice. Nazaro Paniagua in salmanticensi Academia Socano 1605

Spectres seu casus nostre legis ita potest figurari Sempronius paterfamilias habebat in potestate Filiu et Seium filios suos. Filius peculiu habebat ut ex litera constat et a Seio fratre suo sentum mutuo accepit an ex peculio vel aliunde ex lex non constat ut infra disputabit supponendu que est valuisse mutuu quod qualiter fiat suo loco dicemus et ex eo natam fuisse obligationi que statim Sempronio patri adquisita e ex regula l. placet ff de acquirenda heredit. et cum inter patre et filium no potuerit consistere obligatio civilis. ex §º item inutilis instª de inutilibus stipulatio naturalis tantu remansit obligatio de cuius natura et effectibus late inferius dicendu e sic gº mito contractu Sempronius pater decessit Filio et Seio filijs equali portione heredibus institutis siue ex ttº siue ab intestato Filius frater hereditati paterne intulit peculiu fratri comunicandu lex regula l. certum 13. c famil. ercisciundae in quo peculio erant forte ducenta id quod divisum e inter fratres cu hereditate paterna postea Filius sentu que acceperat mutuo soluit Seio fratri admonitus tame sui iuris cupiebat repetere quasi

1º

quasi indebitum soluisset Seius autem repetitionem negabat quaerit quid iuris, et in dimidia parte debiti sine difficultate respondit Africanus condictionem competere quia cum obligatio fuerit patri adquisita et filius fuerit heres patris pro dimidia confusa est ipso iure obligatio ex regula l. debitori C. de pactis cap. 2. in altera dimidia maior difficultas versat et ex parte Seii repetitionem negantis proponebat ex contractu obligationem saltim naturalem ortam fuisse quae impedit solutionem repetitionem l. naturaliter 13 § hac tit. unde deducebat Seius quod licet in dimidia pro qua Filius heres patris extiterat esset repetitio concedenda in altera dimidia erat denegandam sed pro parte Filii fuit propositum conditionem admitti debere in parte ex confusione actionis in altera d. parte quia illud debitum erat peculiare ideoque peculium sequebat tamquam onus reale arguto tx in l. si is consequitur §. filiusfamilias ff. familiae erciscundae unde cum Seius dimidium peculium sui sset consecutus factus fuit debitor dimidiae partis debiti et consequitur confusa obligatio et Filius liberatus ideoque sibi concedi repetitionem postulabat et debitum peculiare peculium sequi probat triplici arguto. Primo quia si pater Filio debitori peculium prelegasset certum est posse Seium ex prelegato quinquaginta retinere ut debitum peculiare quod ex peculio solvendum erat ergo illud debitum sequitur peculium. 2o. quia si Filius debitor non a fratre, sed ab extraneo fuisset pecuniam mutuatus et ante divisionem hereditatis soluisset postea in divisione tantum a coheredibus qui partem sui peculii accipiunt retinere posset quantum extraneus creditor ab iis consequi posset si solutum non esset et ius haberi eadversus

cre

creditorē ut sibi contra heredes sideret actiones d. l. 5 ei, consequenter 2°. si filiusfamilias q°. si indebito extraneo et tunc heredi extraneo esset hoc ius fratris debitoris idem in debito patris et coheredi fratre futurum ē. 3°. quia si ante solutionē debiti hereditas divideret posset filius a coherede petere ita fieri divisionē peculij ut ipse indemnis servaret in parte in qua coheres peculij particeps ē et consequenter ad debitū obligatus q°. debitū sequit peculium et frater qui partē peculij accepit fuit debitor partis debiti q°. ex solutū repeti poterit quā sententiā tenet Africanus in presentibus quoad 8m. quesitū

JN NOSTRO. &. IBI FRATER A FRATRE CUM IN EIUSDEM PATRIS POTESTATE ESSENT PECUNIAM MUTUATUS

Mj

Pro explicatione horū verborū quatuor occurrunt disputanda primo qualis fuerit obligatio inter hos fratres contracta an natu ratis vel civilis 2°. an existentibus eis in patria potestate potuerit valere contractus 3°. quomodo valuerit mutuum 4°. an obligatio nata fuerit patri ad quesita. N°. 2

Ad primū ut perfecte cognoscat sciendū ē obligationis tres esse species naturalem solā civilē solā et mixta simul civilem et naturalē que sententia comuniter recepta ē licet aliqui contrariā sententiā existimātes obligationē civilē nō esse substantiā sed qualitatē adherentē obligationi naturali ad quem ita non constituere speciē separatā quā opinionē refert Coras ius in preludijs ad hanc l. n°. 10. sed conuincit ex tx in l. fideiussor obli

obligari 17 §º. fideiussor ff de fideiussoribus l. si fideiussor 59 ff soc
tº. l. creditore 20 ff ad SC Macedonianum l. 5 tº. 12 pº. § quibus ex
presse proponit obligationem civilem et naturalem diversas species
esse quod probat eo argumento quia si obligatio civilis esset tantum
qualitas non possetque subiecto obligationis naturalis argumento
tex. in l. cuius qui in provincia versiculo quoniam ff si certum petat
sed obligatio civilis potest esse sola ut notant omnes per tex. ibi in
l. Julianus 60 ff soc tº ergo non est qualitas sed substantia per se
subsistens

Nº 3 Qua opinione retenta videamus primum de obligatione
naturali quae oritur ex consensu quia natura inductum est fidem
servari l. 1 ff de pactis quae est fundamentum iustitiae et inde dicitur
fides quia fit quod dicitur teste Cicerone libro 1 de officiis facit tex.
in l. non minorem 20 C de transactionibus l. ex emplo 11 in pr
incipio ff de actio empti et ultra doctores in dictis iuribus expli
cat Mendoza libro 1 disputationum de pactis capº. 4 nº. 9 et 5
inde deducens observationem pactorum ad iustitiam commutativam
pertinere de quo videndi sunt Fortunius Garcia in l. iuris gen
tium §º. igitur nuda ff de pactis Carondas libro 1 verosimilium
capº. 4 Robertus 2º. sententiarum capº. 1 Decius in rubrica C de
pactis Jacobus de Nigris in rubrica ff de verborum oblig. nº. 59
igitur ex pactis nascitur obligatio naturalis id est naturae conveniens
et licet inter doctissimos viros Fortunium Garcia in principio
legis iuris gentium et Mendozam libro 3 de pactis capº. 2 nº. 22
magna sit controversia utrum in materia obligationum sit dis
distinctio inter ius naturale et gentium ego existimo obligationes
ad ius naturale cuius animalia participant referri non posse
sed ad ius quo gentes naturali ratione suadente utuntur quo
in

inductum est ut pacta servent et ex consensu nascatur obligatio quae si ad specialem nomen contractus transierit vel lege civili si fuerit probata erit obligatio civilis si autem remanserit in consensu genere nudi erit naturalis id est sola naturali ratione nitens et ita sunt intelligenda quae tradunt doctores in l. 1 § 5 ius naturale et in l. ex hoc iure ff de iustitia et iure et in d l. ius gentium ideoque equitatis vinculum apellat in l stichum 95 § naturalis ff de solutionibus

Unde intelliges tex in l. in amplius 84 § Is natura debet ff de regulis iuris quo loco I.C. videtur obligationem naturalem definire sed tam obscure ut in eius explicatione maxime laboraverint interpretes et varias explicationes ultra ordinarios ibi scribit Cononus libro 5 comentariorum 4 cap. 1 n° 6 Vaconius libro 1 declarationum iuris cap. 21 n° 19 Mendosa libro 3 disputationum de pactis cap. 2 n° 5 Petrus Faber in d § Is natura. Sed meo videri ex 5 dictis satis ille tex interpretatur si ita verba accipias Is natura debet cuius fidem in contrahendo secuti sumus quia ex fide prestita tenet naturaliter et iure gentium dare debet hoc est solvere aut aliter fidem adimplere id est naturali ratione a puto ex re is qui alias recepta fide prestare tenetur non tamen semper oportet eum solvere de iure civili licet de iure gentium obligatione naturali per teneat secundum quam doctrinam intelligendus est etiam tex in d l. ius gentium in principio ff de pactis N° 4

Unde etiam infertur vera resolutio illius questionis quo iure sint inventae obligationes et iure gentium esse ex 5 dictis manifeste apparet et probatur in l si mandatu 22 § Is cuius bona ff mandati ubi acto ad quirit deportato qui incapax est. N° 5

coru que sint iuris ciuilis capax aute eoru que sint iuris gentiu l. sunt quidam 17 ff de penis facit etiam tex in l. rei um 25 ff rem amotarum quam opinionem post antiquiores defendit Cagnolus in l. 2 ff de origine iuris nº 52 Sarmientus ibi nº 52 et in l. at vim ff eodem tit. nº 42 et in principio tit. de actionibus nº 3 Claudius in d. l. ut uim nº 8 Conanus libro 5 comentariorum cap. 5 nº 6 Covarruvias libro 2 variarum resolutionum cap. 16 nº 9 que sententia confirmat ratione quia si obligatio ex consensu descendit et consensus l. naturali obligatio sequens est obligationes ex eo iure dependere adeo ut contractus qui inuenta sunt de iure ciuili de quibus in l. ex hoc iure ff de iustitia et iure quatenus ex consensu descendunt dici possunt originem ducere de iure gentium ut videlicet d. l. ex hoc iure

N.º 6 Efectus autem naturalis obligationis maximus est quia quamuis non producat actionem parit tamen exceptionem d. l. iuris gentium §. igitur nuda l. si unus 27 §. pactus ne peteret ff de pactis quod fatentur omnes interpretes non tamen omnes respondent dificultati que nascitur ex tex in l. naturalis 10 ff de oblig. et action. quia contrarium videtur probare et varias interpretationes scribunt doctores quarum receptior est explicatio proposita a Fortunio Garcia in d. §. pactus ne peteret nº 38 .f. cum tex loquitur de obligatione naturali confirmata a lege ciuili que interpretatio non satis explicat mentem iurisconsulti ut ibi eam quoque reprehendit Mendoza libro 1 disputationum de pactis cap. 4 nº 12 Unde aliam tradit Olomanus libro 3 obseruationum cap. 25 litteram illius tex. mendosam esse ut et uerbum solo non esse legendum ubi adest sed respondendum in curia ciuilis iurium etiam eo ita ut tex dicat naturalis obligationis non eo estimat si aliqua actio eius nomine competit Verum etiam eo solo si pecunia soluta repeti non

nõ possit qua explicatio et mutatio litterę adversus fidem om
niũ pandectarũ admittenda nõ ẽ sed potius dicendũ in eo lx
iurisconsultum proposuisse nobis duplicem modũ cognoscendi
ubi adsit obligatio naturalis primus quando actio efficax
competat quia ubicunque deficit obligatio naturalis quã
vis etiã civilis actio nascatur competit tamẽ exceptio qua
actio redditur inutilis § praeterea instit. de exceptionibus et §.
pacti ni fuerit l. 3 § 1 ff de constituta pecunia et parũ
interest actionẽ nõ habere aut exceptione repelli l. nabilem in
teresse 13 ff de reg. iuris quia ubicunque competit actio efficax
ẽ signũ naturalis obligationis ubi autẽ exceptio reddit actio
nẽ inutilem signũ erit naturalem obligationẽ deficere 2a
regula cognoscendi obligationẽ naturalem ẽ si pecunia
soluta repeti nõ possit d. lege naturalis lx 13 § hoc textu
tum dicemus naturales quo obligationes nõ eo solo aestimantur si
aliqua actio earũ nomine competat sed etiã si pecunia
soluta repeti nõ possit

Unde infert quantũ erraverint Vaconius libro
1 declarationũ cap. 21 nº 18 et cap. 23 nº 3 Ferretus in
rubrica ff de verbo obliga. dum existimant illius legis
argumento probari ex solutione nõ nasci obligationem na
turalem quia non datur actio quos iure merito reprehendit
Mendosa d. nº 12

Inter alios tamẽ effectus obligationis naturalis ille N° 7
ẽ praecipuus et pertinet ad nostram legem scilicet conditionem
pecuniae solutae ex naturali obligatione impediri d. l. natu
raliter d. l. naturalis l. si eius 64 ff ad SC Trebellianũ et in
nostro lx hanc regulam consideravit Africanus tum in

ra

ratione dubitandi ian cod dicto competeret quã pro parte Seij 5 aduxi mas nº 1 tu etiã in ratione decidendi in uer siculo ibi que ubi supponit sublatam fuisse successione na turalem obligatioñ que si superfuisset impediret repeti tione et in versiculo naturalem ubi eadem ex causa propo nit. l. C. participatione penulis obligatione sublatam fuisse quod ea ratio ne fiendal quia obligatio natura lis ē * unicuiq l. Stiu 95 §º naturalis ff de solutio nibus ... ex equitate competit l. 3 ... codice 66 ff hoc titº adque ideo quod 2ia equitate debet solui nõ potest 2ia equitate dici indebitum.

Vnde infert, et ex hac ratione probat naturalem obligatione semper impedire repetitione etiam si errore soluentis sit facta solutio quæ sententia fuit Petri Antiqui glosatoris que refert Auctarius in l. cu quis glosa magna versiculo sed Pe trus dixit C de iuris et fac. igno. defendit Coranus ibi nº 6 Ro bertus Libro 1 sententiarũ capº 6 Ludouicus Vitalis Libro 2 va rio 4 capº 22

Sed huic resolutioni obstat tex in d l cu quis ubi er ans in facto habet repetitione quamuis naturaliter debeat que dificultas confirmat ex tex in l. error 9 C ad l. falcidiam ubi error facti facit locu repetitioni etiam si legata in tegra ex titº iure naturali debeant. gº naturalis obligatio non im pedit repetitione ubi errore soluentis facta ē solutio quam sententiã contra 5 relatos tenuit communis sententia post A uerciũ in d l cu quis quã refert Padilla ibi nº 18

Sed adue retinenda ē Petri sententia neque ne obstant argũta contraria quia ad primũ ex d l cu quis omissa inter

* equitati

interpretatione Roberti ubi §. Duareni in tit. de conditione
indebiti cap. 3 et alias tradita ab Antonio Richardo in §. 54
quoque n°. 37 inst. quibus modis re con. obli. respondetur ubi
non probari errorem facti admittere repetitionem ubi adsit obli
gatio naturalis sed ubi nulla obligatio iuris subest ut sit sciens sci
enter soluenti nullo casu competere repetitionem erranti autem
competere nisi erret in iure ex regula l. sic intelligenda cuius
per errorem 5 ff de reg. iuris.

Difficilior sane est explicatio d. l. errat silentes
opinionem eorum qui existimant id quod retineri potest ex l. falcidia
indebitum esse iure civili debitum autem iure naturali prout
tenet glossa in l. i §. hoc tit. et probari videtur in l. i C. ad l. fal
cidiam ibi non videri ~~plus debito solutum~~ ergo est solutum quod
debitum non autem debet iure civili sed iure naturali.

2°. pt. ex l. si patronus 20 in principio et in §. de illo ff
de donationibus quibus responsis probatur patronum promittentem
soluere fideicommissum quod nullo iure debebat non obligari pro
mittentem tamen soluere quod ex falcidia poterat retinere obligari
quia fidem defuncto prestitisse videtur ergo eo casu tenebat aliqua
obligatione s. naturali et sic ille casus differat a superiori idem
que probatur in l. fin. C. ad l. falcidiam ubi ex pacto nudo soluendi
integra legata nascitur actio quia accessit priori obligationi natu
rali 2us. Baldum ibi n°. 1 sequitur Angelus et Salicetus ibi Cumanus
in rubrica de verborum oblig. n°. 12 dicit communem Ripa n°. 30 ergo
si naturaliter debebat et solutum errore repeti potest ut in d. l. error
iam constat naturalem obligationem non impedire soluti repeti
tionem

Sed veriorem contrariam sententiam s. quod lege falcidia N° 8
po

possit retineri omni iure indebitum esse tum quia lex falcidia reuocat ipso iure legata in quantitate quae dodrantem excedit ac si relicta non essent l. lineam margaritarum l. Plautius ff. ad l. falcidiam tum etiam quia lex resistit legatis et ubi lex resistit eius potestatem naturalis nec ciuilis nascitur obligatio l. ubi lex ff. de fideiussoribus quibus argumentis eam sententiam defendunt Petrus Sinus Baldus et Iasonis in d. l. cum quis Romanus ibi n.° 9 sequitur Donellus in d. l. 1 C. ad l. falcidiam n.° 2 quam opinionem eo argumento confirmo quia si aliqua obligatio naturalis possit considerari ea ex consensu heredis praestito in quasi contractu aditionis nascitur sed ille consensus non extendit ad integra legata nisi expressum sit imo praesumitur heres consentire secundum naturam rei et dispositionem legis adeo ut si expresse promittat soluere legata non dicens integra intelligitur promisisse secundum rationem legis falcidiae ut docet Baldus n.° 1 in d. l. fin. quo in excessu dodrantis deficit consensus et consequenter causa naturalis obligationis unde infert posse heredem in foro conscientiae retinere quartam falcidiam quod non posset si iure naturali deberentur legata supra dodrantem ut fatentur contrariae sententiae auctores. Unde etiam intelliges quam longe a ueritate diuerterit Caldas in l. si curatorem uerbo seu n.° 13 C. de in integrum restitutione dum existimat legata supra dodrantem iure naturali et ciuili deberi.

N.° 9 Neque obstant argumenta contrariae sententiae ex d. l. 1 et l. fin. C. ad l. falcidiam et d. l. si patronus ff. de donationibus quia omnium doctorum traditionibus in illis iuribus et interpretatione Cuiacii nouella 1 2.ª parte columna 3 circa finem respondeo in illis iuribus legata supra dodrantem omni iure deberi quia heres sciens uult soluit uel promittit se

solutum eo consentiens voluntati testatoris quo casu omni iure debet ideo Donellus in d l 1 nº 2 docet ea legata quae tenus excedunt dodrantem aut nullo iure deberi aut omni iure et non posse constitui medium quia si heres noll[...] beneficio l falcidiae debet iure civili ex l 12 tabularum relata in l verbis legis de verborum signif. et iure naturali ex voluntate testatoris et ex proprio consensu si vero voluerit uti beneficio legis non debet iure civili quia legata sunt diminuta ipso iure per l falcidiam sicut si relicta non fuissent nec iure naturali quia ipse nunquam consensit solutioni legatorum ex quibus iam constat commune argumentum ex d l error non convincere nostram sententiam eamque verissimam esse dum docet naturalem obligationem semper impedire soluti repetitionem. cuius obligationis alii etiam sunt effectus veluti effectus compensationis l etiam ff de compensationibus et ut fideiussor possit accedere naturali obligationi l 1. l fideiussor §. 1 ff de fideiussoribus principio instit. eodem tit. et ut possit naturaliter debitum in constitutum deduci l 1 §. debitum ff de constituta pecunia quos effectus ultra doctores in dictis iuribus prosequitur Corasius in praesenti prima parte ex nº 36

Civilis autem obligatio est ubi solo vinculo civili obligamur ad aliquid faciendum ut sentire videtur Accursius in l generaliter C de non num. pecun. Barto. in l Iulianus columna 9 [...] tit. Corasius ubi s. nº 48 Cuius obligationis solet exemplum constitui in obligatione literarum quando aliquis spe futurae numerationis per scripturam confitetur se pecuniam debere ut in princ. instit. de liter. obligatio N. 10

vel quando contra obligationem efficacem interponit pactum de non petendo quo obligatio civilis non tollitur sed remanet sola sublata naturali l. si unus 27 § pactus ne peteret ff. de pactis sed antequam de his exemplis agamus expedit explicare propriam naturam huius obligationis ad quam adverto civilem obligationem unam cum effectu alteram vero sine effectu esse prior est quando adest obligatio naturalis quae dicitur mixta de qua statim dicemus altera vero quando sola sine naturali quae nascitur ex omnibus causis ex quibus iure civili nascitur utilis obligatio quod contingit ex omnibus contractibus tamen interveniente equitate nascitur exceptio qua reditur actio inutilis ut in exemplo § preterea inst. de exceptio. quando debet quis pecuniam omni iure sed quia pactum de non petendo quo non tollitur actio ipso iure sed competit exceptio virtute naturalis obligationis non petendi quae ex pacto oritur d. § pactus ne peteret unde tale debitum dicitur indebitum iure pretorio idest exceptione in qua versatur pretoris equitas l. 3 § 1 ff. de constituta pecunia ubi etiam dixit Vlpianus eam pecuniam non esse iuribus debitam idest ut recte interpretatur Accursius indebita iure naturali cum deficiat naturalis equitas ex cuius defectu nascitur exceptio fit etiam indebita iure civili quia licet attento nomine competat actio attento tamen effectu idem est ac si nulla actio competeret d. l. nihil interest 112 ff. de reg. iuris igitur oposita exceptione nullus erit effectus obligationis civilis solius quod constat ex eo quia solutum eius causa repeti potest l. qui exceptionem 5 hoc titulo nec constitui potest d. l. 3.
§ 1

Sed dictā doctrinā impugnare videtur iuris princi-
pium quo docemur filium familias accipientem pecuniā
mutuā habere exceptionē ex S.C. Macedoniano ad-
versus actionē natam ex mutuo l. 1 et per totum titulum
ff ad S.C. Macedonianum sed eo casu constat naturalem obli-
gationē ortam fuisse siquidem pecunia soluta repe-
ti nō potest l. si pater familias in fine et l. sequenti ff ad
S.C. Macedonianum d. l. qui exceptionē ff. Scilicet glossa exceptio nō est
certum signum deficientis naturalis obligationis.

Sed respondetur naturalem obligationē
deficere quotiescumque exceptio competit nata ex ea
ratione quia equum ē debitorem nō teneri secus au-
tem quando constat debitorē teneri in odium tamē
creditoris datur exceptio ut in specie S.C. Macedoni-
ani cuius dispositionē in odium creditoris introductā
fuisse constat ex l. 1 et ex l. 3 versiculo proinde ff
ad S.C. Macedonianum itaque ubi exceptio nascitur ex equi-
tate qua induxit creditorem nō debere constat
deficere naturalem obligationē et eo casu erit in-
utilis obligatio civiliter oposita § exceptionē ex d. l. ni-
hil interest si vero in iudicijs semel iuris exceptio in
initio litis nō fuerit oposita proced it iudicium et po-
test sequi condemnatio arguto l. 2 quid sit debet intel-
ligi in l. praescriptionē et in l. siquidem C. de exceptio-
nibus item erit utilis haec civilis obligatio ut inter-
posito pacto ex quo alias agi nō posset cōfirmetur
utilis obligatio et competat actio eficax ut in specie
d. l. si unus § pactus ne peteret et in l. pacto convēta
na

novissima C de pactis

N° 12 Quibus ita constitutis ad exempla deveniamus primum exemplum in obligatione literarum ex qua oritur similem obligationem certi est quando numeratio pecuniae non intervenit et in eo casu est propria obligatio literarum quia si intervenit numeratio nascitur actio certi conditionis ex mutuo ut docet Accursius in principio de literarum oblig. verbo numeratam non est quam sententiam probat meo iudicio text in l. ad ius s ibi quasi credita et in l. si quasi 1 ibi quasi numerata non est C de non numerata pecunia et si ex temporis lapsu sit circumscripta exceptione competit certi conditio et cessat obligatio literarum ut in d. principio ibi et ex ea nascitur certi conditio a fortiori cessabit ubi intervenit vera numeratio quam sententiam sequitur Alvarius in l. 4 n° 1 ff depositi Baldus in l. si ex cautione C de non numerata pecunia Grotius in l. 5° si quis ita ca. lectura n°. penultimo ff de verborum oblig. et alij quos refert Costa in d. l. si ex cautione declaratione 3 versiculo 2° ex eisdem verbis n°. 2 quasi lectra ego verissimam credo licet contrariam defendant relati a Costa ubi supra et ab Antonio Picardo in d. principio n° 26 eo igitur casu quo non intervenit numeratio literarum obligatio contrahitur quae ex scriptura nascitur d. l. si ex cautione ponderata prepositione, ex, quae denotat causam immediatam ut in l. 1 § 6° ex incendio ff de incendio ruina etc. notat Paulus Castrensis in l. ex hac scriptura n°. 1 ff de donationibus eam quae non a Iustiniano inducta iam sed tempore iurisconsultorum cognitam defendunt Brisonius libro 6 de formulis folio 599 Mendosa libro 1 de

de pactis cap. i nº 6 Costa ubi 5 Savallos in speculo pr
actic. cap. q. 623 et confirmabis si ita intelligas non ex figura
literarum oriri obligationem quia scriptura probationem tan-
tum non substantiam contractibus deservire solet l. 4 ff de pig-
noribus l. cum res C de probationibus sed ut scriptura inser
viat instrumenti pacti adque ita pactum aliquod nudum scrip
tura interveniente reddit vestitum et efficax ad produ-
cendam obligationem civilem et tunc ex scriptura dicimus
actionem nasci sicut quando post pactum sequitur stipulatio
non ex pacto sed ex stipulatu agimus itaque quod verbis
solemnibus stipulationis operatur oratio idem operatur
scriptura ut probat Cujacius intelligendus in l. non figu
ra ff de oblig. et actionibus quae ita melius intelligitur quam
aliis interpretationibus quas scribunt Alciatus libro 12 parer
gon cap. 8 Fortunius Garcia in d. § pactus ne peteret nº 6 Costa
ubi 5 scolio i Duarenus in tit. de actionibus cap. 3

2um exemplum obligationis civilis 5 propositum
nº 10 satis explicat ex dictis ibi et in nº sequenti

3a species obligationis est obligatio mixta simul N 13
civilis et naturalis quae oritur ex omnibus contractibus et aliis
causis obligationum in quibus naturalem equitatem con
firmat lex civilis et haec vocatur mixta obligatio quae sola
proprie hoc nomen habet alie enim obligationes improprie
dicuntur l. fideiussor obligari § fideiussor vero et ut tota li-
cet minus proprie ff de fideiussoribus si enim obligatio ea
proprie dicitur quae adstringit nos necessitate aliquid dandi
vel faciendi ut in principio inst. de obligationibus ubi mix
tam obligationem difinita iste docet Hurtius verbo obli

gatio

gatio qui sequit Ottomanus Bald. et alij et defendit erudite
Donelus libro 12 comentario 4 cap. 1 merito naturalis
aut civilis sola no debet obligatio apellari quia no adstr
ingit nos necessitate faciendi quoscumque ubi obligatio vel
actio no est eficax dicit apud iurisconsultos no esse actione
vel no esse obligatione ut in l iuris gentium § 2 et ibi scribo
ff de pactis et in d l 1 ff ad S.C. Macedonianum et in d l natura
les ff de oblig. et actio 2a explicatione 5 scripta n.o 6 quia
illa proprie dicit obligatio et actio quae eficax est ideo qui
improprie dicit creditor his cui debet naturaliter tantum
l creditores 10 ff de verborum sig.ne et proprie dicit debitor his
a quo invito exigere possumus l debitor 108 ff de verborum sig.ne

N.o 14 Quibus sic constitutis ad prima questione s. quae
obligatio fuerit contracta inter fratres respondet fuisse ob
ligatione naturale quia cum essent in potestate eiusdem
patris no potuit inter eos contrahi civilis obligatio quae sente
ntia comuniter recepta est adeo ut nullus apareat eo dictio
dictor et videt probari in nostro tx ibi naturalem enim obli
gatione quae fuisset et in § quaesitum ibi manere natura
lem obligatione facit tx in l actiones 1 ff de oblig. et actio
et in l lis nulla ff de iudiciis ex quibus iuribus colligit ratio
quare naturalis tantum obligatio contrahat in nostra specie
quia actiones sunt inventae propter iudicia ut constat ex pr
incipio inst.s de actionibus ibi ius persequendi iudicium autem
inter patrem et filium esse no potest ex illis iuribus ergo nec
civilis obligatio neque actio qua ratione proposuit glosa
verbo necessitate in principio inst.s de obligationibus in
verbo actum filio sequit Bart in presenti n.o 10 Baldus
in

in l. fin. col. una 3 C. quod cum eo ex qua ratione infert quod cum odie de iure canonico inter patrem et filium possit esse iudicium ut notat glosa in cap. si eclesia 23 q. 4 per tex in cap. querit 2a q. 1a et sequit Joannes Baptista in repetitione di. hujus legis no. 29 nō dempta patria potestate cujus effectus, quantum de iure canonico argum. tex in cap. fin. de iudiciis libro 6 consequenter eo iure inter patrem et filium erit obligatio civilis

Sed hec ratio reprehendit a Socino et Corrano in repetit. prima parte no. 57. Primo quia falsum est dicere obligationes et actiones fuisse inuentas propter iudicia, veri usque est propter obligationes ne remanerent sine effectu iudicia inuenta fuisse l. 2 § postorigine ff de origine iur. quod ita intelligendum est ut actiones quatenus sunt formule solemnes fuerint inuente propter iudicia ne simpliciter et inordinate proponerent prout tamen actio est modus petendi et exequendi obligationem nō est inuenta propter iudicium imo iudicium propter actiones.

2o. reprehendit superior ratio quia si vera esset sequeretur ex ea in multis casibus in quibus potest esse iudicium inter patrem et filium utuli pro alimentis l. si quis a liberis ff de liber. agnoscendis pro dote l. qui liberos ff de ritu nuptiarum l. fin. C de dotis promissione vel pro fideicomisso in specie l. imperator 50 ff ad SC Trebel. esse actionem inter patrem et filium quod tamen falsum est quia in illis casibus non competit actio, sed iudicis oficium. Denique verum non est dicere iure canonico regulariter posse inter patrem et filium esse iudicium utrius enim est solum in causis spiritualibus ut in matrimonio et similibus et in quibus veriat materia pe

pecati posse inter eos iudicium consistere ut contra s. sic talos desendit Panormitanus in cap. no. i nº 2 de sponsalibus Covarrubias in presenti d. 1ª parte nº 60.

Nº 15 Quare Bartolus in presenti nº 11 alias rationes proponit quas disputant et alias adducunt ordinarij scribentes ibi et ultra eos Corasius ubi s. et libro 4 miscelaneorum cap. 3 Crotus in presenti nº 8 et 9 et 36 Joannes Baptista nº 2, 28 et 34 Vasonius libro 1 declarationum cap. 9 et libro 4 cap. 57 Mesingerius in 5º etiam in utilis ingl. de inutilibus stipul. Duarenus in l. liber homo 108 ff de verborum oblig. Saucius ibi nº 6 Jason nº 1 Cuxacius libro 9 observationum cap. 13 Menoquius de recuperanda possed. remedio 15 nº 280 Gutierrez de iuramento confirmatorio prima parte cap. 51 ex quibus vera ratio videtur inter alias effectus patrie potestatis apud Romanos inductum fuisse ut si ut servus ita filius res patris diceret ut colligitur ex verbis legis ibi tutellae vel rei ff de iurbo. igni. l. 50 prs hane ff de reiuendicatione quo fit introductionem iuris gentium qua distinguimus meum et tuum iustum et iniustum non posse considerari inter patrem et filium et consequenter inter eos cessat civilis obligatio que introducta est ad cognoscendum quid sit nostrum et ad quirendum dominium unde nec pater filio nec filius patri aliquid debere potest facit regula ex in l. si cer. no 32 alias ubi sed et si quid 5º idem Julianus ff de usufructu qua ratione ex s. dictis tenent Vasonius d. cap. 9 nº 4 et d. cap. 51 nº 18 Menoquius d. remedio 15 nº 281 que ratio tantum procedit in obligatione civili non autem in naturali quia licet reverentia patri debita sit naturalis ex Aristotele libro 8 ethicorum cap. 10 et 11 et ex l. pronunciatio 195 5º iure proprio

ff

ff de vulgari pupill. et in testam.to patris potestatis iure civilis ut ex
§ 1 inst. de patria potest. l. 3 ff de his qui sunt sui. explicat
plures relati a Pinelo in rubrica C. de bonis maternis 2a parte
n° 9 ideoque pater non aliter poterit filium vindicare quam si ad-
iiciat se vindicare iure quiritium d. l. 1 § per hanc et sic non
tollit inter patrem et filium naturalis obligatio quae ex solo
consensu equitate suadente nascitur ex d. dictis n° 3 et sequentibus
2us quam equitatem naturalem et filius familias et servus
personam et statum habent ut explicat Vaconius libro 1 decla-
rationum cap. 17. Unde huic obligationi potest accedere fideiussor § 1
inst. de fideiussoribus quia licet fideiussoris obligatio sit civilis ta-
men consistit in alterius persona non in persona filii quod procedit
si fideiussor interveniat pro filio obligato patri secus vero si inter-
veniat pro patre ut explicat viri consulti in l. sequens pro eo
§ item si filius ff de fideiussoribus quae ratio supra proposita confir-
mat ex eo quia in eo casu quo filius propter permissam sibi libe-
ram administrationem pater familias reputat ut in castrensi pecu-
lio l. 2 ff ad SC Macedonianum incipit reputari non res patris et
inter eos distingui meum et tuum iustum et iniustum ideo quae nascitur
obligatio et actio d. l. sed si nulla ff de iudiciis quod in peculio q-
uasi castrensi clericorum procedere docet Afflictis decisione 241 n°
1 sed amplicata decisione ex in cap. fin. de iudiciis libro 6 et
in aliis peculiis adventitiis quando usus fructus non adquiritur pa-
tri ut in specie ex in auth. similiter excepit C de bonis quae liber.
(idem erit dicendum posse filium adversus patrem agere argumento
ex in d. l. sed nulla per quem ita docet Antonius Capicius de-
cisione 51 n° 1 sequitur Menochius ubi s. n° 23 idemque de-
cernem in eo casu quo usus fructus patri adquiritur si agat

De detrimento proprietatis filio adquisitae arguto tx in d l im
perator ff ad SC Treb. in quibus speciebus si filius contraxerit
cum patre, sicut castrensi, nascitur obligatio civilis ut docet Donellus
Libro 12 commentario c. cap. 23 quia cessat ratio §. proposita et
potest inter eos considerari proprium iustum et mansisti

Sed haec ratio solum concludit inter patrem et filium
non posse consistere obligationem civilem, nihil tamen cur inter
duos fratres consistere non possit, quare respondendum est inter
duos fratres constitutos in patria potestate non contrahi oblig
ationem civilem quia licet ex persona eorum non impediatur
impeditur tamen ex persona patris ad quem legis ministerio
transit obligatio absque eo quod per momentum consistat
in persona fratris l placet ff de adquirenda hered. ideo
quia idem est fratri aut patri obligari quo fit eam solam
obligationem inter eos fratres contrahi quae inter patrem
et filium consistere potest civilis, quae foret naturalis
si apud fratrem per momentum saltem permaneret. Unde
infertur in omnibus casibus in quibus filius sibi adquirere
posset inter duos fratres posse consistere obligationem civilem
Verbi gratia si in specie nostrae legis frater creditor haberet pecu
lium castrense et ex eo pecuniam fratri debitori mutuasset
quo casu dicendum esset nasci obligationem civilem quod respiciunt
omnes supra citati

Nº 16 Sed ille casus difficilis est an sicut filius potest
patri naturaliter obligari ita possit pater filio movet
rationem dubitandi noster tx ex quo apparet filium patri adqui
rere non solum civilem sed etiam naturalem obligationem
sibi competentem siquidem naturalis obligatio inter fratres
con

contracta patri fuit adquisita quia pater filio non obligatur naturaliter et ideo si in nostra specie filius patri mutuasset pecuniam nulla naceret obligatio quae sequentia probatur quia si adquisitio quae sinet momenti persistentia in persona fratris fit patri impeditori inter fratres obligationem civilem ita adquisitio naturalis obligationis quae fit patri impedire debet cum filio obligatus etiam naturaliter non potius sibi ipsi obligari videatur quod non potest fieri ex regula l. Vranius ff de fideiussoribus quae sententia confirmatur ex lex in d. l. si quis pro eo § item si filius ff de fideiussoribus dum probat obligationem fideiussoris intervenientis pro patre apud filium ipsi nec patri adquiri et ideo inutilem fieri quia obligatio qua pater obligatur filio readquirit ipsi patri et ideo erit inutilis

Contraria vero sententia scilicet patrem naturaliter obligari filio et eam obligationem non readquiri ipsi patri probare videtur ex in d. § item si filius ubi in ipso textus eam rationem considerat ad liberandum fideiussorem quia eius obligatio adquirit patri quae ratio non fuisset necessaria si obligatio naturalis inter patrem et filium vel non fuisset nota vel fuisset patri adquisita et sic extincta quia deficiente non obligaret fideiussor.

2°. facit ex difficilis in l. si quod dominus 64 ff. Soc. tt°. ubi in persona servi quem filio similem esse in materia adquisitionum certissimum est probatur obligationem naturalem apud servum remanere et ex ea impedire solutae pecuniae repetitionem quia illa obligatio domino quaesita non fuit quia si ei adquireret extincta fuisset et semel extincta non revixisset ex regula l.

Leg. iij § cura ff de solutionibus

N.° 17 Pro huius articuli resolutione duo sunt inquirenda primum utrum obligationes naturales adquirat patri 2.us utrum obligatio ipsius patris qua obligat filio ne adquirat ei

Ad primum respondet ex nostro lex naturales obligationes adquiri patri alias enim obligatio de qua in presenti non fuisset patri quesita 2.º probat quia obligationes civiles difficilius transferunt de persona ad personam quam obligationes naturales ut probat ex l. si cuius pupilli 64 iuncta l. 9. § 1 ff ad S.C. Trebel. quibus constat obligationes naturales transire in fideicommissarium non autem civiles di[illegible] sed obligatio civilis adquiritur patri ergo et naturalis 3.º quia regula adquisitionum proposita in d. l. placet cum civilibus non debet restringi ad obligationes civiles tantum et quamvis naturalis obligatio lege civili tolli non possit arguto lex in 5.º sed naturalia in § de iure natur. in hac specie non tollit sed transfert de persona ad personam quam sententiam tenent in presenti comunitur omnes ut ex Fulgosio hic n.º 22 Joanne Baptista in repetitione huius l. n.º 23. Neque admittenda est sententia glossae in presenti verbo naturalem et hinc docentis ex contractu celebrato in nostra specie duas naturales obligationes ortas fuisse una quae remanet penes filium altera quae adquirit patri quia verius est in nostro lex una tantum obligationem natam fuisse ut probat ex verbis ibi naturalem enim obligationem quae fuisset et probat eo arguto quia si duae fuissent extincta ea quae esset penes patrem per exceptionem altera remaneret apud fratrem et impediret solutionis repetitionem contra sententia Africani sed hic consideratione

respondet glosa in presenti dicens patri quesitam obligationem
esse principaliorem et ideo extincta ea per puesetionem extin
guitur omne que erat penes fratrem. Ex qua doctrina glosae dedu
cunt in presenti Baldus et Angelus quod regula quod dicit per
sectionem unius ex duobus correis credendi non extingui debitum
respectu alterius ex d. l. Uranius ff de fideiussoribus est limitanda
nisi puesetio fiat principaliori creditori cum qui est prin
cipaliore vel ad quem expectat utilitas illius obligationis vel
cuius pecunia obligatio contracta est arguto tex. in l. in lege fal
cidia 62 ff ad l. falcidiam et in l. sive servus 41 ff de peculio.

Sed adhuc verius est in nostro tex. unam fuisse oblig
ationem et unum tantum reum credendi quia ut essent duo erant ne
cessarie due obligationes l. 3 in principio l. eandem § fin ff de
duobus reis sed ambe soli patri obligatio fuit quesita ita ut penes
fratrem nihil remanserit ideo si frater creditor non fuisset heres
patris sine dubio dicendum esset repetitionem in totum competere
et licet cum Accursio in presenti fateremur apud fratrem obliga
tionem aliquam remansisse non tamen essent duo rei credendi
quia ut essent duo rei erat necessarium ex eadem causa utri
usque obligationem oriri arguto tex in l. qui verum et ibi glosa
verbo de tuo vero utroque sed cur ff de interrogationibus
quod non versatur in nostra specie quia obligatio fratris ex con
tractu patris vel ex dispositione legis orta esset ergo non possunt
duo rei credendi ut post Baldum et Angelum in presenti docet
fulgosius n. 29 Joannes Baptista n. 24 igitur in presenti
una tantum obligatio est et haec patri adquisita.

Nec obstant iura adducta ab Accursio in presenti
quia ad primum ex d. l. si id quod dominus j. respondendum est
ad

Ad 2um. ex l. Sed si damnum § 5º penultim ff de peculio ibi si quid his debet qui sunt in eius potestate quoniam hos quoque domino deberi nemo ambigit respondendum est ex doctrina iurisconsulti in l. nec servus 41 ff de peculio filio vel servo nihil proprie deberi id factum est contractualiter dici eis deberi

Neque obstabit dicere personas patris et filii iure naturali distinctas esse adque ideo identitatem personarum ex quo ius civile introducit ad quaestionem arguto tx in § 5º cum v. inst. de inutilibus stip. spectare quoad obligationem naturalem ideoque eam non adquiri parenti quia respondet legem civilem non habere potestatem ad impediendam nativitatem obligationis naturalis ex consensu legitimo duarum personarum adque ideo identitatem personarum introductam a lege inter patrem et filium non impedire ortum obligationis postquam vero obligatio naturalis producta est lex civilis habet potestatem super eam eo ... et tollendo effectus ut constat ex § dictis nº 6 cum quatuor sequentibus eodemque modo potest lex civilis eam obligationem transferre de persona in personam nec tunc impedit nasci obligationem sed natam transfert adque inde constat patri eam obligationem adquiri

Nº 18 Ad 2um. an obligatio naturalis qua pater obligatur filio readquirat ipsimet patri videtur respondendum non readquiri quod probare videtur tx noster in § 5º quaesitum versiculo contrario si pater et tx. in d. l. si id quod dominus 64 § Sed et ... quibus probatur patrem vel dominum solventem filio vel servo emancipato aut manumisso quod naturaliter debebant eis constitutis in potestate non posse repetere

q.

ergo obligatio naturalis nõ fuit readquisita patri vel domino quia si readquisita fuisset statim consumeret et semel consumpta sine novo contractu renasci nõ potuisset. Preterea probat ex tx. in d. l. nec servus ff de peculio ibi quod servo debet ab extraneis quod verbũ ab extraneis nõ sine causa adiectũ fuisse puto sed ad excludendũ quod debet a domino quã sententiã sequit Accursius in presenti glosa magna in fine et communis 2us. Fulgosius n.o 44 Joanes Babtista n.o 68 et 69 Alciatus in d. l. liber homo ff de verbor. oblig. n.o 9 sequit Duarenus libro 1 declarationum iuris capo. 9 n.o 5 et libro 4 capo. 57 n.o 1 Cuius conclusionis rationẽ reddit Fulgosius ubi s. quia totiens filius adquirit patri quotiens patrẽ capax illius adquisitionis nã fictio que fingit patrem et filiũ esse unã personã et ea ratione admittit adquisitionẽ ex d. §o ei v. inst.o de inutilibus sti. debet repellere utrunque extremũ abile ad v. ad adquirendam obligationem descendente a patre ẽ inabile extremũ ad quem hoc ẽ ipse pater cũ sibi ipsi debere nõ possit adque ideo nõ readquirit ei obligatio cui rationi adde aliam. s. quia lex civilis ubi adest consensus legitimus duarũ personarum nõ potest impedire nativitatem obligationis naturalis sed si lex civilis efficeret ut patri obligatio ei adquireret esset in effectu impedire nativitatem obligationis naturalis ex regula tx. in d. l. liber homo versiculo quemadmodũ et tx. in l. si servo 32 [illegible] ẽ §.us idem Julianus l. ut et si 25 in versiculo et generaliter ff de usufructu et ideo nõ potuit lex civilis efficere ut patri adquireret ea obligatio ne esset efficere ut impediret eius nativitas quod lex facere non poterat Ex quibus concludit eam obligationem apud

fi

filium remanere cuius effectus erit ut pecunia soluta filio eam a patre repeti non possit § quaesitum ueniculo contra si pater d. l. 1. ad quod dominium etiam solutam non incidat donatio arguto tx in l. hoc iure 19 § penultimo seruo ff de donationibus

N.° 19 Unde tentari potest an possit uera explicatio Valonij ad tx in l. cum filio c. ff de legatis 1 qui libro 3 declarationum cap. 51 n.° 2 existimat comunem doctorum traditionem dicentium in eo tx. uarere fideicommissi filio relictum ut restituat cum filius sit in iure arguto tx in l. ubi pure ff ad SC Trebel. ne aliter patri adquiratur et fiat inutilis restitutio ueram non esse et eum tx intelligi debere in restitutione statim facienda ut ne differat prior causa illius legis a posteriori proposito in ueniculo et ideo ubi rogat pater post mortem restituere et primo capit licet statim fiat restitutio contendit Valonius patri non readquiri quoniam profitetur abeo ex 3 dictis quae interpretatio coadiuuat ex tx. in l. cogi 16 § si pater ff ad SC Trebelli. ubi filius patrem recusantem compellit adire et restituere in quo tx explicatio glossae quando uult interim filium manumissum fuisse aut patrem fuisse rogatum emancipare communiter reprehendit ut constat ex relatis a Marco Antonio Peregrino de fideicommissis articulo 43 n.° 11

Sed haec declaratio Valonij contra comunem non est admittenda et regula a nobis proposita esse intelligenda tantum in obligationibus non autem in ceteris rebus quas a patre traditas eis readquiri in materia legatorum probat tx. in § an seruo inst. de legatis et in donationibus a patre factis receptum est nouare quia patri readquirunt l. 1 l. donationis quas parentes C de donatio. inter. in rebus non sequitur inconueniens quod in obligationibus superius considerauimus ex ratione Fulgosij

et ex aliis quae tradidimus et ideo retinenda est comunis explicatio d. leg. filio

Neque obstat tex. in d. l. cogi §. si pater cuius varias explicationes refert Peregrinus ubi s. quia respondeo quod sicut fideicomissario conditionali propter ius de futuro competit ius compellendi heredem adire et restituere l. aput Julianum 11 §. Aristoteles ff. ad SC Trebel. ita filius familias potest patrem compelere ne alias in tempus abile fiat inutile fideicomissum qua de causa adversus patrem ius competit filio in simili specie tex. in l. imperator 30 ff. ad SC Trebel.

Denique ex s. dictis apparet explicatio tex. in d. l. si quis pro eo §. item si filius in quo duo probant primum obligationem naturalem qua pater tenet non readquiri ei quod si readquireret dixisset uir is ed ultus fideiussorem non teneri quia deficeret obligatio naturalis cui accederet non autem quia eius obligatio patri adquireret. 2um obligationem adquisitam filio ex persona alterius patri adquiri quod nos probavimus s. n.º 17 ex quibus omnibus iam resoluit prior questio s. ambobus proposita n.º 1 ex cuius resolutione quatuor resultant conclusiones prior est inter patrem et filium solam naturalem obligationem contrahi posse 2a. inter duos fratres in eiusdem patris potestate existentes idem dicendum esse 3a. obligationem adquiri patri 4a. obligationem naturalem qua pater filio tenet ei non readquiri ex quibus etiam 4a. questio ex s. propositis n.º 1 resoluta est N.º 20

Ad 2am. questionem utrum patria potestas potuerit impedire contractum in nostra specie respondet ex patria potestate impedita fuisse obligationem similem ex s. dictis non N.º 21

ta

tamē impidiri ciuilem contractū quia filius familias ex omnibus causis obligari potest l filius familias 39 ff de oblig et actionibus l pretor ait § uerissimo ff de filius ff de edendo l filius familias 15 l tā ex contractibus ff de iudicijs a qua regula solet excipi contractus mutui ex l 1 ff ad s c Macedo. cuius exceptionis ratione ultra doctores ibi et in §o penul inst. eod. cū eo explicant Duarenus et Vbertus a beguinus in rubrica illius tituli Alex. ab Alex lib 1 dier. u. genialiū capo 1 Antonius Gomes 2o tomo uariorū capo 6 no 2 Pratius ad leges Solonis capo 9 Guteirrez de iuramento confirmatorio 1a parte capo 43 et alij quos refert Acebedo in l 22 tto 11 lib 5 recop. et post omnes Donellus libro 12 comentariorū capo 24 cū duobus sequentibus apud quos omnes comuniter receptū ē ex mutuo contractu a filio familias obligatione naturalem contrahi ex tx in l si paterfamilias 9 §o fin ff ad S C Macedo l si nō sortem 26 §o filius familias l qui exceptione 40 ff. hoc tto. ciuilem tamē non nasci ex l 1 ff ad Maced. ibi nulla actio petitio ue competit qua opinione si admitas redit frustratoria comunis opiniō quae docet in nostro tx propter patria potestatem sub qua erant fratres impedivi ciuilem obligationē sufficeret enim fratrem accipientē mutuū esse in patria potestate ad impediendā ciuilem obligationē ex contractu mutui

Quare uerius ē ex mutuo nasci obligationē ciuilem aduersus filiū familias et ex S.C.o exceptione ei competere ut probat in l item si filius 7 §o nō solū et §o quamquam et §o fin l tamē si nō oportet 12 l Iulianus 19 ff ad S C Macedoniā. d l qui exceptione ff. hoc tto. et quod dicit in d l 1 nō competere actione intelligit de actione efficaci quoniā qui competit oponi exceptione redit inefficax ut colligit ex

tx

ex in l. penult. C. ad S.C. Macedo. ibi efficaciter dirigi nequaquam potest ex quo ex hac sententia satis defendi potest et hic in nostro ex fratrem qui accepit mutuum efficaciter potuisse obligari nisi impediret patria potestas.

Quod si superior inter privatio aliqua ex causa displiceat possis admittere novam sententiam Donelli d. libro 12 cap.° 25 distinguentis casum in quo actor solum petit ea ratione quia filio familias pecuniam mutuavit et tunc si constet casum esse sub dispositione S.C.ⁱ actio erit deneganda si vero actor proponat se mutuasse eo tempore quando erat in patris potestate aut ex alia causa indebitum remoceat an eo casu S.C.ᵘᵐ locum habeat debet actio et reo dabit exceptio ut in causae cognitione constet an casus sit sub S.C.° quam doctrinam comprobat Donellus ex his quae in simili specie scribit Ulpianus in l. nam postea 9 §. ille tit.° de iure iurando iuncta l. ait pretor 1 ff eodem tit.°

2°. a superiori regula solet excipi votum quo non obligari filium familias probat ex in l. 2 §.° voto ff de pollicitationibus uniusque divisiones varias rationes post glosam et docto res ibi scribunt Bart. in l. qui in aliena n.° 1 ff de acquirenda hered.ᵉ Alexander ibi n.° 8 Jason n.° 9 et plures refert Rimi naldus in l. 1 n.° 100 C. qui admit. Decius ibi n.° 19 Alciatus Libro 5 parergon cap.° 9 Corasius in l. qui liberos ff de ritu nuptiarum 2.ª parte n.° 28 Conanus libro 5 comentariorum cap.° 8 n.° fin. Ex quibus illa in solis reperta est quam tradiderunt Alciatus Corasius et Connanus scilicet apud Romanos solemnia vota pro principum salute et reipublicae incolumitate emitti solita quotannis 3.° nonas Januarij de quorum forma et solemnitate plura scribunt ... et Rusardus in notis ad d. l. 2.ª N.° 22

Budeus in anotationibus ad pandectas in l. 9 in liguer. ff. de
institoria actione. Alex. ab Alex. dierū genialiū libro 3
cap.º 22 Petrus Velis de Guevara in l. illud ff. de offic. procons.
Brisonius lib. 1 de formulis pagina 101 Antonius Clarus
ad leges 12 tabularū cap.º 20 Iustus Lipsius in comentarijs ad
Corneliū Tacitū libro 16 circa voto nuncupationibus uolo
rū nō adesse folio 499 quibus uotis semper continebat erogatio
patrimonij ut constat ex l. unica C. de oblatione uotor. lib. 12 et
quia graue erat votū non adimpleri et ipse homines ardenti
desiderio publicæ salutis plus promittebant quā in bonis ha
berent constituit Diuus Augustus ne plus liceret uoto promi
tere quā in bonis esset ut ex Dione refert Alciatus ubi s. quare
filio familias aut seruo nihil in bonis habentibus non licebat
Votum emittere nisi autoritate patris uel domini qua au
toritas solutionem voti ex suo patrimonio induceret uideb
atque ratio cessat in cæteris contractibus in quibus licet unic
uique ultra uires patrimonij se obligare l. continuus 137 § º
illud ff. de verborū oblig. quæ ratio in se satis receptissima ē mihi
tamen dubiā reddit ex eo quia si ex defectu bonorū non admi
teret filius sequeret ex inde filiū militem admitti ad uotum
debuisse quod tamē cū in iure nō reperiat exprimi non
debet admitti ad limitationē d. § uolo. Preterea mulier nup
ta quæ per conuentionē in manū transierat in potestatem
mariti quamuis habere posset bona parafernalia non
admittebat ad uotū ut ostendit Antonius Clarus d. cap.º 20
nec pater autoritate prestita debuit remanere obligatus si
cut nec tutor nec iudex ex autoritate interposita officij cau
sa obligant quare verior ratio uidet filios familias nō
ha

habuisse iuris publici quoad sacra participationem ideoque dictos fuisse esse in patriis paternis l filius C de collationibus et ideo cum obligatio ex voto ad ius publicum et sacra pertineret filiusfa. non admittebat nisi hoc pater ei concederet ut docent Alciatus ubi s. Antonius Clarus d cap. 20 Donellus d libro 12 cap. 24 in principio postquam vero Christiana religione superstitiosa Deorum cultura sublata paret quo ad Deum persona filiifa. et patris vota filiorum que sine patris preiudicio possunt impleri valida sunt l Deo nobis s. hoc etiam C de episcopis et cleri. auth. entia de sanctissimis episcopis s. nulla v. collatione q. Covarruvias in cap. 2 de test. n. 11 Silvester in summa verbo votum 3 n. 6 Divus Tomas 2a. 2e. q. 88 articulo 8

3us casus est aditio hereditatis in qua filius non potest obligari l qui in aliena 6 ff de adquirenda hered. cuius specialitatis varias rationes tradunt scribentes ibi quas refert Riminaldus in l 1 C qui admitti n. 110 Alciatus lib 4 paradoxorum cap. 2 Belonius lib. 3 imputationum cap. 2 Duarenus ad tit. de adquirenda hereditate cap. de servo folio 4 columna 1 Vbertinus in d l 2 n. 22 Boloentus n. 21 Mendes de Castro in l cum oportet C de bonis que liberis n. 20 ex quibus illa solet probari quia cum hereditas statim adquirat. patri d l placet de adquirenda hered. et unio sit inseparabile l more ff de adquirenda hered. l hereditatis appellatio ff de verb. signif. non potest patrem inuitum obligari et consequenter neque adquirere hereditatem quod in alijs contractibus longe diversum est quia licet utilitas patri adquirat obligatio remanet penes filium quia separabilis est ab utilitate que ratio pro N. 23

proponit a iurisconsulto in d. l. que in aliena sed e diffi
cilis ea ratione quia si filius contrahat ex causa peculiari
pater tenet de peculio quia obligatio inseparabilis e a bonis
peculiaribus ut probat in nostro tx et diximus n.º 1 et tamen
filius ex persona sua obligat l. si quis cum filio 44 ff de pecu
lio q.º et in hereditate debuit obligari quamuis obligatio in
separabilis esset a iure

Nec difficultatem omnino euitabis si dixeris patrem
ex causa peculiari non in solidum sed de peculio tantum obligari at
vº in hereditate obligari in solidum quia adhuc remanet diffi
cultas ex eo quod facto inuentario ex dispositione legis finalis
C. de iure deliberandi non obligaretur pater in solidum sed tantum
in quantitate valoris hereditatis sicut in causa peculiari ad
que eo casu esset dicendum filium ex superiori ratione posse ex
persona sua obligari sicut in contractibus peculij causa
celebratis. Quare superiori rationi coniungenda e sequens
consideratio filium familias adeuntem hereditatem quasi co[n]
trahere cum legatarijs et creditoribus ad que etiam cum dif
uncto l. qui cum alio ff de reg. iuris l. 3 § fin. ff quib. ex
causis in possessionem eat § heres instit. de oblig. que ex quasi
nec non cum defuncto contractum celebrari l. 1 ff de
relig. et sumptibus funerum qui quasi contractus requirit
voluntatem duorum. s. adeuntis et defuncti defunctus au
tem qui filium familias heredem relinquit habet inten
tionem vt bona sua mediante filio perueniant ad
patrem argumento tx. in l. cum filio 11 ff de legatis i.º l. 3 C. de
hered. institu. et consequenter habet animum obligandi
patrem ad onera hereditaria si igitur filius in uoluntate

tate

tate patris adierit pater no obligat etio sequuter nec filius quia ut filius obligat deficit uoluntas testatoris

Neque huic considerationi obstat tx. in l qui liberis & 5º hec uerba ibi quia no ex Judicio veniant ff de vulg. quia omissis alioz solutionibus quas post Arti nu in l cu filio ff de legatis l 2º notato ibi prosequit Jaso ibi nº 35 Equinarius nº 5 Craueta in repetitione illius leg 4 1º p. ex nº 75 videlicet non habere Judicium expressum et a priori idtacitu et aposteriori uel inducere ex uoluntate no v. ex ttto ego quod atinet ad patrem uel dominu existimo no admitti mortuo filio uel seruo emancipato manumisso ueante casu substitutionis quo casu pater uel dominus no admittit ex substitutione sed filius et seruus facti sui Juris si uiuat aut eis defunctis alij coheredes quia pater uel dominus no ex persona sua sed ex persona filij aut serui admissi tandiu dicut habere testatoris iudiciu prosequando ex persona filij uel serui illud ius communicat quando v. ex persona sua uispiunt admitti rate dicut non uocati Judicio testatoris et quod h diximus filiu uel seruu tempore quo casus substitutionis contingit fuisse extra patria potestate none diminatoriu sed necessarium ut agno uit Acurius ibi et probat tx in l 3 ff de uulgari et filiu uel seruu si uiuant uel in po testate uel extra potestatem admittendos esse docet Cumanus in d 5º hec uerba nº 2 Bartolus in d l cu filio nº 1

Extra horzgit casus filius familias excommunicatus obligat in solidu ex persona sua l si quis cu filio qq in l. sequenti ff de peculio et eius obligatio non fiet inutilis ex regula l nam his 6 ff de dolo quia potuit incarcerari et compelli N 24

ad

ad cessione bonor iuxta forma l. 1. C qui bonis cedere possunt explicat Crotus in presenti nº. 3 Corasius 1ª. parte nº. 34 Caponius in compendiis Burgundi rubrica § 5º. 2 nº. 14 Baeza de inope debitore cap. 18 nº. 79 et coget creditori servire 2ª formam lx in l. 4ª et 5ª tt. 12 lib. 5 ordinamenti l. 4ª, 5, 6, et 7 tt. 16 lib. 5 recopila. docet Antonius Gomes 2º. tomo variar. cap. 1 nº. 2 nec poterit pater alegare filium sibi praeis servire debere quia respondere filium patri non debere operas artificiales sed tantum obsequiales ut uxor marito per lx in l. sicut ff de operis libert. docet Bald. in authentica ex tt. nº. 26 C de colationibus Jason in l. illud coluna penult. C eodem tt. Baeza de decima tutoris cap. 2 nº. 12 exornat Tiraquelus in l. 1 conubiali nº. 26

N 25 Sed obstat maxime lx in l. filius familias judex 15 ff de judiciis ubi probat filium non in solidum sed de peculio obligari contra supra dicta. Preterea obstat lx in l. obligari 43 ff de oblig. et actio ubi ad obligationem requirit obligatum esse patrem familias

Pro cuius dificultatis resolutione ad d. legem filius familias respondebant antiqui interpretes literam esse mutandam et legendum filiifamilias judex ut intelligas judicem qui fecit litem suam male iudicando contra filium familias teneri in quantitate peculii quam emendationem admisit Cuxacius in postuma explicatione tt. ff de judiciis in d. l. filius. Sed ex ystimo hanc opinionem falso tribuitam esse Cuxacio cum ipse lib. 13 observationum cap. 18 eam rejiciat nec admitenda est alia interpretatio quam docet in eo lx patrem de peculio teneri quia pater ex causa

pe

pœnali nō tenet de peculio l. ex pœnalibus 58 ff de regulis
Juris et si teneret nō esset computatio facienda 2.^m tempus
quo filius sententiam dixit sed 2.^m tempus quo fuisset condem
natus l. quæsitum in fine ff de peculio et denique eo casu nō
pater sed filius tenet. ut expresse docet Justinianus in §. si fili
usfamilias instit. de oblig. quæ ex quasi nascunt.

Quare probabilior videt distinctio Azonis relata ab
Accursio in d. l. filius quā probant Paulus Castrensis et fulgo
sius ibi Mesingerius in d §. si filius Cuiacius d cap. 18 Ludovi
cus Vitalis libro 1 Variorum cap. 4 nº. 10. si iudicem faceret li
tem suam aut imperitia aut dolo. 1.º casu obligat in id quod
Judicanti bonum et æquum visum fuerit l. fin ff de variis et extra
cognitio. quod in filiofamilias nō debet excedere qualitatē
patrimonii hoc est peculii quod patrimonium solet apellari §. ac
tiones autē de peculio instit. de actionibus sicut eo casu pater
familias non condemnaret ultra id quod facere potest ut
explicat superiorem distinctionē iunctus Donellus lib. 218
comentariorū cap. 2. Secundo v.º casu quando dolose iudicans
fecit litem suam tenet ad veram litis æstimationem atque
ita secundū comunē procedit lex in d. l. filius quæ interpretatio
vera aparebit si duo argumenta contraria dissoluant. Primū
ē unde colligat eam legem loqui de filio Judice qui per im
peritiā male Judicavit. 2.^m ex eo quia Judex eo solo casu
litem suam facit quādo dolose iudicavit d. l. filius versi
culo Judex. Sed respondet ad primū quod cum Jurisconsul
tus in versiculo fin. illius legis dixerit Judicem dolose iudi
cantem teneri in universam litis æstimationem et nō sit
credendus in brevi contextura sibi ipsi adversari necessario

in principio leg. jurisdendis e. Logun de Judic. qui per im
peritiam Judicauit cu aliaquin si dolo Judicasset capax
erat filiusfamilias ut in solidu obligandi. Ad 2um respon
det quod licet Budeus existimauerit contrahi in 3 aspectu
antinomiam inter d. l. filius uersiculo Judex et d. l. fin ta
men facile respondebis si aduertas priora uerba illius uer
siculi Judex determinari per uerba finalia illius tx ibi
ut veram stimationem litis prestare cogat ut sit sensus Judi
cem litem suam facere eo de effectu ut ad uera stimationem
teneat quando dolose Judicauit ut docent Curacius libro
8 obseruationum cap. 9 Pa. Sauius 1a p. antinomiarum
Gilbertus Regius libro enanciofanon cap. 19 Donelus
ubi s. Quintana Duenas lib. 1 de Jurisdictione et im
perio tto. 8 nº. 17 quae declaratio ita debet explicari Judicem dic
propie litem suam facere quando dolose Judicauit ut ostendunt
Verba. l. Cto. in d. §o. Judex quo casu per actionem iniuriarum
consequitur condemnatus veram litis stimationem quando vo per
imperitiam male Judicauit non potuit competere actio iniuria
rum quia sine dolo et animo iniuriandi iniuria no est
quia tamen in Judice ius ignorare rationem officii culpa lata e
ea que dolus prescribis et damnu irrogat condemnato siue
per dolum siue per imperitiam condemnet equitatis ratione
compelit actio in factu d. l. fin quae cu ex equitate descendat
non in solidu sed in id quod bonu et equu Judici uidebitur com
petit.

Igitur in d. l. filius familias no tenet filius in maiore
quantitatem quam habuit in peculio tempore sententiae
qua fecit litem suam ne crescente peculio in damnu patris
fiat

fiat maior condemnatio illa aut quantitas a patre exi
genda e[st] iure quia magistratus administrati causa filius
fuit obligatus quo casu pater tenetur arguto tex in l. 4 § fin.
ff de peculio quia explicat Cuiacius libro 7 observationum
cap. 32 l. 2 ff ad municipalem docet Barbosa in l. si cum
dotem § transgrediamur nu. 10 ff soluto matrimonio quo
quia licet pater no[n] teneat de peculio ex causis poenalibus
tamen filio condemnato fit executio in peculio d. l. 9 §
eundem scribit docet Mingurius in d. § si filius Albericus in d. l.
filius Petrus faber in d. l. ex poenalibus et lib. 1 semestrium cap.
12. Cuius executionis maximus effectus quia quando pater
tenetur de peculio deducit prius quod sibi debet absque con
cursu creditorum l. peculium 10 ff de peculio § cum autem nisi [illegible]
cum eo quando vero pater non convenitur de peculio sed filio condem
nato fit executio in peculio no[n] deducit pater quod sibi debet
sed venit in concursu cum alijs creditoribus l. si filiofamilias
54 ff soluto matrimonio ubi glosa verbo condemnandus
Bartolus n° 6 Paulus n° 7 Barbosa in l. 3 ff soluto matri
monio n° 17 et 18. Unde intelligis no[n] posse defendi sententia[m]
Cuiacij lib. 13 observationum cap. 18 dum docet in d. l. filius
condemnandum esse filium quantitate peculij no[n] tamen ex
eo sed aliunde faciendam esse solutionem

Denique non obstat tex in l. obligari 43 ff de N° 26
oblig. et act. quia omissis varijs interpretationibus doctorum
ibi ex mente Cuiacij lib. 21 observationum cap. 23 respondeo
iurisconsultum ibi nihil sentire de filiofamilias sed totum
sermonem de patrefamilias intelligendum esse hoc sensu non
omnis paterfamilias obligari potest sed ille solus qui iure

suo

potestatis sit pubes et corporis mentis id est non ille quem tutela aut furor detineat non tamen negat filiumfamilias obligari posse ut ex alijs iurisconsultis constat S. gitalis ex quibus iam resoluit 2a questio de qua s. ex n.o 21. ff. patriam potestatem non esse impedimento obligationis si filius cum extraneo contraheret et contrahendo tamen cum fratre impedire obligationem ciuilem non autem naturalem quae ex mutuo nascit non obstante SC Macedoniano ut omnes fatent ex s. dictis n.o 21

N.o 27 Ad 3am questionem quomodo in presenti mutuum consistere possit ut respondeam aduerto maximam esse difficultatem ex eo quia filius familias nihil proprium habet sed omne quod eius acquirit patri ol placet l. 1 ff. si a parent. quis fuer. manu. acquisitas dominium quod non habet in accipientem transferre non potest l. nemo plus iuris 54 ff. de reg. iuris l. traditio 20 ff. de acqu. rerum dom. sed in mutuo oportet dominium esse dantem ut faciat dominium accipientem alioquin non nascit obligatio l. 2 §o apelata ff. de reb. cred. et in principio inst. quib. mod. re contr. oblig. ergo in nostro tx mutuum contrahi non potuit &c.

Quam difficultatem preuenit Accursius in presenti glosa 1 et constituit nostrum tx non procedere in peculio castrensi filij mutuantis quod ex tx constat et probat ex eo quia si ex peculio castrensi pecunia fuisset mutuata nasceret ciuilis obligatio ex l. 2 ff. ad SC Macedoni. et ex s. dictis n.o 19 quam tamen negat noster tx in profectitio tamen et aduentitio peculio recte procedit noster tx 2us tempora iurisconsulti Afri casu quando haec peculia in potestate et dominio parentis erant eodiq

deq. d. filii poterit procedere in peculio profectitio non autem
in adventitio cuius proprietas apud filium est l. cum oportet
C. de bonis quae liberis in his §. quae ad patrem pertinent de qua
lege quo iure consistat mutuum et A. virtus duplicem
rationem reddit 1.a est quia voluntate patris cuius =
nomine fuit pecunia tradita ipsi valuit mutuum per tex
in l. si ad ventris C. si certum petat et in l. certi condictio §.
si nummos ff eodem tit. secunda ratio Azonis quia consensu
in pecuniae fuit mutuum reconciliatum quam nisi ab initio non fuisset
validum quae iud et probari in l. si a furioso 12 in l. nam et si fur
13 l. non omnis 19 et §. et si pupillus ff si certum petat l. si quis pro eo
56 §. si nummos ff de fideiussoribus et communiter recepta 2a Jasonis
in prescrip. n.o 26 Corasius n.o 12 et 13

Sed hae rationes Azonis defendi non possunt priorem N.o 28
im diminatoria est et contra ea quae supra resolvimus factionem
natam favore filii ad quaerenda patri quod si mutuum nomine
patris fuisset celebratum ei immediate actio adquireretur quod non
esset absurdum in persona filii et tamen difficile in persona
extranei de quo loquitur tex in d l. si absentis et in d §. si nummos cum
constet per extraneam personam non posse adquiri obligationem
ex regula stipulatio ista §. alteri ff de verb. oblig. cuius diffi-
cultatis varias rationes scribunt interpretes in d §. si nummos
et in l. singularia ff si certum petat Corasius in prescrip. n.o 40
et libro 1 miscellanearum cap. 14, 15, et 16 Cuiacius libro 8 obser-
vationum cap. 8 Robertus libro 2 sententiarum cap. 4 Card.
Dos libro 3 ratiocinatium cap. 14 pater Molina de usuris n.o
663 Donellus in l. 2 C. per quas personas nobis adquiritur
ratio est quia si alterius nomine dedit constituit pecuniae no-
mi

nomine possidere et io sequebatur fuit eu possessorem l quod meo ff de adqui. poss. et mediante possessione transtulit etiam dominium l l C de adqui poss. quo facto nō dicis qui tradidit pro ille cuius nomine pecunia tradita ē per procuratorem tradidisse videt et ideo sibi actione adquirit

N° 29 2.a autem ratio Aureti diminat etiam ad tx ex quo nō constat pecunia nō fuisse consumptam et licet constaret nō esset verū dicere consumptione fuisse mutuū consiliatū quia si defectus inde proveniebat quia tradens nō erat dominus nec faciebat dominū accipientem hic defectus nō tollit consumptione pecunie quia nemo dixerit utrique consumptio domini factum fuisse. Neque obstant Jura adducta pro Aureti opinione quibus constat pro pecunia consumpta certi conditionem dari quia respondeo non esse certi conditionē ex mutuo que tunc demū competit quando mutuū proprie contractū ē sed certi conditionem generalem de qua loquitur tx in d l certi conditio in principio que ex pecunia numerata pluribus ex causis solet competere ut ostendunt verba tx in d l si quis pro eo §. si nummos tibi in omni causa

Denique rationis Aureti nō satisfaciunt difficultati que resultat ex eo quod frater accipiens pecuniā nō fit dominus cū statim ea pecunia patri adquirat et dominiū quod adquirit fratri non debet esse in consideratione cū nō duret nec permomentū ex regula tx in l qui pe solut ff de solutionibus adquesita mutuū consistere nō potuit

N° 30 Quam Aurtius in eadem glosa in versiculo idem si pecuniarem existimat aliter respondere posse 5 dicte difficultati si adversamus fratrem creditorem habuisse pecu

liu profectitiu .s. ex 5 dictis nº 27 et ex eo peccuniam mutuã dedisse quod jure facere potuit quia licet illa peccunia sit patris l. 3 § sed utru ff de minoribus et in eo solu deferat ab universo patrimonio quod sit separata ut filius eam admi nistret l. depositi § § fin ff de peculio ea tamē ratione solet reputari patrimoniu filij l. Si ni querit cu vericulo cum enim l. si ex duobus § vericulo namque cu servo ff de peculio et ideo filius tanquã propriam mutuo dare potest eius que dominiu transferre l. rogasti ic. § si fugitivus vericulo et quidem et vericulo fugitivus ibi contra domini voluntatem sublato arguto a contrario sensu ff si certu petat quia pater permi ttendo administrationem peculij ea omnia permisisse vi det que specialiter concedere potuisset l. qui peculij 46 ff de peculio quã rationem defendit Coratius in presenti nº 15 et in scolis receptissima est et confirmat neque libus arguts Primo quod hic supponitur .s. fratrem creditorem habuisse peculiu videt necessaria quia si nõ habuisset aut erat peccu nia patris aut extranei et omni casu nõ consisteret mutuu contractu absque eoru voluntate qd si coru voluntate aut nomine fuisset peccunia mutuata eis immediate actio adquireret ex 5 dictis nº 28 et 29 qd tamē negat Africanus in presenti cum sensisse patri adquisita obligatione ex per sona filij extraneo aute fuisse adquisitam nemo ex textu colligere poterit ergo peccunia mutuata in presenti neque erat patris neque extranei ergo erat peculiu filij. 2º

2º. probari videt ex eo quia Africanus in presenti in vericulo si non minus ita posse repetitione consistere in totu dixit si nõ minus ex peculio fratris creditoris ad fratrē de

debitorem pervenisset quam ex peculio fratris debitoris ad fratrem creditorem pervenire et consensu ut frater debitor accipiens dimidium peculium fratris creditoris ad quirat sibi dimidiam obligationem activam quae erat in eo peculio ad versus se ad quem ita sui ipsius debitor efficiat et extinguat obligatio ut ita possit solutum tanquam indebitum repetere

Sed contraria sententia .s. fratrem creditorem non habuisse peculium probat ex eo quia Africanus in principio non fecit mentionem eius peculii nec debet suppleri cum ex eius participatione obscurior redderet nostri textus ratio maxime cum absque peculio mutuum consistere potuerit ut s. diximus nec sententiam Accursii probant fundamenta 2 adducta quia primum facile dissolvetur cum constituamus exempla quibus mutuum sine peculio potuerit consistere 2um autem torquet non solum verba sed mentem Africani in versiculo si non minus cuius verba non sunt referenda ad peculium fratris creditoris sed ad peculium debitoris ut si frater creditor tantam pecuniam ex eius participatione acciperit quanta est dimidium debiti sublata sit obligatio et consequenter detur repetitio nec dictio ex peculio suo quae clarioris doctrinae causa proposita est ab Africano relata ad fratrem debitorem debet referri quia adversus eius mentem ut significet aut fuisse peculium sed debet accipi ac si dixisset ex peculio eius et ita sunt intelligenda quae in hac quaestione scribit Cuxacius sub Hesurii nomine in commentariis ad hanc legem in principio Olomanus in 3a eius lectura inter quas opiniones veriùs existimo Africanum in nostro tex. difficiliorem

quis

questionem priorem repetitionem pronuntiatam propo[si]tum esse pro
constanti mutuum valuisse ad quesita terminos habiles
constituere debemus sive dicamus fratrem creditorem
peculium habuisse aut extraneum ei dedisse pecunias ut
fratri mutuaret ex regula l. sed si pater § si ab alio
ff. ad S.C. Macedonianum vel extraneum nomine fratris
creditoris pecuniam dedisse fratri debitori ex d. l. certi con
dictio § si nummos

Sed illud exemplum quod deduximus ex d. § si N° 31
ab alio habet gravem difficultatem ex tex. in l. si filius 14 ff. si
certum petat inter quae iura manifestam contradictionem
meam dixit Cuiacius lib. 14 observationum cap. 35 qua
voce perterriti quidam deserunt defensionem superioris
exempli iuris existimantes in nostro ex fingere peculium
fratris creditoris sed meo iudicio recte defendi potest propo
situm exemplum tum quia in casu quo extraneus donavit
filio apposita conditione ut solveret non dicenciunt l. C. sed
potius convenire videntur conditio enim quam negat Mar
cellus et consentit Iulianus ad eum casum pertinet quando simpli
citer extraneus donavit et numi fuerunt consumpti a credi
tore accipiente quo casu repetitionem admittit Iulianus in
d. § si ab alio quia licet extraneus donaverit numi ad
quesiti sunt patri ideoque filius in eius preiudicium sol
vere non potuit Marcellus tamen in d. l. si filius negavit
conditionem patri eo arguto quia eo solum casu competit
patri condictio numis consumptis quando ex ea causa tra
duntur ex qua si ab initio translatum esset dominium nasceretur
actio ut ex causa mutui de qua in l. rogasti § fin l. na
et

et si fur ff si certu petat sed talis numis ex causa solu
tionis etiam si ab initio esset dominiu translatu non ros[?]a
ret actio quia quod soluit dat ea mente ut nunquam
repetat q. necnumis consumptis condictio patri competit
et in hoc obiicienti re videt Marcelus a pollia no ut docet Cu
iacius ubi § adeo ut ex multis solutionibus quas refert
Antonius de Leon in d l si filius vix una placere possit
Mihi tamen post Donelu in d l si filius ea placet inter
pretatio Juliani in d §o si ab initio Loquo de conditione
furtiua et de creditore qui sciens numos ab extraneo do
natos filio absque aliqua conditione acceperit siue ser
uauerit siue consumserit Marcelu vo in d l si filius
Loqui de certi conditione que vel ex numeratione vel
ex consumptione solet nasci et de creditore bona fide acci
piente et consumente que solutio confirmat ex sequentibus
primo quia Marcelus in d l si filius familias non Loquit de
conditione indebiti que licet ex utroq casu ex § dictis no. 11 et 21
no tame pertinet ad illud responsu cu nec ttis materia nec ra
tio Marceli ei conditioni conueniat agit q. de ea conditio
ne que solet nasci ex consumptione pecunie, de qua in d l rogasti
§o fin et in d l nam et si fur Preterea agit de eo creditore qui bona
fide consumpsit quia alioquin competeret rei uindicatio ut in primo
casu tanquam contra eu qui dolo desiit possidere l si culpa ff de
rei uindicatione aut conditio furtiua que consumptis numis
durat l in re furtiua l fin ff de conditione furtiua que
tame no competit aduersus accipienti et consumente bona
fide et ideo si pater no uindicauit numos extantes non pote
rit condicere consumptos certi conditione quia no ex ea causa
dati

dati sunt ex qua actio esse posset si dominium fuisset trans
latum d. l. si filius voluntate patris aut ex peculio castrensi
dedisset etiam condictio quae obtinet vices translationis domi
nii d. l. non omnis §. si pupillus ff. si certum petat non debeat plus
operari quam vera translatio dominii eo casu quo vera trans
latio non produceret actionem propter defectum causae non poterit
ficta translatio actionem producere ut d. condictio furtiva
non denegatur in d. §. si ab alio quia in eo tex nihil aliud proponit
in favorem accipientis quam pecuniam ab extraneo datam fuisse
ad quae ideo videri solutionem non inferre praejudicium patri quae
tamen ratio non admittitur a Juliano quoniam eo ipso quo ex
traneus pecuniam dedit fuit patri adquisita et ideo soluta
in omnem eventum potest condici id est sive extet sive non
sit tanquam mala fide recepta et ideo licet si extet possit
vindicari potest etiam condici ex regula tex in §. sic itaque
inst. de actionibus ad quae ita componi possunt Marcellus
et Julianus in illis juribus

Ex quibus iam constat in nostra specie potuisse   N. 32
mutuum contrahi ex parte dantis obstat tamen ex parte acci
pientis regula tex in d. l. qui res ff. de solutionibus ubi respon
det dominium momentaneum adquisitum fratri debitori suf
ficere ad constitutionem mutui et regulam illius stat legis pro
cedere ubi dominium revertit ad dantem non autem si ad alium
Praeterea procedit ubi ex illo dominio nulla resultat uti
litas aut effectus quandoque ubi utilitas resultat ut ex tex in
l. si tibi § pecuniam 20 ff. si certum petat et in cap. debitores de
jure jurando docet Covarruvias in praxi n. 13 et in nostro tex
in favorem fratris accipientis resultat utilitas ut ea pecunia

remaneat in peculio licet dominium patri adquirat et ipi solvit 2º 9º 4º autem resoluta e ex dictis ad primã questionem.

IN Eodem ex ibi Post mortem Patris ei soluit

Nº 33 Ex his verbis duplex orit questio prior quid Juris sit si vivo patre facta esset solutio altera an sit solutum ante aditionem hereditatis vel postea

Ad primã questionẽ responderi solet solutione facta vivente patre condictionem nõ competere adquisita non sine misterio dixisse Africanũ post mortem patris solutũ fuisse pecunia ratio e quia ante mortem patris durabat obligatio naturalis contracta inter fratres nondũ confusa nec extincta (aditione hereditatis et participatione peculii adquisita potuit repetitionẽ impedire ex regula d. l. naturaliter ff hoc tt.º adquisita solet huic questioni responderi sed ego existimo maiorem esse proponi questionis difficultatẽ ex eo quia si frater debitor solvit fratri creditori solvit quod nõ debebat cũ naturalis obligatio fuerit patri adquisita adeo ut nihil remanserit apud fratrem creditorem ut late resolvimus s nº 16 et 17 q.º frater debitor solvens fratri qui fuit creditor et tamen non est solvit ei cui nõ debebat et consequenter poterit repetere l. in summa 6s versiculo fin. j. hoc tt.º nec poterit repetenti obstare pecuniã fuisse patri adquisitã cui vere debebat quia repetitio nõ e consideranda ex persona eius cui adfuerit utilitas ex solutione sed ex persona eius cui solutum e l. hei solis 49 j. hoc tt.º quod a contra confirmat ex tx in l. si eius pupilli 6 quer
E ei

uiuo et si cuius ff ad S C Trebelli ubi qui soluit heredi qui cu restituisset hereditatem fideicomissario in eu trans tulerat actiones repetit licet mediante herede ad fideicomissariu esset pecunia peruentura ea sola ratione quia heres solo nomine heres et creditor erat, quod qui soluit fratri qui translata obligatione in patrem nomine tantu creditor remanserat poterit repetere

2°. quia obligatio naturalis patri adquisita eo ipso confusa uidetur extincta quia pater sibi ipsi debitor et creditor esse no potuit ex regula l. Uranius ff de fideiussoribus hoc autem cum debitor et creditor, e creditor ex adquisita sibi obligatione debitor quia pater ex contractu filij nomine peculij tenetur l. si quis cu filio §. ibi duos habet debitores ff de peculio, quod extincta obligatione poterit filius soluens uiuente patre repetere imo et patre mortuo no debemus attendere an aditione hereditatis et partitione peculij sit extincta obligatio que in ipso initio confusa fuit

Quare pro resolutione huius questionis aduerto merito proposuisse Africanu facta solutionem post mortem patris ut de conditione dubitaret tamquam uiuo patre rarius esset casus quo posset filius recte soluere ut de conditione dubitaret cu ex pecunia patris id ipse facere no posset d. l. sed si pater §. si ab alio in fine etiam si esset pecunia peculiaris d. l. si filius ibi sine ulla exceptione que uerba ita interpretatur Donelus ibi n°. 5 et ideo facta solutione uiuente patre potius esset dubitandu de eius ualiditate quam de repetitione tum etiam quia si uiuo patre facta esset solutio no licebat de conditione N° 34

tione filio competenti dubitari non alia ratione potuis
set statim patri adquirebat cui ex pecunia soluta adqui
sita fuisset et cum ipse a se ipso repetere non posset sed ad conditio
nis questionem sive debitum sive indebitum solvat et ideo recte
proponit facta solutione post mortem qua utergue filius
factus est sui Juris et potuit filius debitor recte solvere et
sibi adquirere conditionem quam ratione scripsit Donel
lus lib 19 commentariorum cap. 19 columna 1 in fine cum
Cade conditionem indebiti esse actionem civilem que inter
fratres vivente patre nasci non poterat

N. 35 Ex qua consideratione talibus prioris arguti et
non obstat 2us quod non solum ad istam questionem sed ad totam
L. cum pertinet et ut respondeam adverto varias fuisse
doctorum opiniones in questione illa an pater in nostra
specie obligatione paterna de peculio teneatur quas cum
tabimus sicut Paulo Castrensi in presenti n. 24 adver
tamus questionem istam male introductam ab Accursio dum
supponeret obligationem naturalem patri non fuisse ad
quisitam vel duas fuisse natas quarum una aput fratrem
remansisset et tunc recte dubitabat an pater de peculio
teneretur sed cum illa Accursii sententia fuerit a nobis impro
bata 5 n. 17 ubi resolvimus nullam obligationem aput
fratrem creditorem remansisse consequens est dicere patrem
de peculio non potuisse obligari quia desinit creditor cuius
debitor esse sit et qui ipsius debitor esse non potest et ita
in specie nostra patrem non obligari docuit Bart in presenti n.
31 et 36 sequitur Fulgosius n. 93 Jason in lectura n. 38 et in
repetitione n. 31 et 33 Joannes Baptista n. 26 Coranus 2a p. n.

n.º 99 et sequentibus

Quam sententiam probat ab Acerbo in praesenti alia n.º 36
ratione quia inter patrem et filium non posse contrahi obligationem
civilem ut supra late diximus n.º 14 sed tantum naturalis in obli
gatione autem de peculio nascit sola obligatio civilis ea ratione
quia naturalis obligatio descendit ex aequitate ut supra diximus n.º
3 aequitas autem non permittit naturalem obligari pro ut obli
gatur pater de peculio l. si quis servum 29 ff. de peculio neque
ex facto alterius aliquem obligari l. transactione matr. 4
C. de transactionibus; atque ita in obligatione de peculio
sola civilis obligatio adesse videtur quod confirmat ex eo quia
obligatio naturalis descendit a iure gentium ex supra dictis n.º 3
obligatio autem de peculio nascit ex edicto Pretoris de quo in
l. 1 ff. de peculio quod est pars iuris civilis §º ius autem civile
inst. de iure naturali quod pater non potest obligari de peculio
filio suo cui civiliter obligari non potest

Sed haec 2a ratio non potest defendi quia licet co N.º 37
muniter receptum sit obligationem de peculio esse solam
civilem ut testat Jason in §º actionis autem de peculio n.º 29
inst. de actionibus contraria sententia quod esse obligationem
naturalem et civilem defendunt Jason in praesenti d. §º 38 et
Sapius quem retulit Corasius in praesenti n.º 34 eo arguto quia
pater concedens filio administrationem peculii consentire videt
sequenti obligationi cum permittat administrationem bonorum
ex l. qui peculii ff. de peculio docet Bart. in l. et 2 ff. illo tit.
sed cum haec ratio deficere videat quando pater expresse prohibet
cum filio contrahi ut in specie d. l. si quis servum in eo casu
ex voluntate expressa esset praesumpta proveniens ex consensu
pecu

peculij alia ratio quaerenda est quae colligitur ex lex in d. §. actiones
autem ibi aequum est ubi Justinianus obligationem de peculio ex aequi
tate descendere dicat ea ratione quia pater concedens peculium
filio cuius quae administrationem permittit eum contrahere et obligare
bona peculiaria adquisita ne creditores contrahentes cum filio deci
piat aequum est patrem teneri ex proprio facto proprio quae concessione
peculij quae concessio non tollit contradictum particularis contractus quia cum possit
pater peculij concessionem revocare donec non revocat obligationem permisisse
videtur. Ideo quae aequum est eum teneri quo si obligatio patris descendit ex aequitate
erit naturalis ex supra dictis n. 3 quae ut littera confirmat ex eo quia si obli
gatio de peculio esset civilis tantum propter defectum aequitatis naturalis
redderet inutilis opposita exceptione ut supra resolvimus n. 10. Cum argumento
non satis facit ut tradita a Jasone in d. §. actiones n. 29 dum docet esse
obligationem civilem cum effectu obligationis naturalis quia effectus obliga
tionis naturalis ubi deficeret aequitas non potuit concedi. Praeterea si actio
de peculio non supponeret obligationem naturalem non posset accedere fidei
iussor qui tamen recte accedit et cum effectu tenet l. creditore 18 in fine ff
ad S.C. Maced. Denique quia est commune ut littera actio de peculio est per
sonalis ut probat text. in l. ex summa in fine ff de peculio et resolvit Gome
sius in §. omnium inst. de actio. et in d. §. actiones n. 29 Joannes Baptista
in prin. n. 13 Duarenus in praefatiolum n. 2 quae supponit obligationem
naturalem ut probat Joannes faber in rubrica inst. de oblig. Quibus itaque
relictis non obstat argumenta Accursij quia ad primum patet solutio ex supra
dictis. Ad 2m. respondeo obligationes descendentes ex edicto Praetoris non esse
civiles tantum quoties in quae descendunt ex aequitate naturali ut patet ex
edicto de pactis de constituta pecunia de restitutione minorum et aliis si
militibus unde ita constat quaestionem propositam an pater de peculio rema
nerit obligatus esse resolvendam negative non ex ratione Accursij sed ex ratio
ne

Pauli Castrensis proposita nº 35. Cui adijcienda e altera ratio quam colligit ex Corasio in presenti nº 56 q patrem non obligari ne impediret nativitas obligationis contracte inter fratres quam impediri non posse in alio proposito resolvimus s nº 18 et impediret in nostra specie quia eodem momento quo filius obligatur et adquirit obligatio patri poter obligari et adquiri ita obligationes invicem concurrentes se impedirent adque ideo resolvit patrem in presenti non obligari de peculio et stat 2us argumentum s. propositum nº 33 et resolvit 1o questio q fratrem vivo patre solventi repetere non potuisse.

Ad 2am questionem utrum si solutio esset facta ante aditam hereditatem competeret repetitio varie solet responderi ut constat ex Acurtio in presenti verbo post mortem. Prior opinio e dicentium non competere repetitionem ea ratione quia eo tempore non dum erat obligatio confusa aditione hereditatis et participatione peculij adque ita solutum eo tempore debitum non potest repeti quamvis postea indebitum efficiatur ex nova causa l qui ob rem 35 l fin § quius ff hoc tº. Altera 2. opinio e Asonis quam sequitur Acurtius et probant doctores comuniter ut docet Cordesius in presenti nº 17 Joanes Baptista nº 34 et 35 q repetitionem competere etiam si ante aditam hereditatem facta esset solutio primo quia heredes a morte testatoris heredes sunt l heres 54 ff de adquirenda hereditate l omnis hereditas ff de regulis juris. 2º quia licet pendente aditione ex justa causa solutum videatur postea tamen aditione venta aparet fuisse injustam et competit repetitio l i in fine cum l sequenti ff de conditione sine causa 3º quia filij de quibus in presenti erant heredes sui ex § ita de

demũ instã de hered. quę ab intest. §º nũc instº de hereditate in quibus nõ ẽ necesaria aditiõ nec consideratur heredi tas, Jam quia statim ipso Jure heredes existunt l in suis ff de suis et leg. hered. et ideo existentia, sui tales reputati heredes confundunt obligationẽ et ideo Africanus solam mortem consideravit nulla facta aditionis mentione

Nº 39 Sed quoniam abstinere poterant ex regula tex. in l necesarijs ff de adquirẽda hered. suponit l Cus hos fratres se in miscuisse hereditati pater nã in fratre debitore id constat dũ pro parte pro qua heres existit confusa fuisse obligationẽ probat l Cus in fratre autẽ creditore idem docet dũ probat pro dimidia fuisse heredem et constat ex eo quia accipiendo solutionẽ debiti videbatur se inmiscuisse quia ut s diximus nº 16 et 17 obligatiõ fuit patri adquisita igitur frater qui postea debitũ accepit non suo Jure sed ex eo quia heres patris inter eius bona invenit obligationẽ debitum accepit et sic fuit actum qui fieri nõ potuit citra Jus et nomẽ heredis l pro herede 20 §º penult. ff de adquirenda hered. ex quo actu resultat gestio pro herede d l pro herede in principio docet Bartolus in princ. comuniter receptus ut testatur Juanis Baptista nº. 33 Corasius 2º parte nº. 18 et confirmatur quia solutionẽ accipere debiti alieni absque mãdato eius cui debetur nemo facere potest etiam si sit coniuncta persona l quia tutino §º quã quã ff de negotijs gestis l filius paucẽdo C de pãtis etiam si sit paratus accipiens cavere de rrato ut colligitur ex l 2 ff ut legatorũ nomine caveat solvere autẽ pro alio etiam invito quilibet potest l solvendo ff de negotijs gestis sed filius solvẽdo debitum patris videtur agnovisse hereditati l 2 C de Jure de

deliberandi l. pare tibus C. de inofficioso test.° g.° a fortiori ac
sipiendo debitum patris quia actus soluendi induxit in
mixtionem ex presumptione que resultat ex eo quod prout po
suis soluisse qua pro alio quilibet presumit l. et magis 4
ff de solutionibus qua presumptione multo magis induxit receptio
debiti que absque nomine heredis licita non e et ideo resoluendum
e in hac questione non posse dubitari an solutio sit facta an
te aditionem hereditatis tum quia aditio in suis heredibus ne
cessaria non e tum etiam quia si necessaria esset actus ac sipi
endi solutionem induxit pro herede gestionem et immixtio
nem

Quid autem si abstineant fratres ab hereditate paterna N. 40
respondendum distinguendo tres casus aut enim uterque abs
tinuit aut solus frater creditor debitore se immiscente aut so
lus debitor creditore se immiscente Primo casu 2.° legem 12
tabularum fisco deferebat hereditas l. 2 §.° legitima ff de suis
et legitimis heredibus in nouiori autem iure proximiori agnato
vel cognato §.° placebat inst. de legitima agnatorum successione
cio it cui defert successio debet solui non fratri quod si fratri so
lutum sit condictio iure competit repetitio si autem successori non
competit nisi in quantitatem qua ex peculio fratris debi
toris habuit successor non autem in maiorem quantitatem
cum abstinente fratre debitore nulla fuerit facta confusio
obligationis qua patri tenebat 2.° vero casu quando solus de
bitor fuit heres patris certum e fratri solutum totum repeti posse
quia nulla obligatio erat penes fratrem et cum tota
sit in hereditate patris per immixtionem filij debitoris
tota confundit sicut in specie Africani fuit confusa dimi
dia

dia tantu fratre creditore pro dimidia herede existente q.o v.o casu quando solus frater creditor fuit heres patris idem dicendu e quod in primo casu in fisco aut extraneo herede diximus adque ita absolute hec 2.a questio

Inter ibi questio est an repetere possit

N.o 41 Minus recte proponit Africanus questione debuit enim adverbere fratre soluente aut sciens soluisse aut Juris errore sciebat enim se a fratre mutua pecuniam accepisse et patrem esse mortuum se que heredem in quo consistit factum questionis proposite ab Africano et tunc aut sciebat obligatione patri fuisse adquisita et Jure hereditario sibi pertinere pro dimidia et consequenter confundi et pro altera dimidia in herere puelio et ex parte ipsa tione qua frater creditor habebat ex tanqui debitu aut hec omnia ignorabat si sciebat soluit sciens et non potest repetere l quod quis so ff hoc tit. si ignorabat Juris ignorantia no parit condictione indebiti l cu quis C de Juris et facti ig. l error C ad l falcidia q.o no debuit Africanus de repetitione disputare aut debuit respondere repetitioni locum no esse

Cui difficultati respondet Paulus Castrensis in presenti n.o 2 quem sequitur Fulgosius n.o 3 repetitione competere quonia error Juris no impedit repetitionem quando quod solutum est in Jure tam civili quam naturali indebitu e

N. 42 Cuius interpretatio confirmat ex eo quia Juris error in adquisitione no nocet l nunquam 3e ff de usucapionibus non

nō autē in amissione rei proprię l. Juris ignorantia, et l. error § ff. de Juris et facti ignorantia et ideo qui Juris errore soluit indebitum omni Jure repetere potest quo exēplo utitur Accursius in d. l. 7. non quia Juris error prosit et conducat ad considendam repetitionē sed quia non impedit quominus considat si alias poterat pertinere ad repetendum quod vere indebitū ē et hoc ē quod dicit in d. l. error § in damnis Juris errorem nō nocere non nocere enim ē nec prodesse nec damno afficere sed rem in suis terminis relinquere ut ob[l]i[ti]me explicat Cuiacius lib. 5. observationū cap. 39 et in termi[nis] l. specie probat in l. quę fideicomissa 80. ff. de legatis 2. ubi Juris error nō efficit ut perpetua actio esset si tamē tem[po]re esset prescripta ex Juris errore nō restitueret l. sicut in fine C. de prescriptione 30 anorū q[ue] in nostra specie dicendū ē solutū Juris errore ex nullo Jure deberet repeti posse alioquin Juris error impediret repetitionē alias com[pe]tentem et noceret in damno contra dictam legem Juris ignorantia. Preterea facit tex. in l. 1. § cu. exceptionem Boetto. l. 1. C. eodem § 10. § 2. quoque inst. quibus modis re[co]ntr[ahitur] Ubi regulariter repeti posse indebitum solutū per errorem docemur nulla facta errorū distinctione nec in nostro [sta]tuto cautū reperit expresse Juris errorem impedire repetitionē et generaliter reperit statutū errore solutū repeti posse [er]g[o] dicendum ē solutū errore Juris si omni Jure indebitū erat repeti posse ut docent Accursius in d. l. 7. Fulgosius et Bau[?]lus in prescit. idem Paulus in l. 1. nº 15. Boetto. ibi Jason nº 14 22 et 23 Fulgosius in l. si nō sortem § libertus nº 2 et 10 § Boetto. Menoch. post antiquiores in l. cū quis nº 21 C. de Juris et

et facti ignorantia

Sed licet Sylla comuniter recipiant defendi non possunt cum certi Juris sit errorem Juris impedire repetitionem etiam eo casu quo solutum omni Jure indebitum erat ut defendunt Cuiacius libro 19 questionum Papiniani ad d. Legem Juris 7 et libro 1 diffinitionum Papiniani in d. Lerror 18 Eguinarius Varo in d. §o. Sy quoque Donelus libro comentariorum cap. 21 coluna 3 et libro 14 cap. 14 que sententia probat apertissimis fundamentis in lege quis C de Juris et facti igno. l error C ad l falcidiam l regula 9 §. si quis Jus ignorans ff de Juris et facti igno. Juncta que diximus § n.o 8 et 9 qui Juris intelligere quando naturalis obligatio aderat cum Juris errore admiti non potest Primo quia si naturaliter deberet sola obligatio naturalis impediret repetitionem d. l naturaliter 13 §. nouitto et ideo in eo superfluum esset dicere Juris errore impediri repetitionem que impediret obligatione naturali 2o quia Juris error ea ratione impedit repetitionem non quia naturaliter deberet solutum sed quia lex non succurrit ignorantibus d. §o. si quis Jus ignorans in finalibus verbis 3o quia ea ratione Juris errore solutum repeti non potest quia cum non liceat Juris ignorantia alegari l constitutions 12 C de Juris et facti ig. sciens ter solutum credit et sicut sciens non potest repetere d. l quod quis ita et Jus ignorans qui reputat pro sciente

N.o 43 Neque obstat regula tx in d. l Juris ignorantia 7 cum lege sequenti quia respondeo cum Donelo Cuxaçio et Varone ubi § condicentem indebitum non petere suum neque agere de damno vitando ut excuset Juris ignorantia ex d.

le

Legibus sed alienum petere lucrum que captare quia soluens transtulit dominium l. dominus 5. Scott. ideo que non vindicat ut dominus sed condicit quod dominio non consistit 3. sic ita que ingl. de actionibus l. fin. ff usufructuarius quemadmodum caueat. egit conditione indebiti non damnum vitamus nec quod nostrum est petimus sed damnum quod iam passi sumus alienum quod est petentes resarcire intendimus g. non proderit nobis error Juris imo nocebit ut in Iuris probant illa Jura

Neque obstat generaliter dixisse l. C. de soluerr ore repeti posse et in hoc nostro tt. non reperiri expressum Juris errorem impedire repetitionem quia ut aduertit Cuiacius ubi 5 et Libro 2 definitionum Papiniani ad 59 huius tt. et Donellus in locis 5. sitatis respondeo quod quamuis in tt. de Jure non esset expressum Juris errorem impedire repetitionem et generaliter dictum esset errantes repetere adductamen id ad Juris errorem non erat referendum ex rationibus ad cutis non presedenti et quia errantes in Jure non proprie appellant errantes sed ignorantes et stulti ut colligit ex finalibus uerbis d. §. si quis Jus ignorant et ex l. 9 ff de quod ui aut clam ut late prosequit Donellus d. cap. 19 columna 3. quod ex eius dicti sententia maxime procedit cum haec differentia inter errorem Juris et facti reperiat expressa in Juribus 5. sitatis ex quibus alie Leges debent interpretari quia sicut una pars Legis interpretat per alteram ita una lex per aliam debet interpretari cum totum corpus Juris ciuilis sit una lex Justiniani ex diuersis autoribus collecta et diuersis distincta capitibus.

Ex quibus iam constat Fulgosii et Castrensis interpretationem sustineri non posse quia si reyquas non facile congruere ex N. 44

explicationẽ nostro tx. invenies in hac parte, quã desertam Interpretes reliquerunt, interim tamẽ dum alij meliora adducunt, sequentes possunt adaptari interpretationi. Prior ẽ fratrem in presenti nõ errore Juris solvisse, sed errore facti, quamvis enim sciret obligationem patri adquiri et confusione extingui, tamẽ quam potuit oponere omisit oblivione exceptionem, quo casu non in Jure errare, sed in facto docet Cujacius libro 2 definitionum Papiniani ad L. 59 huius tti, qui intelligens in eo tx fideiussorem qui Jure non tenebat solvisse nõ errantem in Jure, sed oblitum exceptionis sibi competentis, quod observat Cujacius ad simillimam speciẽ tx in L. qui exceptionẽ 40 §. hoc ttº. Quod si hæc interpretatio tibi nõ placiat et adhuc errasse in Jure solventem videat, poteris respondere Africanũ diversam questionem principaliter disputantem terminos abiles constituisse, ut in alio proposito diximus s. nº. 30 circa finẽ, et ita intelligi posse in filio familias qui nõ pervenerat ad perfectã etatẽ, cui non nocet Juris error, et quamvis contingere posset filiũ maiorem fuisse, cũ nulla etas liberet eũ a patria potestate, frequentius tamẽ ẽ propter breve vite tempus parentes filios minores relinquere, ad quẽ casũ ut pote frequentiorem referre sententiam Africani nõ erit inutile, L. 3 nã ad ea ff. de Legibus.

Nº 45 3º. respondere potest conditionem indebiti in ex naturali equitate descendere L. ex conditione 66 §. hoc ttº, ideoque ubi equitas cessare, ibi de Juris rigore competere in L. cum his 32 §º. mulier §. hoc ttº, et similiter ex equitate concedi ubi de Juris rigore cessaret, ut in hac specie quãdo in Jure errantem ẽ advertit Wesembegius in rubrica huius ttj. nº 9, ideoque in

in presenti nō obstante Juris errore ex equitate concessa ē re
petitio equitatis autem ratio suma ē tum ex eo quia cum
expediat inter fratres equalitatem servari in paterna suc
cessione lex fratris. 10. ff. de fideicomisso et ibi notant doc
tores C. de transactionib; l. cum oportet §. qu autem ibi max
ime inter fratres C. de bonis que lib. si frater in presenti nō
posset repetere nō esset particeps hereditatis paterne in ea parte
que sibi Jure hereditario competere posset tum etiam ex eo
quia frater debitor qui proprio labore peculium administ
travit non debet ex administratione damnū sentire cū
certum sit peculium cuius particeps ē frater creditor fuisse
auctū ex illo mutuo contractu et ideo equitas suadet pro
portione peculij conditionem competere nō obstante Juris
errore,

S. N. ff. ibi respondi Utique quidem pro ea parte qua ipse patri heres extitisset repetiturum

Hijs verbis duo continentur decisio et ratio decisionis pri
mū dū dicit fratrem repetiturū adeo dificile ē ut Oto
manus in explicatione gramatica ho fr hic. l. exis
timaverit adendam esse negationē eo argumento quia obli
gatio naturalis inter fratres contracta nō fuit patri adqui
sita et ideo quamvis filius fuerit heres patri nihil eo no
mine repetere poterit quod alijs argumentis conatur probare
Otomanus concludens obligationē fuisse patri adquisitā
sed eius errorem reprehendit Cuiacius tractatu g ad Africanū
ad hanc l. et postea in comentarijs editis sub nomine

N° 45

Lis

Hesperii et Iuanus Mercerius in commentariis ad hanc l. folio 5 et sequenti Robertus libro 1. receptarum lectionum cap. 30 Donellus d. libro 14 cap. 9 quorum opinio contra Ottomanum satis nobis erit probanda cum s. n. 16 late dixerimus obligationem fuisse adquisitam patri in quo cum erraverit Ottomanus fuit necessarium in ceteris quoque eodem errore incidisse cuius opinio satis confunditur ex eo quia si Africanus sentiret pro hac parte non competere repetitionem inutilis esset partium divisio cum sufficeret in universum respondere pro ea tantum parte competere repetitionem pro qua frater creditor peculii particeps fuisset

N 46 Recte igitur dixit Africanus fratrem pro ea parte repetiturum cuius decisionis ratio est quia cum obligatio ut sepe diximus fuerit patri adquisita et filius debitor eius heres extiterit pro dimidia in ea parte confunditur obligatio cum sui ipsius debitor et creditor esse non possit l. Uranius ff de fideiussoribus l. debitori C de pactis l. Stichum 95 §o aditio ff de solutionibus quo loco probat aditionem hereditatis non unquam confundere obligationem aliquam dico autem non confundere sed habere vim solutionis quod difficile est ex eo quia supponit aditionem hereditatis non semper confundere obligationem tum etiam quia illa sententia dum docet habere vim solutionis licet confirmet in d. l. Uranius ibi solutionis iure et in l. si debitori 50. ff de fideiussoribus l. si cum 91 § fin. versiculo quoniam cum debitor ff de evictionibus l. si id quod 22 ff de liberatione legata l. in imponenda C ad l. falcidiam §o fin. iuncta glossa ibi verbo aes alienum iisdem eodem textus habet maximam difficultatem ex lex. in heres
adi

a debitore 21 §° fin ff de fideiussorib; ubi si uertro haberet vim solutionis competeret fideiussori actio mādati ex regula tx in l mādati C de fideiussoribus et cū nō competat manifeste ostendit l. C.ᵘᵃ aditionem nō habuisse vim solutionis quod etiā probat in l si soser 44 ff soluto matrimonio ubi filia pro dote agit aduersus heredem patris uel aduersus patrem si emā cipata fuerit quauis pater qui marito filie dotem promi serat fuerit eius heres que actio filie denegaret si pater ad eū dō hereditate soluisse pū ero crederet genero

Quorū Jurium difficultate como ti doctores post et curtiū uarias explicatio nes tradidere quas referunt et pro sunt Augustinus Morla in emporio Juris tt° 8 q°. 3 ex nº. 8 Petrus Barbosa in l que dotis ff soluto matrimonio nº. 1 cū sequentibus Cuiaius tractatu 7 ad Africanū in d l heres a debitore §° fin ex quibus mihi or uere tiā uidet solutionis vim habere ne etionem regulariter ut heres in fauorem suū excludat alios creditores seu legatarios sibi debitum retinens quasi fuisset solutū d l 5 tiam §° adeo ubi non ad missa Cuiacij emēdatione quā proponit in l 127 ff de uerborum obligationibus ut loco dictionis quanto reponat quādo et loco dictionis solidū reponat solutū absque emēdatione probat heredem pupilli posse retinere sibi debitū quia licet ex obligatione naturali nō competeret actio ad petendū quādo pupillus esset factus locupletior nauit tamen Jus retinēdi quasi solutum ex naturali obligatione

Neque obstat tx in d l heres a debitore §° fin quia omissis uarijs solutionibus quas refert Barbosa ubi s. nº. 7 Morla nº. 10 respondeo in eo tx. non probari generaliter aditionē N° 47

aditionem hereditatis non habere vim solutionis sed uno tantum casu scilicet quando resultaret absurdum ex tali fictione quod absurdum in specie illius tx. ex eo considerari potest quia si aditio haberet vim solutionis liberaret reus principalis sed non liberat ut constat ex illo tx. ibi cum reus obligatus remaneat sicut nec liberat unus ex duobus reis debendi altero adeunte hereditatem creditoris in d. l. Vranius gl. in eo casu non potuit ~~solutio~~ aditio habere vim solutionis preterea si haberet vim solutionis reo principali non liberato sequeretur eum teneri actione mandati et actione ex stipulatu quod fieri non potest cum principalis actio ex stipulatu faciat cessare actionem mandati accessoriam d. l. si debitori § ff. de fideiussoribus ideo quia ne admittamus et haec absurda non habet aditio vim solutionis in specie illius tx.

Neque obstat tx. in d. l. si socer 44 ff. soluto matrimonio quia respondeo in illo tx. aduertendum esse non proponi patrem promittentem dotem ut supra in argumenti propositione diximus sed patrem qui dotem soluit genero cui postea heres extitit quo casu nihil interest aditionem hereditatis habere aut non habere vim solutionis utroque enim casu poterit filia petere dotem quia si soluit non est liberatus maritus cum talis solutio sit facta sine voluntate filiae et absque iudicis precepto et ideo soluens non fuit liberatus arguto tx. in l. qui homine § si gener ff. de solutionibus 2a. iuxta eorum opinionem qua resoluit Barbosa in l. 2 § quod si in patris et in d. l. quae dotis n.o 8 ff. soluto matrimonio gl. si maritus non fuisset liberatus solutione vera non debet ex ficta solutione liber reputari quod

si liber nõ e poterit heres eius a filia conveniri adgratiã si vel in eo lex aditio hereditatis habeat vim solutionis si vel nõ semper competit actio filiã cũ nullo solutionis eius consensu potuerit maritũ liberare

Habit q.º aditio vim solutionis quotiens cũ quo non resultat absurdum et e utile heredi ut in d. l.º aditio et in d l in imponẽ da suis autẽ si dami notũ esset heredi ut si ex ea fictione contingeret alterius liberatio ut in d l vrani us et d l heres a debitore sº fin resolvit Paulus Castrẽsis con a l. iõ nº 2 libro 3.

Neque obstat lex in l quã dotis 39 ff soluto matrimonio ubi in damnũ heredis aditio hereditatis habet vim solutionis quia omissis traditis a Cuxacio tractatur ad afrinũ ibi eã l explicat et a Petro Barboso in commẽtaris ipsius l ex nº 1 respondeo ibi apparuisse voluntatem mulieris volentis donare dotis quãtitatẽ stipulãti bus in casu dissoluti matrimonij adgratia ita non ad vim solutioni sed principales creditores fuerunt quo casu dissoluto matrimonio morte uxoris tenebat maritus eis dotem restituere sive soluta fuisset sive nõ cũ ipse fuisset heres uxoris. ideoque dotem solutam restituebat ut creditoribus suis nõ solutã ut creditoribus mulieris tanquã creditorib. hereditarijs ut ostendit lex in finalibus verbis igit in eo lex aditio non habuit vim solutionis et quãvis haberet nullũ damnũ proveniebat heredi marito cũ omni casu restituere teneret — Nº 48

Superior tamẽ regula quæ docet obligationes cõfundi ex vi solutionis procedit in obligatione personali seu aut — Nº 49

aute in ipotecaria ut probare videt lex in l. debitor sub pignore 4 ad S.C. Trebelli. facit lex in l. si quis 38 § fin. ff de solutionibus quod per difficile e tum ex eo quia non potest reddi congrua differentie ratio inter obligationem pignoris et personae tum etiam quia sicut solutione ita aditione hereditatis habente vim solutionis debet pignus liberari praeterea quia in illa lex probat naturalem obligationem non confundi in tertio casu remanet g.o cuius contrarium docet Africanus in praesenti.

Pro quarum difficultatum resolutione duae quaestiones occurrunt prima an aditione hereditatis pignoris obligatio extinguatur altera an naturalis obligatio confundatur aditione hereditatis. Ad 1.m quaestionem videtur dicendum aditione ius pignoris confundi. Primo quia creditor fit dominus pignoris l. cum heredes ff de adquirenda poss. rei autem propriae pignus non consistit l. neque pignus 46 ff de regulis iuris g.o desinet pignoris ius 2.o quia obligatio pignoris est accessoria principali obligationi g.o principali confusa debet confundi l. cum principalis ff de regulis iuris l. omnibus 93 ff de solutionibus sicut extinguitur obligatio fideiussoris si principalis debitor creditori successit d. l. si debitori d. l. Uranius 3.o probat quia aditio habet vim solutionis ex 5. dictis sed solutione liberat pignus l. item liberat 6 ff quibus modis pignus vel ipoteca solvit g.o aditione liberabit 4.o id probat in specie lex in d. l. debitor sub pignore ubi falet I.C.us obligationem semel confusam fuisse sed semel extincta no redintegrat etiam si hereditas sit restituta

l. deducta §. vers. ciculo quoniam actio ff. ad SC.tum Trebell. et ex regula l. qui res §. §. sol. area ff. de solutionibus q. in d. l. debitor fuit extincta pignoris obligatio

Contrarium tamen respondit IC.tus in d. l. debitor sub pignore ubi docet Paulus herede possidente pignus non dari fideicomissario actionem ipothecariam duplici ratione prior quia hereditaria actio est altera quia heres retinens rem Jure creditoris non minus ex hereditate restituisse videtur ut videretur si retineret Jure heredis nullo pignore interveniente quarum rationum quelibet est difficilis prima dum ait pignoratitiam actionem ~~non~~ esse hereditariam adeo difficilis visa est Cuiacio tractatu 7 ad Africanum in d. l. heres a debitore in principio ff. de fideicomissoribus ut existimaverit negationem addendam esse Ut sit sensus ea ratione non competere fideicomissario quia cum nullo tempore defuncto aut hereditati competierit hereditaria non est et ille solum in fideicomissarium transeunt actiones que hereditatis fuerint arguto lex in l. si heres pecunia l. deducta §. que post ff. ad SC. Trebell. sed hec emendatio admittenda non est contra fidem omnium librorum et denique quia ut advertit Antonius Faber lib. 7 coniecturarum cap. 16 negari non potest eam actionem esse hereditariam quia licet nunquam competierit defuncto competeret tamen si debitum solvisset solventi que fideicommissario competere potest ex mente IC.ti ibi quod Jus et facultas solvendi ut sibi competat actio ex persona defuncti descendit Jure hereditario cum illa facultas et defuncto et hereditati competat ergo actio hereditaria et denegat fideicomissario eo sensu quia illa nullo alio Jure potest competere quam Jure hereditario.

Ut

utili Sed autem Jus tale debet esse apud eum quale fuit apud defunctum l. nemo plus Juris ff de regulis Juris sed apud defunctum non erat ex actione ante solutionem l si rem § 1 omnis ff de pignoratitia actione quod neque apud fideicommissarium et haec est vera explicatio prioris rationis. Altera autem ratio est difficilis ex eo quia si retinere non potest Jure heredis multo minus Jure creditoris cum credatur esse deserit confusa obligatione ut facit l. 1 C. in vercirculo (?) conditione quod non retinet Jure creditoris. Cuius difficultatis explicatio pertinet ad principalem quaestionem an duraverit pignoris obligatio confusa principali obligatione.

Progreditur tamen idem Paulus in d. l. debitor ad 2um caput quando heres non possidet et docet posse eum actione serviana rem petere quae sententia est Accursii ibi procedit ea ratione quia solet extincta principali obligatione Jus pignoris durare l 2 C de luitione pignoris cuius l. exemplum post Accursium et doctores ibi varie proponunt Baldus Balbus in tractatu de praescriptione 4a parte 4a partis principalis quaestione 3 nº 2 Duenas regula 17 ampliatione 2 Covarruvias libro 5 observationum cap. 32 Pinelus in authentica nisi triennale C de bonis maternis nº 3 Balduinus ad leges 12 tabularum cap. 78 et tractatu de pignoribus cap. 20 quae tamen Accursii explicatio licet in se vera sit ex d l 2 non tamen convenit d legi debitor in qua non omnino fuit sublata principalis obligatio ut apparebit ex s. dicendis

Nº 50 His sic constitutis ad quaestiones 5 propositas respondetur ad primam regulariter confusa principali obligatione Jus pignoris confundi ex Juribus s. allegatis nº praecedenti ubi

autem

autem aliquid super est principalis obligationis jus pignoris non confundit ut s. diximus. Ad 2.um quesitionem respondit naturales obligationes confusum ex nostro textu l. Verius ubi probat confundi obligationem fideiussoris que durat et si non confunderit principalis obligatio naturalis neque obstat lex in l. in imponenda 6. et in l. irritum 8 C ad l. falcidiam ubi probatur quo ad retentionem et imputationem que fiunt virtute naturalis obligationis debita non confundi quia respondeo id indubium quia ex l. falcidia ne alios heres vel afficeret damno vel plus haberet quam debitam quartam et ideo ad rationem legis falcidie ita fit computatio quasi hereditas non fuisset adita l. in ratione 30 in principio et in 5.o verbis l. in qualitate 73 ff ad l. falcidiam que dispositio ad alios casus extendenda non est. Neque obstat confusionem actionem nasci ex repugnatione que in sit filio civilis non possit tolerari effectum circa obligationes naturalis quia respondeo in aditione hereditatis fieri quasi contractum ut s. dixi n.o 23 in quo adest consensus defuncti et heredis quo confundunt naturales obligationes sicut stipulatione et acceptilatione quibus tollitur naturalis obligatio pro ut consensu quamvis descendant ex jure civili

Sed his omnibus obstat d. lex debitor cui varias explicationes scribant interpretes ibi et ultra eos Cuiacius tractatu 7. ad Africanum in d. l. que docis et in l. cum quis 5.o fin ff de solutionibus et libro 4 questionum Pauli in d. l. debitor Antonius faber libro 7. coniecturarum cap.o 16 et 17 quibus omissis existimo in illo textu solum durare pignoris jus id principalem obligationem tantum naturalem civili confusa ex N.o 52

ex representatione naturalis autem remanet quia cum heres aditerit compulsus deficit consensus quo confundat naturalis obligatio quae tunc demum tollit quando aditio hereditatis efficit ut bonis remanentibus penes heredem dici possit hereditatem heredi soluisse vel contra per tx in l si ei cum 41 § fin. ff de evictionibus et ideo in specie d l debitor cum deficiat consensus heredis et superior effectus aditionis non confundit naturalis obligatio et consequenter remanet Jus pignoris quod non tollit nisi vere vel ficte sit satis factum creditori l ex sextante 30. § alienus sargus in fine ff de exceptione rei judicatae Vide cum in d l debitor apud heredem non remanserit aliquid hereditarium ex regula tx in l nam quod 14 § qui compulsus ff ad SC. Treb. non confundit obligatio naturalis nec pignoris Jus. cui resolutioni non obstat ille tx in versiculo remanet ergo quo videt probari obligationem naturalem pignoris tantum remanere non autem principalem obligationem et ideo si pignus deficeret videbat nulla obligationem remanere quia respondeo illa verba significare remanere obligationem naturalem non pignoris tantum sed propter pignus efficacem ad petendum ex regula tx in l si tibi decem § de pignore ff de pactis et in illo versiculo ostendit I.C.tus rationem quare si heres amiserit pignoris possessionem habeat actionem s. quia confusa obligatione civili remanet propter pignus efficax obligatio naturalis qua non solum peti potest pignus sed debitum et fideicommissarius in quem transit l uerum hereditatis, praestat omnis tanquam si hereditas non fuisset adita quod procedit in herede compulso

sunt.

ius autem si uoluntas adiisset tunc enim quamvis restituat hereditatem non redintegrat actio semel extincta l. debitor 58 in principio ff ad SC. Trebel. quando autem compulsus adiit facta restitutione reputatur non adiisse sicut quando heres vendidit hereditatem redintegrantur actiones quia sicut vendita est hereditas defuncti a quo ipsius non ut patrimonium heredis et ideo omnia reputantur tanquam si hereditas adita non fuisset qua ratione procedit tex. dispositio in l. 2 §o fin ff de hered. vel actio. vend.

Ex quibus tamen apparet in nostra tex. fuisse confusam obligationem naturalem adeunte filio hereditatem patris cum utriusque uoluntas filii et patris interuenerit in aditione hereditatis etiamsi pater ab intestato decessisset tunc enim ex eius uoluntate fit heres filius l. conficiuntur 3 ff de iure codicillorum et cum hereditas remanserit penes filium uidetur ipse hereditati soluisse et ideo confundit obligationem ut s. dicta. N° 52

In tex. ibi pro ea uero parte qua frater etc.

Ostendit Africanus in praesenti participatione peculii extinctam fuisse obligationem pro altera parte remanente si in parte peculii quam habuit frater creditor tanta sit pecunia quantam pars debiti continebat. Procedunt conclusionis explicatione aduerto peculium filii familias morte patris extingui ex regula tex. in l. pater familias 182 ff de uerborum signif. et consolidatur cum bonis patris et diuiditur inter fratres l. certum 13 C. familiae erciscundae quod ut temporum nostre l. poterat procedere in peculio profectitio N° 53

et

et adventitio excepto peculio Castrensi et quasi castrensi prof. tantum ut recte notabit Aeurtius in d. L. certi commun. [illegible] ex Iuribus ibi alegatis sit igitur et in dictis proponas frater creditor dimidium peculii habeat et ex illa obventione obligatio quae remanserat non dum confusa pro dimidio debito extinguitur quasi facta solutione ideo quae tunc demum extinguitur si in parte peculii obveniente tanta sit quantitas quanta erat in dimidia parte debiti v.g. si frater debebat centum extitit quae heres patris pro dimidia confunditur obligatio in quinquaginta alia v.g. quinquaginta quae supersunt ita confundunt si pars peculii valeat quinquaginta aut plus et eo casu totum solutum repeti potest si v. pars peculii valet 30 tantum cessat repetitio in 20 quae supersunt non confusa peculii portione. Neque obstat tex. in L. si ab eo 7 C. de negotiis gestis et in L. si ad ulta 6 C. de hereditariis actio. ubi probatur actiones confundi pro ea parte qua quis extitit heres etiam si in ea minor sit utilitas quam actio nec quia respondeo illud procedere in confusione ex aditione hereditatis in qua representatio defuncti etiam sine utilitate confundit obligationem secus autem in confusione ex participatione peculii in qua non datur representatio et sic confusio non extendit ultra utilitatem

Sed adhuc obstat quod in peculio ideo fit confusio quoniam omnis debiti pro ea parte in heredibus peculio ut ostendit Africanus in presenti et §. dicemus quod dimidia pars debiti in heredi dimidie peculii et ideo participatione eius partis debi-
ut

debuit extingui obligatio non alterius utilitate. Sed respondet
onus peculij etiam cum adhereret ut si inde adhereat persone debitoris
peculio pro quantitate valoris persone in solidum ex tx in d. l.
si gregis cum filio 44 ff de peculio et ideo si in parte minor sit uti
litas remanet obligatio personalis adversus fratrem que impe
dit soluti conditionem.

Ratio igitur quare frater accipiens peculij partem N 54
confundit pro ea parte obligationem est quia illud debitum inhe
ret peculio quod Africanus probat sequentibus argumentis primum
quia si fratri debitori esset peculium prelegatum ex eo posset frater
creditor deducere debitum pro ea scilicet parte que non fuit confusa
ut recte notavit Accursius verbo debiti § si frater creditor eam
partem peculij habet ex qua sibi solvendum erat certum est
confundi obligationem quod argumentum Africani confirmat ex
tx in l. 1 §. per contrarium ff de dote prelegata ubi servus
manumissus cui peculium prelegatum est tenetur de peculio
non actione heres qui possessor peculij esse desijt quamvis certam
pecuniam ex peculio retinuerit l. at cum heres 35 ff de peculio.

Sed contrarium videtur probare tx in l. 1 §. item he
res ff quando de peculio actio annalis sit et in l. quod in herere
§ si servo ff de tributoria actione et in l. si servo 18 ff de
peculio legato quibus probatur actionem de peculio compete
re adversus heredem etiam si servo peculium sit prelegatum
Pro cuius difficultatis explicatione plures solutiones referunt
doctores post Accursium in d. iuribus Joannes Baptista in presenti
n°. 74 quibus omissis verior interpretatio est 16°. omnes in
eam sententiam convenire quam proponit Africanus in presenti
scilicet possessorem peculij actione de peculio teneri et in eum onera

trans

transire in eo tamen dissentire videntur quis reputetur possessor in casu quo peculium servo legatum sit in qua questione ICtum responsa variari videbis si advertas maxime differre an peculium sit legatum per vindicationem an per damnationem per vindicationem legatum ipso iure transit in legatarium et heres numquam fit dominus ut docet Caius lib. 2 institutionum tit. 5 unde solet intelligi text. in l. Papinianus 18 ff. de servitutibus at vero in legato per damnationem heres fit dominus peculii legati quia non transit ipso iure dominium in servum legatarium unde hoc casu reputatur heres possessor ut conveniri possit quia antequam traderet peculium legatario debuit debita solvere aut sibi prospicere petita cautione de indemnitate alioquin si id non fecit sibi imputare debet quod non prospexit in legato vindicationis de quo in d. l. per contrarium.

N° 55 Aliud argumentum ICti Africani deducit ex sententia Iuliani quam ut receptam Africanus proponit scilicet quod si extraneo deberet pecunia ex causa peculiari et post mortem patris filius solvisset posset iudicio familiae erciscundae illud consequi a fratri post participe peculii quod a fortiori re integra poterit cautionem indemnitatis petere a fratre ut diviso peculio solveat partem ad se pertinentem et fratrem servet indemnem igitur si hoc in debito quod extraneo deberet procedunt id omnino erit dicendum in debito ipsi fratri quod argumentum confirmat ex eo quia si frater solvisset extraneo ea ratione haberet actionem familiae erciscundae quia negotium fratris gessisse videretur solvens id quod ipse solvere tenebat participatione peculii et id ad quod solvendum fra

frater solvens pretium tenebatur ex quibus causis nascitur actio
familie erciscunde l. heredes 25 §o. si unus et §o. non solum
ff. familie erciscunde gl. si frater solvens fecit negocium alterius
fratris eam sequitur manifeste cum pro quo solvit fuisset obliga
tum nulla autem alia ratione potuit obligari nisi quia
fuit particeps peculij gl. debitum sequebatur peculium 2a. mentem
t. l. Africani et si debitum peculium sequitur frater qui succes
tione patris creditor est factus participatione peculij fit
debitor, debitor autem et creditor simul non potest esse l. cum
rationis ff. de fideiussoribus gl. participatione peculij con
fundit illam obligatione et ita absoluit explicatio huius
legis a licentiato Pancagua hoc anno 1605

finis legis frater a fratre

